

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCI DİL OLARAK İNGİLİZCE VE
TÜRKÇE ÖĞRETİMİ A1 VE A2 SEVİYESİNDEKİ
DERS KİTAPLARININ SÖZ VARLIĞI
BAKIMINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

Rauf MUSTAFAOĞLU
2501141136

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet GÜRLEK

İSTANBUL - 2018

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : RAUF MUSTAFAOĞLU Numarası : 2501141136

Anabilim Dalı /
Anasanat Dalı / Programı : YABANCI DİL OLARAK
TÜRKÇE ÖĞRETİMİ Danışmanı : DR.ÖGR.ÜYESİ MEHMET GÜRLEK

Tez Savunma Tarihi : 12.06.2018 Saati : 14:30

Tez Başlığı : YABANCI DİL OLARAK İNGİLİZCE VE TÜRKÇE ÖĞRETİMİ A1 VE A2
SEVİYESİNDEKİ DERS KİTAPLARININ SÖZ VARLIĞI BAKIMINDAN
KARŞILAŞTIRILMASI

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış,
sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / ~~OYÇOKLUĞUYLA~~ karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-DR. ÖGR. ÜYESİ MEHMET GÜRLEK		Kabul
2-DR. ÖGR. ÜYESİ MURAT ELMALI		Kabul
3- DR. ÖGR. ÜYESİ TALAT AY TAN		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-PROF. DR. MESUT ŞEN		
2- DR. ÖGR. ÜYESİ AHMET ISPARTA		

ÖZ

YABANCI DİL OLARAK İNGİLİZCE VE TÜRKÇE ÖĞRETİMİ A1 VE A2 SEVİYESİNDEKİ DERS KİTAPLARININ SÖZ VARLIĞI BAKIMINDAN KARŞILAŞTIRILMASI RAUF MUSTAFAOĞLU

Dil öğrenmenin temel amaçlarından biri iletişimdir, etkili ve sağlıklı bir iletişim kurmak için ise kişinin sahip olduğu sözcük hazinesi çok önemlidir. Kişi etkili iletişim kurabilmek veya iletişimin kalitesini artırabilmek için sözcük hazinesini geliştirmelidir. Sözcük öğretiminde verimi artırmak için ise hedef dilin söz varlığı sağlıklı bir şekilde belirlenmeli ve bu süreçte temel kaynaklardan olan ders kitapları belirlenen bu söz varlığı çerçevesinde seviyelere göre oluşturulmalıdır. Özellikle giderek yaygınlaşan Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretiminde bu tür çalışmaların yapılması önemlidir. Seviyeye uygun söz varlığının yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alması, dili öğrenen yabancı öğrencilere kademe kademe ve basitten karmaşığa doğru verimli bir öğrenme olanağı sağlayacak ve bu sayede öğrencilerin sözcük hazineleri gelişecektir. Bu amaca hizmet etmek adına öncelikle Türkiye'de ve yabancı ülkelerde hazırlanmış ders kitaplarının incelenmesi ve karşılaştırılması gerekmektedir. Ayrıca zengin veriler elde edebilmek adına çalışmada popüler bir dil ve kitabın seçilmesi gereklidir. Bu doğrultuda Türkçe ile karşılaştırmak üzere Türkiye'de en sık öğrenilen dil olan İngilizce tercih edilmiştir. Kitap seçimi aşamasında ise Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretimi için İstanbul Üniversitesi Dil Merkezinde kullanılan “*İstanbul, Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı*” seti, yabancı dil olarak İngilizce öğretimi için ise Oxford Üniversitesi yayınlarından “*New Headway*” serisi seçilmiştir. Bu kitapların A1 ve A2 seviyelerinde ünite sayılarının farklı olması sebebiyle ortak konu başlıkları altında kullanılan söz varlığı tespit edilip karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda iki kitap arasındaki farklılıklar ve benzerlikler ortaya konmuştur. Bu karşılaştırma hem söz varlığı hem de sıklık bağlamında yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi, Yabancı Dil Olarak İngilizce, söz varlığı, sıklık, karşılaştırma.

ABSTRACT

**THE COMPARİSON BETWEEN THE VOCABULARY USED İN
A1 AND A2 LEVEL COURSE BOOKS FOR ENGLISH AS A
FOREİGN LANGUAGE AND TURKİSH AS A FOREİGN
LANGUAGE**

RAUF MUSTAFAOĞLU

One of the main objectives of language learning is communication and in order to establish an effective and healthy communication the vocabulary of the learner is very important. The learner must be develop the vocabulary to effectively communicate or improve the quality of communication. In order to increase the efficiency in vocabulary teaching, the vocabulary of the target language should be determined in a healthy way and the course books that are the main sources of the vocabulary should be designed at the level of this designated vocabulary. It is especially important to carry out such studies in Turkish teaching which is becoming increasingly popular. For this reason, the inclusion of the appropriate vocabulary in the Turkish teaching coursebooks as a foreign language will provide an efficient learning opportunity for the foreign language learners gradually from simple to complex and vocabulary will develop thanks to this. In order to achieve this purpose, it is necessary to examine and compare coursebook prepared in Turkey and in other countries. It is also necessary to choose a popular language and book in order to get valuable and reliable data. This stage is important in preparing an efficient source for language teaching. In this aspect English which is the most frequently learned language in our country, is preferred to compare with Turkish. In this study the vocabulary used at A1 and A2 levels (basic level) of course book prepared for Turkish as a foreign language and English as a foreign language was compared. For English teaching as foreign language "New Headway" series of Oxford University Press; for Turkish teaching as foreign language ‘İstanbul Turkish For Foreigners’ Series of İstanbul University Language Center, are selected. Since the number of A1 and A2 level lectures of these books are different from each other, the vocabulary used under

common topics are identified and compared. The comparison revealed the differences and the similarities between the two books. This comparison is done in both, vocabulary and frequency.

Key words: Turkish as foreign language, English as foreign language, vocabulary, frequency, comparison.

ÖNSÖZ

Yabancı dil öğretiminde dil ile birlikte kültürün de verilmesi, dil eğitiminin amacına ulaşması ve verimliliği açısından önemlidir. Şüphesiz ki ders kitapları kültür aktarımı konusunda en önemli kaynaklardan biridir. Yabancılar Türkçe öğretmek maksadıyla hazırlanan kitaplardaki hedef kültüre dair temalar, metinler ve görseller kültür aktarımı sürecinde etkili olan unsurların başında gelmektedir. Bu itibarla Türkçe öğretimi kitaplarının etkili bir kaynak olabilmesi için içerdikleri söz varlığının kültürel mirasımızı yansıtıcı nitelikte olması da gerekmektedir. Ayrıca kişiye iletişimsel yetinin kazandırılmasında da söz varlığı önemli bir rol üstlenmektedir. Bu bilgiler ışığında ister ana dili ister yabancı dil öğretiminde olsun (özellikle yabancı dil öğretiminde) ders kitapları seviyeye uygun söz varlığı içerecek şekilde hazırlanmalıdır. Bu doğrultuda hazırlanan çalışmada iki farklı kültür arasındaki farklılıkların ve benzerliklerin görülmesi ve hazırlanacak olan ders kitapları için kaynak teşkil etmesi amaçlanmaktadır. Bu karşılaştırmalı çalışmada yer alan bölümler şu şekilde sıralanmıştır:

Çalışmanın birinci bölümünde, problem durumu, çalışmanın amacı, önemi, sayıtlar ve sınırlılıklar ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bu bölüm, alan yazınında yapılan çalışmaların taranması sonucu elde edilen bilgilerle çalışmada sıkça kullanılan bazı terimlerin tanımları ile sonlandırılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, literatür taraması sonucu ortaya konan verilerden hareketle çalışmanın temelini oluşturan dil olgusu hakkında genel bilgiler verilmiştir. Daha sonra yabancı dil ve ana dili kavramları açıklanıp dil öğrenimi ile dil edinimi kavramları üzerinde durulmuştur. Bu temel bilgilerden sonra yabancı dil öğretiminin önemi, günümüzdeki ve Türkiye'deki durumu hakkında genel bilgiler verilmiştir. Bu bölümde ayrıca yabancı dil öğretimi başlığı altında İngilizce öğretiminin günümüzdeki durumuna ve çalışmamızda Türkçe ile karşılaştırmak amacıyla neden İngilizcenin seçildiği açıklanmıştır. Bu bölüm, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin dün ve bugün hakkında genel bilgiler, alanda kullanılan kitaplar ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği kurum ve kuruluşlar verilerek sonlandırılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, sözcük ve söz varlığı kavramlarının tanımları ve kapsamaları üzerinde durulmuştur. Sözcük ve söz varlığı kavramlarının literatür taraması sonucu elde edilen farklı tanımlarına yer verilmiş ve bu bilgilerden hareketle çalışmanın amacına uygun açıklama ve bilgiler verilmiştir. Daha sonra söz varlığını oluşturan ögeler detaylı bir şekilde açıklanmış ve aynı başlık altında her bir ögenin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi açısından önemlerine değinilmiştir. Bu bölüm, araştırmanın temelini oluşturan söz varlığı ve sıklık ilişkisi üzerine detaylı bir açıklama ve alanda bu konu ile ilgili yapılmış örnek çalışmalardan örneklerle sonlandırılmıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, araştırma dokümanları ile verilerin toplanması ve çözümlenmesi sürecinde izlenen yol anlatılmıştır. Ayrıca incelenecek kitaplar hakkında genel bilgiler verilmiştir.

Son bölümde ise hem dil içi (ayrı ayrı iki kitabın durumu) hem de iki kitap arasındaki karşılaştırma sonucu elde edilen veriler sunulmuştur. Elde edilen verilerin, sıklık programı yardımıyla yapılan analiz sonuçlarına yer verilmiştir. Bu bölüm, varılan sonuç, yorumlar önerilerle sonlandırılmıştır.

Bu çalışmayı tamamlamamda desteğini ve ilgisini esirgemeyen, sıkıştığım ve ümitsizliğe kapıldığım zaman beni cesaretlendiren, engin bilgi ve tecrübeleri ile bana her daim yol gösteren, en yoğun dönemlerinde bile bana vakit ayıran değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Mehmet GÜRLEK'e en içten sevgi, hürmet ve teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim süresince Türkçenin güzelliklerini bir bir aktaran ve Türkçeye daha geniş bir yelpazeden bakmamı sağlayan sayın Doç. Dr. Murat ELMALI'ya, sayın Dr. Öğr. Üyesi Mehmet AYGÜNEŞ'e ve burada ismini yazamadığım diğer tüm değerli hocalarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Beni maddi ve manevi destekleyen babam Asım MUSTAFAOĞLU ve annem Sona MUSTAFAOĞLU başta olmak üzere tüm aileme sonsuz teşekkür ederim.

Yüksek Lisans dönemi boyunca burs imkânı sağlayarak tezimi rahat bir biçimde bitirmemi sağlayan ve bana bu yolda güvenerek destek çıkan Türk Dil Kurumuna sonsuz hürmet ve teşekkürlerimi sunarım.

Rauf MUSTAFAOĞLU

İSTANBUL, 2018

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN PROBLEM DURUMU, AMACI, ÖNEMİ, SAYILTIAR, SINIRLILIKLAR VE TANIMLAR

1.1	Araştırmanın Problem Durumu	5
1.2	Araştırmanın Amacı	6
1.3	Araştırmanın Önemi	7
1.4	Sayıtlılar	7
1.5	Sınırlılıklar.....	8
1.6	Tanımlar	8

İKİNCİ BÖLÜM

DİL VE DİL ÖĞRETİMİ

2.1	Dil Olgusu	11
2.1.1	Dil ve Düşünme İlişkisi.....	16
2.1.2	Dil ve Kültür İlişkisi.....	18
2.2	Ana dili ve Yabancı Dil.....	20
2.3	Dil Edinimi ve Dil Öğrenimi Ayrımı	23
2.4	Yabancı Dil Öğretimi	24

2.5	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Dünü ve Bugünü.....	29
-----	---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÖZCÜK VE SÖZ VARLIĞI TANIMI VE KAPSAMI

3.1	Sözcük Nedir?	36
3.2	Söz Varlığı Nedir?	43
3.2.1	Söz Varlığı Neleri İçerir?	46
3.2.1.1	Temel Söz Varlığı.....	46
3.2.1.2	Yabancı Sözcükler.....	48
3.2.1.3	Deyimler	50
3.2.1.4	Atasözleri.....	54
3.2.1.5	İlişki Sözler (Kalıp Sözler).....	57
3.2.1.6	Kalıplaşmış Sözler.....	59
3.2.1.7	Terimler	59
3.2.1.8	Çeviri Sözcükler	63
3.2.1.9	İkilemeler.....	64
3.2.1.10	Argo	66
3.2.2	Söz Varlığı ve Sıklık İlişkisi	69
3.3	Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde Betimlenen Düzeylere Göre A1 Ve A2 Seviyesinde Sözcük Öğretimi Bakımından Beklenen Kazanımlar.....	73

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

4.1	Araştırmanın Modeli	77
4.2	Evren ve Örneklem.....	77
4.3	Araştırma Nesneleri.....	77
4.3.1	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti.....	78
4.3.2	New Headway Seti.....	80

4.4	Verilerin Toplanması ve Analizi	82
-----	---------------------------------------	----

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR

5.1	Bulgular	86
-----	----------------	----

5.1.1	İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Toplam Sözcük Sayısı ve Sıklıkları	86
-------	---	----

5.1.2	İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Sıklık İncelemeleri... ..	89
-------	--	----

5.1.3	İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki A1 ve A2 seviyesindeki Tüm Sözcükler ve Sıklıkları	91
-------	---	----

5.1.4	İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Ortak ve Farklı Sözcükler	143
-------	--	-----

5.1.5	İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Deyim, Atasözleri ve Tekerlemeler	158
-------	--	-----

5.1.6	İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Çok Anlamlı Sözcükler	163
-------	--	-----

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	166
-------------------------------	------------

KAYNAKÇA	172
-----------------------	------------

EKLER.....	180
-------------------	------------

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Dilin Çift eklemliliği.....	14
Tablo 2: Sıklık ilişkisi bakımından Konuşulan ve Yazılan Türkçe	72
Tablo 3: Araştırmaya dâhil edilen üniteler.....	82
Tablo 4: İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Genel Veriler	86
Tablo 5: İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Genel Sıklık İncelemeleri.....	89
Tablo 6: İstanbul Yabancı Dil Ders Kitabı A1 ve A2 Seviyesindeki Tüm Sözcüklerin Alfabetik Dizini.....	91
Tablo 7: İstanbul Ders Kitabı Genel Sıklık Dizini.....	106
Tablo 8: New Headway Yabancı Dil Ders Kitabında A1 ve A2 Seviyesindeki Tüm Sözcüklerin Alfabetik Dizini.....	119
Tablo 9: New Headway Ders Kitabı Genel Sıklık Dizini	132
Tablo 10: İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Üniteler Geneline Ortak Sözcükler	143
Tablo 11: İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Üniteler Geneline Farklı Sözcükler.....	152
Tablo 12: İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabındaki Deyimler	159
Tablo 13: İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabındaki Atasözleri ve Tekerlemeler	161
Tablo 14: New Headway Yabancı Dil Ders Kitabındaki Deyimler, Atasözleri ve Tekerlemeler	162
Tablo 15: İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabındaki Çok Anlamlı Sözcükler ve Sıklıkları	163
Tablo 16: New Headway Yabancı Dil Ders Kitabındaki Çok Anlamlı Sözcükler ve Sıklıkları.....	165

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Dil göstergesi.....	13
Şekil 2: Dilin Katmanları.....	15
Şekil 3: İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Seti Görseli.....	76
Şekil 4: New Headway Yabancı Dil Ders Kitabı Seti Görseli	80

KISALTMALAR LİSTESİ

bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DLT	: Divanû Lugatî't-Türk
Ed.	: Editör
E.T.	Erişim Tarihi
Haz.	: Hazırlayan
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
OBM	: Ortak Başvuru Metni
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.S.	: Türkçe Sözlük
TDK	: Türk Dil Kurumu
TİKA	: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı
TÖMER	: Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
vs.	: vesaire
yy.	: Yüzyıl

GİRİŞ

Yabancı dil kişinin anne karnından itibaren belirli evrelerle geliştirerek edindiği ana dili dışında öğrendiği her dildir. Başka bir deyişle belli bir amacı olan bireylerin amaçlarına hizmet etmesi açısından edindikleri ana dillerinin dışındaki her dil yabancı dil olarak adlandırılır. TDK T.S. (2011: 2496)' de yabancı dil ‘’ana dili dışında olan dillerden her biri. Ana dili dışında öğrenilen uzmanlık dili olarak tanımlanmaktadır. Geçmişten günümüze yabancı dil öğrenimi ve öğretimi her zaman önemini muhafaza etmiş ve gün geçtikçe daha önemli hâle gelmiştir. Hızla küreselleşen dünyada ülkeler arası ilişkiler gelişmiş ve yakın ilişkiler kurulmuştur. Bu yakın ilişkilerin doğal sonucu olarak yabancı dil öğretimi daha fazla önem kazanmıştır (İşcan, 2012: 4). Ticaret, turizm, eğitim, akademik çalışmalar vb. nedenlerle ülkeler arası iletişim daha da önemli hâle gelmiştir. Bu da yabancı dil öğrenimine olan talebi artırmıştır. Ayrıca çağın gereklerine uymak, toplumda söz sahibi olabilmek ve iş piyasasında dil bilen çalışanların talep edilmesi insanların dil öğrenme istek ve çabalarını artırmıştır. İşte bu gelişmeler ışığında yaşadığı toplumda söz sahibi olabilmek ve çağının yeniliklerine ayak uydurabilmek adına birey ana dili ile yetinmemiş bunun yanında yabancı dil veya diller öğrenme ihtiyacı da duymuştur (Canbulat ve İşgören, 2005: 124). Bu bağlamda ana dili dışında bir hatta iki dil bilmek neredeyse zorunlu hâle gelmiştir.

Yabancı dil öğreniminin öneminin artmasına bağlı olarak bu alan ile ilgili çalışmalar da artmıştır. Bu doğrultuda birçok dil öğretim yöntemi ve tekniği geliştirilmiştir. Yapılan bu çalışmalar ve oluşturulan yabancı dil öğretim yöntem ve teknikleri içerisinde günümüzde umumiyetle yapısal yöntemler kullanılmakta ve dilin iletişimsel yönü göz ardı edilmektedir. Hâlbuki dil öğrenmek sadece bir dilin kelimelerinin ezberlenmesi ya da dilbilgisi yapılarının öğrenilmesi değildir. Dil öğrenmede temel amaç iletişimdir. İletişimin etkinliği ve zenginliği ise her şeyden çok kişinin sahip olduğu sözcük hazinesine bağlıdır. Bununla birlikte yabancı bir dil öğrenmek aynı zamanda hedef dilin kültürünü de öğrenmek demek olduğundan sağlıklı bir yabancı dil öğretimi için dil ile kültürün harmanlanarak öğretilmesi gerekmektedir. Çünkü dil ve kültür ayrılmaz iki kavramdır biri olmadan diğeri olmaz, biri diğeri gerektirir, birlikte ilerler ve anlam kazanırlar. Toplamların tarihsel süreçte

oluşturdukları kültürün bütün öğeleri dilin söz varlığı içinde değer bulmaktadır (Bölükbaş ve Keskin, 2010: 222). Bu nedenle sağlıklı bir iletişim için ikisinin de öğrenilmesi şarttır. Kısacası dil kültürün, kültürse dilin bir parçasıdır (Jiang, 2000: 328). Dolayısıyla yabancı dil öğrenen bireyin, dilini öğrendiği kültür hakkında da fikir sahibi olması ve kendi kültürü ile öğrendiği dilin kültürü arasında bir bağ kurması gerekir.

Türkiye’de, birçok ülkede olduğu gibi en yaygın öğrenilen yabancı dil; geçer veya ortak dil (Lingua franca) olarak kabul edilen İngilizcedir. İngilizcenin yükselişinin, diplomasiye girmesinin ve ilerleyen süreçte dünya dili olmasının yaklaşık yüz yıllık bir geçmişi vardır. Bu dil ilk kez 1919 yılında Versailles Antlaşması ile diplomasiye girmiştir (Güneş, 2014: 4). Sürecin iyi idare edilmesi, dil bilincine sahip bilim adamlarının çalışmaları ve hâliyle uyguladıkları dil politikaları ile dilin konuşulduğu ülkenin ulusal arenadaki gücü İngilizcenin geniş coğrafyalara yayılmasını ve ortak bir dil hâline gelmesini sağlamıştır. Türkiye’de de İngilizce öğretimine çok önem verilmektedir. İlk ve orta dereceli okullarda, üniversitelerde İngilizce öğretimi yapılmakta bunun dışında ihtiyaç dâhilinde özel kurslarda da dil öğretimi desteklenebilmektedir. Türkiye’de İngilizce öğretimine bu denli önem verilmesinin nedenini Sezer (1988)’ de şu şekilde açıklamıştır: ...gelişen dünya şartlarında Türkiye’nin ekonomik ve teknolojik alanda gelişmek istemesi, kültürel, ekonomik ve teknolojik olarak diğer ülkelerle ilişkileri yoğunlaşan Türkiye, bu ilişkileri İngilizce ile sürdürmek durumundadır. Bu nedenle İngilizce öğretimi Türkiye’de bir seferberlik hâlini almıştır demektedir. Sadece Türkiye’de değil dünya genelinde ortak dil, dünya dili olarak kabul edilen İngilizce, daha önce de belirtildiği gibi okullarda, üniversitelerde yaygın olarak öğretilmektedir. Ayrıca dil kursları da İngilizce öğrenmek isteyenler için geniş bir seçim imkânı sunmaktadır. Toplumda söz sahibi olmak, iş imkânı bulmak, akademik eğitime başlamak vb. sebeplerden dolayı İngilizce Türkiye’de önemli bir dil hâline gelmiştir.

Son dönemlerdeki ciddi atılımlar ile Türkçe de dünya dili olma yolunda emin adımlarla ilerlemektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi yeni yeni yaygınlık kazanmaya başlasa da aslında uzun ve köklü bir geçmişi vardır. Türkçenin yabancı dil

olarak öğretilmesi 11.yy’a Kaşgarlı Mahmud’a dayanmaktadır.¹ Fakat Türkiye’deki asıl atılımlar son yıllarda meydana gelmiştir. TİKA bünyesinde 1999 yılında yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla başlatılan Türkoloji projesi 2000-2001 öğretim yılında faaliyete geçmiştir. 2011’de imzalanan protokol ile günümüze kadar bu görevi Yunus Emre Enstitüsü üstlenmektedir (Kılınç ve Şahin, 2012: 20) Ayrıca TÖMER ve İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi de faaliyetleri ile alana önemli katkılar sağlamaktadır. Bu bağlamda “‘Türkiye’nin giderek artan uluslararası konumu ve gücünden dolayı, Türkiye’yi, Türkleri, dolayısıyla Türk kültürünü tanımak ve Türklerle daha etkili iletişim kurabilmek için gerek yurt içinde gerekse yurt dışında Türkçe öğrenmek isteyenlerin sayısı hızla artmaktadır” (İşcan, 2012: 26).

Avrupa Birliği’nin dil politikaları ve ülkemizin son zamanlardaki atılımları ile yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve öğreniminin yaygınlık kazanması neticesinde bu alanda yararlanılabilecek kaynak kitap ihtiyacı doğmuştur. Oluşturulan Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni esas alınarak alanda kaynak kitaplar hazırlanmıştır.

“‘Ülkemiz, Avrupa’da ortak eğitim uygulamalarını öngören Socrates Projesine 24 Ocak 2000 tarihinde 253/2000/EC sayılı Avrupa Konseyi kararıyla katılmıştır. Bu nedenle, Avrupa ülkelerindeki yabancı dil öğretim uygulamaları ülkemizde de benimsenmiştir. Avrupa ülkelerinde yabancı dil öğretimi, Avrupa Konseyi Modern Diller Bölümüne belirlenen eğitim politikalarına göre yapılmaktadır. Avrupa’da ortak bir yabancı dil öğretim programı ve yabancı dil öğretiminde ortak bir standart, ortak ölçütler ve buna dayalı bir araç geliştirmeyi amaçlayan Avrupa Konseyi Modern Diller Bölümü, Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı (The Common European Framework of Reference for Languages)’nı oluşturmuştur. Bugün tüm Avrupa ülkelerinde yabancı dil öğretimi bu çerçeve programa dayalı olarak gerçekleştirilmektedir (<http://adp.meb.gov.tr/nedir.php>. Çevrimiçi, 22.05.2017).”

Hazırlanan bu çerçeve programına Avrupa’nın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye’de de başvurulmakta ve ders kitapları bu çerçeve metni ölçütlerine göre hazırlanmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde en önemli materyallerin başında ders kitapları gelir. Dil öğrenimi sırasında öğrencilere kılavuzluk eder. Sadece öğrenci açısından değil öğretmen açısından da eksiksiz bir kitap hem zaman kaybını azaltacak hem de verimli

¹ Dîvânü Lugâtî’t-Türk adlı eserde Araplara Türkçe öğretmeyi ve Türkçenin Arapça ve diğer dillerden aşağı olmadığını ispat etmeyi amaçlamıştır.

bir ders yapma olanağı sağlayacaktır. Hacısalihoglu ve Önemli (2015: 768) ders kitaplarının üstlendikleri görevleri şu şekilde ifade etmişlerdir: “Temel dil becerilerinin (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) kazandırılması başta olmak üzere ders kitapları; kültürel değerler ve dil bilgisi aktarması, söz varlığı kazandırması gibi geniş bir görev yelpazesine sahiptir.” Bu sebeple ders kitaplarının hazırlanması süreci titizlikle yürütülmelidir. Özellikle seviyeye uygun söz varlığının belirlenmesi ve söz varlığının her seviyeyi gözeterek sarmal bir şekilde öğretilmesi gerekmektedir. Ders kitapları da bu doğrultuda hazırlanmalıdır.

Bir dilin söz varlığı ait olduğu toplumun yaşayış tarzı, örf ve âdetleri, gelenek ve görenekleri, inançları, yaşadıkları çevre ve tarihleri hakkında bilgiler verir. Bu yüzden bu konunun enine boyuna ele alınması ve bu alanda ciddi çalışmaların yapılması gerekmektedir. Kitapların içerdikleri söz varlığında öncelikle aranılan unsur kültürü yansıtırıcı özellikte olmasıdır. Özellikle farklı dillerde hazırlanmış aynı seviye ders kitaplarının incelenmesi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitapları ile karşılaştırılması gerekmektedir.

Bu çalışmada Türkiye’de popüler olan bir dile yani İngilizceye yer verilmiştir. Amaç yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretimi için hazırlanan aynı seviye ders kitaplarında ne kadar sözcük öğretildiğini, temel seviyede hangi sözcüklerin öğretildiğini, söz varlığı unsurlarından hangilerine yer verildiğini ve sözcüklerin kullanım sıklığını karşılaştırmalı olarak ortaya koymaktır. Böylece farklı dillerde hazırlanmış iki ders kitabı arasında benzerlikler ve farklılıklar görülecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN PROBLEM DURUMU, AMACI, ÖNEMİ, SAYILTILAR, SINIRLILIKLAR VE TANIMLAR

1.1 Araştırmanın Problem Durumu

Dili öğrenmede asıl amaç iletişimdir. İletişimin sağlanması için ise sözcük hazinesi gerekmektedir. Kişi dil öğrenim sürecinde dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerisi kazanmakta bunlarla birlikte dile ait dil bilgisi kurallarını öğrenmektedir. Bütün bunların temelinde sözcük bulunmaktadır. Sözcük hazinesinin zenginliği iletişimin zenginliği anlamına gelmektedir. Öyle ki Sapir ve Whorf ‘‘sözcükler dünyayı nasıl algıladığımızı belirler’’ derken sözcükleri ayrı bir yere koyar ve anlama, kavrama, tanıma konusunda da sözcüklerin önemine vurgu yapar. Bu bağlamda sözcük öğretimi, dil öğretimi ve öğreniminin önemli parçalarındandır.

Globalleşen dünyada, ülkeler arası ilişkilerin gelişmesi, ticaret ve turizm gibi alanlarda gelişmelerin kat edilmesi sonucu dil öğrenimi popüler hâle gelmiştir. Bu bağlamda dil öğretiminde ortak kriterler konusunda mutabakata varılmış, okullarda, kurslarda dil öğretimi kitapları hazırlanmış ve alanda uzman kişiler yetiştirilmiştir.

Dil öğrenimi sürecinde ders kitapları önemli bir yere sahiptir. Dil öğretiminin verimli olabilmesi için ders malzemelerinin her seviyeyi gözeterek sarmal bir şekilde hazırlanması gerekmektedir. Çünkü öğrenilen sözcüklerin ekseriyeti ders kitaplarından öğrenilmektedir. Ders kitapları hazırlanırken hem ortak kriterler göz önünde bulundurulmalı hem de alanda yapılmış sıklık çalışmaları incelenmelidir.

Türkçe öğreniminin popülerlik kazandığı günümüzde bu alan ile ilgili birçok çalışma yapılmakta ve ders kitapları hazırlanmaktadır. Ayrıca özellikle son yıllardaki atılımlar ile bu alanda uzman kişiler yetiştirilmektedir. Ancak bütün bu gelişmelere rağmen özellikle ders kitaplarının hazırlanması sürecinde izlenecek ortak yöntem ve kriterlere uyulmamaktadır. Böylelikle aynı başlık altında aynı amaçla oluşturulmuş kitaplar arasında ciddi farklılıklar oluşmaktadır. Bu farklılıkların başında sözcükler ve kullanım sıklıkları gelmektedir.

Bu bağlamda Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitapları sözcük seçiminde ne gibi ortaklıklar ve farklılıklar vardır? Avrupa Ortak Başvuru Metni'ne göre hazırlanmış farklı dildeki aynı seviye ders kitaplarında sözcük sıklığı ve zorluğu seviyeye uygun mudur? gibi sorulara cevap verilmelidir.

Bu bilgiler ışığında tez çalışmasının problem cümlesi “Türkçenin ve İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde A1 ve A2 (Temel) seviyesinde hazırlanmış ders kitaplarında söz varlığı kullanımında ve sözcüklerin sıklığında bir farklılık ve benzerlik var mıdır?” olarak belirlenmiştir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı örnekleme alınan yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce temel seviye ders kitaplarının söz varlığını belirlemek ve karşılaştırmaktır. Bu amaç çerçevesinde birkaç soruya cevap bulunmaya çalışılacaktır:

- a. İngilizce ve Türkçe temel seviyede ders kitaplarında kullanılan sözcüklerin sayısı kaçtır?
- b. İngilizce ve Türkçe temel seviyede ders kitaplarında kullanılan sözcüklerin ünite bazındaki ve genel sıklıkları kaçtır?
- c. Temel seviye yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarının içerdikleri söz varlığı (sözcük, sıklık) ile ilgili rakamsal farklılıklar ve benzerlikler nelerdir ?
- d. Temel seviye yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarında en sık tekrarlanan sözcükler hangileridir?
- e. İngilizce ve Türkçe temel seviye ders kitaplarında en sık tekrarlanan sözcüklerin kaç benzer kaç farklıdır?
- f. İngilizce ve Türkçe temel seviye ders kitaplarında kullanılan deyim, atasözleri, tekerlemeler ve sıklıkları nelerdir?
- g. İngilizce ve Türkçe temel seviye ders kitaplarında çok anlamlı sözcükler ve sıklıkları nelerdir?

1.3 Araştırmanın Önemi

Bir dilin söz varlığı sadece iletişimin gerçekleşmesi için gerekli olan birer işaretler topluluğu değildir. Bir dilin söz varlığı ait olduğu toplum hakkında kültürel bilgiler verir ve bu kültürün nesilden nesile aktarılmasını sağlar. Bu yüzden bir dil öğrenilirken kültürden bağımsız ilerlemek eksikliklere yol açacaktır. Bu amaca ulaşmak için ise en önemli unsurlardan biri ders kitaplarıdır. Bu sebeple kitapların içerdikleri söz varlığı unsurları kültürümüzü yansıtıcı özellikte olmalıdır. Bu nedenle alandaki eksikler belirlenmeli ve bu eksiklikleri gidermek için daha fazla çalışma yapılmalıdır. Kitaplar hem dil içi hem de farklı dillerle karşılaştırılıp incelenmelidir.

Bu bağlamda Türkiye’de en fazla tercih edilen yabancı dil olan İngilizce ile son zamanlardaki atılımlar ile önemini gittikçe artıran Türkçe öğretimi temel seviye ders kitapları söz varlığı açısından karşılaştırılmıştır. Bu çalışma, iki farklı kültüre ait olan aynı seviye ders kitaplarında ne kadar sözcük öğretildiğini, temel seviyede özel yapılara (deyim, atasözü, tekerleme) ne kadar yer verildiğini, hangi sözcüklerin birden çok anlamda kullanıldığını (çokanlamlılık), hangi sözcüklerin öğretildiğini, sözcüklerin kullanım sıklığı ile hangi sözcüklerin en fazla tekrarlandığını, iki farklı kitapta en sık tekrarlanan sözcüklerin kaçının aynı kaçının farklı olduğunu ortaya koyması açısından önemlidir. Bu sayede iki farklı kültür tarafından hazırlanan temel seviye ders kitapları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar görülebilecek ve bundan sonraki çalışmalara ve hazırlanacak olan ders kitaplarına kaynaklık edecektir.

1.4 Sayıtlar

Araştırmada şu sayıtları öne sürmek mümkündür:

1. İstanbul yabancı dil olarak Türkçe temel seviye ders kitabı ile Oxford yayınları tarafından yayımlanan New Headway temel seviye ders kitabı iki farklı kültür arasında söz varlığının tespiti ve karşılaştırılması açısından yeterlidir.
2. Kitaplardaki tüm söz varlığının taranması sonucu elde edilen bilgiler anlamlı sonuç oluşturması açısından yeterlidir.

3. İstanbul yabancı dil olarak Türkçe temel seviye ders kitabı ile Oxford yayınları tarafından yayımlanan New Headway temel seviye ders kitabı kullanılan sözcük sayısını belirleme açısından yeterlidir.
4. İstanbul yabancı dil olarak Türkçe temel seviye ders kitabı ile Oxford yayınları tarafından yayımlanan New Headway temel seviye ders kitabı bu kitaplarda hangi sözcüklerin daha sık kullanıldığının belirlenmesi açısından yeterlidir.

1.5 Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı (2012), (A1-A2) ve New Headway serisinden 4. Baskı Beginner (A1), Elementary (A1-A2) düzeyinde temel seviye ders kitaplarındaki söz varlığı ile sınırlı tutulmuştur. Her iki kitabın sadece öğrenci kitapları (student's book) ele alınmıştır.

2. Bu iki kitabın temel seviyedeki (A1-A2) ünite sayılarının farklı olması nedeniyle, ortak konu başlıkları ele alınmıştır. Ortak konu başlıkları ve içerikleri bakımından Türkçe kitaptan 12, İngilizce kitaptan 24 ünite çalışmaya dâhil edilmiştir. İngilizce A1 seviyesinde 7 ve 13 nolu üniteler çalışmaya dâhil edilmemiştir.

1.6 Tanımlar

Dil: “İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban” (TDK T.S., 2011: 664). Diğer kapsamlı bir sözlükte ise: Düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan ögeler ve kurallardan faydalanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş sistem, lisan (Misalli Büyük T.S. : 283). Bir diğer kapsamlı dil tanımı şu şekildedir: “Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, sesslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir (Ergin, 2009: 3).” Dilbilimsel bir tanımda

ise dil şu şekilde tanımlanmaktadır: ‘‘Belli bir insan topluluğuna özgü, çift eklemli sesli göstergeler dizgesi (Vardar, 2002: 71)’’, tanımlar çoğaltılabilir.

Dil yetisi: İnsanın sesli göstergeler aracılığıyla ya da doğal diller kullanarak anlaşma, bildirişim sağlama yetisi. Dil yetisi hem toplumsal hem bireysel özellikler içeren çok karmaşık nitelikli bir bütündür (Vardar, 2002: 78). Saussur’e göre ise bireysel nitelikli sözü ve toplumsal nitelikli dili kapsayan yetidir (İmer, Kocaman ve Özsoy, 2011: 90).

Ana dili: İnsanın büyüdüğü aile veya toplum içinde ilk öğrendiği dil onun ana dilidir. Ana dili sözü bir benzetmenin ötesinde kültür olarak gerçek bir ‘ana’ gerçek bir ‘ilk’ oluşu ifade etmektedir. İnsanın doğup büyüdüğü aile ve soyca bağlı bulunduğu toplum çevresinden edindiği, bilinçaltına kadar inebilen ve kişilerle toplum arasındaki ilişkilerde en güçlü bağı oluşturan dil, ana dilidir (Karaağaç, 2013: 109).

Yabancı dil: Bebeklikle birlikte doğal olarak edinilen ana dilden veya ilk dilden sonra kazanılan dil, yabancı dildir, öğrenilmiş veya ikinci dildir. Yabancı dilin öğrenilme süreci, ana dilinin edinim sürecinden farklıdır. Yabancı dil, belirli bir amaçla veya emek harcanarak kazanılan dildir. Yabancı dil, yabancı dil eğitimiyle uğraşanların yanı sıra dilbiliminin uygulamalı dilbilimi(applied linguistics), ruh dil bilimi(psycholinguistics) veya beyin dil bilimi (neurolinguistics) alanlarında çalışma yapanların da ilgi alanlarına girer (Karaağaç, 2013: 845).

Söz: Dilyetisinin kişisel bir istenç ve anlık eylemiyle özdeşleşen bireysel yanı. F. De Saussure’ün yaptığı ve birçok dilbilimcinin benimsediği ayrıma göre, toplumsal nitelikli olan dilden ayrı olan söz, konuşan bireyin düşüncesini anlatmak için dil dizgesini kullanmasını sağlayan birleşimleri ve bunların dışa iletilmesini olanaklı kılan anlık-fiziksel düzeneği kapsar. Kısacası dil, toplum tarafından benimsenmiş kurallar içeren yapısal bir bütündür (Vardar, 2002: 180). Söz ise bu bütünden kişisel ihtiyaçlara göre parçalar alınarak anlamlı iletiler oluşturulan bireysel durumu ifade eder.

Sözcük: Bir ya da birden çok ses biriminin oluşturduğu, yazıda iki boşluk arasında yer alan, çoğu kez anlamsal bir birim oluşturan, söylemde belli bir biçimsel

birlik sunan, çeşitli dizimsel kullanımlarında biçim olarak hiç değişmeyen ya da bir bölümüyle değişim gösteren ses ya da sesler öbeği (Vardar, 2002: 181).

Söz bilimi: Sözleri, seslerden yapım biçimlerine, anlamlarından sözdizimindeki işlevlerine kadar, dil biliminin her düzleminde inceleyip açıklamaya çalışan dilcilik koludur (Karaağaç, 2013: 725). Bazı tanımlamalarda ‘sözcük bilim’ olarak da tanımlanmaktadır.

Söz varlığı: “Bir dilin söz varlığı denince, yalnızca o dilin sözcükleri değil deyimlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütün anlaşılır. Söz varlığı yalnızca bir dilde birtakım seslerin bir araya gelmesiyle kurulmuş simgeler, kodlar ya da dil bilimdeki terimiyle göstergeler olarak değil aynı zamanda o dili konuşan toplumun kavramlar dünyası, maddi ve manevi kültürün yansıtıcısı, dünya görüşünün bir kesiti olarak düşünülmelidir” (Aksan, 2015a: 15).

İKİNCİ BÖLÜM

DİL VE DİL ÖĞRETİMİ

2.1 Dil Olgusu

İnsan düşünebilen bir varlıktır ve bu özellik onu yeryüzündeki diğer canlılardan üstün kılmaktadır. İnsanın sahip olduğu bu yeti ona çevresinde algıladığı varlıklardan veya olaylardan ilham alarak hayatını kolaylaştırabilecek ve bazı temel ihtiyaçlarını karşılayabilecek çözümler üretebilmesine olanak sağlamıştır. Sosyal bir varlık olan ve topluluk hâlinde yaşayan insanoğlunun en temel ihtiyaçlarından biri iletişimdir. İşte insanoğlu bu ihtiyacını dil adı verilen anlaşma sistemi vasıtasıyla gidermiştir. Yelten, (2010: 33) ‘‘Dil bir arada yaşayan insanların birbirleriyle anlaşma ihtiyacından doğmuştur’’ diyerek dilin oluşumunu toplu hâlde yaşayan insanların iletişim kurma ihtiyaçlarına bağlamıştır. Eken, (2011: 6) ise ‘‘Dil, insanların bir arada yaşamasını sağlayan ve aralarında toplumsal, sosyal ve kültürel açıdan bağlar kuran araçlardan birisi hatta en önemlisidir’’ diyerek dilin insanlar üzerindeki birleştirici gücünü, önemini ve işlevlerini belirtmiştir. Dil, insana düşüncelerini daha hızlı ve daha basit bir şekilde dışa vurma olanağı sağlamıştır. İnsan sahip olduğu düşünme yetisi sayesinde gündelik yaşamda başından geçen olayları yorumlayabiliyor, bunlardan ders çıkarabiliyor, geçmişini sorgulayıp gelecek ile ilgili hayal kurabiliyor ve bütün bunları dil denen büyümlü olgu sayesinde somut iletilere dönüştürerek karşısındakine aktarabiliyor. Dil insanın dünyadaki yerini ve değerini belirleyendir. Bu bağlamda konuşma yeteneği, dolayısıyla dil, insanı insan yapan niteliklerin başında gelmektedir (Aksan, 2015b, II-C.: 11). Dil, insanın eşsiz varlığını tamamlayan önemli bir olgudur. Yolcu, (2002: 71) dilin önemi ve insan ile bağına şu şekilde açıklamıştır: ‘‘*Dil*, insanın, öteden beri kendisiyle tanımlandığı en önemli özelliklerinden biri sayılmıştır: ilk felsefe yapanlar ya da felsefenin kurucuları diye bilinen kişiler, insanı tanımlarken *insan, konuşan bir canlıdır* ifadesini kullanmakla insanın, en belirgin vasfının *konuşan-canlı* olduğunu belirtmeye çalışmışlardır.’’ Kısaca dil insanın bir parçası bir ürünüdür ve onu eşsiz kılan en önemli vasfıdır. Nasıl dil olmadan insan eksik kalıyorsa aynı şekilde insan olmadan da dil işlevini yitiriyor. Çünkü dil canlı bir varlıktır ve bu canlılığını insandan almaktadır. Konuşanı olan dil gelişmeye ve

değişmeye açıktır. Konuşanı kalmayan dil ise dil hayatıyeti bağlamında ölü dil kategorisinde sayılmaktadır.

İnsanoğlu başlangıçta elbette ki iletişim kurmak için farklı yollar denemiştir. Bu kapsamlı olguya geçiş hemen olmamıştır. Yelten, (2010: 49) bu geçişi özetle şu şekilde belirtmiştir; İnsanoğlu birlikte yaşamaya başladığı zaman iletişim ihtiyacı duymuş ve başından geçen olaylar ile onu etkileyen kavramları duvara çizdiği resimlerle karşısındakine anlatmaya çalışmıştır. Fakat bu yöntem hem uzun hem zahmetli hem de bilgi aktarımı bakımından yavaş kalınca insan konuşmaya yönelmiştir. Kısacası insanoğlu daha kapsamlı bir iletişim aracına ihtiyaç duymuş ve bu doğrultuda dil denen olguyu oluşturmuştur. Dil başlangıçta sınırlı iletiler içerse de insanların ihtiyaçlarına, kültürlerine ve hatta coğrafi şartlara bağlı olarak zamanla değişmiş, gelişmiş ve insanın düşüncelerini daha kapsamlı bir şekilde ifade etmesine olanak sağlayan güçlü bir sistem hâline gelmiştir.

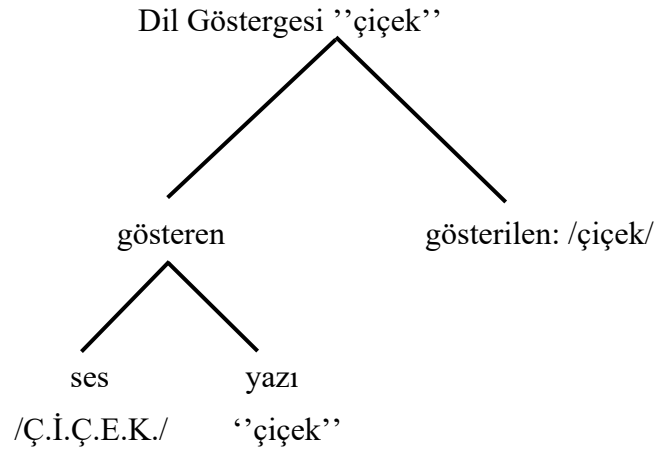
İletişim insanoğlunun temel ihtiyacı ve dilin temel işlevlerinden biri olsa da bu olguyu sadece bu özellik ile sınırlamak bu geniş kapsamlı yapının tam olarak kavranamamasına ve yapılan açıklamaların eksik, yetersiz kalmasına sebebiyet verebilir. Dil geniş kapsamlı, karmaşık ve çok yönlü bir olgudur. Dilin bu karmaşık ve çok yönlü yapısı dil üzerine yapılan tanımlarda da çeşitliliğe yol açmıştır. Farklı kaynaklarda yer alan dil tanımlarına değinmek bu çok yönlü olgunun kapsamının daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Aksan, (2015b, I-C.: 11) Dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka başka nitelikleri beliren, kimi sırlarını bugün de çözemediğimiz büyümlü bir varlıktır” der. Saussure dili, göstergelerden oluşmuş bir dizge olarak tanımlamıştır. Barthes ise dilin zihnimizdeki yol gösterici temel dizge olduğunu iddia etmiştir (Akerson, 2005: 60). Chomsky’ye göre dil insana özgü bir yeti ve bir dizi kurallardan oluşan bir dizgedir ve toplumsal uzlaşmaya dayanmaktadır (İmer vd., 2011: 86), Porzig, (2011: 67), “ Dil belirli bir grup insanın birbiriyle konuşmasını sağlayan araçların tümünü gösterir”, Vardar, (2002: 71) ise dili, “belli bir insan topluluğuna özgü, çift eklemli sesli göstergeler dizgesi” olarak tanımlamıştır.

Yapılan tanımlardan hareketle dilin kurallı, insana özgü ve çok yönlü bir olgu olduğu ve en genel işlevinin konuşma yani iletişim olduğu söylenebilir. Peki

tanımlarda sıkça kullanılan gösterge ve dizge kavramları dilin neresindedir? Bu bölümde, tanımların içerik bakımından daha iyi kavranması ve dilin kapsamı ile yapısının daha iyi anlaşılması için gösterge ve dizge kavramları ele alınacaktır.

“Gösterge bir dilsel toplulukta, bilgi alış-verişi sürecinde nesnenin, olguların ve kavramların fiziksel anlatımıdır (Kıran, 2010: 60).” Bu bağlamda gösterge için insanoğlunun evrendeki her şeyi sembolleştirerek algılamaya çalışması sonucu varlıklara isimler vermesi ile oluşan dilsel yapıdır diyebiliriz. Dile yerleşen bu temsili yapılara asıl varlığı temsil edip gösterdiği için gösterge adı verilmiştir. Toklu, (2015: 25) “gösterge, hangi tür olursa olsun, o an orada bulunmayana gönderimde bulunma olanağı sağlar” demektedir. İnsanoğlu evreni bu göstergeler kadar anlar ve kavrar. Düşünebilmesinin ve konuşabilmesinin sınırı bu göstergelerin miktarı kadardır.

İsviçreli dilbilimci F. De Saussure dil göstergesini iki düzeyde inceler bunlar **gösteren** ve **gösterilendir**. F. De Saussure’nin dil göstergesi genellikle şu şekilde gösterilir:

Şekil 1: Dil göstergesi (Kıran, 2010: 61)

Daha sonra Ogden ve Richards dil göstergesinin bu iki düzeyli yapısını geliştirmişlerdir. Onların göstergesi üç düzeyden oluşmaktadır. Bunlar, **gösteren**, **gösterilen** ve **gönderge**². Kısaca **gösteren**, dil göstergesinin ses yazı gibi somut bölümünü, **gösterilen**, zihnimize oluşan anlam bölümünü, **gönderge** ise “dil

² Ogden ve Richards gösterge modeli hakkında detaylı bir yazı olarak bkz. Kıran, Z. & Kıran, A. (2010). *Dilbilime Giriş*. Ankara: Seçkin Yayınları, 62-64.

göstergesinin dil dışında gösterdiği her şeydir: soyuttur, somuttur, nesnedir, olaydır, olgudur, niceliktir, durumdur, kanıdır’’(Kıran, 2010: 63). Göstergeler belirli kurallar çerçevesinde bir araya gelerek daha karmaşık ve daha kurallı yapı olan *dizgeyi* oluştururlar. Dizge kavramı dilin işleyiş aşamasını temsil eder. Akerson, (2005: 26) ‘‘Bir arada, uyumlu bir şekilde işleyen göstergeler, dizge adı verilen yapıları oluşturur’’ demektedir. Bu yapıların uyumu ve karşılıklı ilişkileri bazı kurallar çerçevesinde gerçekleşir. Oluşan bu kurallı yapı temelde iki eklemcilik düzeninden, iki katmandan oluşur. Buna dilin çift eklemciliği denir. Çift eklemcilik temelde dilin ‘ses-biçim’ ve ‘anlam’ gibi iki alt düzeyden oluştuğunu göstermektedir (Karaağaç, 2013: 248). Birinci eklemcilik düzeni tümceleri ya da sözceleri oluşturan en küçük anlamlı birimlerden, ikinci eklemcilik düzeni ise tek başlarına anlamları olmayan fakat anlam ayırt edici özelliği olan sesbirimlerinden oluşur.

Birinci eklemleme	İkinci eklemleme
Anlambirim Sözlükbirim Gösteren ve gösterilen (+) Biçimbirim Gösteren ve gösterilen (-)	Sesbirim Gösteren + (gösterilen -)

Tablo 1: Dilin Çift eklemciliği (Kıran, 2010: 78)

Birinci ve ikinci eklemcilikteki bölünmeler bize ekonomik bir şekilde sonsuz sayıda ileti üretme olanağı sağlar (Kıran, 2010: 78). Dilin bu eklemli yapısı olmasa hem malzeme hem de işlev açısından kısıtlı ve muğlak bir yapı oluşacaktı.

Temelde ses - biçim ve anlamdan oluştuğunu söylediğimiz dil, inceleme aşamasına gelince kapsamlı bir yapı olduğu için bazı bileşenlere ayrılır. Böylece bu kapsamlı yapının parçadan bütüne yolu ile anlaşılması ve açıklanması daha da kolaylaşır. Dilsel malzemenin anlamlı iletilere dönüşmesi süreci temelde aşağıdaki bileşenler ile açıklanabilmektedir: ‘‘Belli bir amaçla bir şey söylerken (edimbilim katmanı), kullandığımız dilin tümce kurma yollarını (sözdizim), sözcüklerini

(sözlükbilim ve anlambilim) ve sesletim özelliklerini bilir ve kullanırsınız’’ (Akerson, 2007: 113). Dilin bu dört katmanı şu çizimle gösterilmiştir:

Şekil 2: Dilin Katmanları (Akerson, 2007: 113).

Bu katmanlar kapsamlı ve çok yönlü dil olgusunun parçadan bütüne incelenmesi ve anlaşılmasına olanak sağlamaktadır. Sesbilgisi dilin somut yapılarını oluşturan seslerin incelendiği kısımdır. Bu katmanda seslerin oluşumu ve ses değişimleri incelenir. Sözcük bilgisi, sözcüklerin oluşumunu ele alırken anlam kısmı ile anlambilim ilgilenir. Sözdizimi katmanı anlambirimlerin ve biçimbirimlerin birbirleri ile ilişkileri sonucu oluşan tümcelerin nasıl üretildiğini inceler. Edimbilim ise iletinin oluşturulduğu bağlam ile ilgilenir. Sonuç olarak dilin dizgesel yapısı bu bileşenlerin uyum içinde işleyişlerinden oluşur. Bütün bu katmanlar, ögeler veya bileşenler insanın eşsiz eseri olan dil dizgesinin daha iyi anlaşılmasını ve incelenmesini sağlar.

Dil insan için vardır, onun ürünüdür. Bu yüzden varoluşundan beri insana hizmet etmektedir. ‘‘Dil, insanın dünyaya açılan penceresidir. Bütün varlıkların insan âlemindeki yansımaları ve varoluşları dil sayesinde’’ (Yalçın ve Şengül, 2007: 753). Dil insanların yaşayış biçimlerini, inanışlarını, tecrübelerini, birikimlerini, değerlerini kısacası ait olduğu toplumu toplum yapan kültürü birkaç ses, birkaç kelime ve söz ile ölümsüz kılan ve nesilden nesile aktarılmasını sağlayan eşsiz bir olgudur. ‘‘Dil, o dili konuşan toplumun kültürünü yansıtan bir ayna, o kültürün düşünüş biçimini, dünyayı

algılayışını belirleyen belki de en önemli etken, toplum içi ve toplumlararası ilişkilerin önkoşuludur’’ (Toklu, 2015: 17).

Dil farklı toplumlar arasında bilgi alışverişini sağlar. Böylece farklı dillerin ve kültürlerin teması dili zenginleştirir. Başlarda sadece toplum içi iletişim aracı olan dil, yaşam şartlarının gelişmesi sonucu toplumlararası iletişimde de rol oynamaya başlar. Böylece dil öğrenimi ihtiyacı ortaya çıkar. Kısacası bir toplumun gösterdiği gelişmelere (bilim, ticaret, turizm vb. alanlarda) bağlı olarak dilleri de farklı toplumların dikkatini çekmiş ve onları belirli bir amaç uğruna kendi dillerinden farklı bir dili öğrenmeye yöneltmiştir denilebilir. Bu durumla ilgili olarak İngilizce örnek verilebilir. Günümüzde ortak dil statüsünde (Lingua franca) olan İngilizce neredeyse öğrenilmesi zorunlu olan dil durumundadır. Bunun sebebi dünyada geçerliliği olan ve kurumlarca talep edilen bir dil olmasıdır.

Sonuç olarak başta sadece ait olduğu toplumca bilinen ve onların iletişim ihtiyaçlarını karşılayan bu olgu zamanla gelişmiştir. İletişim kurmaya yarayan yapıların yanında daha derin anlamlar içeren deyim ve atasözleri oluşmuştur. Sözlü gelenekte destanlar, hikâyeler anlatılmaya başlanmış, türküler söylenmiş ve bütün bunlar nesilden nesile dil vasıtasıyla aktarılmıştır. Kısacası dil, uçsuz bucaksız evrendeki belirsizliklerin manası, insanoğlunun varlığının nişanesi ve onu diğer canlılardan ayıran aklının süsü olmuştur.³

2.1.1 Dil ve Düşünme İlişkisi

Dil ve düşünme yetisi insanoğlunu evrendeki diğer canlılardan ayıran en temel özelliklerdir. Bu sebeple bu olgular üzerinde geçmişten günümüze çok fazla çalışma yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir. Kimi bu iki olguyu birbirinden ayırmazken kimi dili düşüncenin malzemesi veya aracı olarak görmüştür. ‘‘Daha çok 19. yüzyılın dilbilimcileri dil ve düşünmenin iki ayrı işlev, nitelikleri farklı iki ruhsal eylem olduğunu savunmuşlardır. Kimi bilginler de onları birbirine çok sıkı bağlı, birlikte oluşmuş değişik ruhsal işlevler olarak benimserler’’ (Aksan, 2015b, I-C.: 54). İster yazılı ister sözlü olsun dil düşüncenin somut yönünü temsil eder. Dile getirilmeyen her

³Aklın süsü dil dilin süsü sözdür. Yusuf Has Hacıp ‘‘Kutatgu Bilig’’den.

şey düşüncede saklı kalır. Bu bağlamda dil ve düşünce birlikte oluşmuş ve dolayısıyla birlikte incelenmiştir. Bu yapılar iç içedir ve dil düşüncenin sesi veya işaretidir yani dışı vurumdur denilebilir. Bu bağlamda Banguoğlu, (2007: 9) “dil ile düşünme organı olan insan beyni destekleşe oluşmuş olmalıdırlar” diyerek dil ve düşüncenin oluşumunda bir ayırım yapmamış ve müşterek yani birlikte, birbirini destekleyerek oluştuklarını dile getirmiştir. Aynı şekilde Karaağaç da (2013: 279) “düşünme, daima aynı zamanda görüleni, düşünüleni dil ile ifade etmektir; düşünme ve görme dil ile birlikte gerçekleşebilen birer olgudur; zira dilin oluşu, düşünme ve görmeden önce veya sonra gelen bir oluş değildir. Dil, düşüncenin malzemesi değil, kendisidir” diyerek dil ve düşüncenin bir bütün olduğunu ve ayırım gözetilmemesi gerektiğini savunmuştur. Ona göre dil ve düşünce bir bütündür ve eşzamanlı olarak gerçekleşir. O dili düşüncenin bir malzemesi bir aracı olarak görmez. Bütün bunların yanında dilin düşünceyi veya düşüncenin dili oluşturduğuna dair düşünceler de mevcuttur. Langacker düşüncenin bilinçli bir fikir uğraşı olarak incelendiğinde dilden bütün bütün ayrı olarak saptandığına değinir. Müzik besteleme, heykel yapma gibi bazı işlerin dile bağlı olmadığını söyler. Aynı zamanda bazen düşüncelerimizi dile getirecek sözcükler bulamayışımızın da düşüncenin dilden bağımsız bir olgu olduğunu gösterdiğini savunur (Langacker, 1971: 27’ den akt.⁴ Aksan 2015b, I-C.: 54). Bu bağlamda Langacker, düşünceyi dilden ayırır ve düşüncenin dile bağlı olmadığını savunur. Ona göre dil ve düşünce farklı şeylerdir. İlhan, (2012: 1525) Heidegger’in “dil düşüncenin evidir” düşüncesinden yola çıkarak insan diliyle düşünmekte diliyle yaşamaktadır der. Bu bağlamda düşüncenin hatta yaşamın temeli dildir. Bütün bu bilgiler ve yorumlar ışığında görülüyor ki dil ve düşünce arasındaki ilişki farklı biçimlerde yorumlanmış ve ortak bir kaniya varılamamıştır. Kimileri dili düşünceyi oluşturan temel yapı olarak görürken kimileri bu iki olgu arasında ayırım gözetmez, kimileri ise düşünceyi dilden bağımsız bir yapı olarak ele alır. “Görülüyor ki dil-düşünme ilişkisi ve dil olmadan düşünmenin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği sorunu- bu iki işlevin sıkı ilişkisi belli olduğu hâlde – bugün için kesinlikle çözümlenmiş değildir” (Aksan, 2015b, I-C.: 55). Sonuç olarak her ne kadar bu konu üzerine tartışmalar ve farklı görüşler olsa da dil,

⁴ Langacker, Ronald W. (1971), Language and its Structure (Sprache und ihre Struktur başlıklı Almanca çevirisi), Tübingen.

dolayısıyla konuşmak ve düşünmek insanın en temel sıfatlarıdır ve bu iki olgunun öncelik sonralık tartışmalarının dışında aralarında sıkı ilişkiler ve uyum olduğu açıktır. Uygur'un da (2006: 15) dediği gibi “ Düşünme dilde kurar kendini; dil düşünmenin kımıldanış yönünü biçimler. Eksik, yetersiz boşlukları olan bir dil, eli ayağı düzgün bir düşünme ortaya koymaya elverişli değildir.”

2.1.2 Dil ve Kültür İlişkisi

Topluluklar hâlinde yaşayan insanların tarihsel süreçte edindikleri maddi manevi birikimlerin bütününe kültür denir. İnsanın nasıl düşündüğü, duyduğu, yaptığı, istediği; insanın kendisine nasıl baktığı, özünü nasıl gördüğü; değerlerini, ülkülerini, isteklerini nasıl düzenlediği gibi şeyler hep kültürün öğeleridir (Uygur, 2006: 17). Bu bağlamda insan etrafındaki her şeyi, yaşadığı çevre, sahip olduğu inanç ve yaşam tarzına göre şekillendirir. Böylelikle bu birikimler kendisinden (insandan) izler taşır. Kültür, insanların birikimleridir. Bu birikimlerin nesilden nesile aktarılması insanın hayat sahnesinde kalıcılığını sağlar.

İnsan, yaşadıklarını bazen bir halıya nakşetmiş bazen bir taşa resmetmiştir. Böylece kalıcı olmadığını bildiği bu dünyada kendisinden sonra gelenler için bir iz bırakmak istemiştir. Onların yaptıkları araç ve gereçler, barınaklar, heykeller, mezarlar/kurganlar, duvar resimleri vb. şeyler o dönemdeki insanların yaşam tarzları, değerleri ve inançlarının ilk izleridir. Dolayısıyla “arkeolojik kazılar ve bu kazıların sonucunda çıkarılan buluntular, incelenen toplumun kültürüne ilk elden ışık tuttuğu için sosyal incelemelerde kullanılan başat(temel) kaynaklar arasında yer alır” (Yelten, 2010: 51). Bu buluntuların önemi göz ardı edilemez. Ancak kültürün kalıcılığı ve nesilden nesile aktarılmasındaki en önemli görevi dil üstlenir. “Kültür deyince ilk akla gelen şey dil'dir” (Kaplan, 1989: 28). Bu da dilsel malzeme içeren buluntuların önemini artırır.

Özellikle yazının icadı kültür aktarımı açısından önemli bir gelişmedir. Kramsch, (1998: 8) özetle dil kültürden bağımsız bir yapı değildir ve özellikle yazılı biçimi kültürün devamlılığında büyük rol oynamaktadır, demektedir. İnsanlar yaşadıkları döneminin özelliklerini, inançlarını, yaşayış tarzlarını veya o dönemde iz bırakan olay veya kişileri, kısacası önemli hadiseleri dil ve yazı sayesinde kaydetme

olanağı bulmuşlardır. Yelten, (2010: 51) ‘‘yazı, kullanılan dilin doğrudan bir tezahürü olarak düşünülürse, dil ve kültür arasındaki sınıksız dokunmuş bağ kolaylıkla gözlenebilir; çünkü toplumlar kültürlerini dil vasıtasıyla betimlemiş ve anlatmıştır’’ demektedir. Kültür nasıl devamlılığını dile borçlu ise dil de zenginliğini kültüre borçludur. ‘‘Dilin zenginliği bir bakıma kültürün zenginliğidir’’ (Göçer, 2013: 28). Kısacası dil ve kültür birlikte gelişen ve değişen, birbirlerini etkileyen, biri olmadan diğeri eksik kalan yapılardır. Öyle ki bir toplumun kültürel değerleri dil denen olgu içinde bir bütün oluşturacak şekilde gizlenmiştir. Bu nedenle dil ait olduğu veya daha önce sıkı ilişkiler içinde bulunduğu topluluklardan izler taşımaktadır. Aksan, (2015b, I-C.: 65)’ de bu konu ile ilgili şunları aktarmaktadır;

‘‘Bir ulusun yaşayış biçimi, inançları, gelenekleri, dünya görüşü, çeşitli nitelikleri ve hatta tarih boyunca bu toplumda meydana gelen çeşitli olaylar üzerinde hiçbir bilgimiz olmasa, yalnızca dilbilim incelemeleriyle, bu dilin söz varlığının, söz hazinesinin derinliğine inerek bütün bu konularda çok değerli bilgiler ve güvenilir ipuçları edinebiliriz.’’

Çünkü bir toplum için önem arz eden şeyler dillerine de yansır. Mesela Eskimolarda ‘‘kar’’ anlamına gelen ve çeşitliliğini ifade eden çok fazla kelime vardır⁵. Aynı şekilde Araplarda ‘‘deve’’ adları oldukça fazladır⁶. Ya da Türkler için akrabalık meselesinin ne kadar önemli olduğu bir dilin söz varlığında bu konu ile ilgili kavramların çokluğundan anlaşılabılır. Aynı şekilde bir topluluğun tarihsel süreçte hangi topluluk veya topluluklarla sıkı ilişkiler içinde olduğu da dil incelemesi sonucu anlaşılabılır.

Dilin kültür ile sıkı bağı kendisini eğitim alanında da gösterir. Öyle ki kültürden bağımsız öğrenilen dilin bir yanı hep eksik kalır. Bir toplumun dilini öğrenmek için kültürleri hakkında da bilgi sahibi olmak gerekir. Çünkü daha önce de değindiğimiz gibi dili oluşturan her gösterge veya iletişim esnasında oluşturulan her hareket, jest ve mimik ait olduğu toplumdan izler taşır ve o toplumun değerleri çerçevesinde oluşur.

⁵ Bu konu ile ilgili detaylı bir bilgi için bkz. George Yule, ‘‘The Study of Language’’Cambridge University Press, Cambridge, (2010). s. 270.

⁶ Bu konu ile ilgili detaylı bir bilgi için bkz. Muhammet Yelten, Muhammet ‘‘Türk Dili ve Anlatım Bilgileri’’, Doğu Kütüphanesi, İstanbul, 2010. s. 44

Bütün bu bilgilerden hareketle denilebilir ki dil ve kültür birbirlerine sıkıca bağlı kavramlardır. Kültürün varlığı ve devamlılığı dile bağlıdır. Dilin zenginliği ise kültürün zenginliği ile doğru orantılıdır. Sonuç olarak kültür insanın kendisinden sonra gelenlere bırakabileceği en büyük mirastır. Bu mirasın korunmasını (kaydedilmesini) ve nesilden nesile aktarılmasını sağlayan ise dildir. ‘’ Dillerin kaybı kültürün, bir bakıma toplumun ruhunun kaybı anlamına da gelir’’ (Yılmaz, 2010: 1).

2.2 Ana Dili ve Yabancı Dil

İnsan daha anne karnındayken çevresinde olup bitenleri duyar (Güneş, 2014: 29). Doğduktan sonra da çevresini gözlemlemeye başlar. Henüz konuşmasını sağlayacak organların ve zihinsel faaliyetlerin oluşmamasından dolayı çevresinde tecrübe ettiği işaret ve sesleri anlamlandıramaz ve seslendiremez. Ancak, zamanla bazı evrelerden geçerek gelişen insan dil denen eşsiz iletişim aracını edinir ve geliştirir. İşte insanın dünyaya geldiği andan itibaren çevresinden, toplumundan, ailesinden ve özellikle annesinden edindiği bu tecrübeler sonucunda oluşan dile **ana dili** denir. Ana dili insanın temel dilidir. Dil edinme sürecinde zihinde yer edinir ve insan ömrü el verdikçe kullanılır. İnsan ana dili ile daha sağlıklı düşünür ve kendisini daha iyi ifade eder. Daha sonra öğrenilen hiçbir dil ana dili seviyesinde olmaz. Kıran’a (2010: 277) göre ‘’Bir kişi çocuk yaşlarında iki dille ilişkiye girdikten sonra, yetişkinliğinde bu dilleri rahatlıkla kullandığı zaman bile, ikisinden biri, yani ana dili ayrıcalıklı bir rol oynar.’’ Aynı şekilde Aksan’a (2015b, I-C.: 82) göre de ‘’İnsan ister birden çok dilin konuşulduğu bir çevrede ya da ülkede büyüsün, ister ana-babası değişik uluslardan gelmiş olsun, bu dillerden biri ana dilidir; insanı çepeçevre sarar ve bilinçaltına girer.’’ Bu bağlamda kişi iki dilli bir toplumda yetişmiş olsa da, farklı dillere maruz kalsa da bu dillerden birini ötekine göre daha etkili kullanır ki bu dil kişinin ana dilidir. Başka bir deyişle kişi ana diliyle konuşurken zorlanmaz, düşüncelerini daha açık ve net ifade edebilir, akıcı konuşabilir. Çünkü ‘’Bir insanın en etkili kullandığı dil ana dilidir’’ (Uslu, 2010: 17).

Ana dili kavramı ile ilgili yapılan bu tanımlar, bu kavramın ne olduğunu, işlevini, değerini ana hatları ile kavranmasına olanak sağlayacaktır. TDK T. S.’ te (2011: 119) ‘’Çocuğun ailesinden ve içinde yaşadığı toplumdan edindiği dil’’, Misalli

Büyük T.S.’te (2011: 55) “Kişinin çocukluğunda annesinden, aile ve yakın çevresinden öğrendiği, soyca bağlı olduğu kimselerin dili, lisân-ı mâderzad”, Vardar’a (2002: 17) göre “İnsanın içinde doğup büyüdüğü aile ya da toplum çevresinde ilk öğrendiği dil”, İmer, vd. (2011: 25) “İnsanın doğup büyüdüğü aile ya da toplum çevresinde duyarak ve ilk olarak edindiği dil/diller”, Aksan, (2015b: I-C.: 81) “Ana dili, başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden, daha sonra da ilişkili bulunulan çevrelerden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dildir”, Karaağaç (2013: 109) ana dili kavramını şu şekilde açıklamıştır:

“İnsanın doğup büyüdüğü aile veya toplum içinde ilk öğrendiği dil onun ana dilidir. Ana dili’ sözü bir benzetmenin ötesinde, kültür olarak gerçek bir ‘ana’, gerçek bir ‘ilk’ oluşu ifade etmektedir. İnsanın doğup büyüdüğü aile ve soyca bağlı bulunduğu toplum çevresinden edindiği, bilinçaltına kadar inebilen ve kişilerle toplum arasında ilişkilerde en güçlü bağı oluşturan dil, ana dilidir.”

Bu bağlamda ana dilini, insanın doğup büyüdüğü aile ve yaşamını sürdürdüğü toplumca konuşulan, duyduğu, öğrendiği ilk dildir şeklinde tanımlayabiliriz.

Ana dili doğal süreçlerle edinilir. Çocuk hiçbir eğitim görmeden yaşadığı toplumun dilini konuşabilir. Ancak bu dilin geliştirilmesi çocuğun gayret ve çabalarına bağlıdır. Bu çabaların başında eğitim gelmektedir. Kişi eğitim sayesinde ana dilini tanır ve geliştirir. Dilini daha etkili ve verimli kullanır. Kendi dilinin yapısını ve işlevlerini kavrayan kişi bu tecrübe ve bilgi birikimlerini farklı dil veya dilleri öğrenmek amacıyla da kullanabilir. Kısacası kişinin ana dili temel niteliğindedir. “Sonradan öğreneceği her şey onun üzerine kurulacak ve onun yardımıyla biçimlenip algılanacak, gelişecektir” (Tosun, 2006: 29). O hâlde kişinin başka bir dili öğrenmesinin yolu da ana dilinden geçer.

Burada bahsi geçen ana dilinden başka, farklı olan dil ‘*yabancı dil*’ olarak adlandırılır. *Yabancı dil*, bir toplumun konuştuğu ortak dilden farklı olan dildir. Bu dil, toplumun ortak dilinden farklı olduğu için iletişim açısından kısıtlıdır. Herkes aynı yabancı dili bilmez, hatta herkes yabancı dil bilmez. Yabancı dil bilmek kişisel gayret gerektirir. Doğuştan, kendiliğinden öğrenilmez. Ana dili değildir. Asla ana dili seviyesinde olmaz. Karaağaç’a (2013: 845) göre “Yabancı dil, belirli bir amaçla ve

emek harcanarak kazanılan dildir; ana dili ediniminde ise böyle bir amaç ve çaba söz konusu olmayıp, ana dili öğrenimi, kendiliğinden gelişen bir olaydır.’’ O hâlde yabancı dil, kişinin bazı ihtiyaçları çerçevesinde kendi isteği doğrultusunda öğrendiği dildir.

Demircan güdülenme başlıklı yazısında yabancı dil öğrenmede iki tür güdülenmeden bahsetmiştir. Ona göre yabancı dili bir amaca erişmek için, bir araç olarak kullanmak amacıyla öğrenilmesi (instrumental), öte yandan bir topluma katılmak, o toplumun ferdi olabilmek için hedef dili o dilin kültürünü de benimseyerek öğrenilmesi (integrative), (Demircan, 2013: 241). Bu bağlamda kişi bazen ihtiyaçtan bazen bir amaç, hayranlık, istek doğrultusunda bazen de zorunluluktan ana dilinden farklı bir dil öğrenmeye yönelir. İş, eğitim, seyahat vb. amaçlarla yabancı dil öğrendiği gibi, bir toplumda söz sahibi olabilmek, o toplumun bir ferdi olabilmek için de yabancı dil öğrenme ihtiyacı duyar denilebilir. Çünkü dil kişinin kimliğidir bu yüzden de bir toplumu anlamak, tanımak ve o toplum ile anlaşmak için dillerini bilmek şarttır.

Yabancı dil öğrenmek maddi manevi fedakârlıklar gerektiren zorlu bir süreçtir. İyi bir öğretmen, iyi bir kitap ve iyi bir ortam bu sürecin en önemli unsurlarıdır. Ancak bunların yanında kişinin öğrendiği yabancı dili yaşadığı çevrede etkin bir şekilde kullanabilmesi yani pratik yapması da gerekmektedir. Fakat umumiyetle bu iletişim ortamı bulunamamaktadır. Hâliyle yabancı dil öğretimi ve bu dil ile iletişim sınıf ile sınırlı kalmaktadır. Pratikten yoksun, yapısal ağırlıklı bir yabancı dil öğretiminin de iletişimsel açıdan verimli olması beklenemez. Dolayısıyla bir dilin konuşulduğu ülkeden uzakta öğretilmesi, kısıtlı pratik imkânı ve yetersiz etkileşimden dolayı eksikliklere ve zorluklara neden olmaktadır.

Kısacası ana dili temel dildir. Daha sonra öğrenilen dil veya diller bu temel üzerine kurulmaktadır. Dolayısıyla sağlam bir ana dili bilgisi yabancı dil öğreniminde kişiye avantajlar sağlamaktadır. Ana dili ediniminde sınırsız girdi ve pratik imkânları vardır. Gün boyu iletişimde bu dil kullanılır. Buna karşın konuşulduğu ortamdan uzakta öğrenilen yabancı dilde böyle imkânlar söz konusu değildir. Yabancı dil umumiyetle belirli ihtiyaçlar ve amaçlar (iş, seyahat, eğitim, sınav) doğrultusunda kullanılmaktadır. Kişi derste öğrenmeye çalıştığı dili dışarıda kullanamaz. Kullansa bile bir iletişimden söz edilemez. Çünkü iletişim ortak bir dil kullanarak karşılıklı gerçekleştirilen bir olaydır. Bu bağlamda kişi ana diline her zaman yabancı diline ise

zaman zaman ihtiyaç duymaktadır denebilir. Ana dili ve yabancı dil arasındaki bu farkı en aza indirmek için ise öncelikle sağlam bir ana dili öğrenimine daha sonra da kültür ile harmanlanmış, pratik yapma olanakları genişletilmiş bir dil öğretim yöntemine ihtiyaç vardır.

2.3 Dil Edinimi ve Dil Öğrenimi Ayrımı

Dil edinimi doğal bir süreçtir, her insan doğup büyüdüğü ve yaşamını sürdürdüğü toplumun dilini konuşur. Yani ana dilini edinir. Dil edinimi kavramı “Özellikle Krashen’in resmî ortamda öğrenmeye karşıt olarak ürettiği bir kavramdır; edinim öğretim olmaksızın ana dilinin ya da ikinci dilin kazanılmasını belirtir” (İmer, vd, 2011: 88). Bu bağlamda dil edinimi, insanın hiçbir çaba sarf etmediği, bulunduğu toplum, çevre ve şartlara bağlı olarak, iradesi dışında gelişen doğal bir süreçtir denilebilir. Karaağaç, (2013: 304) dil edinimini “ bireyin, hiçbir emek harcamaksızın, içinde yaşadığı toplumun dilinin edinilmesi süreci ile bu süreç sonunda, elde edilen ilk dile işaret eden bir terim” şeklinde tanımlamaktadır. Dil edinimi kişinin isteği dışında gerçekleşir ve kişi dünyaya geldiği toplumun dilini edinir, bu dili konuşur. Çavuşoğlu, (2006: 38) bu durum ile ilgili olarak “...insan istese de istemese de bir dil edinimi gerçekleşir. Önce içsel olarak, bir iç dil şeklinde zorunlu oluşan dil, edinilen iletişim araçlarıyla dışa vurulur” demektedir. Kısacası edinilen dil kişinin yaşadığı ailenin ve toplumun dilidir, ilk dilidir, temel dilidir, ana dilidir.

Dil öğrenimi ise belirli amaç ve ihtiyaçlar çerçevesinde, kişinin isteği doğrultusunda belirli ortam ve eğitmenler eşliğinde gerçekleştirilen, çaba gerektiren bir süreçtir. Yule (2010: 187) göre “öğrenim genellikle kurumsal ortamlarda gerçekleştirilen bilinçli bir süreçtir...” Yani bu süreçte dil edinimi sürecinde olduğu gibi kendiliğindenlik yoktur. Karaağaç’a (2013: 361) göre “...öğrenmelerde amaç, emek, çıkar vardır.” Öğrenme kavramı, yabancı bir dili amaç ve çıkarlar doğrultusunda belirli bir eğitim ortamında kazanımını ifade eder. Dil öğreniminde seçme hakkı tamamen kişiye aittir, kişi ihtiyaçları çerçevesinde bir dili seçer ve öğrenmeye çalışır. Bu bağlamda dil öğrenimi maddi manevi fedakârlıklar gerektiren zorlu bir süreçtir.

2.4 Yabancı Dil Öğretimi

Dil, topluluklar hâlinde yaşayan insanların iletişim ihtiyaçlarını karşılamış ve geçmişi ile geleceği arasında bir bağ kurmuştur. Başlangıçta toplumların iletişim ihtiyaçları için yeterli olan ana dilleri gelişen dünya şartları neticesinde yetersiz kalmış ve ana dillerinin yanında bir hatta iki dil bilme ihtiyacı doğmuştur. Bu doğrultuda insanlar yabancı dil öğrenmeye yönelmişlerdir. Yabancı dil bilmek bir ihtiyaç hâline gelmiştir. “Dünya üzerinde bu kadar çok dilin bulunmasına⁷ karşın gittikçe artan uluslararası ilişkiler, ulusların kendi ana dilleri ile iletişim sağlamalarını yetersiz kılmakta ve bu nedenle diğer ülkelerin dillerini öğrenme gereksinmesi ortaya çıkmaktadır (Demirel, 2011: 3).” Kısacası gelişen dünya şartları neticesinde insanların hem yaşayış biçimleri değişmiş hem de talep ve ihtiyaçlar farklı boyutlara ulaşmıştır. Buna binaen toplumların ana dilleri yetersiz kalmış ve yabancı dil bilmek başta iş ve eğitim olmak üzere birçok alanda talep edilen nitelik hâline gelmiştir. Bunun yanında “Kültürel değerlerin başkalarına aktarımı, farklı kültüre ait değerleri tanıma isteği, farklı dilleri konuşan insanlarla ortak bir dilde buluşma ya da başka bir toplum içinde yaşayabilme arzusu dil öğrenmeye karşı ilgiyi artırmakta ve yabancı dil öğretimini önemli hâle getirmektedir” (Köksal ve Varışoğlu, 2012: 49). Ayrıca “Yabancı dil öğretimi beşeri sermayenin geliştirilmesinde stratejik bir öneme sahiptir. Bu yönüyle doğudan batıya dünyanın pek çok ülkesinde yabancı dil öğretimi farklı yöntem ve araçlarla eğitim müfredatlarında hatırı sayılır bir ağırlığı vardır.” (Demirpolat, 2015: 8).

“Yabancı dil öğretiminin yaygınlaşmasında Avrupa’nın sanayileşmesiyle ortaya çıkan ekonomik ve teknik gelişmeler etkili olmuştur. Ticaretin ve ulaşım imkânlarının artmasıyla da yabancı dil, iletişim aracı olarak önem kazanmaya başlamıştır” (Gömleksiz ve Elaldı, 2011:444). Bu bağlamda ulusal çapta meydana gelen bazı gelişmeler ve bu gelişmelere ayak uydurmak isteyen diğer ulusların yolu hedef kültürün dilini öğrenmekten geçmektedir denilebilir. Ayrıca küreselleşen dünyada ulusların birbirleri ile temaslarının artması, teknolojinin ve özellikle

⁷ UNESCO’nun 2009’da açıkladığı Dünya Dil Atlasına göre dünyamızda 6.000 civarında dil vardır (Güneş, 2015: 4, Yılmaz, 2010: 48).

internetin uzakları yakın etmesi, eğitim, turizm, ticaret vb. etmenler yabancı dil öğretiminin yaygınlaşmasında baş rol oynamıştır. Bunu doğal bir sonucu olarak da çok dilli ve çok kültürlü topluluklar oluşmuştur. Bugün pek çok ülke, uluslararası ticaret, turizm ve gelişmiş teknolojiden dolayı çokkültürlü bir toplum kavramını benimsemeye başlamıştır (İşcan, 2012: 4). Öyleyse yabancı dil öğretiminde kültürün de öğretilmesinin gerekliliği göz ardı edilemeyecek kadar önemli bir husustur. Çünkü kültür ve dil birbirine sınımsız bağlıdır. “Yabancı dil öğretimi kültür öğretimidir (İşcan, 2012: 4).” Farklı kültürlerin öğretimi ise öğrenci açısından merak uyandıran konular olduğundan zevkli ve ufuk açııcıdır.

Dünya üzerinde binlerce dil olmasına karşın bunlardan sadece birkaçı uluslararası çerçevede tanınan, kabul gören dil olmayı başarmıştır. Dolayısıyla ikinci dil olarak öğrenilen dillerin de sayısı azdır. “Bir dilin başka uluslar tarafından öğrenilmesini önemli kılan ölçütlerin başında o dili konuşan ülkenin politik ve ekonomik durumu gelmektedir” (Demirel, 2011:3). Ulusların güç dengeleri dillerin yaygınlık kazanmasında önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda her açıdan güçlü ulusların dilleri daha çok talep edilmektedir denilebilir. Günümüzde, sadece Türkiye’de değil uluslararası alanda da hızla yayılan ve çok geniş kitlelere ulaşan, neredeyse her mecrada talep edilen dil İngilizcedir. “İngilizce dünyadaki en yaygın dillerden birisidir. Ana dili olarak Çince (Mandarin) ve İspanyolca konuşanların sayısı en yüksektir. Ancak İngilizce, ana dili İngilizce olmayanlar arasında iletişim amacı ile en yaygın olarak kullanılan ortak dildir” (Özen vd., 2014: 10). Bu bağlamda yabancı dil olarak en yaygın öğrenilen dil İngilizcedir. “Küresel iletişimin yayılması, pek çok ülkede İngilizceyi ikinci yabancı dil olarak kullananların sayısını artırmıştır” (Tok ve Arıbaş, 2008: 208). Bunda İngilizcenin ortak dil yani “Lingua Franca” olarak kabul görmesinin etkisi büyüktür. Güneş, (2015: 4) İngilizcenin yükselişi başlığı ile ele aldığı yazısında şunları aktarmaktadır:

“Günümüzde büyük diller arasında en çok İngilizce konuşulmaktadır. İnsanlığın yarısı İngilizceyi konuşmaktadır. İngilizce hızla yayılmakta ve dünya dili olma yolunda ilerlemektedir. İngilizce çok mükemmel bir dil olduğundan dolayı yayılmamaktadır. Tam tersine bu dili konuşanların bilimsel, teknolojik ve ekonomik üstünlükleri, insanları bu dili öğrenmeye zorlamaktadır.”

Türkiye’de de en yaygın öğrenilen dil İngilizcedir. Demirkan, (2008: 3)
Türkiye’de yaygın olarak öğretilen dilleri şöyle aktarmaktadır:

“Ülkemizde bugün öğretilen yabancı diller % 85 oranında İngilizce, %7-8 oranında Almanca ve %4-5 oranında Fransızcadır. Tarih ve Türk Dili bölümlerinin bulunduğu ilgili fakültelerde Arapça, Farsça, Osmanlıca öğretilmektedir. Çok az sayıda da olsa İtalyanca, Rusça, Japonca ve eski diller de öğretilmektedir.”

Sayısal veriler de gösteriyor ki İngilizcenin yabancı dil olarak öğretimi gün geçtikçe bu alanda yalnızlaşmaktadır. Çünkü neredeyse her mecrada İngilizce bilmek kişide aranan niteliklerin başında gelmektedir. İş bulma, eğitimde ilerleme gibi durumlarda dil bilmek ve özellikle İngilizce bilmek kişiye avantajlar sağlamaktadır. Türkiye’de yabancı dil öğretiminin yaygınlaşmasının başlıca sebepleri nelerdir? Bu sebeplerin başında öncelikle Türkiye’nin bulunduğu coğrafi ve siyasal konumu gelmektedir. Türkiye bu konumu sebebiyle zengin bir kültürel etkileşime girmiştir. Demirel, (2011: 3) bu durum ile ilgili şunları aktarmaktadır:

“Türkiye, bölgesel ve siyasal konumu açısından dünyanın en kritik yerinde bulunmakta, Asya ile Avrupa hatta güneyde Afrika kıtaları arasında kilit bir ülke durumunda bulunmaktadır. Bu durumu nedeniyle Türkiye, çeşitli ülkelerle politik ilişkiler kurmuş, antlaşmalar imzalamış, ekonomik ve kültürel ilişkilere de önem vermiştir.”

Bu ilişkilerin sürdürülmesi de şüphesiz ki dil öğretimi ile mümkündür. Bu da yabancı dil öğretimini önemli kılmaktadır. Bunun doğal bir sonucu olarak da Türkiye’de başka dillerin, özellikle uluslararası örgütlerde resmî dil olarak kabul edilen batı dillerinin önemi artmış ve bu doğrultuda bu yabancı dillerin öğretimi okul programlarında yer almıştır (Demirel, 2011:4).

Kocaman (1983:10) “Yabancı dil öğretimi bir uygarlık kervanına katılma çabasıdır” diyerek yabancı dil öğretiminin önemine vurgu yapmıştır. Dolayısıyla hayat şartlarını geliştirme çabasında olan insan bu amaca ulaşabilmek için çağının gerektirdiklerine uyum sağlamış ve bu doğrultuda çabalamıştır. Yabancı dil öğrenimi de bu çabalardan biri hatta en önemlisidir. Çünkü yabancı dil bilmek (özellikle İngilizce) kişiye birçok nitelik kazandırmaktadır. Bu nitelikler ise bazı amaçlara

ulaşmada dolayısıyla hayat şartlarını geliştirmede kilit rol oynamaktadır. İşcan (2012: 6-7) Yabancı dil öğrenmenin insanlara kazandıracakı nitelikler şu şekilde sıralamıştır:

- “Dünyayı ve farklı bakış açılarını daha iyi tanımaları, anlamaları ve hoşgörü geliştirme.
- Kültürel gelişimlerini hızlandırmaları ve başka kültürler için farkındalık kazanma.
- Eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerine sahip olma.
- Edebiyat ve güzel sanatlar alanlarında gerekli terminolojiyi izleyebilme.
- Kendi ana dilinden başka dillerin konuşulduğu ortamlarda yabancı dilde kendilerini ifade etme becerisini kazanma.
- Yurt dışında eğitimlerine devam edebilmeleri için gereken özgüven, sosyal ve iletişim becerilerini geliştirme.
- Yüksek öğrenimde ve sonraki eğitimlerinde seçkin başarılarla imza atabilme.
- İş bulma olanakları çoğaltma.
- Yabancı dil bilme ayrıcalığı ile liderlik becerilerinin gelişip, üst düzey çalışma ortamına katılabilmek.
- Küresel dünyada yer alabilme ve uluslararası platformlarda yaşam boyu öğrenen birey olma.”

Ancak yabancı dil öğreniminin insana kazandırdığı bunca nitelik ve sağladığı yararların yanında zararlı olduğu bazı durumlar da vardır. Mesela bir dil diğer bütün dillere üstünlük kurup (İngilizce gibi) bir toplumun ana diline dolayısıyla kültürüne ve geleceğine olumsuz yönde tesir edebilmektedir. Bu durum ile ilgili Güneş, (2015: 5)’ de “Çoğu ülkede öğrenciler ana dilleri yerine İngilizceyi tercih etmektedirler. Böylece diğer dilleri kullanan sayısı düşmektedir” demektedir. Dil canlı bir olgudur ve bu canlılığını insandan almaktadır. Dolayısıyla dil konuşuldukça gelişir, konuşanı olduğu sürece canlı kalır. Bir toplumun kendi dillerinden üstün gördükleri ya da başkalarının çabaları sonucu süreç içerisinde üstün gördürdükleri bir dilin büyüüne kapılarak ana dillerini ikinci plana atması zamanla dillerinin sığlaşmasına ve ardından yok olmasına sebep olmaktadır. Dilin ölümü ise kültürün ölümü demektir. Ancak tehlikeler bununla

sınırlı değildir. Güneş, (2015: 5) İngilizcenin etkileri başlığı ile ele aldığı yazısında, İngilizcenin bu yükselişinin sonucu tek dilli bir toplum oluşacağını ve bunun önce insan zihniyetini etkileyeceğini dolayısıyla tek tip düşünen insan topluluklarının ortaya çıkacağını söylemiştir. Bu sebeple toplumlar atalarından miras kalan en değerli varlıkları olan dillerini ve dolayısıyla kültürlerini unutacak ve aynı dili konuşan, dünyayı aynı şekilde algılayan tek tip insanlar kervanına katılacaktır. Bu tehlikenin farkında olan Avrupa birliği henüz uygulama aşamasında olsa da bu konu ile ilgili çeşitli önlemler almaktadır (Güneş, 2015: 7).

Sonuç olarak çağımızda yabancı dil öğrenimine olan ilgi gün geçtikçe artmaktadır. Öyle ki yabancı dil öğrenmek artık bir ihtiyaç olmaktan çıkıp zorunluluk hâline gelmiştir (Şavlı ve Kalafat, 2014: 299). İnsanlar gelişen dünyaya ayak uydurabilmek, ihtiyaçlarını karşılayabilmek, farklı toplumları ve kültürleri tanıyabilmek gibi amaçlar doğrultusunda farklı diller öğrenmeye yönelmektedirler. Bu doğrultuda daha güçlü ve geçerliliği olan dilleri öğrenme yoluna gitmektedirler. Çünkü dünyada birçok dil olmasına karşın ancak güçlü (ekonomik, siyasi) ulusların dilleri (sundukları imkânlar doğrultusunda) tercih edilmektedir. Böylelikle bu diller daha geniş kitlelere yayılmaktadır. Bilindiği üzere bu dillerden en önde geleni İngilizcedir. İngilizce, daha önce de ifade ettiğimiz gibi günümüzde her ülkede geçerliliği olan ortak dildir (Lingua Franca). Küreselleşen dünyada ortak iletişim aracı görevi gören böyle bir dilin varlığı da şüphesiz ki gereklidir. Ancak unutulmamalıdır ki bir toplumu ayakta tutan dili ve kültürüdür. Dilini ve kültürünü kaybeden toplumlar egemen toplumların bünyesinde eriyerek kaybolmaktadır. O hâlde iyi bir yabancı dil öğrenim süreci için kişinin ana dilini iyi bir şekilde öğrenmesi ve ana dili bilincinin yerleşmiş olması gerekmektedir. Bu süreçte gerekli olan diğer şeyler ise iyi bir kitap, iyi bir öğretmen, iyi bir ortam ve bunları destekleyen kuram ve tekniklerdir. Öğrencinin motivasyonu, çabası ve sabrı da bu sürecin başarılı bir şekilde sonuçlanmasında büyük etkindir.

2.5 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Dünü ve Bugünü

Yeryüzündeki diller arasında Türkçe, *Ural - Altay*⁸ dilleri gurubunun Altay koluna mensup bir dildir (Ergin, 2009: 9). Türkçe, yapısı bakımından ise eklemeli bir dildir. Yayılma alanı olarak Türk dili, doğuda Pasifik okyanusu kıyılarından batıda Baltık Denizi kıyılarına, kuzeyde Kuzey Buz Denizi kıyılarından güneyde Basra Körfezi kıyılarına kadar geniş bir coğrafyada konuşulmuş ve konuşulmaktadır. Bugün Türkçe konuşur sayısı yaygın görüşe göre 220 milyondur ve bu rakama göre Türkçe, dünyada konuşur sayısı en fazla olan beşinci büyük dildir (Akalm, 2009: 195-204). Farklı kaynaklarda Türkçe konuşur sayısının 300 milyonun üzerinde olduğu da söylenmektedir (Güzel ve Barın, 2013: 11). Bu rakamlar Türkçenin ne kadar büyük ve köklü bir dil olduğunun göstergesidir. Türkçeyi ana dili olarak konuşanların dışında yabancı dil olarak konuşanların sayısı da gün geçtikçe artmaktadır. Türkiye'nin gelişmesi, uluslararası konumunu güçlendirmesi vb. nedenlerden dolayı günümüzde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi yaygınlaşmaktadır. Türkçe geçmişten günümüze üzerine koyarak ilerlemektedir. Türkçe, köklü ve zengin bir dildir. Tarihe yön veren ve eşsiz bir kültürel birikime sahip olan Türk'lerin başarılarla dolu geçmişlerinden miras kalan dünyanın en zengin dillerinden biridir. "Türkçe; tarihî eskiliği, coğrafi genişliği, konuşur sayısının fazlalığı, söz varlığının zenginliği, yapısının işlekliliği gibi özellikleri ile dünyanın önde gelen dillerindendir" (Yelten, 2010: 59). Dünyada birçok dil olmasına rağmen bunlardan birkaçı bu özelliklere sahip köklü bir geçmişi olan kadim dillerdendir. "Dünya üzerinde Türk dili kadar tarihî derinliği ve coğrafi genişliği olan pek az dil vardır" (Akar, 2005: 9).

Türkler hareketli bir topluluktur. Asya, Avrupa ve Afrika'ya kadar geniş coğrafyalarda hüküm sürmüşler ve gittikleri her yerde kültürlerini ve dillerini korumuşlardır. Türkler daha 8. yüzyılda edebî eser niteliği taşıyan yazıtlar oluşturmuşlardır. "Kendilerine ait yazıları olduğunu kesinlikle bildiğimiz Türk topluluğu, Orhun'da 8. asrın ilk yarısından kalma kitabeleri ile Gök-Türklerdir..." (Kafesoğlu, 1997: 335). Bu kitabeler atalarımız tarafından taşlara yazılmış ve

⁸ Bu dil grubu önceleri Ural-Altay dilleri olarak adlandırılmış fakat son yıllarda "Ural Dilleri" bölümü "Fin-Ugor" dilleri, Altay dilleri bölümü ise "Altay Dilleri" olarak ayrı ayrı ele alınmıştır. (Akar, 2005: 16).

günümüze kadar ulaşmıştır. Kısacası 1.300 yıllık bir yazı dili olan Türkçemiz insan ruhunun en saf ve engin yaratılışlarından biridir. Ayrıca ileri medeniyetlerin taşıyıcısı ve millî kültürü taşıyacak bağımsız bir dünya dili olma yolundadır (Banguoğlu, 2007: 7).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin temelleri daha 11. yüzyılda atılmıştır. Bu alanın öncüsü Kaşgarlı Mahmud'dur. O, Türkçenin Arapçaya üstünlüğünü göstermek ve Araplara Türkçe öğretmek amacıyla *Divanü Lugati't-Türk* (1068-1072) adlı eseri yazmıştır. Kaşgarlı Mahmud Kitabın önsözünde Araplara, Türklerin büyük bir ulus olduğunu ve Türkçeyi öğrenmelerinin kendilerine yarar sağlayacağını belirtmiştir (Hengirmen, 1993: 5). Ancak bu tarihi daha da eskiye götürenler de vardır mesela Çin kaynaklarında saptanan bazı veriler (Hunca bir beyit vd.) Türkçenin daha erken bir tarihte bile farklı topluluklarca öğrenildiğini göstermektedir.⁹ Diğer yandan Korkmaz (2010: 40) Türkçenin belgelerle izlenebilen en sağlam metinler olarak nitelendirdiği dönemleri şöyle aktarmaktadır:

“Türkçeye ait düzenli ve sağlam metinler, bilindiği üzere, ancak milattan sonraki yüzyılları içine alan Türk devletleri dönemlerine girmektedir. Nitekim VI. yüzyıldan başlayarak Köktürk, Uygur, Karahanlı, Harezmi, Altınordu, Kıpçak, Çağatay, Osmanlı dönemlerini içine alan tarihî akış ise, doğrudan doğruya belgelerle izlenebilmektedir.”

Divanü Lugati't-Türk ten sonra yabancılara Türkçe öğretimi açısından bir diğer önemli eser Ali Şir Nevai tarafından kaleme alınan *Muhakemetü'l Lugateyn* (1499) adlı eserdir. Adından da anlaşılacağı gibi bu eserde iki dilin (Farsça ve Türkçe) karşılaştırılması yapılmıştır. Ali Şir Nevai, bu çalışmada Türkçenin birçok açıdan dönemin en yaygın dili olan Farsçadan daha üstün bir dil olduğunu ispatlama amacı gütmüştür. Çalışmada Farsçaya meyleden Türk yazar ve şairlere sitemlerde bulunmuştur. “Nevâyî'nin uzun yıllar hor görülen, Türkçenin Farsçadan üstünlüğünü birçok örnekle göstermesinden sonra edebî eserlerde de Türkçe sözcükler ağırlıklı olarak kullanılmaya başlamıştır.¹⁰” Bir diğer önemli eser Kıpçak Türkçesi ile yazılmış *Codex Cumanicus*'tur. Kumanlara Hristiyanlığı benimsetmek amacıyla Fransiskan

⁹ Bu konu ile ilgili detaylı bir bilgi için bkz. Nurşat Biçer, “Hunlardan Günümüze Yabancılara Türkçe Öğretimi”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı: 1/4, 2012 s. 107-133.

¹⁰ http://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/bayraktar_01.php, (Çevrimiçi, 20.04.2017).

mezhebine mensup rahip/misyonerler tarafından yazılmıştır. Bu eser de diğerleri gibi bir sözlüktür. İşcan (2012: 16) bu eserin Türkçe öğretimi açısından değerlendirmesini şu şekilde yapmıştır:

“Codex Cumanicus, birçok farklı amaçta Türkçe öğretiminde kullanılabilecek bir eser olarak yazılmıştır. Eserde yer alan Hristiyanlıkla ilgili metinler din eğitimi amaçlı Türkçe öğretimine, ticaretle ilgili bölümler ticari Türkçe öğretimine, gündelik yaşamla ilgili sözcüklerin yer aldığı bölümler pratik Türkçe öğretimine örnek sayılabilecek niteliktedir. Bu bağlamda kitabın özel amaçlı Türkçe öğretimine yönelik olduğu söylenebilir.”

Aslında Kıpçak Türkçesi dönemi eserleri çoğunlukla Türkçe öğretimi amacıyla yazılmıştır. Bu dönem Türkçe öğretiminin en fazla değer kazandığı ve en fazla ilerlemelerin kaydedildiği dönemdir.

“Kıpçak Türkçesi, Türkçenin yabancılara öğretiminin en fazla önem kazandığı ve Türkçenin saygınlığının dorukta olduğu dönemdir. 1250-1517 yılları arasında hüküm süren Memlûk Devletinde Türk sultanlarının devleti yönetmesi nedeniyle Türk diline karşı ilgi artmıştır. Bu ilgi Araplara Türkçeyi öğretmeyi amaçlayan kitapların yazılmasına neden olmuştur. Codex Cumanicus, Kitâbü Bulğatî'l-Müştak Fi Lugâtî't-Türk ve'l-Kıfçak, Kitâb-ı Mecmû-i Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mongolî, El-Kavaninü'l-Küllîyye Li Zabtî'l- Lügati't- Türkiyye, Et-Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-lugâtî't- Türkiyye, Kitâbü'l-İdrâk Li-lisânü'l- Etrak Kıpçak Türkçesi döneminin yabancılara Türkçe öğretmeyi amaçlayan eserleridir.¹¹”

Bu bağlamda Kıpçak Türkçesi döneminde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine çok fazla önem verilmiş ve bu doğrultuda birçok eser oluşturulmuştur denebilir. Bu eserler genelde Arapça ve Farsçanın egemen olduğu bir toplumda Türkçenin de söz sahibi olmasını sağlamıştır. Millî şuur sahibi kişilerin bu çabaları Türkçenin canlılığını korumasını sağlamış ve dünya genelinde tanınmasında öncü olmuştur. Kısacası bu eserler Türkçenin konuşulduğu toplum dışında farklı toplumlarca da öğrenilmesini sağlamıştır. Ayrıca kendi dilinin niteliklerini, sınırlarını bilmeyenlerin bilinçlenmesinde de bu eserlerin rolü büyüktür.

Dil öğretimi açısından ele alındığında bu eserlerin genelde sözlük çalışmaları olduğu ve umumiyetle dilbilgisi içerdiği görülmektedir. Yani bu eserlerin günümüzde kabul gören sistematik dil öğretim kitapları gibi olmadığı ve yöntemlerinin de

¹¹ http://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/bayraktar_01.php. (Çevrimiçi, 20. 04. 2017).

günümüz yöntemleri ile örtüşmediği görülmektedir.¹² Ancak her ne olursa olsun belirli dönemlerde alana katkı sağlayan bu eserlerin sayısı gün geçtikçe azalmış ve Türk yazarlar açısından bir nevi duraklama dönemi başlamıştır.

Kaşgarlı Mahmut'tan sonra 1850 yılına kadar yabancılara Türkçe öğretmek için Türk yazarlar tarafından hazırlanan bir yapıta rastlanmamıştır. Ortalama sekiz yüzyıllık bir aradan sonra J.P. Sinan Alphabet turc suivi d'une méthode adlı kitabını 1850'de İstanbul'da yayınlamıştır. Bu durgunluk 19. Yüzyılın ortalarında son bulmuş 20. yüzyılda kitap sayısı artmıştır. Ancak yabancı yazarlar konusunda durum aynı değildir yabancı yazarların yayınladıkları kitaplar özellikle 17. yüzyıldan sonra artarak 20 yüzyılda en üst seviyeye ulaşmaktadır. 383 kitabın oluşturulduğu bu dönemde yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili en çok kitap Almanca yazılmıştır (Hengirmen, 1993: 7-9).

Günümüzde ise bu alan ile ilgili gerek teorik bilgi ihtiva eden kitaplar gerekse ders kitapları azımsanmayacak sayıdadır. Yabancılara Türkçe öğretimi alanına olan ilginin artması ile birlikte bu alanla ilgili çalışmalar artmıştır. Özellikle dil okulları hazırladıkları kitaplarla Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere kaynak sağlamaktadır. Günümüzde en çok kullanılan ders kitaplarından bazılarını şu şekilde sıralanabilir:

- 1) İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Seti
- 2) Türkçe Öğreniyoruz Orhun Dil Öğretim Seti
- 3) Yedi İklim Türkçe Seti
- 4) Yeni Hitit Türkçe Öğretim Seti
- 5) Gazi TÖMER Yayınları
- 6) İzmir Yabancılar için Türkçe
- 7) Ebru Türkçe Öğretim Seti
- 8) Yabancı Dilim Türkçe Seti
- 9) Gökkuşuğu Türkçe Öğretim Seti

Bütün bu öncü çaba ve çalışmalardan hareketle günümüzde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bambaşka bir seviyeye ulaşmıştır. Türkiye'de özellikle 1950 yılından sonra üniversiteler bünyesinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ciddi bir biçimde ele alınmaya başlamıştır (İşcan, 2012: 19). Bu süreçten sonra bu alanda ciddi çalışmalar yapılmış ve Türkçenin yabancı dil olarak öğrenimi yaygınlık kazanmıştır.

¹² http://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/bayraktar_01.php, (Çevrimiçi, 20.04.2017).

“Cumhuriyetten sonra Yabancılar Türkçenin öğretimi 1960'lı yıllarda önem kazanmaya başlamıştır. Kenan Akyüz'ün Yabancılar İçin Türkçe Dersleri Konuşma, Okuma adlı kitabı Hüseyin Aytaç-M.Agah Önen'in Yabancılar İçin Açıklamalı Uygulamalı Türkçe adlı kitabı kitapları , Kaya Can'ın Yabancılar İçin Türkçe-İngilizce Açıklamalı Türkçe Dersleri kitabı , M. Hengirmen-N.Koç'un Türkçe Öğreniyoruz adlı kitapları , Tahir Nejat Gencan'ın Yabancı Uyruklu Öğrenciler İçin-Türkçe Öğreniyorum adlı kitabı bu konuda atılan önemli bireysel adımlardır.”¹³

Kurumsallaşma sürecinde Türkiye’de öncü 1984 yılında Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan TÖMER’dir. Daha sonraki süreçte talebe dayalı olarak pek çok kurum faaliyete geçmiştir. Alyılmaz, (2010: 729-730) bu kurumların başlıcalarını şu şekilde aktarmaktadır:

“Ahmet Yesevi Üniversitesi Hazırlık, Dil Öğretim Merkezi Türk Dili Bölümü, Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi (Ankara TÖMER), Atatürk Üniversitesi Dil Öğretim Merkezi (DİLMER), Boğaziçi Üniversitesi Dil Merkezi, Dicle Üniversitesi Yabancı Diller Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Dil Eğitimi Araştırma ve Uygulama Merkezi (DEDAM), Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Türkçe Öğretimi Birimi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Uzaktan Türkçe Öğretim Programı, Fatih Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi (FÜSEM) Temel Düzey Türkçe Eğitimi, Fırat Üniversitesi Dil Eğitim - Öğretim ve Araştırma Merkezi (FÜDEM), Gazi Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (Gazi TÖMER), Hacettepe Üniversitesi Dil Öğretimi, Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜDİL), İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi Türkçe Birimi, Kara Kuvvetleri Komutanlığı Lisan Okulu Türkçe Bölümü, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu Türkiye Türkçesi Öğretimi Koordinatörlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Süleyman Demirel Üniversitesi Türk Dili Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezi, Trakya Üniversitesi Dil Eğitimi ve Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA), Yunus Emre Vakfı...

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin yaygınlaşması ve birçok ulus tarafından talep edilen dil seviyesine yükselmesi sonucu bu alanda hizmet veren kurumlar, okullar, enstitüler, dernekler, kültür merkezleri, vakıflar, büyükelçilikler ve özel kuruluşlar çoğalmıştır. Ayrıca birçok üniversitede bu alanda uzman yetiştirmek amacıyla Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi adında yüksek lisans programları açılmıştır: İstanbul Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi.

¹³ <https://www.turkcede.org/yeni-ogrenenlere-turkce-ogretimi/60-dilim-seni-dilim-dilim-yerim-yabanci-dil-olarak-turkcenin-ogretiminde-edebiyattan-faydalanma.html>, (Çevrimiçi, 20.04.2017).

Ayrıca 1999 yılında yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla TİKA bünyesinde Türkoloji projesi başlatılmış 2000-2001 yılında uygulamaya konmuştur. Daha sonra, imzalanan protokol gereği 2011 yılı itibariyle bu projenin Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde devam ettirilmesi kararlaştırılmıştır (İşcan, 2012: 20). Uluslararası alanda da faaliyet gösteren ve bu doğrultuda farklı ülkelerde merkezler açan Yunus Emre Enstitüsü bu alanda hizmet veren en önemli kuruluşlardan biridir. Bu çalışmalar ve çabalar doğrultusunda Türkçe dünyada tanınmış ve bu doğrultuda Türkçenin yabancı dil olarak öğrenimine olan talep artmıştır:

“TDK, (2011) verilerine göre ülkelerdeki Türk nüfusun yoğunluğuna ve tercihe bağlı olarak en az bir ortaöğretim kurumunda Türkçenin öğretildiği seksen yedi ülke bulunmaktadır. Dokuz ülkede Türkçe öğretimin yapıldığı üniversite bulunmaktadır. Bünyesinde Türkçe öğretilen, Türk dili ve edebiyatı araştırmalarının yapıldığı, Türkoloji bölümlerinin bulunduğu yirmi sekiz ülke vardır”(Uçgun, 2013: 2489).

Görüldüğü gibi, gerek yurt içinde gerekse uluslararası çerçevede Türkçenin yabancılara öğretilmesine yönelik yapılan çalışmalar, hizmet veren kurumlar ve yayımlanan kitaplar azımsanmayacak sayıdadır. Türkçe öğretimi her ne kadar yeni yeni yaygınlık kazanmaya başlasa da bu sürecin temelleri daha eski tarihlerde atalarımız tarafından atılmıştır. Türklerin yayılmış oldukları geniş coğrafyada sadece savaş güçleri ile değil dilleri ve edebiyatları ile de güçlü birer devlet oldukları görülmektedir. Türkçemiz millî şuur sahibi insanların elinde muhafaza edilmiş ve geniş kitlelere tanıtılmıştır. Gerek Göktürkler döneminde gerekse belgelerle takip edemediğimiz daha eski dönemlerde Türkçe her zaman etrafındakileri etkilemiş ve tarihte derin izler bırakmıştır. Öyle ki Türkçe geniş bir coğrafyada ana dili olarak konuşulmasının yanı sıra yabancı dil olarak da geniş kitlelerce konuşulmaya başlanmıştır. “Türkçe konuşulan alanlara bakıldığında Çin’den Avrupa’ya, Afrika’dan Amerika’ya kadar pek çok ülkede Türkçenin öğrenildiği görülmektedir” (Güzel ve Barın, 2013: 11). Türkçenin bu yükselişi ve başarısı 2016 yılında Avrupa Birliği’nde resmî dillerinden biri olmasıyla taçlanmıştır.¹⁴ Dünya dili olma yolunda

¹⁴ <http://www.milliyet.com.tr/-turkce-ab-de-resmi-dil-oldu-/dunya/detay/2228612/default.htm>. (Çevrimiçi,21.11.2017).

emin adımlarla ilerleyen Türkçe, dil bilinci yüksek, millî şuur sahibi, çalışkan nesiller yetiştiği sürece istediği her hedefe ulaşacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÖZCÜK VE SÖZ VARLIĞI TANIMI VE KAPSAMI

3.1 Sözcük Nedir?

İnsanın evreni algılama süreci sözcüklerin oluşmasıyla başlamıştır. Çünkü sözcükler evreden var olan şeylerin temsilidir. İnsanlar sözcükler yardımı ile o an orada bulunmayan bir nesne hakkında konuşabilmişlerdir. Ancak erken tarihte konuşulan dilin sistematik bir dil olmadığı aşîkârdır. Bu ilk dilin sözcükleri de tahminen farklı tonlarda sesletilen ilkel ses kümeleriydi. Ancak sürekli gelişme ihtiyacı duyan insan bu ikellikten kurtulmuş ve sözcüklerden örölü kurallı bir dizge olan dili oluşturmuştur. İnsan dil sayesinde hayatta kalmış, topluluklar kurmuş ve gelişmiştir.

Sözcük, kelime, belirti, gösterge, anlambirim, sözlükbirim, bağımsız biçimbirim vb. gibi adlandırmaların hepsi temelde dili oluşturan anlamlı yapıları temsil etmektedir. Ancak bazıları geleneksel adlandırma olarak anılmakta ve umumiyetle dilbilimci çevrelerce kullanılmamaktadır. Bunun sebebini Vardar, (2002: 181)' şu şekilde dile getirmiştir: “Çağdaş dilbilimcilerin çoğu sözcüğün kesin nitelikli bir dil birimi olmadığını savunmakta ve onun yerine, duruma göre, anlambirim, dizim, birleşkebirim kavramlarını kullanmaktadırlar” demektedir. Mesela, Karaağaç, (2013: 784)' de madde başı olarak aldığı *sözlük birimi*'ni şu şekilde açıklamıştır: “Varlık ve eylem adlarından oluşan sözlük birimleri, varlık ve eylemlerin özelliklerine inmeksizin, olayları kavramlar hâlinde bildirirler.” Bu tanımlamaya göre sözlük birimler evrendeki varlıkların ve eylemlerin adlarıdır. Yelten'e (2010: 216) göre de “ Göstergenin dildeki karşılığı kelimedir.” Sonuç olarak bazı kişilerce kapsamları farklı olarak görülen bu kavramların temelde aynı manaya geldiği görölmüştür. Bu çalışmada yaygın olarak kullanılan *sözcük* kavramı kullanılacaktır.

Sözcükler, insanın evrende algıladığı her şeyin temsilidir, izidir, adıdır. İnsan sözcükler yardımı ile kendini ifade edebilir, duygu, düşünce ve tecrübelerini karşısındakine aktarabilir. Dil sözcüklerden oluşmuş bir dizgedir. “...İster bir

konuşma, ister bir yazı parçasında olsun, dilde en etkili, en güçlü birimler sözcüklerdir’’ (Aksan, 2015b, I-C.: 61).

Sözcük denildiğinde akla sadece sözlüklerde bulunan madde başı sözcükler mi gelmelidir? Sorunun cevabını veren Jackson’a (2016:18) göre sözcükler arasında şu şekilde bir ayırım yapılabilir: ‘‘*Yazımsal sözcük*: Yazıda bir sözcük, boşluklarla sınırlanmış harfler dizisidir. *Sesbilimsel Sözcük*: Sözlü dilde bir sözcük, seslerin dizisi (Sınırları, hecelerin yapısı, vurgulama vb. kurallara göre değişir). *Sözcükbirim*: Dilin söz varlığında olan bir sözcük; sözlükte maddebaşı olarak bulunabilir.’’

Sözcük üzerine yapılmış birçok tanım bulunmaktadır. Yapılan sözcük tanımlarından bazıları şunlardır:

TDK T.S. (2011: 1381) madde başı olarak alınan ‘‘kelime’’ kavramı, ‘‘Anlamli ses veya ses birliği, söz, sözcük’’ şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi sözcükler seslerin bir araya gelerek oluşturdukları yapılardır.

Ergin, (2009: 95) ‘‘Kelime, mânâsı veya gramer vazifesi bulunan ve tek başına kullanılan ses veya sesler topluluğudur.’’ Ona göre bazı sözcüklerin tek başlarına anlamları varken bazılarının anlamı dilbilgisel işlevlerinde saklıdır.

Korkmaz’a (1992: 100) göre ise sözcük (madde başı ‘kelime’) : Bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan, aynı dili konuşanlar arasında zihinde tek başına kullanıldığında belli bir kavrama karşılık olan somut veya belli duygu ve düşünceyi yansıtan soyut yahut somut ve soyut kavramlar arasında ilişki kuran dil birimi.

‘‘Bir sözcük, anlam yüklenen, az çok birbirine sıkı sıkı bağlı bir ya da daha fazla biçimbirimden (morfem) oluşan, ses değeri taşıyan dil birimidir’’ (Altun, 2009: 2).

Vardar, (2002: 181) sözcüğü ‘‘ Bir ya da birden çok sesbirimin oluşturduğu, yazıda iki boşluk arasında yer alan, çoğu kez anlamsal bir birim oluşturan, söylemde belli bir birlik sunan, çeşitli dizimsel kullanımlarında biçimce ya hiç değışmeyen ya da bükünlerde olduğu gibi bir bölümüyle değışim gösteren eklemli ses ya da sesler öbeği’’ şeklinde tanımlar.

İmer, vd., (2011: 228-229) tanımına göre sözcük ‘‘ Kendisinden önce ve sonra bir boşluk bulunabilen, anlam taşıyan birim; bir sözce içinde tek bir biçimbirimden oluşabildiği gibi, tümce içinde gerekli ekleri de almış olan diğer birimlerden bağımsız olarak söylenebilen birimdir.’’

Son olarak ideal bir sözcük tanımına yaklaşan Yılmaz, (2014:90) sözcüğü şu şekilde tanımlamaktadır: ‘‘Yazı dilinde aralarında belli bir boşluk bırakılan, konuşma dilinde ise belli duraklamalarla sezilen; çekim ve türetim gibi işlemlere tabi olarak çeşitli biçimleniş özellikleri gösteren ya da yeni biçimlenişleri olmayıp, çeşitli vurgu ve diziliş özellikleri gösteren-genellikle yeri ve konumu değiştirilebilen, bağlam içinde bir anlam, işlev ve değer kazanan, dilin çok yönlü özellikler gösteren en temel birimidir’’

Bu konu ile ilgili tanımlar artırılabilir. Yapılan tanımlar incelendiğinde aşağı yukarı birbirleri ile benzerlik göstermektedirler. Tanımlardan hareketle sözcük hakkında şunlar söylenebilir:

- Sözcükler seslerden örülü yapılardır.
- Tek veya çok heceli olabilirler.
- Sözcüklerin tek başlarına anlamları vardır. Bir sözcük tek başına bir yargı bildirebilir. (Dur, çık, evet, hayır vb. gibi.) Ancak bazılarının müstakil anlamları olmamakla birlikte dilbilgisel işlevleri vardır.
- Temsil ettikleri varlıklara yapı ve anlam bakımından benzemezler. Yani sözcüklerin oluşumu nedensizdir.
- Sözcüklerin anlam kazanması ve yaygınlaşması için toplumsal bir uzlaşma ihtiyaç vardır. Toplumun benimsemediği sözcük dilde varlığını sürdüremez. Mesela zengin sözcüğüne karşılık oluşturulan ‘varsıl’ sözcüğü toplumca kabul görmemişken fakir karşılığı oluşturulan ‘yoksul’ kelimesi yaygınlık kazanmıştır.
- Sözcüklerin anlaşılabilmesi için muhatabın da aynı dili konuşuyor olması gerekmektedir.
- Sözcükler dilbilgisel bazı kurallarla birbirlerine bağlanarak tümceleri oluştururlar.

- Sözcükler tümcedeki durumlarına göre farklı anlamlar kazanabilirler.
- Bir sözcüğün birden çok anlamı olabilir.

Sözcük konusu, tarihsel süreç içerisinde birçok düşünürün, dilbilimcinin, bilim adamının kafasını meşgul etmiş ve günümüzde de etmeye devam etmektedir. Sözcüğün tanımlanması ve kapsamı bir yana sözcük türlerinin sınıflandırılması aşaması ile ilgili de birçok çalışma yapılmıştır. Eski çağlarda Sokrates “ kendi başlarına anlamları olduğundan ad ve eylemleri dildeki temel birimler olarak görür ve sözcükleri ad ve eylem olmalarına göre bölümleyerek diğer sözcük türlerini önemsiz görür” (Toklu, 2015: 78). Buna benzer bir şekilde düşünen Grönbech’e göre (2011: 18 Çev. Mehmet Akalın) “ Çok az istisnalarla bütün Türkçe kelime tabanları iki ana gruba ayrılır: Ad ve fiil.” Ancak bu tarz sınıflandırmalar anlamı ve sözcüğün tümce içerisindeki durumunu göz ardı ettiklerinden günümüz çalışmalarında eksik olarak görülmektedirler. Bu bağlamda sözcüğün anlamı, tümce içerisindeki durumu ve rolü de sınıflandırmalarda göz önünde bulundurulmalı farklı bağlamlarda sözcüklerin değişebildikleri göz ardı edilmemelidir. Hengirmen, (1998: 115)’ “bir sözcüğün görevini ve türünü belirlemek için tümce içerisindeki anlamı ve işlevi incelenmelidir.” Çünkü aynı sözcük farklı bir tümcede farklı bir görevde kullanılabilir. Ad türünden bir sözcük cümleinin bağlamına göre değişerek farklı bir görev üstlenebilir. Karababa’ya (2013: 11) göre “Türkçede sözcüğün türünü kimi zaman işlevi belirlemektedir; aynı sözcük cümlede farklı kategorilerde yer almaktadır.” Kısacası sözcük sınıflandırmaları yapılırken bu ölçütlere uymak hem Türkçenin bir sorununu çözecek hem de bu yapıların öğrenilmesi için kolaylık sağlayacaktır.

Sözcük türleri ile ilgili en genel ve yaygın sınıflandırma: isim(ad), sıfat, zamir, zarf, edat, bağlaç, ünlem, fiil şeklindedir. Bu sınıflandırmaya göre sekiz değişik tür sözcük vardır. Ancak bu sınıflandırma Türkçenin karakteristik özelliklerine pek uygun değildir. Yener (2007: 609)’e göre bu sınıflandırmanın kökeni Yunanca üzerine en yetkin sınıflandırmayı yapan Trakyalı Diyonisios’a aittir. Bugün batıda ve Türkiye’deki sınıflandırmaların kökeni bu sınıflandırmadır. Bir Altay dili olan Türkçe için bu sınıflandırma eksiktir. Çünkü diller ait oldukları dil ailesinin özelliklerini taşırlar ki zaten aynı grupta değerlendirilmeleri için ortak özelliklerinin (söz varlığı, dilbilgisi, söz dizimi vb. açılardan) olması gerekir. Bu bağlamda bir dilin sözcükleri

konusunda yapılan sınıflandırmalarda da bu durumun göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Türkçe birçok açıdan, model olarak alınan dillerden farklıdır. Yener, (2007: 606) bu konu ile ilgili şöyle söylemektedir:

“Günümüze kadar pek çok bilim adamı bu konu üzerinde durmuş ve farklı düşünceler ortaya koymuştur. Bu düşüncelerin bazıları Türkçenin doğal yapısı dikkate alınmadan İngilizce, Fransızca, Almanca gibi dillerin dilbilgisi anlayışına göre ortaya konmuş, bu da kesin ve sağlam bir sonuca varılmasını engellemiştir. Bir Altay dili olan Türkçenin Hint-Avrupa dil ailesine üye dillerin yapılarıyla açıklanması çok zor görünmektedir.”

Ancak bazı ilkelere uygun olarak yapılan farklı sınıflandırmalar da vardır. Bunlardan biri H. İbrahim Delice’nin sınıflandırmasıdır. Delice, (2012: 31) yaptığı açıklamada sözcük türlerini belirlerken sözcüklerin cümleye kattıkları anlamlardan hareket ettiğini ve sonuç olarak on sözcük türü tespit ettiğini açıklamıştır. “Türkçede kurulabilecek tüm cümleler, on sözcük türü kullanılarak oluşturulacaktır: „isim“, „zamir“, „sıfat“, „zarf“, „asıl fiil“; „yardımcı fiil“, „bağlama edatı“, „çekim edatı“, „ünlem edatı“ ve „pekiştirme edatı“ demektedir. Bu on sözcük türünü Sözlüksel anlam ve Dil bilgisel anlam olarak iki grupta toplamıştır. Sözcük ile ilgili ele alınması gereken bir diğer konu sözcük oluşumu ve sözcük ölümüdür:

Sözcük oluşumu, her sözcük oluştuğu toplumdan izler taşır onların önem verdikleri şeylere, kısacası toplumsal değerlere göre şekillenir, anlam kazanır ve çeşitlenir. Yaşayan her dil gelişmeye devam eder. Sözcük oluşumu dili konuşanlar oldukça devam eder. Çünkü gelişen dünya şartları neticesinde insanlar tanıştıkları yeni şeylere bir karşılık bulmak zorundadırlar. Bu da yeni sözcüklerin oluşturulması anlamına gelmektedir. Yeni oluşturulan sözcükler bazen toplumun dilcileri tarafından ana dillerine uygun bir şekilde oluşturulur, bazen başka bir dilden direkt alınılır, bazen de farklı bir dilden alınılınan sözcükler toplumun ana dilinin ses ve biçimine göre şekillendirilir. Daharlı, (2012: 11) bu konu ile ilgili şöyle söylemektedir:

“İnsanoğlu konuşmaya, sözle anlaşmaya başladığından beri sürekli olarak yeni sözcüklere gereksinme duymuştur. Uygarlık gelişmesi, kültür alışverişlerinin artması yeni ve yabancı kavramlara karşılık bulmayı gerektirmiş; yeni dinler ve yeni kültürler de yeni terimler, kavramlar getirmiştir. Zaten, her dil sürekli olarak yeni sözcükler yapmak zorundadır. Bu yola gitmezse, başka dillerden sözcük alacaktır.”

Bu bağlamda insani ihtiyaçlar sözcük oluşumunda önemli rol oynamaktadır denilebilir. O hâlde sözcük oluşumu insan ırkı var olduğu sürece devam edecektir desek yanlış olmaz. Çünkü insan gelişime ve değişime açık bir varlıktır.

Sözcüğün oluşturulması bir yana, asıl mesele oluşturulan yeni sözcüğün toplum tarafından benimsenmesidir. Çağdaş dilbilimciler bu süreci *uzlaşım* olarak adlandırmaktadır. İletişim karşılıklı gerçekleşen bir süreçtir ve bunun için de ortak bir dile ihtiyaç vardır. O hâlde yeni oluşturulan bir sözcüğün toplumsal uzlaşımından geçmesi ve yaygınlık kazanarak kullanım alanını genişletmesi gerekmektedir. Zira toplumda yaygınlık kazanmayan bir sözcük tabiri caiz ise tozlu raflarda duran bir sözlüğün satırları arasında unutulacaktır. Buna en güzel örnek ‘*selfie*’ karşılığı önerilen ‘*özçekim*’ sözcüğüdür. Özçekim sözcüğü işlerlik kazanmamış (toplumca benimsenmemiş) ve sonucunda dilimize ne olduğu belli olmayan bir sözcük girmiştir. Bu sözcük, ön kamerası olan telefon ve tabletlerin icadı ile türetilmiş ve dile yerleşmiştir. Öyle ki daha sonra tabiri caiz ise ‘kazan doğurmuş’ ve bu icat ile ilgili piyasaya sürülen ürün ‘*selfie çubuğu*’ olarak adlandırılmıştır. Ayrıca ‘Selfie yapmak’ da bu sözcükten oluşturulmuş bir yapıdır ve sıkça kullanılmaktadır.

Yabancı sözcüklerin dilimize girmesi ise ayrı bir meseledir. Bu durumun, bazılarının göre söz varlığımıza zenginlik kattığı düşünülse de olumsuz yönleri çoğunluktadır. Birincisi alıntılanan kelimelerin dilimizin karakteristik yapısına uymamasıdır. Yani ne ses ne de biçim olarak bizim dilimize hitap ederler. İkincisi, geldikleri dilin özelliklerini dilimize yansıtırlar bu da asıl söz varlığımıza zarar verir. Üçüncüsü ve en önemlisi ise zaten yabancı dillerde var yeni sözcük oluşturmaya gerek yok alıp kullanalım zihniyetidir. Bu durum sözcük türetmede kolaylık olarak algılanıp yaygınlık kazanırsa belki birkaç yüzyıl sonra ana dilinden eser kalmaz. Bu aşamada, sözcük oluşturmada dilciler çok iş düşmektedir. Başka bir dilden sözcük alıntılanmak yerine Türkçe sözcük ve terimler oluşturmak dilimizin söz varlığını zenginleştirecektir. Ayrıca dilimizin özüne zarar veren yabancı sözcüklerin dilimize girmesi ve yerleşmesi engellenebilecektir.

Sözcük ölümü, en genel tanımı ile “her dilin söz varlığını oluşturan sözcüklerin zamanla, dil içi ve dil dışı çeşitli etkenlerle yitirilmesi olayıdır” (Aksan, 2015b, III-C.: 22,). Dil canlı bir varlıktır ve konuşanı olduğu sürece gelişmeye ve

değişmeye devam eder. Sözcük ölümü ifadesi bir zamanlar kullanılan; ancak artık kullanılmayan sözcükleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Aksan, (2015b: III-C.: 23)' de ' ' Dilde sözcük ölümü adını verdiğimiz bu olayın bizce en başta gelen nedeni, dolayısıyla sözcük ölümünün en sık rastlanan türü, sözcüğün gösterdiği nesnenin, toplumun ve bireyin yaşamında artık yeri kalmaması, tanınmaz olmasıdır' demektedir. Değişen ve gelişen yaşam şartlarına ayak uydurma çabasında olan insan, dilini de bu doğrultuda biçimlendirdiği için hayatında yer almayan, gündelik hayatta kullanılmayan sözcükleri kullanmaz ve bu sözcükler zamanla unutulur. Yani eskileri artık ihtiyacı olmadığı için unuttur ve yenilere alışmaya başlar. Böylece kullanılmayan bu sözcükler yeni nesil tarafından hiç öğrenilemez ve böylelikle birkaç nesil sonra tamamen unutulur yani sözcük ölümü gerçekleşir. Sakaoğlu, (2012: 38)' de bu durum ile ilgili şunları aktarmaktadır:

''En eski kaynaklarda yer alan bazı kelimelerimiz zaman içinde unutulup gitmiştir. Bu unutmada, kelimenin yerini eş anlamlı bir kelimeye kaptırmasının önemli bir yeri vardır. Bir başka sebep de o kelimeye gerek duyulmamasıdır. Böyle olunca da kelimeler kendiliğinden 'ölü kelimeler' arasına girmektedir.''

Eş anlamlı bir sözcüğün dile girmesi de ayrıca ele alınması gereken bir meseledir. Bu aşamada ihtiyaçtan bahsedilemez bu durum tamamıyla keyfi bir durumdur. Çünkü dilde zaten var olan bir sözcüğün yanına aynı anlamı ihtiva eden (eş anlamlı) başka bir sözcüğün alınması ve o sözcüğün ana dilindeki sözcüğe tercih edilmesi tamamıyla kişisel seçimlere ve hayranlıklara bağlıdır. Ancak burada kültürel etkileşimin etkilerini de es geçmemek gerekir çünkü yakın ilişkiler içine giren topluluklar dil, kültür, inanç vb. durumlarda birbirini etkilerler. Bu etkileşim de doğrudan dillerine yansır. Aksan, (2015b: III-C.: 24)' de Özellikle Türkçe gibi yabancı dillerin güçlü etkisinde kalmış dillerde, çekirdek sözcüklerde de – yabancıların yeğlenmesi nedeniyle – unutulma ve sözcük ölümleri rastlanmaktadır. Türkçe 'od/ot' yerine Farsça 'ateş', Türkçe 'yanut(yanıt)' yerine Arapça 'cevap' gibi birçok örnek verilebilir. İşte bu şekilde bir toplumun ana dilinde aynı sözcük varken yerine başka bir dilden alıntı bir sözcüğü tercih etmesi ve bunun yaygınlık kazanması toplumda dil bilincinin oluşmadığının ya da zayıf olduğunun göstergesidir. Sonuç olarak, mevcut zamanda kullanılan bütün kelimeler, deyimler, terimler, kalıplaşmış sözler yaşamaktadır, canlıdır. Bugün kullanmadığımız pek çok sözcük eski

dönemlere ait metinlerde canlı olarak karşımıza çıkar. Bugün kullandığımız pek çok sözcük de belki kullanımdan düşerek gelecek zamanda unutulabilecektir (Çelik, 2011: 405).

3.2 Söz Varlığı Nedir?

Söz varlığı bir toplumun yaşamı boyunca ürettiği ve hâlen de üretmeye devam ettiği sözcüklerin, deyimlerin, atasözlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının tümüdür. “Söz varlığı, sadece bir dilde birtakım seslerin bir araya gelmesiyle kurulmuş simgeler, kodlar -ya da dilbilimdeki terimiyle göstergeler- olarak değil, aynı zamanda o dili konuşan toplumun kavramlar dünyası, maddi manevi kültürün yansıtıcısı, dünya görüşünün bir kesiti olarak düşünülmelidir” (Aksan, 2015a: 15). Söz varlığı toplumun karakterini, kültürünü, inancını, yaşayış tarzını kısacası bütün değerlerini temsil etmekte ve içermektedir. O hâlde söz varlığı bir toplumun bütün değerleri ve birikimleridir denebilir. Öyle ki, bir dilin söz varlığının incelenmesi sonucu bir toplum hakkındaki temel bilgilere ulaşılabilir. Mesela “ bir toplumun yaşam biçimiyle dinsel inançları, hangi uluslarla ne ölçüde ilişki kurmuş oldukları nelere değer verdikleri, hatta nükteye olan eğilimi, hep söz varlığı incelemesiyle ortaya çıkar” (Aksan, 2015a: 16). Mesela Sümerler ile Türkler arasında bir ilişki olduğu Osman Nedim Tuna’nın Sümercenin söz varlığını incelemesi sonucu ortaya çıkmıştır. Sümercede tespit ettiği 168 Türkçe kelime bu iki toplumun eski çağlardaki kültürel ilişkilerinin olduğunun kanıtıdır.¹⁵ Çünkü toplumsal gelişmeler dile yansımaktadır. Bu sebeple dilin içerdiği unsurlar konuşulduğu toplumdan izler taşımaktadır.

Farklı kaynaklarda yer alan söz varlığı tanımları şu şekildedir: TDK T.S., (2011: 2158)’de “ söz varlığı “bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler” şeklinde tanımlanmıştır.

¹⁵ Bu konuda detaylı bilgi için bkz. Osman N. T.: “ Sümer ve Türk Dillerinin Tarihi İlgisi İle Türk Dili’nin Yaşı Meselesi”, Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara, 2011.

Misalli Büyük T. S., (2012: 652)' te '' (Kelime hazinesi 'dağarcığı') Bir kimsenin kullandığı veya bir dilde mevcut olan kelimelerin bütünü, söz varlığı, vokabüler.''

Karaağaç, (2013: 754) '' (Söz hazinesi) bir dilin bütün sözleri; bir kişinin veya bir topluluğun söz dağarcığında yer alan sözler toplamı.''

Toklu, (2015: 150) '' ...söz varlığı dildeki tüm göstergelerden, diğer bir deyişle açık sınıfına giren sözcüksel biçimbirimlerden oluşur.''

Arslan ve Durukan, (2014: 249) ''Söz varlığı, insanların konuşurken ve yazarken kullandıkları sözcüklerin tamamıdır.''

Korkmaz, (2003: 144) ''Bir dilin bütün kelimeleri, bir kişinin veya bir topluluğun söz dağarcığında yer alan kelimeler toplamı.''

Son olarak kapsamlı bir tanım yapan Yılmaz, (2014:96) söz varlığını ''Dilin bir döneminde, yaşayan/tarihî çeşitli lehçe, şive veya ağızlarında bir katmanında, bir eserde –genellikle – bilinen yazar/şair/dil kullanıcısı tarafından kullanılan sözcük, deyim, kalıp söz, atalar sözü, terim gibi öğelerin oluşturduğu bütünce'' olarak tanımlar.

Bu tanımlardan hareketle söz varlığı kavramı ile ilgili şu yargılara varılabilir:

- Söz varlığı bir dildeki sözlerin bütünüdür.
- Söz varlığı bir kişinin veya bir toplumun kullandığı sözcüklerin bütünüdür.
- Söz varlığı insanların konuşurken ve yazarken kullandıkları sözcüklerin tamamıdır.
- Söz varlığı toplumların kültürlerinden izler taşır.
- Söz varlığı incelemeleri sonucunda toplumların kültürel ve toplumsal yapıları hakkında bilgilere ulaşılabilir.

Bu yargılardan hareketle söz varlığı kavramının kapsamının tam olarak belirlenmediği ve bu konuda bir terminoloji karmaşası olduğu söylenebilir. Çünkü bir dilin bütün sözcükleri de söz varlığı, bir kişinin bildiği bütün sözcükler de söz varlığı olamaz. Söz varlığı kavramı daha kapsamlıdır. Baş, (2010: 140) şunları dile getirmektedir:

“Genel terminolojide, *söz varlığı* kavramı, “kelime hazinesi, kelime serveti, kelime dağarcığı, sözcük varlığı, sözcük dağarcığı, sözcük serveti, sözcük gömüsü, vokabüler, kelime kadrosu” vb. kullanımlarla karşılanabilmektedir. Ancak bu kavramların hiçbirinin de tam olarak söz varlığının karşılığı olduğu söylenemez. Çünkü söz varlığı tüm bu kavramların bir üst boyutudur. Başka bir deyişle tüm bu kavramlar, söz varlığının bir alt unsurudur.”

O hâlde, temelde kapsamı geniş bir söz varlığı kavramı vardır ki bu bir dilin bütününe kapsar. Diğer kavramlar ise bu bütünün parçalarını ifade ederler. Yılmaz (2014: 96) bu parçaları kişisel söz varlığı olarak tanımlar ve etkin (aktif) ve edilgin (pasif) olmak üzere ikiye ayırır. Etkin söz varlığı bireyin konuşma ve yazma edimlerinde doğrudan kullandığı, edilgin söz varlığı ise bireyin konuşma ve yazma uygulamalarında kullan(a)madığı sözlerden oluşan sınırlı bütüneceye denir. Dolayısıyla kapsam olarak söz varlığı kadar geniş değildirler. Bu bağlamda bir dilin bütün sözcükleri söz varlığını, bir kişinin bildiği, doğrudan veya zaman zaman kullandığı bütün sözcükler ise sözcük dağarcığını oluşturur denilebilir. Çünkü binlerce yıllık bir geçmişe sahip bir dilin söz varlığını, kişinin bildiği, konuştuğu, yazdığı sözcüklerle sınırlamak imkânsızdır.

Söz varlığını oluşturan sözcüklerin durumuna bakalım. Aksan, (2015b, III-C.: 17)’ de “ her dilin söz varlığını oluşturan sözcükleri, *Yerli sözcükler, Yabancı sözcükler ya da alınma sözcükler*, olmak üzere kabaca ikiye ayırabiliriz” demektedir. Uzun süre yakın ilişkiler içinde olan topluluklar birbirlerinden sözcük alışverişinde bulunurlar. Alınan bu sözcükler dile yerleştikten sonra da hiçbir şekilde dilin dışına atılamazlar ve o dilin söz varlığı içinde varlıklarını sürdürürler. İşte bu sözcükler yabancı sözcüklerdir. “Başka bir dilden alınmayan, kökeni dilde bulunan sözcükler ise yerli sözcüklerdir” (Aksan, 2015b, III-C.: 17).

Söz varlığı üzerine yapılan çalışmalar hem zahmetli hem de aşırı sorumluluk gerektiren çalışmalardır.“Bu çalışmaları temel olarak iki hedefe odaklanır: 1. Konuşma dili üzerine araştırmalar. 2. Yazı dili üzerine araştırmalar” (Baş, 2011: 28). Yazı dili üzerine araştırma yapmak daha kolaydır. Çünkü yazı dili umumiyetle ölçünlü dil malzemelerini içerir ve araştırmacıya somut ve düzenli bir dil malzemesi sağlar. Konuşma dili üzerine yapılan çalışmalar ise daha zordur. Çünkü konuşma dili üzerine malzeme toplamak çok güç bir iştir zaten Türkiye’de bu alana dair çalışmalar sınırlıdır.

Çalışmaların büyük çoğunluğu yazılı dilden temin edilen veriler üzerine yapılmıştır (Baş, 2011: 28). Bu araştırma yazı dili üzerine araştırmalardan oluşmaktadır.

3.2.1 Söz Varlığı Neleri İçerir?

Söz varlığı, bir toplumun tarihsel süreç içerisindeki bütün dilsel birikimleridir. Bu bölümde bu bütünü oluşturan parçalar teker teker ele alınacaktır. Aksan, (2015a: 7)’ de söz varlığını oluşturan öğeleri sekiz başlıkta ele almıştır. Bunlar, temel söz varlığı, yabancı sözcükler, deyimler, atasözleri, ilişki sözleri (kalıp sözler), kalıplaşmış sözler, terimler, çeviri sözcüklerdir. Bu çalışmada bunlara ek olarak argo ve ikilemeler de eklenmiş ve bu bölüm on başlık altında ele alınmıştır.

3.2.1.1 Temel Söz Varlığı

Her toplumun karakterini, kültürünü, yaşayış tarzını, inançlarını kısacası maddi manevi bütün değerlerini en arı biçimde yansıtan bazı sözcükler vardır ki bu sözcüklerin oluşturduğu bütün temel söz varlığı olarak adlandırılır. Temel söz varlığı hangi kavramları içerir? Başta insanların organları olmak üzere onun en doğal gereksinimlerini karşılayan yemek, içmek, uyumak, gitmek, gelmek, almak, vermek, gibi kavramlar, ona en yakın kişileri gösteren akrabalık adları, sayılar ve insanın maddi manevi kültürü içine giren çeşitli kavramlar temel söz varlığı içerisinde sayılabilir (Aksan, 2015a: 34). Temel söz varlığını belirlemede bazı öncelikler vardır. Hangi sözcükler temel söz varlığı içerisinde değerlendirilir? “Temel söz varlığını belirlerken öncelikle, organ ve akrabalık adlarının, sayıların, günlük hayatta sıkça kullanılan isim ve fiiller ile onlarla ilişkisi olan kelimelerin, sıkça kullanılan deyimler, atasözleri ve iletişimde önemli bir yeri olan kalıplaşmış sözlerin ele alınması gerekmektedir” (Barın, 2006: 124). Bu bağlamda Şahin, (2006: 124) temel söz varlığının kapsamını şu şekilde ortaya koymuştur:

“Temel söz varlığı, insan organ adları, esas hareketleri ifade eden fiiller, öncelikli ihtiyaç maddelerini karşılayan kelimeler, sayı isimleri, akrabalık isimleri gibi sözleri kapsamaktadır. İnsan için birinci derecede önemli olan ve zaman içinde de çok az değişikliğe uğrayan bu kelimeler, çekirdek kelimeler olarak da adlandırılır. Deyimlerin ve terimlerin oluşturulmasında temel söz varlığına ait kelimelerin çok sık kullanıldığı bilinmektedir.”

Bu bağlamda insanların sıkça kullandıkları, gündelik hayatta sıkça karşılaştıkları, yaşamlarında önemli bir yere sahip sözcükler temel söz varlığı içinde değerlendirilir diyebiliriz. Her dilde kuşaktan kuşağa aktarılarak yaşayan bu ögeler, insanın yaşamında birinci derecede öneme sahiptirler. Aynı zamanda bu sözler dilde en az değişen ögelerdir. 1000 yılda bu varlığın ancak aşağı yukarı %19'unun değiştiği, %81'inin yaşamını sürdürdüğü ileri sürülmüştür (Aksan, 2015b, III-C.: 17). Yukarıdaki açıklamalarda ortak nokta temel söz varlığını oluşturan ögelerin insanlar için birinci derecede önem taşımalarıdır. Ayrıca bu ögelerin az değişime uğradıkları da vurgulanmıştır. Bütün bu bilgilerden hareketle temel söz varlığı ile ilgili şu yargılara ulaşılabilir:

- Bir dilin en eski en arı ögeleridir.
- Bir toplumun geçmişi ile bağlıdır.
- İnsanlar için birinci derecede önemli olan ögelerdir.
- Toplumdan topluma farklılık gösterirler (toplumsal değerlere göre).
- Çok fazla değişmeden nesilden nesile aktarılmaktadır.
- Söz varlığını oluşturan diğer ögelerin oluşumunda önemli rol oynamaktadır.
- Yaşam şartlarının değişmesi sonucu kullanım alanları daralabilmekte hatta unutulabilmektedir.

Dil ve toplum açısından bu denli önemli olan temel söz varlığının içerdiği ögeler belirli ölçütlere göre seçilmiştir. Yani dildeki herhangi bir sözcüğün temel söz varlığı içinde yer alıp alamayacağı bazı ölçütler sonucunda belli olmaktadır. Aksan, (2015b, III-C.: 18-19)¹⁶ 'a göre bir sözcüğün temel söz varlığı içinde yer alıp almayacağı aşağıdaki ölçütlere göre belli olmaktadır:

- “Bir sözcüğün, insanoğlunun yaşamında birinci derecede önemli kavramları yansıtmakta olması.
- Bir sözcüğün yeni ögeleri, birleşik sözcükleri türetme değeri, yeni sözcükleri türetme gücü.

¹⁶ Üç, dört ve beşinci maddeler için kaynak bilgisi: (Kühn, 1979: 27' den Akt. Aksan, 2015b, III-C.: 18-19)

- Bir sözcüğün anlatımbilim açısından yansız olması. Yani bir sözcüğün söyleyen ya da yazanın niteliğini ortaya koyan bölgesel, yaşa ilişkin, toplumsal ya da meslekle ilgili belirtilere karşı yansız olması. Kısacası bir sözcüğün genel anlamda anlaşılır ve kullanılır olması.
- Bir sözcüğün çeşitli anlam aktarmalarıyla kullanım alanını genişletme gücü. Yani bir sözcüğün anlamlarının sayısı ne kadar çoksa, sözcüğün konuşmadaki sıklığı da o denli fazladır.
- Bir sözcüğün deyimler arasında yer alması, bu deyimlere temel olarak kullanılması.”

Sonuç olarak dil ve toplum açısından bu denli önemli olan bu öğelerin korunması ve nesilden nesile aktarılması gerekmektedir. Çünkü bu öğelerin öneminin yitirerek unutulması bir toplumun geçmişi ile bağlarının kopmasına ve dillerinin karakteristik yapısının bozulmasına, dolayısıyla toplumun yaşam ve düşünce tarzının değişmesine sebep olmaktadır. Temel söz varlığı, bir toplumun geçmişi ile geleceği arasında bir köprüdür. Bu nedenle gerek ana dili gerekse yabancı dil öğretiminde temel söz varlığı öncelikli kazandırılmalı, öğretilmelidir. Çünkü asimile olan topluluklara bakıldığında çoğunun geçmişleri ile bağları kopuktur. Bu kopukluk öncelikle dillerinde başlamakta daha sonra da kültürlerine ve yaşayış biçimlerine sirayet etmektedir.¹⁷

3.2.1.2 Yabancı Sözcükler

Her toplum tarihsel süreçte farklı topluluklarla etkileşim içerisinde olmuş bunun ilk izleri de dil ve kültüre yansımıştır. Bu etkileşimler sonucu çeşitli ilişki ve ihtiyaçlardan dolayı dillerine yeni sözcükler yerleşmiştir. İşte ana dillerinin dışında farklı toplumlardan aldıkları bu sözcükler yabancı sözcükler (ödünc, alıntı sözcükler) olarak adlandırılırlar. Bu sözcükler bir başka dilden alınır. Karaağaç, (2013: 845) yabancı söz bir başka dilden alınmış sözdür, ulusal söz değil, yabancı sözdür. Bir dildeki yabancı sözler, başka toplumlardan öğrenilen bilgilerin adlarıdır” demektedir.

¹⁷ Bu duruma örnek olarak Sibiry Türkleri üzerinde durdurulamaz tesiri olan Rusçanın Türk topluluklarının dillerine ve yaşam tarzlarına etkileri gösterilebilir. Detaylı bilgilere ulaşmak için bkz. G. K. Yılmaz: ”Kuzey ve Güneydoğu Sibiry Türklerinin Dil Durumu” Köksav: Ankara, 2010.

Alınan bu yabancı sözcükler gelişen ve değişen dünya şartlarında üretilen veya keşfedilen yeni şeyin adı olmakta ve dile yerleşmektedir. Yani bir sözcüğün başka bir dile geçişi umumiyetle ihtiyaç dâhilinde olmaktadır. Bu geçiş çeşitli yollarla yapılmaktadır. Bir dile başka bir dilden doğrudan, çeviri yoluyla ya da kavram uyarlaması yoluyla sözcük aktarımı meydana gelmektedir (İmer, vd. 2011: 199).

Bir toplumun diğer bir toplumdan etkilenme derecesine göre alıntı kelimelerin sayısı değişiklik göstermektedir. Kimi zaman yabancı sözcükler bir dili bütünüyle yabancılaştıracak kadar artabilmektedir (Aksan, 2015a: 37). Bu durum genellikle güçlü devletlerin dil politikaları çerçevesinde bilinçli olarak gerçekleştirilmektedir. Bunun dışında toplumların birbirleri ile etkileşime geçmeleri neticesinde de kelime alışverişleri yaşanmaktadır. Bu alışveriş doğal bir süreçtir. Hâliyle her dilde yabancı dillerden alınma ögeler vardır. Aksan (2015a: 37) bu ögeleri iki bölümde incelemektedir:

- 1) **Yerleşmiş yabancı sözcükler** bir dilin ses eğilimine ve kurallarına uymuş, yabancılığı artık belli olmayan ögelerdir. Far. kaynaklı kösele, çerçeve sözcüklerinin yanı sıra duvar (<Far. *divar*), kalıp (<Ar. *kâlib*), surat (<Ar. *sûret*), sandık (<Ar. *sandûk*), ortanca (Holl. *Hortensia*) gibi ögelerdir.
- 2) **Yerleşmemiş yabancı sözcükler** olarak nitelendirdiğimiz örnekler ise dilin ses eğilimine ve kurallarına uymayan, yabancılığını hemen belli eden, Türkçedeki *oksijen*, *lokomotif*, *devalüasyon* gibi sözcüklerdir.

Başka dillerden alınan bu sözcükler bazen yerleştikleri dilde asıl şekil ve anlamlarını korurken bazen de yerleştikleri dilin fonetik yapısına uydurulmakta, anlamları daralmakta, genişlemekte veya değişebilmektedir.

Ses değişmesine uğrayanlar: Gırtlak seslerini içeren bir sözcük, ses dizgesinde bu seslerin bulunmadığı bir dile girdiğinde değişime uğrar (Arapçadan alınma ilim, mümin, ömür gibi sözcükler...). Türkçenin ünlü ve ünsüz uyumu yabancı dilden alınma sözcüklerin söylenişinde etkili olmaktadır (Ar. mümkün> Tr. mümkün gibi...) Anlamca değişikliğe uğrayanlar: Bir sözcüğün alındığı dildeki anlamının daralması, genişlemesi, daralması durumu. Örnek *artist* kelimesi (Fr. *artiste*) Türkçede “ dilimizde yalnız perde sanatçıları için kullanılırken alındığı dilde (Fransızca) her tür sanatçıyı anlatır. Yabancı sözcüklerin girdikleri dillerde çok ilgi çekici başka gelişmeleri de vardır. Mesela bir sözcük yabancı bir dile geçip oradan da başkalaşarak yerli dile geri dönebilmektedir. Örneğin Farsçada ‘tutunuz’ anlamına gelen *tenez* ile anlatılan oyun İngilizcede *tennis* biçiminde

yerleştikten sonra oradan, bu biçimiyle Farsçaya dönmüş ve kullanılır olmuştur (bu örnekler çoğaltılabilir). Son olarak üzerinde durulabilecek bir konu, bir yabancı sözcük türü de dolaşıcı *sözcükler*'dir. Dolaşıcı sözcükler, bir dilden çıktıkları halde bütün dillere girip yerleşen sözcüklerdir. Bunun sebebi bu sözcüklerin gösterdikleri nesnelerin birçok ülkede tanınıp kullanılır olmasıdır. Örnek olarak (Eski Hintçe sarkara (Prakritte sakkara) sözcüğü Farsçaya 'şeker' biçiminde yerleştikten sonra Türkçeye oradan geçmiştir. Yunancaya (sacharon), Latinceye (saccharum), Rusçaya (sahar) şeklinde yayılmıştır. Aynı şekilde, çay, kahve, biber, hamak sözcükleri de dolaşıcı sözcüklere örnek gösterilebilir (Aksan, 2015a: 38 ve 2015b, III-C.: 30-33).

Sonuç olarak her toplum etkileşimin doğal bir sonucu olarak birbirinden sözcükler almış ve bunlar dile (umumiyetle ses, biçim ve anlam değişikliğine uğrayarak) yerleşmiştir. Dilin söz varlığı içinde değerlendirilen, toplum tarafından benimsenen kısacası dile yerleşen bu sözcükler yerleştiği dilin bir parçası hâline gelmiştir. He dilde farklı sayılarda yabancı sözcükler vardır. Bir dilde yabancı sözcüklerin bulunma seviyesi tarihî süreçteki toplumsal ilişkiler, coğrafi yakınlık, ticaret vb. durumlara göre değişiklik göstermektedir. Her ne kadar ihtiyaç dâhilinde olsa da aşırı seviyede yabancı sözcük alımı ana diline zarar vermektedir. Kolaya kaçıp yabancı sözcükleri kullanmak yerine dilin yapısına uygun sözcükler türetmemiz bu tehlikenin önüne geçmemiz açısından önemlidir. Özellikle Türkçemiz sözcük ve kavram türetme gücü bakımından dünyadaki birçok dilden üstündür.

3.2.1.3 Deyimler

“Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği, tabir” (TDK T.S., 2011: 651) şeklinde tanımlanan deyimler, bir dilin söz varlığı içinde yer alan en önemli öğelerdendir. Deyimler “bir kavramı, bir durumu, ya çekici bir anlatımla ya da özel bir yapı içinde belirten ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da tümcelerdir” (Aksoy, 2013, I-C.: 52). Bu sayede insanlara daha etkili, derin ve renkli bir anlatım imkânı sunmaktadır.

Deyimler umumiyetle birden çok sözcükten oluşur. Ancak seyrek de olsa tek sözcükten oluşan deyimler de vardır (Aksan, 2015b, III-C.: 35)' Tek sözcükten oluşan deyimlere, akşamcı, kaşarlanmış, sudan, gözde, gedikli gibi örnekler verilebilir. Toklu (2015:151) bu örneklerle ek olarak “bacaksız, yapışkan, yağcı” örneklerini

vermektedir. Her dilde kendine özgü yanları ve nitelikleri olan birçok deyim bulunmaktadır. Aynı durumu ifade etmede kullanılan deyimler dilden dile şaşırtıcı farklılıkları göstermektedir. Mesela yağmurun çok yağdığını belirtmek için Türkçede, bardaktan boşanırcasına (yağmur yağıyor) deyimini kullanılırken İngilizcede it is raining cats and dogs (Kedi ve köpek yağıyor) şeklinde bir deyim mevcuttur (Aksan, 2015b, III-C.: 36). Çünkü deyimler bir toplumun kültürel özelliklerini de ihtiva etmektedir. Hâliyle konuşulduğu toplumun düşünce ve dil yapısına göre şekillenmektedir. Kısacası “deyimlerimiz hayata bakışımızın, değerlerimizin, geleneklerimizin, inançlarımızın söze dönüşmüş biçimleridir.”¹⁸

Umumiyetle birkaç sözcükten oluşan deyimler oluştukları sözcüklerin anlamları dışında bir bütün olarak farklı bir anlam kazanırlar. Ele aldığımız tanımların genelinde deyimler, gerçek anlamından ayrı, yan anlamda, kendine özgü bir anlam kazanarak oluşan ögeler şeklinde tanımlanmaktadır. Ancak deyimini oluşturan sözcüklerin sözlüksel anlamını koruduğu deyimler de vardır. Bu konu ile ilgili Toklu, (2015: 151) “Deyimlerin büyük bir bölümünde sözcükler değişmece anlamı taşıırken, bazılarında sözcüklerin tümü sözcüksel anlamını korur” diyerek *Çoğu gitti, azı kaldı* deyimini örnek vermiştir. Bu yüzden deyimleri oluşturan sözcüklerin anlamını bilmek deyimnin anlamını bilmek anlamına gelmez. Karaağaç’a (2013: 271-272) göre “Anlamı ögelerinin anlamlarıyla ilgili olmayan kalıp sözler, deyim diye adlandırılır. Deyimlerin yapısındaki sözler bütünlük oluşturduğu için, ortaya çıkan söz öbeği anlam bakımından parçalanmayan bir birim olarak değerlendirilir. Onların anlamları, kendini oluşturan sözlerin anlamları ile bağlantılı değildir.” Deyimlerin anlamları toplumsal bir uzlaşımına göre şekillenir. Öyle ki bir bireye ait olan bir söz öbeği yaygınlaşıp genelleşir ve kendisini oluşturan sözcüklerin niçin bir araya geldiği unutulur (Karaağaç, 2013: 272). Böylece o söz öbeği bir bireye ait olmaktan çıkıp toplumun malı hâline gelir. Toplumsal değer kazanan deyimler zamanla oluştukları toplumun söz varlığına yerleşir ve dilin en önemli ögelerinden biri hâline gelirler. Aksan, (2015a: 39) deyimler “dili konuşan toplumun anlatımdaki gücünü ve başarısını, benzetmeye, nükteye olan eğilimini ortaya koyan önemli ögelerdir” diyerek deyimlerin toplum açısından önemine vurgu yapmıştır. Ayrıca deyimler bir dilin anlatım yollarını, o dili

¹⁸ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_atasozleri&view=atasozleri (Çevrimiçi, 28.07.2017).

konuşan toplumun geçmişini, yaşam biçimini, geleneklerini ve çeşitli özelliklerini belirten çeşitli ipuçları sağlar (Aksan, 2015b, III-C.: 36). Bu bağlamda bir toplumun kültürü çerçevesinde oluşan deyimlerin toplumsal değerleri yansıtmaya açısından da önemli öğeler olduğu anlaşılmaktadır.

Türkçedeki deyimlerin en önemli özelliklerinden biri yüksek anlatım gücüdür. Bu sözler olayları, durumları, insan davranışlarını somutlaştırarak dile getirir. Çünkü deyimlerin büyük bir bölümünde söz sanatlarından ve anlam olaylarından (uyak, aliterasyon, sözcük yinelemeleri) yararlanılmaktadır. Deyimlerin canlı, etkili ve yüksek anlatım gücünün kaynağı da budur. Anlam olaylarından birine değinen Aksan, (2015a: 40) şunları aktarmaktadır: “Her dilde, somutlaştırma adı verilen anlam olayına, anlatım biçimine uyan deyimler vardır. Türkçenin bu yoldan yararlanarak anlatımı zor, ayrıntı sayılabilecek durum ve olayları çok ince benzetmelere yer vererek, âdeta sahneye koyarak dile getiren bir dil olduğunu görüyoruz.” Söz sanatları ve anlam olayları deyimlerimize etkili, ince, somut ve çekici bir anlatım özelliği katmıştır. “*Bir pire için yorgan yakmak; öküz altında buzağı aramak; ata et, ite ot vermek; saçını süpürge etmek; biti kanlanmak; aba altından sopa göstermek; iğneyle kuyu kazmak* bu türden yüzlerce örneğin ancak birkaçıdır” (Aksan, 2015a: 40).

Dilimiz deyim bakımından zengin bir dildir. Ömer Asım Aksoy’un rakamlarına göre 5742 deyim, Doğan Aksan’a göre ise yaklaşık 6 bin deyim bulunmaktadır. Ancak bize daha güncel veriler sunan ve TDK tarafından hazırlanarak sanal ortamda hizmete sunulan *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü* veri tabanında 11.209 deyim bulunmaktadır. Bu durum Türk kültürü ve dilinin zenginliğinin de bir göstergesidir. Dile ait diğer öğelerde olduğu gibi deyimler de kullanılmadıkları zaman unutulmakta, yok olmakta ve yerlerini yeni deyimler almaktadır. Bütün bu bilgilerden ve özellikle Ömer Asım Aksoy’un *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü-1*’den de yararlanarak (Aksoy, 2013, I-C.: 38-39) deyimlerin belli başlı özellikleri şöyle sıralanabilir:

- Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Bir deyimın sözcükleri değiştirilip yerlerine (aynı anlamda da olsa) başka sözcükler konulamaz ve deyimın sözdizimi bozulamaz. Örneğin: Tut kelin perçeminden deyimi, kelin perçeminden tut biçiminde kullanılamaz.

- Kısa ve özlü anlatımlar içerir. Dil dökmek - Kelle kulak yerinde - Kel başa şimşir tarak - Atı alan Üsküdar'ı geçti... gibi.
- Deyimler genellikle birden fazla sözcükten oluşur. Püf noktası, ağır başlı gibi. Ancak seyrek de olsa tek sözcükten oluşan deyimler de vardır. Gözde, akşamcı, yapışkan gibi.
- Deyim, bir kavramı belirtmek için bulunmuş özel bir anlatım kalıbıdır; genel kural niteliğinde bir söz değildir. Atı alan Üsküdar'ı geçti, Armut piş, ağzıma düş gibi.
- Deyimlerin amacı, bir kavramı ya özel kalıp içinde ya da çekici, hoş bir anlatımla belirtmektir.
- Deyimlerin çoğunda kalıplaşmış sözden çıkan anlam, sözcüklerin gerçek anlamları dışındadır: *Devede kulak*, *Çantada keklik* gibi. Ancak kimi deyimlerde kalıplaşmış sözden çıkan ortak anlam, sözcüklerin gerçek anlamları dışında değildir: Çoğu gitti azı kaldı, Yeri yurdu belirsiz, gibi.
- Söz sanatları ve anlam olaylarına rastlanır.

Hem kültürel açıdan hem de dil kullanımı açısından önemli bir yere sahip olan deyimlerin, iletişim içerisinde etkin ve doğru kullanımını sağlamanın ve bu kültürel değerleri koruyarak gelecek nesillere aktarmanın yolu eğitimidir. Anlatım gücü yüksek olan ve kültürümüzde önemli bir yere sahip olan deyimlerin gerek ana dili gerekse yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sarmal bir şekilde öğretilmesi gerekmektedir. Özellikle Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde deyim öğretimi, üzerinde durulması gereken önemli konulardandır. Çünkü deyimlerin sahip oldukları kalıplaşmış anlamların öğretimi zordur. Deyim öğretmek sözcük öğretmek değildir. Bu nedenle deyim öğretimi başlı başına ele alınmalı ve hangi durumlarda hangi deyim kullanılacağı öğretilmelidir. Çünkü ‘‘zengin bir dil malzemesinin ürünü olan deyimler, bireyin dil kullanımına ve yatkınlığına katkılar sunmaktadır. Dil öğrenme alanlarında okuma, konuşma, yazma gibi anlama-anlatım faaliyetlerinde yoğun bir şekilde deyim kullanımı söz konusudur’’ (Bulut, 2013: 570).

3.2.1.4 Atasözleri

Söz varlığını oluşturan önemli öğelerden biri de atasözleridir. Kültürel değerlerimizden biri olan atasözleri, bir toplumun yaşayış biçimlerini, inanışlarını, geleneklerini, düşünce yapılarını kısacası değerlerini yansıtan kalıplaşmış öğelerdir. Atasözleri, deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verir nitelikte sözlerdir. Söz, deme, mesel, sav, darbimesel gibi farklı adlandırmaları vardır (TDK T.S., 2011: 180). Atasözleri, geçmişte kazanılan ve süregelen yaşamda yararlı olabilecek, belki deneme yanılma yöntemiyle tecrübe edilen, belki de doğal yaşam sürecinde gözlemlenen durumlar hakkında öğütler içermektedir. Atasözleri, atalarımızın uzun denemelere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak düsturlaştıran ve kalıplaşmış biçimleri bulunan kamuca benimsenmiş özsözlerdir (Aksoy, 2013, I-C.: 37). Toplumun bilgeliğini, deneyimlerini, dünya görüşünü ve anlatım gücünü yansıtır (Aksan, 2015a: 41). Bu bağlamda atasözleri geçmişten geleceğe iletilen ve hafızadan silinmemesi gereken önemli ve özlü mesajlardır. Başlangıçta mahallî olarak doğar ve daha sonra zaman süzgecinden geçmek suretiyle en mükemmel bir şekilde genelleşirler bu yapıların her biri bir tecrübenin sonunda söylenmiş olup aynı zamanda bir hayat felsefesini yansıtır (Sertkaya, 1968: 101, Akt. Kaya, 2011: 13). Bu bağlamda atasözleri bir tecrübe veya yaşanmışlık çerçevesinde oluşmuş ve zamanla genelleşerek bir topluma mal olmuş, temelde yol gösterici ve öğüt verici kalıplaşmış özlü sözlerdir.

Atasözlerini kuruluşu ve anlam yönünden değerlendiren Karaağaç'a (2013: 163) göre "Atasözleri kuruluş bakımından ölçülü ve güzel, anlam bakımından derin ve geniş içeriğe sahip, büyük ustalıkla oluşturulmuş yapılardır." Atasözleri umumiyetle tümce biçiminde oluşan ve yargı bildiren yapılardır. "Çoğunlukla iki bölümden oluşurlar. İlk bölümde şart veya genel düşünce, ikinci bölümde ise ana fikir belirtilir" (Karaağaç, 2013: 163). Atasözlerinin büyük bir bölümünde uyak, aliterasyon ve sözcük yinelemesi gibi ses özellikleri göze çarpar ve genellikle değişmece anlamlıdır. Bu özellikleriyle atasözleri de canlı ve etkili bir anlatıma önemli katkı sağlar" (Toklu, 2015: 155). Diğer kalıplaşmış yapılarda olduğu gibi atasözleri, kendisini oluşturan sözcüklerin dışında bir bütün olarak farklı anlam kazanırlar. Bu bütünlük sabittir yani atasözlerini oluşturan öğeler değiştirilemez,

yerine başka bir sözcük konulamaz. Çünkü ‘‘her atasözü, belli bir kalıp içinde, belli sözcüklerle söylenmiş olan donmuş bir biçimdir. Örneğin: Derdini saklayan derman bulamaz, sözündeki derman yerine ilaç denilemez. Çalma elin kapısını, çalarlar kapını sözü de, Elin kapısını çalma, kapını çalarlar biçiminde söylenemez’’ (Aksoy, 2013, I-C.: 15-16).

‘‘Atasözleri, ait oldukları milletlerin ortak bilinçaltılarını yansıtan anonim ürünlerdir. Bir milletin nelere ağlayıp nelere güldüğünü, nelere kızıp nelerden mutlu olduğunu o milletin atasözlerine bakarak görebilmek mümkündür’’ (Başaran, 2013: 757). Bu bağlamda atasözleri ile oluştukları toplum arasında sıkı bir ilişki vardır denilebilir. Aksoy (2013, I-C.: 15) atasözleri ile ilgili şunları aktarmaktadır:

‘‘Bizim, gelenekle yerleşmiş bir atalarsözü anlayışımız vardır. Bu anlayışa göre atasözleri, ulusal varlıklardır. Tanrı ve peygamber sözleri gibi ruha işleyen bir etki taşırlar. İnandırıcı ve kutsaldırlar. Nitekim eski bir atasözü şöyle der: Atalar sözü Kur'ana girmez, yanınca yelisür (Birlikte koşup gider; ondan geri kalmaz). Atasözleri, geniş halk yığınlarının- yüzyıllar boyunca geçirdikleri denemelerden ve bunlara dayanan düşüncelerden doğmuşlardır. Ulusun ortak düşünce, kanış ve tutumunu belirtir, bize yol gösterirler. Bir atasözüyle belgelendirilen tutumun doğruluğu herkesçe kabul edilir. Anlaşmazlıklarda bir atasözü en büyük yargıcıdır.’’

Bu bilgiler ışığında atasözleri, bir toplumda geçerliliği olan yargılar içeren, toplum tarafından benimsenmiş, aktardığı yargının doğruluğundan şüphe edilmeyen, güvenilen, sayılan, dilsel ürünlerdir denilebilir.

Türkçe atasözleri bakımından zengin dillerdendir. Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan ve elektronik ortamda hizmete sunulan Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü veri tabanında 2.396 atasözü bulunmaktadır. Kalıplaşmış sözlerin deyimlerden sonra en büyük bölümünü atasözleri oluşturur. Hâliyle bu da geniş bir çalışma alanı ve materyal anlamına gelmektedir. Toplumsal açıdan önemli olan, dile yüksek bir anlatım gücü katan atasözleri başlı başına incelenecek kapsamlı bir alandır. Ancak ‘‘Yüzyıllar, hatta bin yıllar içinde ‘‘ata’’ tecrübelerinin birikiminin bir sonucu olarak karşımıza çıkan atasözleri üzerinde bugüne kadar yapılan çalışmalar çoğunlukla ‘‘dilbilim’’ merkezli olmuştur’’(Başaran, 2013: 757). Bu ürünleri inceleyen alan Parömiologie olarak adlandırılır. Tanımı, kapsamı ve toplum açısından değerine değinilen atasözlerinin biçim ve kavram bakımından özellikleri şöyle sıralanabilir:

- ‘‘Atasözleri kalıplaşmış (klişe durumuna gelmiş) sözlerdir: Sözcükleri değiştirilip yerine aynı anlamda da olsa başka bir sözcük konulamaz, sözdiziminin biçimi bozulamaz.¹⁹
- Atasözleri kısa ve özlüdür. Az sözcükle çok şey anlatır: Dikensiz gül olmaz; Alet işler, el övünür; ... gibi.
- Atasözlerinin çoğu bir, iki cümledir. Daha uzun olanları azdır: Vakit nakittir; Balık baştan kokar; Anasına bak kızını al, kenarına bak bezini al... gibi.
- Bazı atasözleri sosyal olayların nasıl olageldiklerini -uzun bir gözlem ve deneme sonucu olarak- yansızca bildirir: Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür. Minareyi çalan kılıfını hazırlar... gibi.
- Doğa olaylarının nasıl olageldiklerini -uzun bir gözlem sonucu olarak aktarırlar: Mart kapıdan baktırır, kazma kürek yaktırır. Kork aprilin beşinden, öküzü ayırır eşinden... gibi.
- Toplumsal olayların nasıl olageldiklerini uzun bir gözlem ve deneme sonucu olarak bildirirken bundan ders almamızı (açıkça söylemeyip dolayısıyla) hatırlatırlar: Ağlamayan çocuğa meme vermezler. Öfke ile kalkan ziyan ile oturur... gibi.
- Denemelere ya da mantığa dayanarak doğrudan doğruya ahlak dersi ve öğüt verirler: Çirkefe taş atma, üstüne sıçrar. Ayağını yorganına göre uzat... gibi.
- Birtakım gerçekler, felsefeler, bilgece düşünceler bildirerek (dolayısıyla) yol gösterirler: Bal bal demekle ağız tatlanmaz. Can bostanda bitmez... gibi.
- Töre ve gelenekleri bildirirler: Dost başa bakar, düşman ayağa. Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı var... gibi.
- İnanışları bildirirler: Kırk yılda bir ölet olur, eceli gelen ölür. Ananın bahtı kızına... gibi.
- Bazı atasözlerinin birkaç şekli ya da bölgelere göre değişebilen şekilleri vardır: ‘‘Denize düşen yılana sarılır.’’ atasözünün ‘‘Denize düşen yosuna sarılır.’’ şekli de kullanılır (Aksoy, 2013, I-C.: 18-20).

¹⁹ Derdini saklayan derman bulamaz yerine, derdini saklayan ilaç bulamaz denmez. Çalma elin kapısını, çalarlar kapını, sözü de, sözcüklerin sırası değiştirilerek: Elin kapısını çalma, kapını çalarlar biçiminde söylenemez.

- “Dolaşıcı özelliği olan atasözleri de vardır: Yani bir ülkeden çıkmış, çeşitli ülkelere, dillere yayılmışlardır. İng. “Time is money” biçimindeki İngiliz atasözünün Türkçede “ Vakit nakittir” şeklinde kullanılması gibi” (Aksan, 2015b: 39-40).
- “Atasözleri çoğunlukla iki bölümden oluşmaktadırlar. İlk bölümde şart veya genel düşünce, ikinci bölümde ise ana fikir belirtilir” (Karaağaç, 2015: 163).
- “Atasözleri kuruluşları bakımından ölçülü ve güzel, anlam bakımından derin ve geniş içeriğe sahiptirler” (Karaağaç, 2015: 1639).
- Atasözleri anonim ürünlerdir: Söyleyeni belli değildir” (Aksoy, 2013, Karaağaç, 2013: 163, Aksan, 2015b, III-C.: 39-40).

Atasözleri, kültürel değerlerimizi yansıtmaları açısından önemlidir. Bu nedenle özellikle Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde atasözlerinin ele alınması, dil öğretiminin en önemli amaçlarından biri olan kültür aktarımı açısından önemlidir. Ancak daha çok soyut, değişmece ve derin anlam özelliği taşıdıklarından bu yapıların öğretilmesi zorlu bir süreç gerektirmektedir. Atasözleri topluma mal olmuş yapılar olduklarından, bu öğelerin öğrenilmesi hem dili daha etkili kullanmak hem de öğrenilen kültür hakkında malumat sahibi olmak açısından önemlidir. Ayrıca atasözleri gelecek nesillere iyi ile kötüyü, yararlı ile zararlıyı, doğru ile yanlış ayırt etme konusunda öğütler ve bilgiler verirler. Bu yönüyle de atasözleri yol göstericidir.

3.2.1.5 İlişki Sözler (Kalıp Sözler)

İnsanların gündelik hayatta iletişimleri esnasında çeşitli durumlarda sıkça kullandıkları, kişiden kişiye değişmeyen, kullanımı âdet olan ifadeler vardır. Bu ifadeler ilişki söz, kalıp söz veya kültür birim olarak adlandırılır. Bu yapılar toplumumuzun içtenliğinin, samimiyetinin ve alçak gönüllülüğünün bir göstergesidir. Kalıp sözler iletişimde geniş yer tutar. İletişimi zenginleştirir. Kalıp sözler, “ Bir kişiyle karşılaşıldığında, onu selamlarken, teşekkür etmek için, evlenen, çocuk sahibi olan, yeni bir işe giren kişileri tebrik etmek için, yemeğe başlanırken, yemekten sonra kullanılan iyi dilek sözleri olabildiği gibi olumsuz düşünceleri beddua şeklinde dile getiren sözler de olabilir” (Erol, 2007: 1). “Kolay gelsin!”, “Hayırlı olsun”, “Gözün aydın olsun”, “Geçmiş olsun”, “Güle güle kullan”, “Başın(ız) sağ olsun”, “Analı

babalı büyüsün”, “Bir yastıkta kocayın“ Teşekkür ederim!”, “Ellerinizden öper, “Sizden iyi olmasın!” gibi sözler bunların bir kısmıdır.

Kalıp sözler, kültürel değer taşıyan diğer öğelerde olduğu gibi bir toplumun maddi manevi değerlerini yansıtmaları açısından önem taşıyan yapılardır. Bu bakımdan bir toplumun inançları ve dünya görüşleri çerçevesinde kurulan birçok kalıp söz vardır. “Kalıp sözlerin bir dili konuşan toplumun dünya görüşünü, inançlarını yansıttığının en güzel örnekleri, Türkiye Türkçesinde *Allah* sözcüğüyle kurulmuş öğelerin çokluğudur” (Aksan, 2015a: 203). Allah versin, Allah kavuştursun, Allah kabul etsin, Allah geçinden versin, Allah razı olsun, Allahaısmarladık, Allah lâyığını versin, gibi. Bu örnekler çoğaltılabilir. Kalıp sözler toplumda yerleşmiş olan söz kalıplarıdır. Karşılıklı olarak bilindikleri için söylendiği zaman karşısındakinin vereceği cevap da duruma ve söz kalıbına uygun düşmektedir. Yani hangi durumda hangi kalıp sözün kullanılacağı bellidir. “Bazı durumlarda söylenmesi kültürel yönden zorunlu olan kalıp sözlerden birisini atasözü, deyim veya ikileme ile değiştirmek, dil kullanımını düzenleyen toplumsal kurallar yönünden kabul edilemez bir davranıştır. Söz gelimi, misafirine *Hoş geldiniz* diyen birisi karşılık olarak *Hoş bulduk/gördük* sözünü bekler” (Gökdayı, 2008: 98). Bu durum değiştirilemez yani kalıp söz kullanıldığı zaman ona uygun karşılık verilmelidir. Çünkü bu yapılar karşılıklı/ikili olarak kullanılmaktadır (Gökdayı, 2008: 98). Bu sebeple ana dili kullanıcılarının zihinlerine de karşılıklı olarak yerleşmişlerdir. Kısacası duruma uygun olarak söylenen söze duruma uygun olarak karşılık verilir. Zaten bu yapılara kalıp söz denmesinin nedeni de budur.

İlişki (kalıp) sözler, ana dili edinimi sırasında toplumsal etkileşim sonucu herhangi bir çaba gerektirmeden edinilir. Hangi durumda hangi kalıp sözün kullanılacağı zamanla öğrenilse de kalıp sözlerle daha ilk zamanlarda karşılaşılır. ‘ Analı babalı büyüsün’, ‘Allah esirgesin’, ‘Allah nazarlardan korusun’, ‘ Gözünüz aydın’ vb. gibi... Ancak bir dilin kültürel yapısı çerçevesinde oluşturulan bu yapıların farklı bir dil öğrenirken öğrenilmesi ve anlamlandırılması zordur. Özellikle Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için kalıp sözlerin öğrenimi zorlu bir süreçtir. Çünkü Türkçe kalıp sözler bakımından zengin bir dildir ve günlük iletişimde kalıp söz kullanımı yaygındır. Bu nedenle kişiye gerek sözlü gerekse yazılı iletişimde anlatım zenginliği açısından çeşitli olanaklar sunan bu yapıların öğrenilmesi gerekmektedir.

Ayrıca kültürel değerleri yansıtıcı özellikte olmaları da bu yapıların öğrenilmesini önemli kılmaktadır. Türkçenin söz varlığında yer alan kalıp sözlere bakıldığında bu yapıların öğretimine özellikle Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ağırlık verilmelidir. .

Sonuç olarak kalıp sözler, bir toplumun maddi ve manevi kültürünü, inanç ve düşünce sistemini, insanların davranış biçimlerini göstermesi ve iletişime kattığı zenginlik nedeniyle öğrenilmesi gereken önemli yapılardır. “Türkçenin söz varlığında yer alan bu ögeler, belirgin ölçütlere dayanılarak tanımlanır ve onların sınırları çizilirse; dille ilgili biçimsel ve anlamsal çalışmalar daha sağlıklı yapılabilir ve Türkçe yabancılara daha kolay öğretilir” (Gökdayı, 2008: 90). Bu bağlamda Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere bu önemli yapıların öğretilmesi için etkili bir yöntem belirlenmeli ve bu doğrultuda bir kaynak hazırlanmalıdır.

3.2.1.6 Kalıplaşmış Sözler

Kalıplaşmış sözler, toplumda söz sahibi olan, tanınan, ünlü şahsiyetlerin (sanatçı, hükümdar, düşünür, bilim adamı vb.) belli bir olay veya durum dolayısıyla dile getirdikleri, toplumda iz bırakan ve zamanla yaygınlaşıp farklı dillere çevrilerek evrenselleşmiş sözlerdir. “J, Caesar”ın “*Sen de mi Brütüs,*” Sinoplu Diogenes’in Büyük İskender’ e söylediği “*Gölge etme, başka ihsan istemez(m),*” Shakespeare’ in ünlü Hamlet yapıtında geçen “*to be or not to be, that is the question*” sözleri çoğu dilde farklı anlatımlarla kullanılmaktadır”(Aksan, 2015a: 43). Türkçede de yaygın olarak kullanılan bu sözler Türkçeye çeviri yoluyla aktarılmıştır. Türkçedeki kalıplaşmış sözlere ise “Kanuni Sultan Süleyman”ın “Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi” dizesi, Osmanlı tarihindeki bir olaya dayanan “Vermeyince Mabut neylesin Mahmut” sözü, yine bir olayı yansıtan “Atı alan Üsküdar’ı geçti” dizesi” örnek olarak verilebilir. “Bunlar, belli durumlarda önceden yaşanmış bir olayı anımsatarak anlatımı güçlendirmek için kullanılır” (Aksan, 2015b, III-C.: 37).

3.2.1.7 Terimler

Söz varlığını oluşturan ögelerden biri de terimlerdir.”Bir bilim, sanat, meslek dalıyla veya bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan kelime, ıstılah”

(TDK, T.S., 2011: 2330) şeklinde tanımlanan terimler, her dilin söz varlığında bulunan teknik sözcüklerdendir. “Bilim, teknik, sanat, spor, zanaat gibi çeşitli uzmanlık alanlarının kavramlarına verilen sınırlı ve özel anlamdaki ad: *radio, televizyon, bilgisayar, dil bilimi, yüklem, benzeşme, özgül ağırlık, dörtgen, atardamar, yer çekimi vb.*” (Korkmaz, 1992: 149). Terimler, umumiyetle özel alanlarla ilgili kavramların adlandırmalarıdır. Terimlerin anlamları sınırlı ve sabittir, kişiden kişiye farklılık göstermez. Dil içindeki yaygın olarak kullanılmazlar. Çünkü terimler ilgili alan diline özgü sözcüklerdir. Dolayısıyla umumiyetle belli bir bilim veya sanat dalıyla ilgili kişilerin kullandıkları sözcüklerdir. Terimleri “özel bir bilgi ya da etkinlik alanına, bir bilim, uygulamaya ya da uzmanlık dalına özgü sözcüklerdir” (Vardar, 2002: 192). O hâlde terimler, belli sanat veya bilim dalıyla ilgili kişilerin meslekleri dâhilinde aralarındaki konuşmalarda kullandıkları, iletişimlerinde kolaylıklar sağlayan sözcükler olarak tanımlanabilir.

Terimler özel kullanım alanı olan, genelleşmemiş sözcüklerdir. “Terimler genelleşerek yaygın bir kullanım alanına kavuşursa terim olma niteliğini yitirir. Örneğin, radio, telefon bugün için günlük yaşamın birer kavramı olarak terim sayılamaz, ancak bu alan ile ilgili terim sözlüklerinde yer alabilirler” (Aksan, 2015a: 44). Bunun nedeni terimlerin belirli bir meslekte, sanat ve bilim dalında çalışan bir grubun kullandığı, onların alanları ile ilgili olan, umumiyetle alan dışındakilerce anlaşılmayan, özel kullanım alanı olan teknik sözcükler olmalarıdır. Ancak bazı durumlarda “alan terimleri yaygınlaşarak dilin genel çevrimi içine girebilirler. Mesela Türklerin ata sporu güreş terimlerinden bir bölümünün deyim biçiminde genel dile yerleştiği görülür. *Başta güreşmek, kaçak güreşmek, minderden kaçmak, kündeğe gelmek* gibi deyimler güreş sporunun genel dile yansıyan öğeleridir (Aksan, 2015a: 45). Terim söz varlığı, bilim, sanat, teknoloji vb. alanlardaki gelişmelerle doğru orantılı olarak gelişir ve genişler. Bu bağlamda terimler bir dilin gelişmişliğinin temel göstergesidir.

Gürlek ve Şen (2014: 189) terimleri “Bilim dallarının, sanat ve meslek kollarının kavramlarını karşılayan, anlamları sınırlı özel sözler” olarak tanımlar ve normal kelimelerden ayırır. “Terimleri normal sözcüklerden ayıran özelliklerden biri genel dilde geçerli olan çokanlamlılığa karşın terim alanında tekanlamlılığa yöneliş

görülmesidir (Vardar, 2002: 192). Bu bağlamda terimler özellikle anlam bakımından dildeki diğer sözcüklerden farklıdır denilebilir. Çünkü terimlerde anlam sabit ve sınırlıdır. Yani bir terim bir nesneyi ya da durumu temsil eder, farklı bağlamlarda farklı anlamlar kazanmaz, anlamı kişiden kişiye değişmez. “Bu kullanım ve tanımlamalarda da terimlerin bir dilin genel ve sıradan kelimelerinden farklılığının söz konusu olduğu görülür. Zira terimler, gösteren olarak tektir. Oysa kelimelerin sinonimleri (eş anlamlıları) mevcuttur. Ayrıca terimlerde anlam, sıkıştırılmış olarak bulunmaktadır” (Pilav, 2008: 268). Bu bağlamda terimler, anlam, kapsam ve kullanım sıklığı bakımından bir dilin söz varlığında bulunan diğer sözcüklerden farklıdır. Bütün bu bilgilerden hareketle terimlerin karakteristik özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- “Uluslararası özelliğe sahip,
- Sistematik bir düşüncenin ürünü,
- İlgili alan diline özgü,
- Bilimsel kavram için tek karşılığı olan,
- Anlamları sınırlı ve sabit,
- Açık seçik
- Ve ölçünlü” (Sağlam, 2007: 170).

Eklemeli bir dil olan Türkçe, yapısı gereği ekler aracılığıyla sınırsız sayıda sözcük ve terim türetme gücüne sahip güçlü ve zengin bir dildir. Buna karşın Türkçe sahip olduğu bu imkânlardan maalesef ancak 20. yüzyılın ikinci çeyreğinde faydalanılmış ve bu doğrultuda çalışmalar hız kazanmıştır. O zamana kadar dilimize yabancı dillerden birçok terim alınmıştır. “X. yüzyılda Türklerin İslamiyet’i benimsemesiyle birlikte, önce Arapça ve Farsçadan, daha sonra ise Tanzimat’la birlikte Batı bilim dünyasından terimler alınmış, ancak bunlar anlaşılmadığı ve bilinmediği için kişiyi birtakım klişe sözler ezberlemekten ve Türkçeden uzaklaştırmaktan öteye götürmemiştir” (Sağlam, 2007: 175). Hâliyle Türkçenin yapısına uymayan, anlaşılması ve telaffuzu zor olan bu terimler gerek dil öğrenimi ve öğretiminde gerekse bilimsel çalışmalarda zorluklara neden olmuştur. 20. yüzyıla gelindiğinde terim meselesi ele alınmış ve Türkçe terimlerin kullanılması için çalışmalar hız kazanmıştır. Özetle “1930 yılına kadar terimlerimiz doğu kökenli kelime ve eklere dayanmaktaydı. Cumhuriyet döneminde yabancı kelimelere dayanan

bu terimlerin yerine Türkçe terimlerin kullanılması konusunda hızlı ve radikal adımlar atılmıştır” (Gürlek ve Şen, 2014: 189). Bu doğrultuda bilim, sanat ve teknikle ilgili birçok terim sözlüğü hazırlanmıştır. Günümüzde, TDK’nın resmî sitesinde yer alan *Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğü*’nde **185.332** terim²⁰ bulunmaktadır. Türkçedeki yabancı terimlerin dillere göre dağılımı ele alan Sağlam, (2007: 171) bu konu ile ilgili şunları aktarmaktadır:

“Türkçe Sözlük’te, ödünçleme yoluyla Türkçe’ye girmiş 14.629 maddenin 4394’ü yabancı terimlerdir. Başka bir deyişle, Türkçe’de mevcut yabancı söz varlığının % 30’unu yabancı terimler oluşturmaktadır. Türkçe’deki yabancı terimler arasında 2305 terimle Fransızcadan Türkçeye girmiş terimler birinci sırada yer almaktadır. Bunu, Arapçadan girmiş 1083, İtalyanca’dan girmiş 269, Farsça’dan girmiş 242, Yunanca’dan girmiş 179 ve İngilizceden girmiş 159 terim izlemektedir.”

Türkçedeki yabancı terim sayısı azımsanmayacak sayıdadır. Gerek dilimizin imkânları çerçevesinde türetilen gerekse alıntı yolu ile dilimize giren terimler işlevsel oldukları sürece değerlidir. Ancak bunun sakıncaları da vardır. Bir alanla ilgili birden çok terimin olması, yani bu konuda tutarlılık olmaması karışıklıkları da beraberinde getirmektedir. Bu karışıklık ise başta dil öğrenimi ve öğretimi olmak üzere birçok konuda olumsuzluklara neden olmaktadır. Gürlek ve Şen, (2014: 199) bu durumu şöyle özetlemişlerdir:

“Terimler konusunda yaşanan farklılıklar ana dili öğretme ve öğrenme ve yabancılara Türkçe öğretimi konusundaki en önemli engellerdendir. Öteden beri ülkemizde yabancı dil öğrenimindeki sorun tartışılmaktadır. Kanaatimizce bu sorunun yaşanmasında dilbilgisi ve terim sorununun da payı vardır. Çünkü kendi dilinin dilbilgisi kurallarını, en önemli dilbilgisi terimlerini bilmeyen bir öğrenci için bir başka dilin gramer kurallarını öğrenmek son derece güçtür.”

Bu bağlamda bir dilin kültür ve medeniyet dili olarak gelişmişliğinin temel göstergelerinden olan terimler eğitim öğretim hayatında da oldukça öneme sahiptir. Bu nedenle terimler konusunda yaşanan farklılıkların giderilmesi gerekmektedir. Çünkü terimler, bir dilde bilim ve sanat dallarının bel kemiği durumundadır. Birçok alanda konular, terimlerden yola çıkılarak hedef kitleye kazandırılmaya

²⁰ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&view=bilimsanat (Çevrimiçi,01.08.2017).

çalışılmaktadır (Pilav, 2008: 267). Dolayısıyla bu farklılıkların giderilmesi Türkçenin hem ana dili hem de yabancı dil olarak öğrenilmesinde kolaylıklar sağlayacaktır.

3.2.1.8 Çeviri Sözcükler

Tarihsel süreçte toplumlar arası ilişkiler sonucu sözcük alışverişleri olmuştur. Bu sözcükler bazen olduğu gibi alınmış bazen de çeviri yolu ile dilin söz varlığına kazandırılmıştır. Bir dilden diğerine geçerken umumiyetle kaynak dildeki yapısını koruyan (bazen dilin ses ve yapı özelliklerine uydurulan) yabancı sözcüklerin yanı sıra, kavramların aktarılması yoluyla dile yerleşen sözcükler de vardır (Aksan, 2015a: 46). Bu sözcükler çeviri sözcükler olarak adlandırılır. Çeviri sözcükler bir bölümüyle veya olduğu gibi çevrilebilir ya da alındığı dildeki örneğine benzetilmek yolu ile dile aktarılabilir. Bu sözcükler *tam çeviri*, *yarı çeviri*, *bağımsız çeviri sözcükler*, *anlamı etkilenenler* olmak üzere dörde ayrılır. Aksan, (2015b, III-C.: 33-35)' de bu türleri şu şekilde açıklamaktadır:

a) Tam çeviri sözcükler: Bu ögeler çeviri sözcüklerinin en kalabalık grubunu oluşturur. Yabancı dildeki sözlerin her üyesinin, aslına uygun olarak, dildeki karşılıklarıyla çevrilmesi sonucu ortaya çıkar. Başka bir tabirle bu çeviri türünde kaynak dilden alınan sözcük birebir çevrilir. Türkçedeki *ölü mevsim* Fransızcadan (morte saison), İngilizceden, kapak kızı (cover girl), kurbağa adam (frogman), yuvarlak masa toplantısı (ya da konferansı) (round table meeting ya da conference), gibi örnekler tam çeviri türüne örnek olarak verilebilir. Bunların dışında tam çeviri olanlar çoktur. Ayrıca herhangi bir dilde beliren bir deyim, bir terimin, bir özel kullanımın bir gün içinde pek çok dile çevrildiği görülmektedir. II. Dünya Savaşı sırasında Sir. W. Churchill'in doğu bloku ülkeleri için kullandığı '*iron curtain*' deyimini hemen birçok dile çevrilmiş ve yerleşmiştir. Bu deyim Türkçeye 'demir perde', Almancaya 'eiserner Vorhang' şeklinde çevrilmiştir.

b) Yarı çeviri sözcükler: Genellikle iki ögeli birleşik sözcük, tamlama, deyim gibi sözlerin bir sözcüğünü çevirerek ötekinin olduğu gibi aktarılmasıyla oluşur: Fransızcada '*faire la cour*' dan, *rekor kırmak*, İngilizce '*to break the record*' dan çevrilmedir.

c)Bağımsız çeviri sözcükler: Yabancı ögelerin, dilde onları aşağı yukarı karşılayan sözlerle çevrilmesi sonucu oluşurlar. Fransızca *chef* ‘baş, başkan’ ve ‘yapıt’ sözcüklerinden kuruma ‘*chef d’oeuvre*’ tamlaması Türkçede, Farsça şah ve Arapça eser sözcüklerinden kurulu ‘*şaheser*’ ile karşılanmıştır.

d)Anlam etkilenmesi: Yabancı bir örneğe göre yerli ögelerdeki anlamın başkalaşması ya da çeşitlenmesi olayıdır. Örneğin Türkçenin çok eski bir sözcüğü olan *yıldız*, İngilizce *star*, Fransızca *etoile* (hatta Almancada *stern*) sözcüklerinin anlamca etkileri sonucunda ‘*tanınmış parlak sinema sanatçısı*’ anlamını kazanmıştır. Türkçedeki dal; dalga, güç (fizikte), doğru (geometride) gibi sözcüklerde de yine yabancı dillerin etkisiyle anlamca gelişme, çokanlamlılaşma olmuştur. Ayrıca bir bölüm sözcükler de yabancı dildeki örneğine göre türetilmektedir. Türkçede İslamıktan önce rastlanmayan *yaratgan* (bugünkü yaradan) Arapça /*ha:lik*/ örneğine göre türetilmiş, yine Ar. /*mahlu:k*/ sözcüğünü karşılamak üzere, aynı yoldan, *yaradılmış* ögesi yapılarak kullanılmıştır. Türkçe gibi, bir dil devrimi geçirmiş dillerde bir çeviri ögenin sonradan, yeniden çevrildiği, özleşmiş dile uydurulduğu görülmektedir. Örneğin Fransızcada *jugement de valeur*’ den Türkçeye aktarılan *kıymet hükmü*, bugün *değer yargısı* olarak kullanılmaktadır; yine Fransızcada *opinion publique*’ den çevrilme *efkâr-ı umumiye* tamlaması *kamuoyu*’na döndürülmüş bulunmaktadır.”

Özellikle teknolojik gelişmeler neticesinde birbirleri ile daha kolay temasa geçebilen toplumlar neredeyse her gün yeni kavramlarla karşılaşmakta ve bu kavramlar çeşitli yollarla dile aktarılmaktadır. Bilim, teknik ve sanattaki gelişmeler de çeviri yolu ile birçok sözcüğün dile aktarılmasına zemin hazırlamaktadır.

3.2.1.9 İkilemeler

Dillerdeki kalıplaşmış sözcükler arasında değerlendirilen ikilemeler, bir varlığı veya bir eylemi karşılamak üzere eş görevli iki sözün oluşturduğu söz öbeğidir (Karaağaç, 2013: 486). Dildeki diğer kalıplaşmış yapılarda olduğu gibi ikilemeler de anlamı güçlendirmek için kullanılan söz öbekleridir. İkilemeler aynı sözcüğün art arda yinelenmesi, anlamları yakın veya karşıt olan ya da sesleri benzeşen sözcüklerin art arda kullanılmasıyla oluşturulan yapılardır. Yani ikilemeler genellikle her türlü

sözcüğün yinelenerek kalıplaşmasıyla oluşur (Toklu, 2015: 156). “Türkçede yinelemeler iki sözle yapılır; ancak az da olsa, üçlü ve dördlü yinelemeler de görülür” (Karaağaç, 2013: 486). Ayrıca ikilemeler dilimizin söz varlığında bağımsız bir şekilde bulunabildikleri gibi, söz varlığımızın en değerli yapılarından olan, kültürel değerlerimizi içeren atasözleri ve deyimlerin içinde de bulunmaktadır. Kısaca ikilemelerin oluşum biçimleri şu şekilde sıralanabilir:

- “Aynı anlamlı sözcüğün yinelenmesi ile oluşanlar: *Ses seda, sorgu sual, bağıra çağıra* gibi...
- Yakın anlamlı sözcüklerle kurulan ikilemeler: *Eş dost, baklava börek, borçsuz harçsuz* gibi...
- Karşıt anlamlı sözcüklerle kurulanlar: *Er geç, düşe kalka, irili ufaklı* gibi...
- Biri anlamlı, diğeri sesçe anlamlı sözcüğe benzeyen, onunla anlam kazanan sözcüklerle kurulanlar: *Ufak tefek, eğri büğrü, etek köstek* gibi...
- Tek başlarına anlamları olmayan, sesçe birbirini çağrıştıran sözcüklerden oluşanlar: *Abur cubur, eciş bücüş* gibi...
- Yansıma sözcüklerinden oluşmuş ikilemeler: *Şırıl şırıl, tıptış tıptış, şapur şupur* gibi...
- “m-”li ikilemeler: *Defter mefter, para mara, ekmek mekmek* gibi...” (Toklu, 2015: 156-157).

Türkçe ikilemeler bakımından zengin bir dildir.” Bugün, Türkiye Türkçesi yazın dilinde 3486 ikili tekrar yapısı farklı işlevlerle kullanılmaktadır” (Özkan, 2010: 564). Tarihsel sürece bakıldığında gerek tarihî Türk lehçelerinde gerekse çağdaş Türk lehçelerinde ikilemelerin yaygın bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Köktürk yazıtlarında ‘iş küç’ (iş gücü), ‘enili eçili’ (büyüklü küçüklü), ‘ıda taşta’ (dağda bayırda), diğer Türk lehçelerinden, Türkmenceden ‘mör möcek’ (börtü böcek), Kırgızcadan ‘mayda çüydö’ (öteberi) gibi örnekler verilebilir (Aksan, 2015a: 68-70). En eski yazılı kaynaklarda kaydedilen veya Türkiye Türkçesi ile diğer Türk lehçelerinde ortak olan ikilemelerin dışında, yeni türetilen ve başka dillerde benzerleri görülmeyen ikilemeler de vardır. Bu dilin canlılık özelliğinin bir sonucudur. Dilin bu özelliği gereği her geçen gün dilin söz varlığına çeşitli yeni ögeler katılmaktadır. 15-20 yıl önce “entel dantel, dizge düzen, tırı vırı, laga luga, makara tukara...” gibi ikilemelerin hiçbiri Türkçede

yoktu; ama bugün bu yapılar kullanım alanındadır. İkilemeler bağlamında böylesi bir süreç dünyanın hiçbir dili için söz konusu değildir’’(Akyalçın, 2008).

Türkçenin söz varlığında geniş bir yer kaplayan ikilemeler, Türkçenin anlatım gücünü güçlendiren, zenginleştiren, süsleyen, Türkçenin kendine özgü bir niteliğidir. Diğer dillerde Türkçedeki gibi geniş bir ikileme söz varlığı yoktur. Aksan, (2015a: 67) diğer dillerde Türkçe ile karşılaştırılamayacak kadar az olduğunu söylediği ikilemelerin, Latin yazınında birkaç tane olduğunu belirtmiştir. İkilemelerin Türkçeye yakın oranda görüldüğü dillere ise Koreceyi ve bir ölçüde Japonca’yı örnek vermiştir. Sonuç olarak ‘‘İkilemeler, Türkçenin sözcükbilim ve anlambilim açısından önemli bir anlatım özelliğidir’’ (Aksan, 2015a: 71). Türkçeye anlatım açısından zenginlik katan, anlamı pekiştiren, süsleyen, akıcılık kazandıran yapılarıdır.

3.2.1.10 Argo

Argo genel olarak toplum içinde bir kesim arasında kullanılan özel sözler olabildiği gibi serserilerin, külhanbeylerinin kullandıkları kaba, küfür niteliği olan sözcük veya sözcük öbekleri olarak da ele alınabilirler. TDK T.S., (2011: 148)’ de ‘‘ Her yerde ve her zaman kullanılmayan veya kullanılmaması gereken çoklukla eğitimsiz kişilerin kullandığı söz veya deyim. Mecaz anlamda ise Serserilerin, külhanbeylerinin kullandığı söz veya deyim’’ şeklinde tanımlanmaktadır. Karaağaç, (2013: 148)’ a göre ‘‘Geniş anlamıyla argo, ortaklaşa kullanılan ölçünlü dilin dışında kalan her türlü dil kullanımıdır.’’ Argo sözcükler; ölçünlü dildeki sözcüklerin yapıları değiştirilerek, farklı anlamlar yüklenerek veya farklı dillerden alıntı yapıp yapıları bozularak veya özgün biçimiyle farklı anlamlarda kullanmak yoluyla oluşturulmaktadır. ‘‘Argonun temelinde gizlilik vardır. Yazıya geçirildiğinde bu gizlilik ortadan kalkar, argo kelime anlaşılır olunca da argo olmaktan çıkar’’(Ed. Naskali ve Sağol, 2002: 73). Ayrıca yerleşmiş genel kabule göre argolar kaba, küfür dili olarak algılandıkları için bunların yazılı dilde kullanımı hoş karşılanmamaktadır. Bu nedenle umumiyetle yazılı dilde argo kullanılmamaktadır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi umumiyetle toplumun alt tabakası tarafından ve sözlü dilde kullanılan argoların toplumun geneline yaygınlaşan örnekleri de vardır. Bu bağlamda gündelik dilde sık kullanılan argo bir ifade toplumun farklı kesimlerine

ulaşabilmekte ve yaygınlaşabilmektedir. Bu durumda argolar halk diline yerleşmekte ve nitelik değiştirebilmektedir. “Bugün artık *araklamak, çakmak, kodes, zokayı yutmak* gibi kelimeler argodan silinmeye yüz tutarak genel dile, daha doğru bir ifadeyle halk diline girmişlerdir” (Ed. Naskali ve Sağol, 2002: 74). “Toplum tarafından dikkate alınması gibi nedenlerden dolayı, argoların son zamanlarda kitle iletişim araçlarında (reklam vs.) kullanımı artmıştır” (Yıldız ve Hazar, 2003: 2) Bir bakıma kullanım alanı genişleyen argolar toplumsal uzlaşım neticesinde özel kullanım alanlarından çıkıp toplumsal kullanım alanına geçebilmektedir.

Aktunç, (1998: 19-20) argoların niteliklerini aktarırken, başka dillerin argolarıyla da ilişkili özgür belirlemeler ve genellemeler yapmaktan kendimi alamıyorum diyerek şunları aktarmaktadır:

- “Argo, dilin gizli örgütüdür.
- Argo, etik azınlıkla etnik azınlığı dilde buluşturur.
- Argo, toplumsal yasaların boşlukları, satır arası beyazlıklarıdır.
- Argo, yazıya geçtiği, şifresi çözüldüğü anda yok olur. Böylece, bir dilin ve çevredillerin olanaklarından yararlanarak yepyeni sözcük ve deyimler yaratma serüvenine yeniden başlar.
- Argo, yerleşik kavramları eleştirel bir açıdan yeniden tanımlama çabasıdır.
- Argo, kâğıda değil duvara yazı yazar.
- Argo en mazlum olduğu anda en saldırgan olabilir.
- Argo yaratıcılıktır. (Ana dilin sözcüklerine yeni anlamlar katar...)
- Argo alaydır (Bu yüzden gülmece peşindekiler argoya sık sık başvurur.)
- Argo, yabancılaşma ve yabancılaştırma gibi görünen yabancılaşmama çabasıdır. (Kendisini genel iletişim dizgelerinden ve dağarcığından korumaya çalışırken, onlarla bitişik yaşayıp onlara yeni olanaklar kazandırır.)
- Argo, ambargodur: Argo, genel anlamıyla toplumun dışlamaya çalıştığı toplulukların, toplumu genel anlamıyla dilden dışlama savaşıdır.
- Argo, hem toplulukların hem bireylerin yaratısıdır.
- Argo, en masum anlamıyla bir suç, bir argo sözlüğüyse en “kendinde” niteliğiyle bir ihbarnamedir.

- Argo, boyun eğmedir. (Dilin verili anlamları karşısında susar.) Argo, başkaldırıdır. (Dilin verili anlam dizgesini alt üst etmeye çalışır...)
- Argo, dillerin kardeşliğidir. (Hiçbir ulusal dil, herhangi bir argo dağarcığı kadar zengin kökenli olamaz.)
- Hiçbir argo sözlüğü, argoya yetişemez. (Hiçbir yasanın yaşama yetişemediği gibi. Yaşanan karşısında yaşanan, konuşulan karşısında yazılan ve yazıyla korunanın zayıflığıdır bu.)
- Argo, genel kültür karşısındaki özel kültürlerin ve altkültürlerin yaşama direncidir. (Genel iletişim dizgesine de bu dirençle karşı çıkar, karşı koyar.)
- Her yeni kuşak, verili kültür ortamı üzerine oluşturduğu genel düşünce ve eleştirilerini argoya getirdiği katkılarla da ortaya koyar.
- Argo, denizin uzak kıyısıdır. Deniz (Dil ve çevrediller) ne kadar büyükse, argo da o kadar büyüktür” (Aktunç, 1998: 19-20).

Yukarıdaki açıklamalardan hareketle argo sözcüklerin çok kapsamlı yapılar oldukları, genişlemeye devam ettikleri, kültürel değer ihtiva ettikleri ve gündelik yaşamda önemli bir yer tuttukları söylenebilir. Argo üzerine çalışan bilim adamları, argo sözcükleri şu şekilde sınıflandırmaktadırlar:

- ‘‘Ayak takımı argosu: a. Hırsız argosu (dolandırıcı, yankesici); b. Kaçakçı argosu (uyuşturucu satıcısı, kullanıcısı); c. Kumar argosu; ç. Kabadayı argosu; d. Dilenci argosu.
- Kapalı topluluk argosu: a. Hapishane argosu (mahpus, tutuklu); b. Öğrenci argosu (yatılı okul, okul, öğrenci, öğretmen argosu); c. Kışla ve asker argosu; ç. Denizcilik argosu.
- Azınlık argosu: a. Etnik azınlıklar argosu; b. Göçmen argosu.
- Cinsel argo: a. Cinsel argo; b. Eşcinsel argosu; c. Fuhuş argosu (genelev, fahişe, genelev müşterisi).
- Ticaret argosu: a. Esnaf argosu (satıcı, eskici, seyyar satıcı); b. Şoför argosu; c. Eğlence yerleri argosu (gazino, meyhane, müzisyen).
- Sporcu argosu: Spor argosu (sporcu, taraftar).

- İnanç argosu: a. Dinî grupların argosu (tarikatlar, cemaatler); b. Fikir gruplarının argosu (sağ, sol, parti, dernek, loca kulüp).
- İletişim argosu: a. Radyo ve televizyonlardaki program sunucularının veya diskjokeylerinin argosu; b. İnternet, telefon ve mektup arkadaşlarının argosu” (Karaağaç, 2013: 151).

3.2.2 Söz Varlığı ve Sıklık İlişkisi

İnsanların gündelik hayatta alışkanlık hâline getirdikleri, iletişimlerinde mutlak yer bulan ve söz varlığındaki diğer sözcüklerden daha sık kullanılan sözcükler vardır. Bu sözcükler dil kullanıcılarının eğitim durumundan yaş gruplarına kadar birçok faktörden etkilenir ve kullanıcılar arasında farklılık gösterir (Ölker, 2011: 16). Dolayısıyla insanlar eğitim, yaş, gibi faktörlerden dolayı yaşamlarında bazı sözcükleri diğerlerine göre daha sık kullanırlar. İşte bu sözcüklerin kullanım sıklığına göre sıralanması sıklık adını verdiğimiz çalışmalar sayesinde gerçekleştirilir. Bu bağlamda sıklık, bir dilin sözcüklerinin öteki sözcüklere oranla daha çok ya da daha seyrek kullanılması anlamına gelir (Aksan, 2015b, III-C.: 20). Kısacası sıklık “dilde bir sözün kullanılma oranı” (TDK T.S., 2011: 1382) olarak tanımlanabilir.

Sıklık çalışmaları, söz varlığı ile ilgili araştırmaların temelini oluşturmaktadır. Bu çalışmalar konuşma dili ve yazı dili üzerine yapılmaktadır. Günümüzde, konuşma dili üzerine çalışma yapmanın bazı zorlukları olduğundan, sıklık çalışmaları umumiyetle yazı dili üzerine yapılmaktadır. Elde edilen sıklık dizgeleri çeşitli alanlarda kullanılabilmektedir. “Özellikle dilbilimci ve eğitimbilimcilerin yararlandıkları sıklık dizgeleri, belli metinlere dayanılarak, oldukça geniş tutulan bu metinlerde hangi sözcüklerin daha yüksek sayıda geçtiğinin saptanması yoluyla elde edilir” (Aksan, 2015b, III-C.: 20). Konuşma metni ya da yazılı metnin sıklık analizi yapıldıktan sonra ulaşılan sözcük sayısı sonucunda sıklık dizgesi düzenlenir ve bu verilerle sıklık sözlükleri oluşturulur. “Sıklık sözlüklerinde madde başı kelime verildikten sonra hemen yanına kelimenin sıklık değeri yazılır. Dizgesel sözlüklerdir çünkü ya alfabetik olarak ya da sıklık dağılımını esas alan sayısal verilere göre belirli bir dizgi içinde oluşturulurlar. Sıklık sözlükleri tek dilli sözlüklerdir” (Ölker, 2011: 49).

Sıklık ile ilgili çalışmalara bakıldığında bu alan ile ilgili çalışmaların uzun zamandan beri yapıldığı görülmektedir. Ancak Batıdaki gelişmelere bakılacak olursa Türkiye’de bu çalışmaların daha geç başladığı söylenebilir. “Türkiye’de kelime sayımı temel alınarak kelime dağarcığı ile ilgili ilk araştırma 1972 yılında Ömer Harıt tarafından yapılmıştır” (Hacısalıhoğlu ve Önemli, 2015: 773). Sıklık ile ilgili ilk çalışmaların 17. Yüzyıla kadar götürülebildiği düşünüldüğünde bu oldukça geç bir tarihtir. Bilgin (2012: 222-225) Batıda ve Türkiye’de yapılan sıklık çalışmaları ile ilgili şu bilgileri aktarmaktadır:

“(…) tarihsel açıdan basit sözcük sayımı 17. yüzyıla kadar götürülebilir. Bu alandaki önemli ve öncü çalışmalardan biri Thorndike’in 1921’de yayımlanan *Teacher’s Word Book* adlı eseridir. 10.000 sözcüğün kullanım sıklığını gösteren bu çalışma, 1944’te Thorndike ve Lorge tarafından tekrar gözden geçirilerek ve genişletilerek *The Teacher’s Wordbook of 30,000 Words* adıyla yayımlanmıştır. Bu çalışmada dil öğretimi sırasında dilde en sık geçen sözcüklerin öğretilmesi gerektiği düşüncesinden hareketle bir kelimenin standart İngilizcede ne kadar yaygın olduğu listelerle gösterilmiştir. 1953’te Michael West tarafından ana dili İngilizce olmayanların çalışmaları için en çok kullanılan İngilizce kelimeler listesi olan “*General Service List of English Words*” adlı derlem yayınlanmıştır. Bundan sekiz yıl sonra oluşturulan, bir milyon İngilizce sözcüğe dayalı “*Brown Derlemi*” dil bilimi araştırmalarında, elektronik derlemelerin öncüsü olmuştur.²¹ “*Britanya Ulusal Derlemi*” (BNC, British National Corpus) de hem yazılı dilden hem de konuşma dilinden yüz milyon örnek içeren en kapsamlı derlem çalışmalarından biridir. 450 milyon kadar kelime içeren, 1990-2012 yılları arasını kapsayan “*Çağdaş Amerikan İngilizcesi Derlemi*”(COCA, Contemporary Corpus of American English) de günümüzde önemli bir yere sahiptir. Türkçe üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında Joe E. Pierce’in “*A Statistical Study Of Grammar And Lexicon In Turkish And Sahaptin (Klikitat)*” adlı çalışması, Türkçe için bir ilk olan Amerikalı Mr. Bridge’in Türkçe üç eserden derlediği 15.000 kelime içeren çalışması ve İlyas Göz’ün 1995-2000 yılları arasını kapsayan, Türkçede en sık kullanılan 22.693 kelimeyi ortaya koyan *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü* adlı eseri oldukça önemlidir. Diğer önemli bir çalışma da Gökhan Ölker’e aittir. Ölker’in, *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü* (1945-1950 Arası) adlı eseri büyük bir titizlik ve sabırla hazırlamış olduğu doktora tez çalışmasının ürünüdür.”

Bu bağlamda Türkiye’de sıklık üzerine yapılan çalışmaların Batıya göre daha geç bir tarihte başladığı görülmektedir. Türkçenin sıklığı üzerine yapılan

²¹ Türkiye’de de bilgisayar destekli derlem çalışmaları yapılmıştır. İki milyon sözcük içeren, 1990 sonrası Türkçe metin örneklerinden oluşan “ODTÜ Türkçe Derlem”, tanıtım sürümü Ekim 2012’de yayımlanan, 50 milyon sözcükten oluşan, 20 yıllık bir dönemi (1990- 2009) kapsayan, günümüz Türkçesinin çok sayıda farklı alan ve türlerden yazılı ve sözlü örneklerini içeren “Türkçe Ulusal Derlemi (TUD)”, bu açıdan dikkat çekici çalışmalardır (Bilgin, 2012: 223).

Çalışmalardan bir tanesi J.E. Peirce'nin ‘‘Sıklık İlişkisi bakımından Konuşulan ve Yazılan Türkçe’’ üzerine yaptığı incelemelerdir. Peirce'nin elde ettiğı sonuçlara göz atmak konunun kavranması açısından yararlı olacaktır kanısındayız. Peirce'nin elde ettiğı sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	Konuşulan Türkçe		Yazılan Türkçe	
1	demek	8742	bir	5589
2	bir	4673	bu	2170
3	bu	3278	olmak	2053
4	o	3203	etmek	1944
5	ben	2764	ve	1736
6	ne	2674	demek	946
7	olmak	2625	o	856
8	gelmek	2372	ne	685
9	gitmek	2372	baş	651
10	sen	1882	yapmak	650
11	var	1801	için	641
12	şey	1343	ben	607
13	almak	1281	görmek	569
14	yapmak	1264	gelmek	559
15	vermek	1216	iki	558
16	ora-	1175	vermek	546
17	yok	1175	gibi	495
18	etmek	1098	bulmak	486

19	bakmak	1080	hareket	478
20	kız	1072	almak	458

Tablo 2: Sıklık İlişkisi Bakımından Konuşulan ve Yazılan Türkçe (Akt. Aksan, 2015b, III-C.: 21-22).

Peirce'in ulaştığı verilerden hareketle sıklık ölçümlerinde konuşma ve yazı dili arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Daha önce de belirttiğimiz gibi kural dışı birçok yapı içeren konuşma dili üzerine araştırma yapmak yazılı dile göre daha zordur.

Sıklık çalışmalarının dil öğretiminde de önemi büyüktür. Bir dilin sözcük sıklığını bilmek dil öğretiminde avantajlar sağlamaktadır. Bu amaca hizmet etmek adına sıklık sözlükleri oluşturulmaktadır. Sıklık sözlükleri sayesinde eğitim öğretimin her aşamasında hangi kelimelerin öğretilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Böylece ilköğretimden yükseköğretime kadar ders kitapları hazırlanırken yapılan sıklık sözlükleri göz önünde tutulursa öğrencinin seviyesine göre daha verimli sonuçlar elde edilebilir (Ölker, 2011: 58). Bu sayede daha verimli ders materyalleri hazırlanabilir. Böylece dilde sık kullanılan, temel ihtiyaçları karşılamada yeterli olan sözcükler başlangıçta öğretilecek, öğrencilerde kaygıya sebep olan karmaşık yapılar ise ilerleyen aşamalara aktarılacaktır. Bu da hem zaman kaybının önüne geçecek hem de öğrenciye etkili bir öğrenme süreci sağlayacaktır. Dolayısıyla basitten karmaşığa izlenen bu yol ile öğrencilerin sözcük dağarcığı gelişecektir. Bu nedenle hem ana dili hem de yabancı dil öğrenmeye başlayanlara ilk aşamada öğretilmesi gereken sözcüklerin hangileri olduğu, dilin sözcüklerinin hangi sıraya göre tanıtılması gerektiği saptanırken ve değişik gereksinimleri karşılayan ana dili ve yabancı dil sözlükleri hazırlanırken dildeki öğelerin sıklıklarının bilinmesi gerekmektedir (Aksan, 2015b, III-C.: 20). Ayrıca dil öğretiminde hem öğrencinin hem de öğretmenin temel başvuru kaynağı olan ders kitaplarının da bu ölçütler göz önünde bulundurularak hazırlanması gerekmektedir.

”Ders kitapları hazırlama aşamasında konuların rastgele seçilmeyip temel yaşam deneyim alanlarının (aile, yeme-içme, alışveriş gibi) göz önünde bulundurulması gerektiği gibi kelime sıklığı sözlükleri de dikkate alınmalıdır. Çünkü bu sözlüklerde temel söz varlığı başlığı altında da görülebilen ve bireylerin en çok ihtiyaç duyduğu kelimeler, en sık kullanılan kelimeler olarak ilk sıralarda

yerlerini alır. Bu nedenden dolayı sözcük öğretimi sarmal bir şekilde ilerlerken, sıklık sıralamasına göre düzenlenmelidir” (Hacısalıhoğlu ve Önemli, 2015: 774).

Özellikle Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dildeki öğelerin sıklıklarının bilinmesi hem ders kitaplarının hem de dil öğrenimi ve öğretiminin kalitesini artıracaktır. Bu nedenle ders kitapları hazırlanırken sıklık sözlüklerinden yararlanılmalıdır. Ayrıca “yaşlara, seviyeye, öğrenme amacına göre hangi kelimelerin ve ne kadar kelimenin öğretilceğinin tespiti meselesi çözüme kavuşturulmalıdır. İngilizcede olduğu gibi başlangıç, orta ve ileri düzeye göre sözcük tespiti ve rakamsal tespitler Türkçe için henüz yapılmamıştır” (Açık, 2013: 2). Türkiye’de dil öğretimi ve öğreniminin kalitesini artırmak adına bu tarz sıklık çalışmaları yapılmalıdır.

3.3 Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde Betimlenen Düzeylere Göre A1 Ve A2 Seviyesinde Sözcük Öğretimi Bakımından Beklenen Kazanımlar

Bu bölümde bulgulara geçmeden önce temel seviyede sözcük öğretiminde beklenen kazanımlara değinmek elde edilen bulguların seviyeye uygunluğu açısından değerlendirilmesi açısından yararlı olacaktır. Öncelikle Diller için ortak başvuru metni nedir? sorusuna cevap vermek gerekmektedir. *Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni*, genel olarak Avrupa ülkelerinde dil öğretim programlarını, program yönergelerini, sınav ve ders kitapları vb. konulardaki çalışmaları yönlendirmek için ortak bir çerçeve sunmayı amaçlayan, yabancı dil öğrenenlerin, bu dili iletişim kurmada kullanabilmek için neleri bilmeleri ve bu dilde etkinlik kazanmak için hangi bilgi ve yeteneklerini geliştirmeleri gerektiğini kapsamlı bir şekilde açıklayan bir metin şeklinde tanımlanabilir (OBM, 2009: 1).

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde temel seviyede (A1,A2) sözcük öğretimi ile ilgili şu ifadeler yer almaktadır:

- “Bilinen durum ve konuları içeren günlük görüşmeleri yapabilecek yeterli sözcük dağarcığına sahiptir.

- Temel iletişimsel gereksinimleri ifade edecek yeterli sözcük dağarcığına sahiptir.
- Basit günlük gereksinimler için yeterli sözcük dağarcığına sahiptir.
- Belirli somut durumlar için tek sözcük ve söz öbeklerinden oluşan temel sözcük bilgisine sahiptir
- Günlük somut ihtiyaçlara ilişkin dar kapsamlı bir sözcük dağarcığına sahiptir.” (OBM, 2009:106).

Bunun dışında temel seviyede beklenen iletişimsel kazanımlara ve dil düzeylerinin betimlenmesi ile ilgili alanda deyim ve atasözlerinin kullanımı ve metinlerde kullanılması gereken sözcüklerin nitelikleri ile ilgili şu ifadeler yer verilmiştir:

- “Tek cümleleri ve doğrudan öncelik alanlarıyla (söz gelimi yalın ve kişisel bilgiler ve aile bilgileri, alışverişler, yakın çevre, iş) ilişkili olarak sıklıkla kullanılan deyimleri anlayabilir.
- Sıradan ve gündelik deyişlerle somut gereksinimleri karşılamayı hedefleyen son derece yalın ifadeleri anlayabilir ve kullanabilir.
- Bildik ve alışlagelen konular üzerinde yalnızca yalın ve dolaysız bilgi alışverişini gerektiren basit ve bildik etkinlikler çerçevesinde iletişim kurabilir.
- Eğitimini, dolaysız çevresini yalın yollardan betimleyebilir ve dolaysız gereksinimlerine denk düşen konuları anlatabilir.
- Kendini veya bir başkasını tanıtabilir ve bir kişiye, kendisiyle ilgili sorular –Örneğin oturduğu yer, ilişkileri, sahip olduğu şeyler, vb. üzerine– aynı türden sorulara yanıt verebilir.
- Eğer kendisiyle konuşan kişi yavaş yavaş ve tane tane kendisine yardımcı olacak biçimde konuşuyorsa, basit bir biçimde iletişim kurabilir” (OBM, 2009: 22-23).
- “Söyleyiş biçiminin açık ve konuşma hızının yavaş olması koşuluyla somut gereksinimlere yanıt verecek kadar anlayabilir.
- Dolaysız öncelik alanlarına ilişkin anlam taşıyan deyiş ve sözcükleri anlayabilir (örneğin, temel kişisel ve aile bilgileri, alışveriş, yerel coğrafya, iş)” (OBM, 2009: 31).

- “Bir dizi basit tümleçleri ve cümleleri “ve”, “ama”, “çünkü” gibi basit bağlaçlar kullanarak yazabilir.
- Basit, ayrı tümleçler ve cümleler yazabilir” (OBM, 2009: 61).
- Bir kısım uluslararası paylaşılan ortak sözcükler dâhil, sıkça tekrür eden sözcükleri içeren çok kısa, basit metinleri anlayabilir.
- İfadeleri teker teker, bildik isimleri, sözcükleri ve temel ibareleri seçerek ve gerektiğinde tekrar okuyarak çok kısa, basit metinleri anlayabilir” (OBM,2009:68).

Yukarıda verilen açıklamalarda umumiyetle iletişim ve sözcüklerin nitelikleri ile ilgili olarak temel, basit, yalın, dolaysız gibi ifadeler kullanılmaktadır. Temel seviyede sözcüklerin ve dolayısıyla iletişimin basit, yalın ve dolaysız olması gerekmektedir. Ayrıca temel beceriler ile ilgili şu ifadelere yer verilmiştir:

- “Bir mağazada, postanede ya da bankada yapılan basit bir alışverişi başarıyla sonuçlandırmak; bir yolculuk hakkında bilgi edinmek; toplu taşıma araçlarından (otobüs, tren ve taksiden) yararlanmak, temel bilgilere ilişkin sorular sormak, yol sormak ve göstermek, bilet almak; gündelik yaşam için gerekli ürün ve hizmeti sağlamak ve istemek” (OBM, 2009: 33).
- “Basit günlük selamlama ve hitap biçimlerini kullanabilir.
- Davetler, öneriler ve özürler beyan edebilir ve onlara tepki verebilir.
- Neleri sevip sevmediğini söyleyebilir.
- Sosyal bağlantılar kurabilir: Selamlaşmalar ve vedalaşmalar; tanışmalar; teşekkür etmeler” (OBM, 2009: 74).
- “Gezi hakkında basit bilgiler alabilir, toplu taşıma araçlarını(otobüs, tren ve taksi) kullanabilir, yön sorabilir, söyleyebilir ve bilet alabilir.
- Dükkanlarda, postanelerde veya bankalarda bir şeyler hakkında sorular sorabilir ve basit işlemler yapabilir.
- Miktarlar, sayılar, fiyatlar, vs. gibi bilgileri verebilir ve alabilir.
- İsteddiği şeyi söyleyip fiyatını sorabilir ve satın alabilir.
- Yemek sipariş edebilir.
- İnsanlardan bir şeyler isteyebilir ve onlara bir şeyler verebilir.
- Sayılar, miktar, fiyat ve zaman ile ilgili meseleleri çözebilir” (OBM, 2009: 78).

- “Teşekkür ve özür bildiren çok basit kişisel mektuplar yazabilir” (OBM, 2009: 80).
- “Bir otelin kayıt formunda istenildiği gibi numaralar, tarihler, kendi adını, uyruğunu, adresini, yaşını, doğum tarihini veya bir ülkeye varış tarihini yazabilir” (OBM, 2009: 81).

Özetle temel seviyede beklentiler daha çok günlük olaylarla başa çıkmak, temel ihtiyaçları karşılamak amacıyla iletişime geçebilmektir. Bu bağlamda temel seviyede öğretilecek sözcüklerin de temel, basit, yalın, dolaysız gibi niteliklere göre belirlenmesi gerekmektedir. Ayrıca bu kriterler temel seviyede (A1, A2) atasözü, deyim vb. özel kullanıma sahip ifadelerin kullanımının asgari seviyede tutulması gerektiğinin göstergesidir. Bu nedenler temel seviyede gündelik hayatta sıkça kullanılan, soyut bir anlam ihtiva etmeyen sözcük, deyim, atasözleri ve kalıp ifadeler olması gerekmektedir. İnceleme sonucu elde edilen bilgiler yukarıdaki kriterler doğrultusunda değerlendirilecek ve araştırmaya konu olan temel seviye yabancı dil öğretimi ders kitaplarının seviyeye uygunluğu ile ilgili bulgular ortaya konacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

4.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışma tarama modelinde desenlendirilmiştir. Çalışmanın verileri ise nitel araştırma modellerinden doküman incelemesi ile toplanmıştır. Nitel araştırma “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39). Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. “Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez” (Karasar, 2015: 77). Çalışmanın verilerini toplamak için kullanılan doküman incelemesi ise “Araştırma kapsamında incelenen konuyla ilgili olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı belgelerin analiz edilmesiyle veri sağlanmasıdır” (Karataş, 2015: 72). Bu yöntemler çerçevesinde iki farklı kitap karşılaştırılmış ve sahip oldukları söz varlıklarının tespiti yapılmıştır.

4.2 Evren ve Örneklem

Evren, Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretimi ders kitapları. Örneklem, *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe* seti ve *New Headway* seti kitapları. Amaçlı Örneklem, Türkçe ve İngilizce öğretimi temel seviye (A1-A2) ders kitaplarıdır. Bu araştırmada bu setlerin temel düzey (A1-A2) ders kitapları (student’s book, coursebook) karşılaştırılmıştır.

4.3 Araştırma Nesneleri

Bu çalışmaya konu olan ders kitaplarının belirlenmesi aşamasında yaygın bir kullanım alanı olan kitaplar seçilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda Türkçe için *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe* seti, A1 ve A2 seviyesi ders kitapları, İngilizce için ise Oxford

Üniversitesi yayınlarından çıkan *New Headway*, A1 ve A2 seviyesi ders kitapları seçilmiştir.

4.3.1 İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti

“İstanbul Yabancılar İçin Türkçe” adlı dil öğretim seti, İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi tarafından hazırlanmış ve 2012 yılında yayımlanmıştır. Bu dil öğretim seti Avrupa Konseyi’nin Ortak Avrupa Çerçevesi (Common European Framework) kılavuzu ölçütlerine göre düzenlenmiştir. "İstanbul Yabancılar için Türkçe" Türkçeyi hızlı ve etkili bir şekilde öğrenmek isteyen yetişkinler için hazırlanmış, iletişim ve öğrenci odaklı yaklaşım esas alınarak yapılandırılmış bir yabancılar için Türkçe öğretim setidir. Buna göre set; A1-A2 (Temel), B1-B2 (Orta) ve C1/+ (İleri) olmak üzere beş kitaptan oluşmaktadır. Set’te ayrıca çalışma kitabı ve dinleme metinlerinin bulunduğu CD de bulunmaktadır.

Şekil 3:İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Seti Görseli

İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabı incelendiğinde görünüş açısından herhangi bir deformasyon olmadığı görülmektedir. Kitaplarda genel olarak hiçbir hataya rastlanmamıştır. Kitapta her üniteye farklı bir renk atanmıştır. Bu sayede ünitelerin ayırt edilmesi kolaylaşmıştır. Bu renklendirmeler ünitelerin geneline de uygulanmıştır. İçerikte de bu renklere uyulmuştur. Bunun dışında kitapta renkli birçok fotoğraf , çizim ve şekil kullanılmıştır. İstanbul Yabancı dil olarak ders kitapları farklı renklerde basılmıştır. Araştırmaya konu olan temel seviye (A1, A2) ders kitaplarından A1 kitabında bordo renk üzerine beyaz harfler kullanılmıştır. Kitabın kapağında İstanbulun bazı tarihî yerlerinden kesitler ve farklı milletten kişilerin resimleri kullanılmıştır. A2 kitabında lacivert renk üzerine beyaz harfler kullanılmıştır. Diğer kitaplarda olduğu gibi bu kitapta da aynı görseller kullanılmıştır. Arka kapaklarda da ön kapaklardaki renklere uyulmuştur. A1 kitabı 108, A2 kitabı ise 104 sayfadan oluşmaktadır. İçerikte standart yazı tipi ve rengi kullanılırken başlıklarda, diyaloglardaki kişi adlarında, numaralandırmalarda bold yazı tipi kullanılmıştır. Genel olarak kitaplarda zengin görsel malzemeler kullanılmıştır. Görseller arasında fotoğrafların yanı sıra çizimlere de yer verilmiştir. Görsellerde kültürel değerleri yansıtırıcı birçok öğeye yer verilmiştir. Görseller ünitelere, konulara uygun olarak düzenlenmiştir.

İstanbul (A1-A2) Ders Kitabı Üniteleri

- 1) Merhaba
- 2) Nerede?
- 3) Ne Yapıyorsun?
- 4) Benim Dünyam
- 5) Zaman Zaman
- 6) Çevremiz ve Biz
- 1) Gezelim Görelim
- 2) Haberiniz Olsun
- 3) Neler Olacak?
- 4) Evvel Zaman İçinde
- 5) Ne Olur Ne Olmaz

6) Neler Yapabilirsiniz?

4.3.2 New Headway Seti

Dünyanın en çok satan İngilizce öğretim seti olarak lanse edilen *New Headway* seti; Liz ve John Soars tarafından hazırlanmıştır. 2011 yılında 4. Baskısı yayımlanmıştır. Bu dil öğretim seti; Beginner, Elementary, Pre-Intermediate, Intermediate, Upper-Intermediate, Advanced olmak üzere toplam 6 seviyeden oluşmaktadır. Her seviyede üçer kitap (Ders kitabı, öğretmen kitabı, çalışma kitabı) ve CD bulunmaktadır.

Şekil 4: New Headway Yabancı Dil Ders Kitabı Seti Görseli

New Headway Yabancı Dil Ders kitabı incelendiğinde görünüş açısından herhangi bir deformasyon olmadığı görülmektedir. Kitaplarda genel olarak hiçbir

hataya rastlanmamıştır. New Headway Yabancı Dil Ders kitapları farklı renklerde basılmıştır. Araştırmaya konu olan temel seviye (A1, A2) ders kitaplarından A1 (Beginner) umumiyetle yeşil ve tonları kullanılmıştır. Kitapta yeşil üzerine mavi ve beyaz harfler kullanılmıştır. Kitabın kapağında kitabın içeriği ile alakalı birçok görsel yer verilmiştir. Ünitelerde de umumiyetle yeşil ve tonları kullanılmış ve uyum sağlanmıştır. A2 (Elementary) kitabında ise bordo ve tonları kullanılmıştır. Kitapta bordo üzerine sarı ve beyaz harfler kullanılmıştır. Kitabın kapağında çeşitli görsellere yer verilmiştir. Diğer kitaplarda olduğu gibi bu kitapta da üniteler genelinde bu renklere uyulmuş ve uyum sağlanmıştır. Arka kapaklarda da ön kapaklardaki renklere uyulmuştur. A1 kitabı 143, A2 kitabı ise 160 sayfadan oluşmaktadır. İçerikte standart yazı tipi ve rengi kullanılırken başlıklarda, diyaloglardaki kişi adlarında, numaralandırmalarda farklı renkte ve boyutta yazı tipleri kullanılmıştır. Genel olarak kitaplarda zengin görsel malzemeler kullanılmıştır. Görseller arasında fotoğrafların yanı sıra, çizimlere de yer verilmiştir. Gerçek fotoğraflar ile çizimler uyumlu bir şekilde kullanılmıştır. Görsellerde kültürel değerleri yansıtırıcı birçok öğeye yer verilmiştir. Görseller ünitelere, konulara uygun olarak düzenlemiştir.

New Headway (A1-A2) Ders Kitabı Üniteleri

(A1)

- 1) Hello
- 2) Your World
- 3) All About You
- 4) Family and Friends
- 5) The Way I Live
- 6) Every Day
- 7) My Favourites
- 8) Where I Live
- 9) Time Past
- 10) We Had A Great Time
- 11) I Can Do That!
- 12) Please and Thank You

- 13) Here And Now
- 14) It's Time To Go
- 1) You And Me
- 2) A Good Job
- 3) Work Hard, Play Hard
- 4) Somewhere To Live
- 5) Super Me!
- 6) Life's Ups And Downs
- 7) Dates To Remember
- 8) Eat In Or out
- 9) City Living
- 10) Where On Earth Are You
- 11) Going Far
- 12) Never Ever!

4.4 Verilerin Toplanması ve Analizi

İki kitap arasında ünite sayısı bakımından fark olduğu için içerdikleri konular bakımından ortak olan üniteler taranıp bilgisayar ortamına taşınmıştır. Kitaplardaki üniteler teker teker taranarak içerikleri belirlenmiştir ve aynı konuları içeren üniteler eşleştirilmiştir. Bu doğrultuda Türkçe kitaptaki bir ünitenin İngilizce kitapta dört üniteye karşılık geldiği durumlar olmuştur. Sağlıklı bir veri elde edebilmek adına konuları önemli ölçüde benzerlik gösteren üniteler araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen ünite başlıkları şunlardır:

Tablo 3: Araştırmaya dâhil edilen üniteler

İstanbul A1 ve A2 seviyeleri	New Headway A1 ve A2 seviyeleri
(A1) 1. Merhaba	(A1) 1.Hello / 2. Your World / 3. All About You / (A2) 2. Good Job

(A1) 2. Nerede ?	(A1) 8. Where I Live / (A2) 4. Somewhere To Live / 10. Where On Earth Are You
(A1) 3. Ne Yapıyorsun ?	(A1) 10. We Had A Great Time
(A1) 4. Benim Dünyam	(A1) 4. Family And Friends
(A1) 6. Çevremiz ve Biz	(A2) 1. You And Me / 9. City Living
(A2) 5. Ne Olur Ne Olmaz	(A2) 3. Work Hard Play Hard
(A1) 5. Zaman Zaman / (A2) 2. Haberiniz Olsun	(A1) 6. Every Day / (A2) 6. Life Up And Down / 7. Dates To Remember
(A2) 4. Evvel Zaman İçinde	(A1) 9. Time Past
(A2) 1. Gezelim Görelim	(A1) 5. The Way I Live / 12. Please And Thank You / (A2) 8. Eat In Or Out
(A2) 3. Neler Olacak ?	(A1) 14. It Time To Go / (A2) 11. Going Far / 12. Never Ever
(A2) 6. Neler Yapabilirsiniz ?	(A1) 11. I Can Do That / (A2) 5. Super Me

Sözcük listelerinin oluşturulması için belirlenen kriterler doğrultusunda, bilgisayara aktarılan bu ünitelerdeki sözcükler üzerinde tek tek çalışma yapılmıştır. Belirlenen kriterler şunlardır;²²

- Öncelikle çalışmanın amacı iki farklı kültür tarafından oluşturulan aynı seviye ders kitaplarının söz varlığını belirlemek olduğu için çalışmada kalıplaşmış sözcükler, deyimler, atasözleri ve tekerlemeler ile sadece sözcük değeri olan ve anlam ifade eden (ünlemler) yapılar incelenmiştir. Çalışmaya Dil bilgisel yapılar (bağımlı biçimbirimler) dâhil edilmemiştir.

²² Kriterleri belirleme aşamasında, Erol Hacısalıhoğlu ve Sevim Çelik Önemli'nin Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi tarafından düzenlenen "1. Uluslararası Dil Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu'nda" sözlü bildiri olarak sundukları "Yabancı Dil Olarak Türkçe ve Almanca Ders Kitaplarında Kullanılan Söz Varlığı ve Sıklıklarının Karşılaştırılması (2015)" çalışmasından da yararlanılmıştır.

- Dizinler oluşturulurken Türkçe için TDK'nın 2011 basımı ve resmî sitesindeki çevrim içi Güncel Türkçe Sözlük ve Kubbealtı Lugatı-Misalli Büyük Türkçe Sözlük ve resmî sitesindeki online sözlük, İngilizce için Oxford Wordpower Dictionary, 2009 (3RD Edition) ve Oxford'un resmî sitesindeki çevrim içi sözlükler esas alınmıştır. Ayrıca online olarak Zargan ve Tureng sözlüklerine de başvurulmuştur.
- Çalışmada söz varlığı ve sıklık karşılaştırmaları yapılırken, araştırmada esas alınan ders kitaplarının ünite sayılarındaki eşitsizlik ve farklı ünite konularının yer alması nedeniyle, sağlıklı bir veri elde edebilmek adına tüm üniteler içerikleriyle birlikte incelenerek yalnızca ortak üniteler ele alınmıştır.
- Belirlenen üniteler taranarak metinlerde geçen bütün sözcükler yalın duruma getirilmiş ve sıklık programı için ham metin oluşturulmuştur. Her kelime kendi bağlamında ele alınmıştır. Böylelikle bir sözcüğün hem gerçek hem de yan anlamı belirlenmiş ve daha sağlıklı bir veri elde edilmiştir. Karşılaştırma yapılırken herhangi bir karışıklığa mahal vermemek adına farklı anlamda kullanılan sözcükler numaralandırılmıştır. Numaralar üst simge olarak koyulmuştur. Numaralandırılmış sözcükler anlamları ile birlikte Ekler kısmında liste hâlinde verilmiştir.
- Araştırmada Cibakaya 2.0a sıklık programı kullanılmıştır.
- İngilizcede “do”, “be” ve “have” filleri kendi anlamları haricinde, yardımcı fiil olarak da kullanılmaktadır. Bu çalışmada bu fiillerin yalnızca asıl fiil olanları esas alınmıştır.
- Esas aldığımız sözlüklerde birleşik olarak geçen sözcükler, dizinde de birleşik olarak alınmıştır.
- Yazım hatası olan sözcükler esas aldığımız sözlüklerden yararlanılarak düzeltilmiştir.
- İngilizce ve Türkçenin yapı bakımından farklı olmalarından dolayı özellikle ‘hâl kategorisinde’ İngilizcede edatların kullanılması, Türkçede ise bu durumun eklerle karşılanıyor olmasından dolayı iki dil arasındaki sıklıkta fark meydana getireceği düşüncesinden hareketle sadece edat durumunda olan sözcükler dizine dâhil edilmiştir. Sözcükler bağlam dâhilinde ele alınarak hâl kategorisi dizine dâhil edilmemiştir.
- Sözcüklerle birlikte verilen “ile” edatı umumiyetle ayrı olarak yazılmıştır. Benimle “benim ile” gibi.
- Türkçede yapım ekiyle oluşturulan sözcükler olduğu gibi korunmuştur. Yalnızca /-ıncı, -ar/ ekleriyle oluşturulan sayı ile alakalı sözcükler dizine dâhil edilmemiştir. (İlk ve first dizine dâhil edilmiştir).
- İngilizcede derecelendirilmiş sıfatlar (özel kullanımı olanlar hariç) ilk hâlleri ile dizine dâhil edilmiştir.
- Türkçede, “ ne, nere, ora, bu, şu, o üzeri” gibi sözcükler TDK Türkçe Sözlükte yer aldıkları biçimiyle dizine dâhil edilmiştir. Ayrıca, “ üstünde-üst, altında-alt, arasında-ara vb.” gibi sözcükler TDK Türkçe Sözlükte yer aldıkları gibi dizine dâhil edilmiştir. İngilizce ile karşılaştırmada bu sözcükler on- üstünde, in- şeklinde karşılaştırılmıştır. Ancak hâl eki durumundaki İngilizce (in, on vb.) dizine dâhil edilmemiştir.
- Sayılar ve tarihler dizine dâhil edilmemiştir.

- Ölçü birimleri dizine dâhil edilmiştir (kilometre, metre, litre vb.).
- Ünlemler dizine dâhil edilmiştir.
- Dilbilgisi kısmında sadece örneklerde yer alan sözcükler dizinde yer almıştır. Açıklamalar dizine dâhil edilmemiştir.
- Hitaplar (canım, hayatım gibi) kalıplaşmış ögeler olarak kabul edildiklerinden dizine dâhil edilmiştir.
- Kitapta verilen ek verilerde (tabelalar, gazeteler, dergiler vb.) bulunan sözcükler de konuyla alakalı olduklarından derlenerek dizine dâhil edilmiştir.
- İstanbul Setinde her ünite sonunda, New Headway setinde kitap sonundaki ayrı başlık altında bulunan ünite ile ilgili sözcük listesi zaten ünite içerisinde kullanılan sözcüklerden oluşturulduğu için dizine dâhil edilmemiştir. Bu listeler tezin son bölümünde Ekler kısmına eklenmiştir.
- Fişleme esnasında her iki kitapta da dinleme metinleri çözülerek dizine dâhil edilmiştir. Ayrıca kitapların sonunda yer alan dinleme metinleri ikinci kez dizine dâhil edilmemiştir. Ancak, ünite içerisinde yer almayan dinleme metinleri dizine dâhil edilmiştir.
- Bazı kısaltmaların açık biçimleri dizine dâhil edilmiştir. Mesela İngilizce “ok”>”okay” olarak alınmıştır.
- Özel isimler (kişi, kurum/kuruluş, yer isimleri) dizine dâhil edilmemiştir. Ayrıca para isimleri (dolar, lira vb.) de dizinde yer almamıştır.
- Atasözleri , deyimler ve tekerlemeler dizine dâhil edilmiştir. Bu yapılar uzun olsalar dahi tek bir yapı olarak sayılmışlardır. Yani bir tekerleme veya deyim sıklıkta 1 olarak geçmiştir.
- Her ünite de alıştırmaların soru ve açıklama kısımları dizine dâhil edilmemiştir. Sadece konu ile ilgili alt açıklamalar dizinde yer almıştır. Mesela “Merhaba” ünitesinin alt kısmında yer alan (selamlaşma, tanışma, dilekler) gibi sözcükler dizine dâhil edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR

5.1 Bulgular

İki farklı kültüre ait ders kitaplarındaki sözcükler Cibakaya 2.0a dizin programı yardımı ile incelenmiş ve aşağıdaki sıklık dizinleri oluşturulmuştur. Araştırma dokümanlarından elde edilen bulgu ve yorumlar aşağıdaki gibidir:

5.1.1 İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Toplam Sözcük Sayısı ve Sıklıkları

İstanbul ve New Headway yabancı dil ders kitaplarında incelenmek üzere belirlenen ortak ünitelerdeki sözcükler incelendiğinde, aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 4: İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Genel Veriler

	İstanbul		New Headway	
	Kelime Sayısı	Sıklık	Kelime Sayısı	Sıklık
Ünite 1 / Ünite 1+2+3+ Ünite 2	236	819	379	3049
Ünite 2 / Ünite 8+4+10	291	1142	839	5061
Ünite 3 / Ünite 10	437	1723	287	1356
Ünite 4 / Ünite 4	401	1734	186	949
Ünite 6/ Ünite 1+9	614	1833	660	3407
Ünite 5 / Ünite 3	671	1708	422	2087
Ünite 5+2 / Ünite 6+6+7	834	3332	790	4763
Ünite 4/ Ünite 9	774	2417	183	749
Ünite 1/ Ünite 5+12+8	586	1188	726	4859

Ünite 3 / Ünite 14+11+12	591	1712	854	5175
Ünite 6 / Ünite 11+5	850	2344	599	3431
Genel Toplam	2627	19952	2028	34886

İki ders kitabının incelenmesi, taranması ve elde edilen verilerin analizi sonucu aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

- İstanbul A1 ve A2 seviyesinin ortak konu başlıkları altında toplamda 2627 sözcük bulunmaktadır. Bu sözcüklerin kullanım sıklığının toplamı 19952'dir.
- 12 ünitenin tarandığı İstanbul ders kitabında ünite başına ortalama 219 sözcük düşmektedir.
- İstanbul A1 ve A2 seviyesi ders kitaplarında 9 atasözü, 127 deyim, 2 tekerleme bulunmaktadır.
- İstanbul A1 ve A2 seviyesi ders kitaplarında 84 çokanlamlı sözcük bulunmaktadır. Bu kitaplarda 84 sözcük birden fazla anlamda kullanılmıştır.
- New Headway A1 ve A2 seviyesindeki ortak konu başlıkları altında 2028 sözcük bulunmaktadır. Bu sözcüklerin kullanım sıklığının toplamı 34886'dır.
- 24 ünitenin²³ tarandığı New Headway ders kitabında ünite başına ortalama 85 sözcük düşmektedir.
- New Headway A1 ve A2 seviyesi ders kitaplarında 1 atasözü, 9 deyim bulunmaktadır.
- New Headway A1 ve A2 seviyesi ders kitaplarında 35 çokanlamlı sözcük bulunmaktadır. Bu kitaplarda 35 sözcük birden fazla anlamda kullanılmıştır.

²³ New Headway ders kitabında A1 ve A2 de toplam 26 ünite bulunmaktadır. Bu ünitelerin içerikleri kontrol edilerek ortak konular ihtiva eden 24 ünite çalışmaya dahil edilmiştir. New Headway A1 (Beginner) ders kitabından "7 ve 13" nolu üniteler çalışmaya dâhil edilmemiştir.

İstanbul ve New Headway ders kitapları arasında ünite başına düşen kelime sayılarının bu denli fazla olmasının sebeplerinden birisi ünite sayılarının farklılığıdır. İstanbul ders kitabında birçok konu aynı ünite başlığı altında A,B,C bölümlerine ayrılarak işlenirken, New Headway ders kitabında (ünite eşleştirmelerinde de görüldüğü gibi) neredeyse her konu farklı üniteye işlenmiştir. Toplam sözcük sayıları ele alındığında iki kitap arasında sözcük sayısı bakımından ciddi bir fark vardır **(Türkçe: 2627 > İngilizce: 2028)**. Gerek genelinde gerekse ortalama sözcük sayılarına bakıldığında oluşan bu fark düşündürücüdür. Elde edilen verilerden hareketle ilk bakışta İstanbul ders kitabının zengin bir söz varlığı içerdiği görünse de gerek üniteler bazında gerekse ünitelerdeki toplam sözcüklerin sıklık oranlarına bakıldığında bunun pek de görüldüğü gibi olmadığı anlaşılmaktadır. Çünkü İstanbul ders kitabında sözcük sayısının fazla, sıklık oranının ise az **(sözcük:2627/sıklık:19952)** olduğu görülmektedir. New Headway ders kitabında ise üniteler genelinde sözcük sayısının İstanbul ders kitabına göre az olduğu ancak sıklık oranının belirgin bir oranda fazla **(sözcük:2028/sıklık:34886)** olduğu görülmektedir. Dolayısıyla çalışmamızın başında da bahsettiğimiz, tekrarın sözcük öğrenimi için önemli olduğu hususu burada karşımıza çıkmaktadır. Bilindiği gibi fazla sözcük içermesine rağmen tekrarın az olduğu bir materyal ile çalışan öğrencilerin bu sözcükleri öğrenme olasılıkları düşük olacağı ve sözcük hazinelerinin gelişmeyeceği aşikârdır. Sözcük öğretiminde tekrarın bu denli önemli olması nedeniyle bu aşamada, ele alınan ders kitaplarında tekrarlanan sözcüklerin sayısı ve bu sözcüklerin üniteler genelinde toplam sözcük sayısına oranının tespit edilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda sözcüklerin sayımı ve sıklık incelemesi yapılmıştır. Fazlasıyla çetrefilli bir süreç olan tekrarların hesaplanması manuel olarak yapılmış, tarama yöntemi ile sözcüklerin 1,2,3... defa tekrarlananları tespit edilerek toplam sözcük sayısına oranı ile birlikte çalışmanın devamında sunulmuştur.

5.1.2 İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Sıklık İncelemeleri

Bu bölümde çalışmada incelenen iki ders kitabındaki sözcüklerin tekrarlanma sıklıkları ve bu sözcüklerin toplam sözcük sayısına oranı ile ilgili bilgiler detaylı bir şekilde Tablo 5' te gösterilmiştir.

Tablo 5: İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Genel Sıklık İncelemeleri

	İstanbul		New Headway	
	Sözcüklerin Kullanılma Sıklıkları	Toplam Sözcük Sayısına Oranı (<i>top:2627</i>)	Sözcüklerin Kullanılma Sıklıkları	Toplam Sözcük Sayısına Oranı (<i>top:2028</i>)
Tekrar Sayıları				
1	1064	0.40502474	610	0.3007889
2	414	0.15759421	278	0.13708087
3	251	0.09554625	168	0.08284024
4	153	0.05824134	127	0.06262327
5	98	0.03730491	92	0.04536489
6-10	277	0.10544347	244	0.12031558
11-15	109	0.0414922	130	0.06410256
16-25	105	0.03996955	125	0.06163708
26-50	89	0.03387895	129	0.06360947
51-75	23	0.00875523	54	0.02662722
76-100	17	0.00647126	19	0.00936884
101-200	19	0.00723258	26	0.01282051
201-300	5	0.00190331	11	0.00542406

301-400	2	0.00076132	3	0.00147929
401-500	1	0.00038066	3	0.00147929
501-600	-	-	2	0.00098619
601-700	-	-	1	0.0004931
701-800	-	-	2	0.00098619
801-900	-	-	1	0.0004931
901-1000	-	-	-	-
1001-1100	-	-	-	-
1101-1200	-	-	2	0.00098619
1201-1300	-	-	-	-
1301-1400	-	-	-	-
1401-1500	-	-	-	-
1501-1600	-	-	-	-
1601-1700	-	-	-	-
1701-1800	-	-	1	0.0004931

Tablo 5’ te sunulan bulgular incelendiğinde, sözcüklerin büyük bir kısmının bir kez tekrarlanmış olması düşündürücüdür.

- İstanbul ders kitabında yer alan 2627 sözcükten 1064’ü 1 kez tekrarlanmıştır. Bu toplam sözcük sayısının %40,5’ine denk gelmektedir.
- New Headway ders kitabında ise 2028 sözcükten 610’u bir kez tekrarlanmıştır. Bu toplam sözcük sayısının %30’una denk gelmektedir.
- 2, 3 defa tekrarlanan sözcüklerin oranının İstanbul ders kitabında daha fazla olduğu göze çarparken, 4 defa ve üzeri tekrarlanan sözcüklerin oranı New Headway ders kitabında daha fazladır.
- İstanbul ders kitabında en fazla tekrarlanan sözcük aralığı 401-500 iken New Headway ders kitabında 1701-1800’ dür. Bu farkın oluşmasının başlıca sebebi dilsel farklılıklardır.

Her iki kitapta da bir kez tekrarlanan sözcüklerin bir hayli fazla olması daha önce de değindiğimiz tekrarın sözcük öğretimindeki önemi konusunu akla getirmektedir. Bu bağlamda yalnızca bir kez kullanılan bu sözcüklerinin kaçının öğrenildiği sorgulanmalıdır.

5.1.3 İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki A1 ve A2 seviyesindeki Tüm Sözcükler ve Sıklıkları

Genel verilere ulaşıldıktan sonra araştırmanın bu bölümünde ele alınan her iki kitapta araştırmaya dâhil edilen ortak ünitelerin taranması sonucu ulaşılan sözcüklere ve sıklıklarına yer verilmiştir. Derlenen sözcükler ham metin hâline getirilerek Cibakaya 2.0 sıklık analiz programı vasıtasıyla listelenmiş ve alfabetik sırayla aşağıda sunulmuştur. Listeler tablo 6 ve tablo 7’ de uzun uzun verilmiştir. Araştırmaya ünlemler dâhil edilmiştir (a, ah, o, oh, yeah gibi). Deyimler, atasözleri ve tekerlemeler de genel sözcük havuzuna dâhil edilmiştir (Bu yapılar çalışmanın devamında tablolar halinde sunulmuştur).

Tablo 6: İstanbul Yabancı Dil Ders Kitabı A1 ve A2 Seviyesindeki Tüm Sözcüklerin Alfabetik Dizini

SÖZCÜK	SIKLIK						
a	5	açlık	1	ağır	2	akla gel-	1
abla	10	açma	1	ağır ağır	1	aklı kal-	1
acaba	2	ad	118	ağırlık	1	akraba	3
acele et-	4	adam	19	ağızına	1	aksakallı	1
acelesi ol-	1	adamcağız	2	layık		akşam	76
acı-	1	adana	1	ağla-	6	akşamki	1
acıık-	2	kebap		ağrı	1	akşamları	2
acıma	2	adet	4	ağrı-	9	akşamüstü	2
acil	1	adım at-	1	ağrıkesici	2	akşam	1
acil servis	1	adlı	1	ağustos	4	yemeği	
aç	6	adres	8	ah	1	aktör	1
aç-	13	ad tak-	1	ahşap	1	al ¹ -	13
açı	1	ad ver-	1	aile	65	al ² -	77
açık	8	affedersiniz	6	ailece	1	al ³ -	1
açık büfe	1	affet-	4	ait	1	al ⁴ -	2
açıkçası	1	afiyet	3	ak-	2	al ⁵ -	8
açıkla-	1	olsun		akıl	2	al ⁶ -	5
aç kal-	1	ağabey	8	akıllı	4	al ⁷ -	3
		ağaç	10	akılsız	1	al ⁸ -	1
		ağaçlı	1	akıntı	1	al ⁹ -	1

alaycı	1	anneler	2	avukat	5	balkon	2
alay et-	1	günü		ay ¹	42	bambaşka	2
albüm	1	anne ol-	1	ay ²	6	bambu	1
alçak	1	antibiyotik	4	ayağını		bana	26
aldır-	1	apartman	4	yorganına	1	bank	1
alev	2	aptallık	1	göre uzat		banka	17
alın	2	ara ¹	15	ayak bas-	2	banka kartı	1
alış ¹ -	1	ara ²	4	ayakkabı	6	banyo	1
alış ² -	2	ara ³	4	ayaküstü	6	banyo yap-	1
alışkanlık	5	ara ⁴	1	ayıp	2	bardak	7
alışveriş	4	ara ¹ -	12	ayır-	1	barış-	1
alışverişe	4	ara ² -	31	ayırt-	2	bari	1
git-		araba	33	aylık	1	bas-	1
alışveriş	10	aralık	7	ayna	2	basit	2
merkezi		ara	4	aynı	16	basketbol	2
alışveriş	10	sıra/arada		aynısı	1	baş ¹	5
yap-		sırada		aynı	3	baş ²	1
alkol	3	ara sokak	3	zamanda		başar-	1
Allah	3	araştırma	2	ayran	4	başarı	3
alo	6	yap-		ayrı	2	başarılı	5
alt	8	arka	5	ayrıca	12	başarılı	1
altın	14	arkadaş	116	ayrıl-	4	bul-	
altında kal-	1	armut	1	az	9	başarısız	1
altsınıf	1	art	1	azal-	4	başa bela	1
alzaymır	2	art-	2	azalt-	1	ol-	
ama	75	artık	6	baba	79	başına bir	1
ambulans	1	artır-	1	babaaanne	10	şey gel-	
amca	8	as-	1	baba ol-	1	başka	14
ampul	1	asıl	1	bacak	1	başkent	1
ana	3	asilik	1	bagaj	4	başla-	39
ana dili	7	asker	1	bağımlılık	1	başlangıç	3
anahtar	10	askerlik	1	bağır-	1	başvuru	3
anaokulu	2	asker ol-	1	bağla-	1	bat ¹ -	1
anasına		asla	6	bahar	4	bat ² -	2
bak kızını	1	aslında	1	baharatlı	1	bavul	3
al kenarına		assolist	1	bahçe	11	bayan	2
bak bezini		aşağı	3	bahçeli	1	bayıl-	4
al		aşçı	2	bak ¹ -	43	bayram	24
ana yemek	2	aşçılık	1	bak ² -	5	bazen	19
ancak	2	aşık	1	bak ³ -	3	bazı	15
anır-	1	aşık ol-	1	bak ⁴ -	1	bebek	9
ani	1	at	4	bakalım	3	bebek gibi	1
aniden	3	at-	4	bakar	2	bedava	1
animasyon	1	ata	1	mısınız?		beden	2
anla-	14	ateş ¹	5	bakıcı	1	bedesten	1
anlam	3	ateş ²	2	baklava	6	beğen-	13
anlaş-	3	ateş	1	balayı	1	bekar	2
anlat-	16	düşürücü		bale	1	bekle ¹ -	31
anma	2	atla-	1	balık	45	bekle ² -	1
anne	118	atmosfer	1	balıkçı	3	beklet-	1
anneanne	11	avuç	2	balık tut-	8	bel	1

belgesel	1	birden	1	bronz	1	cadı	2
belirgin	2	birer birer	1	bu	227	cam	1
belirti	1	biri	15	bu arada	5	camı	3
belki	6	biricik	1	bu aralar	1	can	2
bembeyaz	4	birik-	1	buçuk	17	canım	1
ben	316	biriktir-	2	bugün	29	cankurtaran	2
bence	13	birkaç	6	bugünkü	2	capcanlı	1
bende	1	birlikte	7	buğday	1	cazibeli	1
benim	115	birliktelik	1	bu kadar	1	cesur	3
benze-	5	bir	1	bul ¹ -	25	cetvel	2
benzer	1	numaralı		bul ² -	6	cevap	3
beraber	33	bir şey	9	bulaşık	4	cevap ver-	13
berber	2	bir türlü	1	bulaşık	2	ceviz	1
bereket	1	bir varmış	2	deterjanı		ciddi	2
beri	27	bir yokmuş		bulun-	6	cilt	1
besbelli	1	bisiklet	2	buluş	1	cin	7
besin	2	bit-	19	buluş-	28	cinsiyet	1
beslen-	5	bitir-	10	buluşma	1	cisim	3
bey	71	bitiş	3	bulut	2	coşku	1
beyaz	11	bitkisel	2	bulutlu	6	cömert	1
beyefendi	2	bitkisel	1	bundan	1	cuma	9
beyin	2	yağ		bu ne		cumartesi	6
bırak ¹ -	2	biz	106	perhiz bu	1	Cumhuriye	1
bırak ² -	3	bizim	21	ne lahana		t bayramı	
bırak ³ -	4	boğaz ¹	3	turşusu		cümle	3
bırak ⁴ -	3	boğaz ²	9	bunlar	14	cüzdan	3
biber	5	boğul-	1	bunu	3	çabucak	1
biber	1	bol	4	bunun için	2	çağır-	7
dolması		bol bol	8	bura	12	çal ¹ -	15
bil-	46	bolluk	1	burada	29	çal ² -	2
bildir-	1	bol şans	2	buradan	2	çal ³ -	1
bile	1	bomboş	2	burası	36	çal ⁴ -	1
bilet	11	borç	3	burun	4	çalış ¹ -	63
biletçi	1	borç ver-	1	bu sırada	1	çalış ² -	1
bilgi	1	bordo	1	buyur-	1	çalış ³ -	2
bilgin	1	boş	26	buyurun	13	çalışkan	17
bilgisayar	32	boşalt-	1	bu yüzden	10	çalışma	6
bilgi ver-	4	boşluk	2	buzdolabı	1	çalıştır-	1
bilim	1	boy	6	buz gibi	2	çamaşır	2
adamı		boya	2	büfe	6	çamaşır	1
bilim	1	boya-	3	bükülü	1	makinesi	
kurgu		boyun	2	büro	1	çanta	14
bin ¹ -	3	boyunca	1	büsbütün	1	çarçabuk	3
bin ² -	17	bozdur-	2	bütün	27	çare	1
bina	2	bozuk	5	büyü-	2	çaresiz	1
bir araya	1	bozul-	2	büyük ¹	39	çarp-	1
gel-		bölge	4	büyük ²	9	çarşamba	7
biraz	38	bölüm	2	büyük ³	6	çarşı	2
birbiri	11	börek	1	büyük ⁴	1	çay	13
birçok	21	böyle	1	büyüt-	3	çek ¹ -	2
bir daha	1	böylece	4	cadde	9	çek ² -	2

çekirdek	1	dağ	4	dengeleyici	1	diz-	1
çember	1	dağcılık	1	dengesiz	1	dizi	9
çene	1	dağınık	2	deniz	25	dizil-	1
çeşit	5	dağıt-	1	denize gir-	4	doğ-	9
çeşitli	7	dağlık	1	depresyon	9	doğa	2
çevir-	2	daha	52	derbi	1	doğa olayı	3
çevre ¹	4	daha sonra	1	derece	5	doğra-	3
çevre ²	2	daima	1	dergi	7	doğru ¹	6
çevrili	1	daire	3	deri	3	doğru ²	7
çeyrek	17	dakika	17	derin uyku	1	doğru ³	1
çığ	3	dal-	2	ders	54	doğru ⁴	1
çık ¹ -	42	dalgı	1	ders çalış-	20	doğruluk	1
çık ² -	1	dalgalı	1	ders	1	doğu	2
çık ³ -	1	damar	1	programı		doğum	21
çık ⁴ -	1	damlacık	2	dert	1	günü	
çıkar ¹ -	1	danış-	1	dert anlat-	1	doğum	3
çıkar ² -	1	dans	13	devam	1	tarihi	
çıkar ³ -	1	dansçı	1	devam et-	5	doktor	31
çıkış	3	dans et-	7	devlet	3	doktorluk	1
çırp-	3	dapdar	2	dış	2	dokundur-	1
çiçek	3	dar	3	dışarı	16	dolap	13
çiçekçi	2	davet et-	2	dışarı çık-	22	dolaş-	4
çift	2	dayı	6	dışkı	2	dolayı	1
çiftçi	1	da/de	155	diğer	6	doldur ¹ -	3
çikolata	1	de-	22	dikkey	1	doldur ² -	4
çim	1	dede	9	dikiş dik-	1	doldur ³ -	1
çimen	1	dedikodu	1	dikkat et-	1	dolma	4
çirkin	2	dedikodu	1	dikkatli	4	dolu ¹	1
çiz-	1	çıkır-		dikkatli ol-	1	dolu ²	1
çizgi	1	defa	5	dikkatsiz	1	dolu ³	1
çizgi film	1	defalarca	2	dil	16	dolunay	1
çoban	2	defter	11	dilbilgisi	1	domates	17
salatası		değer	2	dile-	2	don-	2
çocuk ¹	62	değer	1	dilek	2	dondurma	2
çocuk ²	1	değerlendir	1	dilek dile-	1	dopdolu	1
çocuk bak-	3	me		dilim	1	dosdoğru	3
çocuk	2	değil	100	din	4	dost	4
bakıcılığı		değişik	7	dini	4	dost ile ye	1
çocukcağız	1	değiştir-	5	bayram		iç alışveriş	
çocukluk	4	dekorasyon	1	dinle-	19	etme	
çoğu	2	delikanlı	5	dinleme	1	dosya	2
çok	367	demek ¹	3	dinlen-	12	dök-	1
çok yaşa!	3	demek ²	1	dinleyici	1	dön ¹ -	1
çorba	3	demet	1	dirsek	1	dön ² -	16
çöl	1	demokrasi	1	diş	7	dön ³ -	5
çöp	1	den-	1	dişçi	1	dönem	1
çöpçü	1	dene-	3	diş fırçası	3	döner	2
çöp kutusu	1	deneme	2	diyabet	1	dönüş-	2
çöz-	2	deneyimli	1	diye	37	dört gözle	2
çubuk	1	deney yap-	2	diz	1	bekle-	
çünkü	52					döviz	1

dua	1	ek	1	etkile-	1	fırın ²	1
dua et-	1	ekim	6	etkili	1	fırsatçı	1
duman	4	ekip	1	etkisi	1	fırtına	5
dur-	3	ekle-	3	altında		fırtına çık-	1
durak	9	ekmek	17	olmak		fikir	5
durmada	1	ekonomi	6	etkisini	1	film	34
durum	1	ekonomik	1	göster-		finans	1
duş al-	3	el	7	etli ekmek	1	fincan	6
duvar	5	ela	1	etraf	2	firma	2
duy-	9	elbette	3	ev	188	fiyat	2
duygu	1	elbise	17	evet	89	form	4
düğün	11	elde et-	1	ev hanımı	6	forma sok-	1
düğün	2	eldiven	1	evlat	2	formül	1
salonu		elektrik	6	evlen-	26	fotoğraf	2
dük	1	eline sağlık	1	evli	10	fotoğraf	6
dükkan	3	elma	9	evlilik	10	çek-	
dümdüz	1	elöp-	3	evliya	2	fotoğrafçı	1
dün	49	emanet et-	1	ev sahibi	3	fotoğraf	1
dünkü	5	emekli	8	ev	1	makinesi	
dünya	23	emekli ol-	5	sahipliği		futbol	7
dünyadan	1	emin	2	yap-		futbolcu	1
haberi		en	38	evsiz	1	galiba	6
olmamak		en az	3	eylül	1	garip	1
dünya	1	enerji	3	eyvah	1	garson	14
kadar		enerjik	2	ezogelin	1	gazete	16
dürüm	2	enfes	1	çorbası		gazeteci	1
dürüst	3	engel ol-	1	fabrika	3	gazetecilik	1
dürüstlük	1	enişte	1	fakat	22	gazoz	1
düş ¹ -	6	enstrüman	1	fakir	8	gece	28
düş ² -	2	eposta	3	fakülte	3	geceleri	1
düşes	1	erkek	7	fal bak-	2	gecelik	1
düşün-	15	erkek	7	fare	3	gecik-	2
düşünce	1	kardeş		fark et-	1	geç	16
düşür-	2	erken	13	farkında	1	geç ¹ -	7
düzenle-	2	eski	8	ol-		geç ² -	3
düzenli	5	eskiden	4	farklı	13	geç ³ -	4
eczacı	5	eski tas	1	fatih	1	geç ⁴ -	9
ecza dolabı	1	eski		fatura	1	geç ⁵ -	1
eczane	4	hamam		fay	2	geç ⁶ -	2
edebiyat	2	esnet-	1	fayda	3	geçe	19
efendim ¹	10	esprili	1	faydalı	2	geçen	41
efendim ²	1	eş ¹	2	fayton	1	geçici	1
efsane	5	eş ²	35	fazla	11	geçir-	10
egemenlik	2	eşek	10	fena değil	2	geç kal-	10
eğil-	1	eşleştir-	1	ferah	1	geçmiş	9
eğitim	3	eşlik	1	festival	10	olsun	
eğlen-	12	eşya	4	fethet-	1	gel ¹ -	241
eğlence	3	et	13	fıkra	1	gel ² -	1
eğlenceli	8	et ¹ -	1	findık	3	gel ³ -	1
eh işte	1	et ² -	2	fırçala-	3	gelecek ¹	2
ehliyet	1	etek	2	fırın ¹	2	gelecek ²	13

geleneksel	6	gökkuşağı	4	gül-	3	hâlâ	4
gelin	5	gökyüzü	4	güle güle	7	hala	4
geliş	2	göl	3	güle güle	1	halı	2
gelişim	2	gölge	1	kullan		halk	10
gelişme	1	gölge		güler yüzlü	2	halka	2
gemi	2	oyunu	2	gülüş	1	halkla	1
genç	28	gömlek	2	gün	143	ilişkiler	
gençlik	3	gönder-	3	günaydın	9	hâlsiz	1
genel	6	gönül ne		günbatımı	1	hamburger	1
genellikle	23	kahve ister		gün boyu	1	hamile	2
genel	1	ne		günde	5	hamur	1
müdür		kahvehane		gündüz	4	han	2
geniş	2	gönül		güneş	7	hangi	36
gerçek	1	sohbet ister		güneş doğ-	2	hanım	41
gerçekçi	3	kahve		güneş	1	hani	1
gerçekleştir-	2	bahane	1	gözlüğü		hapşır-	1
gerçekten	4	gönül		güneşlen-	1	hapşu	1
gerek	3	rahatlığı ile	1	güneşli	1	harca-	2
gerekli	1	gör-	48	güneş	6	hareket ¹	3
geri	3	göre	6	tutulması		hareket ²	3
getir-	13	görevli	32	günlerce	1	hareket et-	6
getirince el		görme	1	günlük ¹	3	hareketli	1
getirir yel		görül-	1	günlük ²	1	harf	1
getirir sel		görün-	2	günlük ³	3	harika	2
getirir	1	görüş ¹ -	10	günlük	1	harita	1
götürünce		görüş ² -	8	güneşlik		hassas	1
el götürür		görüşmek		günlük tut-	1	hasta	84
yel götürür		üzere	4	günümüz	1	hastalan-	2
sel götürür		görüşürüz	20	gürültü	2	hastalık	6
geveze	1	göster-	1	güven-	4	hastane	23
gez ¹ -	18	gösteri	2	güvenilir	1	hasta ol-	1
gez ² -	18	gösteri		güverte	1	haşla-	2
gez ³ -	1	yap-	1	güzel	80	hat	2
gezdir-	1	götür-	7	güzellik	4	hatırla-	3
gezi	9	göz	18	haber ¹	5	hava ¹	2
gibi	30	gözleme	2	haber ²	8	hava ²	37
gidiş	1	gözlük	6	haber	1	hava ³	3
gir ¹ -	14	gözlükçü	1	gönder-		havaalanı	7
gir ² -	2	gözlükçülük	1	haber ver-	2	havacılık	1
gir ³ -	1	gözlüklü	2	hafif	4	hava	3
gir ⁴ -	1	gözü		hafta	53	durumu	
gir ⁵ -	2	arkada kal-	1	hafta içi	10	hava olayı	1
giriş	2	gözün	1	haftalarca	2	havasız	1
gişe	3	aydın		hafta sonu	45	havuç	4
git-	292	gram	2	haftaya	2	havuz	5
gitar	9	grip	1	hain	4	hayal	7
giy-	8	grup	6	hakkında	12	hayalci	1
giyin-	3	güçlendir-	1	haklı	2	hayat	4
giysi	1	güçlü	3	haksız	1	hayatım	2
gizli	1	güçsüz	2	hak ver-	1		
golf	1	gül	2	hâl	1		

haydan	2	heyecan	3	içer-	2	insanlık	2
gelen huya		Heyecanlan-	1	içeri	6	inşaat	3
gider		heyecanlı	1	için	92	inşallah	4
haydi	10	heykel	1	içinde	1	internet	7
hayır	61	hım	1	içki	2	internete	4
hayırlı işler	1	hırçınlık	1	içli köfte	1	gir-	
hayırlı	2	hırsız	6	idareci	2	internette	1
olsun		hız	2	ideal	1	gez-	
hayran	1	hızla	5	iğne	1	ipince	1
bırak-		hızlı	6	iğne ol-	1	iptal ol-	1
hayran kal-	1	hiç	30	ihmal et-	1	ipucu	1
hayran ol-	1	hiçbir	12	ihtimal	3	iri	1
hayretle	1	hiç kimse	2	ihtiyaç	3	ise	11
(hayr)	1	hikaye	2	ihtiyar	3	isim	4
olsun		hipertansiyon	1	iklim	4	isim al-	2
hayvan	10	hisset-	4	ikna et-	1	isim tak-	1
hazır	7	hiza	2	ikram et-	1	iskele	3
hazırla-	5	hizmetçi	1	il	1	istasyon	3
hazırlan-	4	hobi	21	ilaç	11	iste-	115
hazırlık	1	hoca	6	ilan	1	istek	2
hazırlık	3	horla-	1	ilan ver-	2	iş ¹	88
yap-		hortum	3	ilave et-	1	iş ²	21
hazır ol-	3	hoş	3	ilçe	1	iş ³	2
hazine	1	hoş bulduk	5	ile	121	iş adamı	4
haziran	3	hoşça	1	ileri	2	işaretle-	1
hece	1	hoşça kal	6	ilerle-	5	işçi	4
hedefle-	2	hoş	8	iletişim	2	işçilik	1
hediye	16	geldiniz		ilgilen-	5	işe al-	1
hediye et-	1	hoşlan-	7	ilgili	4	işkembe	1
heh!	1	hukuk	4	ilginç	7	çorbası	
hem	29	huzurlu	2	ilişki	2	işlem	1
hemen	17	hükümdarlık	1	ilk	28	işte	6
hem kel	1	ılık	3	ilkbahar	2	iş yeri	4
hem fodul		ılıman	1	ilkokul	3	itfaiyeci	1
hemşire	3	ırmak	2	ilk önce	3	iyi	78
henüz	3	ısın-	1	imza	1	iyi	3
hep	27	ısıt-	1	imzala-	3	akşamlar	
hep	4	ısmarla-	3	İn ¹ -	2	iyice	2
beraber		ıspanak	1	İn ² -	6	iyi	1
hepimiz	1	ışık	1	inan-	8	eğlenceler	
hepsi	16	ışıl ışıl	1	inatçı	1	iyi geceler	4
her	67	ışın	2	ince	3	iyi günler	13
her an	3	ızgara	2	incecik	1	iyi kalpli	1
her gün	25	ızgara	1	incele-	1	iyileş-	1
herhangi	1	köfte		incit-	1	iyilik	4
her ikisi	1	icat	1	indir-	1	iyilik	1
herkes	27	icat et-	11	indirim	1	sağlık	
her şey	12	iç	17	indirim	1	izin	5
her zaman	17	iç ¹ -	33	yap-		izin al-	4
hesap	1	iç ² -	3	inek	1	izin iste-	1
makinesi		içecek	5	insan	82	izin ver-	2

izle-	26	kan	1	kartopu	1	kereviz	2
izleyici	2	kanat	4	kartpostal	1	kes-	5
jeton	2	kandır-	1	kasaba	1	kestir-	2
jilet	1	kanser	3	kasap	1	keşfet-	3
kaba	1	kantin	10	kase	1	keyif	1
kaban	2	kap	1	kasım	4	kez	4
kabul et-	2	kapa-	1	kasiyer	2	kımıl-da-	2
kaç	93	kapalı	8	kaş	1	kıpkırmızı	4
kaç-	4	kapalı	1	kaşar	1	kıpkırmızı	1
kaçıncı	3	kapat-	5	peyniri		ol-	
kadar	44	kapı	10	kaşık	2	kıpkısa	2
kadayıf	2	kapıcı	1	kaşın-	1	kır ¹ -	1
kadeh	1	kapıcılık	1	kat	13	kır ² -	1
kader	1	kapısını	1	kat-	1	kırık	3
kadın	25	çal-		katıl-	8	kırmızı	9
kafa	1	kapıya gel-	1	katlı	1	kırtasiye	1
kafe	29	/dayan-		katsayı	1	kıs-	1
kağıt	3	kapkaranlık	1	kaval	4	kısa	12
kağıt	1	kaplumbağa	2	kavga et-	1	kısa boylu	1
mendil		kar	23	kavuş-	1	kısıf	1
kağıt	1	karabiber	2	kay-	5	kısım	2
üzerinde		karakter	2	kaya	2	kıskanç	1
kahkahaya	1	karanlık	2	kayak	1	kıskıvrak	1
boğ-		karar	2	kayak yap-	3	kış	6
kahraman	1	kararlı	1	kayalık	1	kışın	2
kahvaltı	16	karar ver-	5	kaybet-	1	kışlık	1
kahvaltı et-	16	karbonhidrat	2	kayıt	3	kıtlık	1
/yap-		kardeş	29	kayna-	1	kıyafet	2
kahve	31	karı	6	kaynat-	1	kıyı	3
kahverengi	4	karı koca	3	kaza	4	kıyma	2
kal ¹ -	2	karı koca ol-	1	kazak	4	kıymet	2
kal ² -	15	karın	4	kazan ¹ -	1	kız	68
kal ³ -	2	karınca	1	kazan ² -	7	kız-	9
kal ⁴ -	1	karışık	1	kazandibi	1	kızart-	1
kal ⁵ -	11	karıştır-	2	kebab	4	kızartma	1
kala	11	karlı	2	keçi	7	kızcağız	4
kalabalık	15	karnı acık-	2	keçi gibi	4	kızgın	1
kaldır-	1	karpuz	1	inatçı		kızıl	1
kalem	34	karşı ¹	11	kedi	13	kız iste-	1
kalıcı	1	karşı ²	3	kek	3	kız kardeş	13
kalın	1	karşı ³	2	kekik	1	ki	12
kaliteli	1	karşı ⁴	1	kelime	3	kibar	4
kalk ¹ -	2	karşıla-	1	keloğlan	2	kilitle-	1
kalk ² -	23	karşılaş-	3	kenar	5	kilo	11
kalk ³ -	4	kart	1	kendi	58	kilo al-	2
kalk ⁴ -	1	kartal		kendine iyi	3	kilogram	2
kalori	1	kalkar dal	1	bak		kilometre	1
kalp	4	sarkar dal		kendini	1	kim	67
kalp kır-	1	sarkar		evine		kim bilir	2
kampanya	2	kartal		kapat-		kim o?	1
kampüs	1	kalkar		kent	4		

kimse	4	korkak	1	kurucu	1	madalya	1
kimsecik	1	korku	1	kuru	1	madde	1
kira	3	koru-	6	fasulye		maddi	2
kirala-	1	korun-	1	kurum	1	madem	1
kiralık	3	koskoca	1	kuş	6	magazin	1
kiraya ver-	1	koskocaman	4	kuşbaşı	2	mağaza	25
kişi	21	koş-	10	kutla ¹ -	3	mahalle	8
kişilik	2	koşa koşa	1	kutla ² -	15	makarna	3
kitap	90	koşu	1	kutlama	2	makas	1
kitapçı	2	koşul	1	kutlama	1	makine	1
kitaplık	3	kovala-	1	yap-		makyaj	1
klasik	2	koy ¹ -	6	kutlu olsun	5	yap-	
müzik		koy ² -	6	kutsal	1	malzeme	1
klima	2	koyun	2	kutu	3	manav	5
klinik	1	köçek	1	kutu gibi	1	manevi	1
koca	20	köfte	11	kuyumcu	1	mangal	1
kocaman	4	köfteci	1	kuzen	5	manikür	1
kokoreç	1	köpek	22	küçücük	2	manken	1
koku al-	1	köprü	2	küçük	32	manto	6
kol	9	köşe	2	kültür	7	manzara	3
kola	1	köşeli	1	künefe	1	maraton	1
kolay	7	köşk	2	küpe	2	marka	1
kolay	1	kötü	11	küp küp	2	market	18
gelsin		köy	23	kürek	1	marş	1
koleksiyon	3	köylü	4	küs-	1	mart	3
koleksiyon	2	közlenmiş	1	küstahlık	1	martı	1
yap-		kredi kartı	5	kütüphane	7	masa	42
kolesterol	3	kuaför	5	lacivert	2	masal	2
kol saati	1	kukla	7	lahmacun	6	masa tenisi	1
koltuk	11	kuklacı	4	lale	2	masaya	1
kolye	2	kulak	1	lamba	7	yatır-	
komedi	3	kullan-	16	lazanya	1	masmavi	5
komik	5	kulübe	1	lazım	5	matematik	1
komşu	25	kulüp	14	leylek	1	mavi	9
komutan	2	kum	2	lezzetli	9	maydanoz	3
konfeksiyon	1	kumanda	1	lezzetsiz	1	mayıs	8
konferans	1	kumaş	1	liman	1	medeni	1
konforlu	1	kumlu	1	limon	1	durum/ hâl	
konser	7	kumpir	4	lise	9	meğer	1
konservatuar	1	kupkuru	1	liste	2	mekan	1
konser ver-	1	kur-	2	litre	4	mektup	17
kontrol et-	2	kurabiye	1	lobi	1	melankoli	1
konu	19	kurak	1	lodoslu	1	melek	1
konuş-	94	kuraklık	1	lokanta	21	memnun	1
konuşkan	2	kurban	2	lokma	1	memnuniy	1
konuşma	1	bayramı		lokum	1	etle	
konuştur-	1	kurnaz	3	lokum gibi	1	memnun	1
kopya	1	kurs	16	lütfe	18	kal-	
kopyalama	1	kurt	13	maaş	2	memnun	21
koridor	1	kurtul-	1	macera	2	ol-	
kork-	12	kuru	1	maç	17	memur	6

mendil	1	mp3çalar	1	neresi	9	ol-	123
menü	2	mucize	1	nereye	10	olabilir	4
merak et-	4	muhteşem	2	nesne	1	olay	4
merasim	1	mum	1	neşelen-	1	oldukça	3
mercimek	2	mutfak	7	neşeli	3	olur	1
çorbası		mutlaka	4	netice	1	oluş-	10
merdiven	2	mutlu	14	ne var ne	2	omuz	3
merhaba	51	mutlu et-	2	yok		ona	4
merkez	1	mutluluk	1	ne zaman	26	ondan	1
mesafe	1	mutlu ol-	27	nice	1	onlar	101
mesaj	1	mutlu	3	nice	2	onların	19
mesaj	3	yıllar		senelere		onun	31
gönder-/at-		mutsuz	1	niçin	9	onun için	3
mesela	2	muz	1	nihayet	2	onunki	2
meslek	11	müdür	14	nikah	1	opera	1
meşgul	6	müdür	2	nikah kıy-	1	ora	2
meşhur	5	yardımcısı		nikah	3	orada	33
meteorolojik	1	müfettiş	1	memuru		oradan	10
metin	1	mühendis	10	nine	1	orası	11
metre	3	mühendislik	1	nisan	4	oraya	7
metro	1	mümkün	2	nişanlan-	2	orman	3
metrobüs	2	müsait	1	nişanlı	8	orta	7
mevsim	5	Müslüman	1	niye	2	orta boylu	3
mevsim	3	müşteri	3	nokta ¹	1	ortak	1
salatası		müze	3	nokta ²	1	ortaya çık-	1
meydan	3	müzik	12	nokta koy-	1	o sırada	2
meydana	6	nakit	2	normal	6	otel	29
gel-		nar	1	not	1	otla-	1
meyve	8	nargile	1	not al-	1	otobüs	36
meyveli	3	nasıl	35	not bırak-	1	otopark	4
meyve	4	nasılsın	27	numara	24	otur ¹ -	10
suyu		nasılsınız	5	numaralan	1	otur ² -	15
meze	1	nasihat et-	1	dır-		otur ³ -	2
mezun	1	ne	166	o	206	oyna ¹ -	23
mezuniyet	2	ne âlâ	1	o anda	1	oyna ² -	4
mezun ol-	4	neden ¹	28	ocak ¹	3	oyna ³ -	1
mısır	1	neden ²	10	ocak ²	5	oynat-	5
midye	7	nedeniyle	1	oda	31	oyun ¹	2
miktar	1	nefes al-	1	oda tut-	1	oyun ²	7
millî	3	nefret et-	5	odun	1	oyun ³	17
milliyet	10	ne haber?	3	ofis	23	oyuncu	4
mimar	4	nehir	8	oğlan	2	oyun oyna-	5
minicik	1	ne kadar ¹	7	oğul	33	oyun parkı	1
misal	1	ne kadar ²	1	oh	1	o zaman	10
mizaç	1	neler	27	o kadar	4	öde-	3
mobilya	1	nemli	5	oku ¹ -	61	ödeme	5
model	2	ne olsun	1	oku ² -	17	ödev	13
mola ver-	1	nere	8	okul	101	ödül	2
mor	2	nerede	56	okul öncesi	1	ödül al-	4
mosmor	1	nereden	7	okuma	2	öğle	16
motif	1	nereli	18	okyanus	4	öğlen	3

öğle	3	para	29	pirinç	1	rengarenk	1
yemeği		para bas-	1	pişir-	11	renk	10
öğren-	27	para	3	piyano	3	renkli	3
öğrenci	88	bozdur-		pizza	1	resepsiyon	11
öğret-	2	para çek-	2	plaj	1	resepsiyoni st	1
öğretim	1	para harca-	1	plan ¹	3	resim	18
üyesi		para ile	1	plan ²	4	resmî	2
öğretmen	107	saadet		plan yap-	5	restoran	9
öğretmenlik	8	olmaz		poğaça	1	rezervasyon	2
öğüt ver-	1	paramparça	1	polis	5	rezervasyo	6
öksür-	2	parça	3	polisiye	1	n yap-	
öksürük	2	parçalı	3	politika	1	/yaptır-	
öl-	5	pardon	2	pop müzik	1	rica	5
ölü gibi	1	park	19	popüler	1	rica ederim	3
ölüm	2	park et-	2	porsiyon	1	rica et-	5
ölümsüzlük	1	parmak	1	portakal	3	rol	1
ömür boyu	1	parti	3	posta	1	roman	4
ön ¹	10	parti yap-	1	postacı	10	romancı	1
ön ²	2	pasaport	1	postane	2	romantik	3
önce	52	pasta	9	presnes	1	romatizma	1
önceden	1	pastacı	4	problem	6	rüya	11
önceki	2	patates	11	problem	1	rüya gör-	1
önemli	13	patla-	1	ol-		rüya tabiri	1
önemsiz	1	patlamış	2	problem	1	rüzgar	6
öner-	1	mısır		yaşa-		saat	141
önle-	3	patlıcan	2	profiterol	1	saat başı	1
ör-	2	patron	1	program ¹	6	saatlerce	1
ördek	1	paylaş-	1	program ²	3	sabah	47
örnek	1	pazar ¹	15	program ³	2	sabaha	1
öyle	2	pazar ²	4	proje	2	kadar	
öz	1	pazartesi	9	proje	1	sabah	1
özel	9	pek çoğu	1	protein	2	akşam	
özellik	1	pek çok	3	psikolog	1	sabahları	2
özellikle	2	peki	19	puan	1	sabahtan	2
özen	1	pembe	3	pul	3	akşama	
göster-		pencere	10	radyo	11	kadar	
özet	1	perde	6	radyocu	1	sabırlı	1
öz geçmiş	2	perdelik	1	raf	1	sabırsız	1
özgürce	1	pergel	1	rahat ¹	2	saç	27
özle-	10	peri	1	rahat ²	1	sadece	16
özür dile-	3	perperişan	1	rahatça	3	saf	3
paçanga	1	perşembe	6	rahat et-	1	sağ	8
böreği		pespembe	1	rahatsız et-	1	sağla-	2
padişah	6	petrol	1	rakip	1	sağlık	11
pahalı	7	peynir	8	randevu	2	sağlıklı	11
paket	6	pide	1	randevulaş-	1	sağlıksız	1
palto	2	pijama	3	rapor	2	sağ ol	6
pamuk	2	piknik	13	reçete	3	sahil	5
pansiyon	1	piknik yap-	4	rejim yap-	4	sahip	1
pantolon	1	pilav	3	reklam	4	sahip ol-	1
papaz	2	piramit	1	rende-	1	sahne	1

sakallı	2	sedefkar	1	sık sık	7	sonunda	1
sakın	1	sefer	1	sımsıcak	1	sor-	17
sakin	6	sekreter	8	sımsıkı	1	soru	6
sakla-	2	sel	6	sınav	16	sorun	1
saklan-	1	selam	5	sınavsız	1	soru sor-	7
sakla	1	selamlaşma	1	sınıf	75	soslu	2
samanı		sembol	2	sır	1	sosyal	2
gelir		sembolik	1	sıra	4	soyadı	4
zamanı		sempozyum	1	sıradan	1	söndür-	3
salam	5	semt	1	sırala-	1	söyle ¹ -	18
salata	7	sen	138	sırasında	4	söyle ² -	1
salça	1	sence	4	sırayla	1	söyle ³ -	2
salı	5	senden	2	sıvı yağ	2	söz	5
salıncak	1	sene	24	sigara	4	söz dinle-	2
sallan ¹ -	2	seneye	1	sigara iç-	5	sözleşme	3
sallan ² -	1	senin	41	sihirbazlık	1	sözlük	12
salon	3	seninki	3	sihirli	11	sözünü tut-	1
salyangoz	1	sensiz	1	sil-	2	spor	25
san-	3	sergi	1	silgi	4	spor salonu	5
sana	9	serin	3	simit	5	stadyum	1
sanat	1	sersefil	1	simsiyah	1	star	1
sanatçı	1	ses	11	sinema	35	stres at-	1
sanatsever	2	seslen-	1	sinir	1	su	27
sandalye	12	sessiz	5	sinirlen-	3	sucuk	3
sandviç	5	sessizlik	1	sinirli	3	suçlu	1
sanırım	5	ses yap-	1	sinyal	1	suçsuz	1
saniye	4	sev ¹ -	27	sipariş	1	su gibi	2
sanki	1	sev ² -	33	sisli	3	susamlı	2
santral	1	sevda	1	site	1	suskun	1
sapsarı	2	sevgi	3	siyah	13	susuz kal-	1
sar-	1	sevgili ¹	4	siyaset	4	süper	2
saray	6	sevgili ²	4	siyasetçi	1	sür ¹ -	2
sarı	11	sevimli	1	siz	92	sür ² -	1
sat-	8	seyahat	4	sizce	3	sür ³ -	1
satıcı	1	seyahat et-	3	sizin	12	sür ⁴ -	7
satın al-	2	seyret-	14	soda	1	süre	4
satışa	1	seyyar	3	sofra	1	süresince	1
çıkar-		satıcı		soğan	2	sürtün-	1
satranç	1	sezar	1	soğuk	24	sürü	1
say-	1	salatası		soğuk	1	süsle-	1
sayfa	1	sıcacık	1	algınlığı		süt	5
saygı	1	sıcak ¹	19	sohbet et-	8	sütlaç	1
saygıdeğer	1	sıcak ²	2	sokak	35	süz-	1
saygılı	1	sıcaklık	6	sol	3	şalgam	1
saygısız	1	sığın-	1	soluklan-	1	suyu	
sayı	6	sıkı	1	son	16	şampiyon	1
sayın	1	sıkıcı	1	sonbahar	3	şanslı	1
seans	2	sıkıl-	3	sonra	126	şapka	2
sebepe	3	sıkıntı	1	sonraki	3	şarj	1
sebze	12	sıkı sıkı	1	sonsuz	1	şarkı	5
seç-	1	sıkış-	2	sonuç	5	şarkıcı	6

şarkı	8	takım	1	tatil yap-	1	teşekkür	21
söyle-		takip et-	1	tatlı ¹	5	et-	
şart	1	takma	1	tatlı ²	2	teşekkürler	13
şaşır-	2	takma ad	1	tava	1	teyze	14
şaşırt-	1	taksi	12	tavan arası	2	tezgahtar	2
şehir	18	taksimetre	1	tavla	1	tıpatıp	1
şehir	8	taksit	1	tavsiye	3	tıraş ol-	2
merkezi		tam ¹	2	tavsiye et-	7	tırman-	1
şeker	4	tam ²	3	tavşan	2	tilki gibi	3
şekerli	1	tamam ¹	1	tavuk	7	tişört	1
şekerlik	1	tamam ²	1	tavuk şiş	1	tiyatro	15
şekersiz	2	tamam ³	29	taze	3	tok	1
şekil	12	tamam ⁴	3	tebrikler	2	ton	1
şelale	1	tamamla-	1	tedavi	3	ton balığı	1
şemsiye	7	tamam mı?	1	tedavi ol-	1	top	1
şey	19	tam bilet	1	tehlikeli	1	topla ¹ -	11
şımar-	1	tamirci	1	tek	5	topla ² -	2
şımart-	2	tane	13	tek kişilik	1	topla ³ -	1
şiir	2	tanı-	8	teklif	1	toplam	4
şikayet	3	tanıdık	1	tekne	1	toplantı	23
şimdi	43	tanış-	8	tekrar	8	toprak	3
şimdiye	3	tanışma	2	tekrar et-	1	torun	8
kadar		tansiyon	3	tekrarla-	1	tost	4
şirin	1	tansiyon	2	tek yönlü	1	toz	1
şirket	14	ölç-		telefon	29	trafik	10
şiş	1	tapınak	1	telefon et-	7	tramvay	5
şişe	3	taptaze	2	teleskop	3	tren	3
şiş kebabı	1	tara-	1	televizyon	31	tropik	1
şişman	4	taraf	3	telsiz	1	tsunami	1
şoför	6	tarafından	1	tembel	6	tur	6
şövalye	1	tarif	1	tembellik	1	tura çık-	3
şöyle	1	tarif et-	2	temiz	3	turist	3
şu	21	tarih	23	temizle-	8	turizm	3
şuan	4	tarihî	3	temizlik	1	turuncu	2
şu ara	1	tarla	3	yap-		tut-	2
şubat	4	tart-	2	temmuz	8	tuvalet	1
şunlar	4	tartıl-	1	temsil et-	1	tuz	7
şura	3	tartış-	2	ten	4	tuzlu	2
şurada	1	tartışma	1	teneffüs	2	tuzluk	2
şurası	7	tas	21	tenis	4	tuzsuz	3
şurup	2	tastamam	1	tepe	2	tüket-	6
tabak	3	taş	16	tercih	1	tüm	2
tabii	14	taş-	1	tercih et-	4	tünel	1
tadına bak-	1	taş ¹ -	5	terk et-	2	tür	11
tadını	1	taş ² -	1	terle-	2	Türk	10
çıkar-		taşın ¹ -	1	terlik	3	kahvesi	
tahlil	2	taşın ² -	5	tertemiz	3	ucuz	5
tahmin	4	tat-	1	terzi	1	uç-	6
tahmin et-	2	tatil	37	teslim et-	1	uçak	15
tahta	9	tatile çık-	9	test	1	uçurtma	1
tak-	4	tatil ol-	2	teşekkür	1	uçuş	1

ufacık	2	yoksa iç	ya!	6	yapış-	1
ufak	2	içe yüz ton	yabancı	5	yaprak	1
uğra-	2	saç kaplı	yabancı dil	7	sarması	
uğraş-	1	çanı	ya bu		yaptır-	6
ulaş-	3	kaldıran mı	deveyi	1	yaralan-	1
ulaşım	1	çabuk	güdeceksin		yaramaz	4
ulusal	2	çıldırır?	ya bu		yaramazlık	1
um-	3	üşen-	diyardan		yararlı	1
unut-	6	üşü-	gideceksin		yarat-	1
unvan	1	ütü	ya da	18	yardım	3
upuzun	3	ütüle-	yağ	2	yardımcı	1
Urfa	1	ütü masası	yağ-	11	yardımcı	7
kebapı		ütü yap-	yağış	4	ol-	
uslu	2	üz-	yağış al-	1	yardım et-	12
usta	1	üzere	yağışlı	2	yardımsever	1
ut	1	üzeri	yağmur	2	yarım	6
utan-	1	üzerinde	yağmurlu	7	yarım	1
uyan-	6	üzerine	yağmurluk	1	bırak-	
uygula-	1	üzerine	yağmur	15	yarım kal-	1
uygun	4	koy-	yağ-		yarın	65
uyku	2	üzgün	ya hep ya	1	yarınki	5
uykusuz	1	üzgünüm	hiç		yarışma	3
uykuya	2	üzül-	yak-	3	yastık	3
dal-		üzüm	yaka	1	yaş	79
uyruk	4	üzümlü	yakala-	1	yaşa-	42
uyu-	34	vakit	yakın	20	yaşam	1
uzak	17	vakit geçir-	yakın-	1	yaşan-	1
uzak dur-	1	vakti ol-	yakışıklı	3	yaşasın	2
uzan-	1	valiz	yaklaş-	1	yaşlan-	1
uzat-	3	vapur	yaklaşık	3	yaşlı	13
uzman	2	var	yalan	7	yaşlıca	1
uzun	25	var-	söyle-		yat ¹ -	1
uzun boylu	8	vatandaş	yalnız	7	yat ² -	9
uzunca	1	vazo	yalnızca	1	yatak	6
uzunuzun	1	ve	yalnızlık	1	yatak odası	1
ücret	1	ve benzeri	yan ¹	5	yatay	1
ücretsiz	1	vedalaş-	yan ²	11	yatılı okul	1
üfle-	1	vefat et-	yan ³	6	yatıştır-	1
ülke	34	ver-	yanak	1	yavaş	5
üniversite	20	vestiyer	yanardağ	2	yavaşça	1
ünlen-	1	veteriner	yanaş-	1	yaygın	3
ünlü	9	veterinerlik	yangın	3	yayımla-	1
ürün	4	veya	yangın çık-	1	yayla	1
üst	9	vezne	yanından	1	çorbası	
üstü üç		vitamin	ayırmamak		yaylan-	1
taşlı taş		vitrin	yanında ol-	2	yaz	19
saplı üç		vize	yani	6	yaz-	27
tunç taşı	1	voleybol	yanlış	2	yazar	1
çaldıran mı		volkanik	yap-	198	yazı	5
çabuk		vur-	yapı	2	yazın	2
çıldırır;		vücut	yapıl-	1	yazı tahtası	1

yazlık	5	yolculuk	1	zaten	3
yazma	1	yap-/et-		zavallı	6
ye-	46	yoldan çık-	1	zayıf	6
yedir-	1	yolla-	1	zehirli	1
yemek	58	yorgun	16	zeka	1
yemekhane	1	yorgunyor	1	zengin	4
yemek ye-	35	gun		zenginlik	1
yem ol-	1	yorucu	1	zevk	1
yemyeşil	3	yorul-	9	zevkli	2
yen-	2	yorum	1	zeybek	3
yenge	2	yosun	2	zeytin	2
yeni	32	yön	1	zil	2
yeni yıl	3	yönetici	1	ziyaret	5
yer ¹	34	yönetmen	1	ziyaret et-	10
yer ²	11	yöresel	2	zor	10
yer ³	5	yudumla-	1	zorluk	1
yer ⁴	1	yufka	1	zürafa	2
yer çekimi	6	yukarı	1		
yer	1	yumurta	4		
değiştir-		yumuşak	2		
yerine	1	yurt ¹	1		
yer kabuğu	1	yurt ²	11		
yerleş-	1	yurt dışı	1		
yerleşim	1	yusyuvarlak	1		
yeri		yüksek	8		
yerleştir-	2	yüksel ¹ -	1		
yeryüzü	5	yüksel ² -	1		
yeşil	8	yürü-	17		
yetenek	2	yürüyüş	2		
yeterince	1	yürüyüş	2		
yetiş-	2	yap-			
yetiştir-	2	yüz	2		
yetmişlik	1	yüz-	11		
yıka-	8	yüzlerce	1		
yıl	54	yüzme	1		
yılbaşı	7	havuzu			
yıldırım	4	yüzük	1		
yıldız	1	yüzünden	2		
yıl dönümü	8	yüzyıl	2		
yine	2	zafer	2		
yiyecek	21	bayramı			
yoğun ¹	9	zaman ¹	39		
yoğun ²	1	zaman ²	1		
yoğunluk	2	zaman			
yok	52	geçir-	3		
yoksa	1	zamanında	1		
yoksul	3	zannet-	1		
yol	16	zararlı	1		
yolcu	3	zararsız	1		
yolcu et-	1	zarf	2		
yolculuk	5	zar zor	1		

Tablo 7: İstanbul Yabancı Dil Ders Kitabı Genel Sıklık Dizini**SÖZCÜK SIKLIK**

ve	430	akşam	76	biraz	38	para	29
çok	367	ama	75	en	38	tamam ³	29
ben	316	sınıf	75	diye	37	telefon	29
git-	292	bey	71	hava ²	37	buluş-	28
var	290	kız	68	tatil	37	gece	28
gel ¹ -	241	her	67	burası	36	genç	28
bu	227	kim	67	hangi	36	ilk	28
o	206	aile	65	otobüs	36	neden ¹	28
yap-	198	yarın	65	eş ²	35	beri	27
ev	188	çalış ¹ -	63	nasıl	35	bütün	27
ne	166	çocuk ¹	62	sinema	35	hep	27
da/de	155	hayır	61	sokak	35	herkes	27
gün	143	oku ¹ -	61	yemek ye-	35	mutlu ol-	27
saat	141	kendi	58	film	34	nasılsın	27
sen	138	yemek	58	kalem	34	neler	27
sonra	126	nerede	56	uyu-	34	öğren-	27
ol-	123	ders	54	ülke	34	saç	27
ile	121	yıl	54	yer ¹	34	sev ¹ -	27
ad	118	hafta	53	araba	33	su	27
anne	118	çünkü	52	beraber	33	yaz-	27
arkadaş	116	daha	52	iç ¹ -	33	bana	26
benim	115	önce	52	oğul	33	boş	26
iste-	115	yok	52	orada	33	evlen-	26
öğretmen	107	merhaba	51	sev ² -	33	izle-	26
biz	106	dün	49	bilgisayar	32	ne zaman	26
okul	101	gör-	48	görevli	32	bul ¹ -	25
onlar	101	sabah	47	küçük	32	deniz	25
değil	100	bil-	46	yeni	32	her gün	25
konuş-	94	ye-	46	ara ² -	31	kadın	25
kaç	93	balık	45	bekle ¹ -	31	komşu	25
için	92	hafta sonu	45	doktor	31	mağaza	25
siz	92	kadar	44	kahve	31	spor	25
kitap	90	bak ¹ -	43	oda	31	uzun	25
evet	89	şimdi	43	onun	31	bayram	24
iş ¹	88	ay ¹	42	televizyon	31	numara	24
öğrenci	88	çık ¹ -	42	gibi	30	sene	24
hasta	84	masa	42	hiç	30	soğuk	24
insan	82	yaşa-	42	ver-	30	dünya	23
güzel	80	geçen	41	bugün	29	genellikle	23
baba	79	hanım	41	burada	29	hastane	23
yaş	79	senin	41	hem	29	kalk ² -	23
iyi	78	başla-	39	kafe	29	kar	23
al ² -	77	büyük ¹	39	kardeş	29	köy	23
		zaman ¹	39	otel	29	ofis	23

oyna ¹ -	23	banka	17	otur ² -	15	dinlen-	12
tarih	23	bin ² -	17	pazar ¹	15	eğlen-	12
toplantı	23	buçuk	17	tiyatro	15	hakkında	12
de-	22	çalışkan	17	uçak	15	her şey	12
dışarı çık-	22	çeyrek	17	yağmur yağ-	15	hiçbir	12
fakat	22	dakika	17	altın	14	kısa	12
köpek	22	domates	17	anla-	14	ki	12
birçok	21	ekmek	17	başka	14	kork-	12
bizim	21	elbise	17	bunlar	14	müzik	12
doğum günü	21	hemen	17	çanta	14	sandalye	12
hobi	21	her zaman	17	garson	14	sebze	12
iş ²	21	iç	17	gir ¹ -	14	sizin	12
kişi	21	maç	17	kulüp	14	sözlük	12
lokanta	21	mektup	17	mutlu	14	şekil	12
memnun ol-	21	oku ² -	17	müdür	14	taksi	12
şu	21	oyun ³	17	seyret-	14	yardım et-	12
tas	21	sor-	17	şirket	14	anneanne	11
teşekkür et-	21	uzak	17	tabii	14	bahçe	11
yiyecek	21	yürü-	17	teyze	14	beyaz	11
ders çalış-	20	anlat-	16	aç-	13	bilet	11
görüştürüz	20	aynı	16	al ¹ -	13	birbiri	11
koca	20	dışarı	16	beğen-	13	defter	11
üniversite	20	dil	16	bence	13	düğün	11
yakın	20	dön ² -	16	buyurun	13	fazla	11
adam	19	gazete	16	cevap ver-	13	icat et-	11
bazen	19	geç	16	çay	13	ilaç	11
bit-	19	hediye	16	dans	13	ise	11
dinle-	19	hepsi	16	dolap	13	kal ⁵ -	11
geçe	19	kahvaltı	16	erken	13	kala	11
konu	19	kahvaltı et-	16	et	13	karşı ¹	11
onların	19	/yap-	16	farklı	13	kilo	11
park	19	kullan-	16	gelecek ²	13	koltuk	11
peki	19	kurs	16	getir-	13	köfte	11
sıcak ¹	19	öğle	16	iyi günler	13	kötü	11
şey	19	sadece	16	kat	13	meslek	11
yaz	19	sınav	16	kedi	13	orası	11
gez ¹ -	18	son	16	kız kardeş	13	patates	11
gez ² -	18	taş	16	kurt	13	pişir-	11
göz	18	yol	16	ödev	13	radio	11
lütfen	18	yorgun	16	önemli	13	resepsiyon	11
market	18	aralık ¹	15	piknik	13	rüya	11
nereli	18	bazı	15	siyah	13	sağlık	11
resim	18	biri	15	tane	13	sağlıklı	11
söyle ¹ -	18	çal ¹ -	15	teşekkürler	13	sarı	11
şehir	18	düşün-	15	yaşlı	13	ses	11
veya	18	kal ² -	15	ara ¹ -	12	sihirli	11
ya da	18	kalabalık	15	ayrıca	12	topla ¹ -	11
		kutla ² -	15	bura	12	tür	11

yağ-	11	bebek	9	emekli	8	el	7
yan ²	11	bir şey	9	eski	8	erkek	7
yer ²	11	boğaz ²	9	fakir	8	erkek kardeş	7
yurt ²	11	büyük ²	9	giy-	8	futbol	7
yüz-	11	cadde	9	görü ² -	8	geç ¹ -	7
abla	10	cuma	9	haber ²	8	götür-	7
ağaç	10	dede	9	hoş geldiniz	8	güle güle	7
alışveriş	10	deprem	9	inan-	8	güneş	7
merkezi	10	dizi	9	kapalı	8	havaalanı	7
alışveriş yap-	10	doğ-	9	katıl-	8	hayal	7
anahtar	10	durak	9	mahalle	8	hazır	7
babanne	10	duy-	9	mayıs	8	hoşlan-	7
bitir-	10	elma	9	meyve	8	ilginç	7
bu yüzden	10	geç ⁴ -	9	nehir	8	internet	7
efendim ¹	10	geçmiş olsun	9	nere	8	kazan ² -	7
eşek	10	gezi	9	nişanlı	8	keçi	7
evli	10	gitar	9	öğretmenlik	8	kolay	7
evlilik	10	günaydın	9	peynir	8	konser	7
festival	10	kırmızı	9	sağ	8	kukla	7
geçir-	10	kız-	9	sat-	8	kültür	7
geç kal-	10	kol	9	sekreter	8	kütüphane	7
görü ¹ -	10	lezzetli	9	sohbet et-	8	lamba	7
hafta içi	10	lise	9	şarkı söyle-	8	midye	7
halk	10	mavi	9	şehir merkezi	8	mutfak	7
haydi	10	neresi	9	tanı-	8	ne kadar ¹	7
hayvan	10	niçin	9	taniş-	8	nereden	7
kantin	10	özel	9	tekrar	8	oraya	7
kapı	10	pasta	9	temizle-	8	orta	7
koş-	10	pazartesi	9	temmuz	8	oyun ²	7
milliyet	10	restoran	9	torun	8	pahalı	7
mühendis	10	sana	9	uzun boylu	8	salata	7
neden ²	10	tahta	9	var-	8	sık sık	7
nereye	10	tatile çık-	9	yeşil	8	soru sor-	7
oluş-	10	ünlü	9	yıka-	8	sür ⁴ -	7
oradan	10	üst	9	yıl dönümü	8	şemsiye	7
otur ¹ -	10	yat ² -	9	yüksek	8	şurası	7
o zaman	10	yoğun ¹	9	ana dili	7	tavsiye et-	7
ön ¹	10	yorul-	9	aralık	7	tavuk	7
özle-	10	açık	8	bardak	7	telefon et-	7
pencere	10	adres	8	birlikte	7	tuz	7
postacı	10	ağabey	8	cin	7	ütü	7
renk	10	al ⁵ -	8	çağır-	7	yabancı dil	7
trafik	10	alt	8	çarşamba	7	yağmurlu	7
Türk kahvesi	10	amca	8	çeşitli	7	yalan söyle-	7
vapur	10	balık tut-	8	dans et-	7	yalnız	7
ziyaret et-	10	bol bol	8	değişik	7	yardımcı ol-	7
zor	10	eğlenceli	8	dergi	7	yılbaşı	7
ağrı-	9			diş	7	aç	6
az	9			doğru ²	7		

affedersiniz	6	koru-	6	ateş ¹	5	masmavi	5
ağla-	6	koy ¹ -	6	avukat	5	meşhur	5
alo	6	koy ² -	6	bak ² -	5	mevsim	5
artık	6	kuş	6	baş ¹	5	nasılsınız	5
asla	6	lahmacun	6	başarılı	5	nefret et-	5
ay ²	6	manto	6	benze-	5	nemli	5
ayakkabı	6	memur	6	beslen-	5	ocak ²	5
ayaküstü	6	meşgul	6	biber	5	oynat-	5
baklava	6	meydana gel-	6	bozuk	5	oyun oyna-	5
belki	6	normal	6	bu arada	5	ödeme	5
birkaç	6	padişah	6	çeşit	5	öl-	5
boy	6	paket	6	defa	5	plan yap-	5
bul ² -	6	perde	6	değiştir-	5	polis	5
bulun-	6	perşembe	6	delikanlı	5	rica	5
bulutlu	6	problem	6	derece	5	rica et-	5
büfe	6	program ¹	6	devam et-	5	sahil	5
büyük ³	6	rezervasyon	6	dön ³ -	5	salam	5
cumartesi	6	yap-/yaptır-	6	duvar	5	salı	5
çalışma	6	rüzgar	6	düenkü	5	sandviç	5
dayı	6	sağ ol	6	düzenli	5	sanırım	5
diğer	6	sakin	6	eczacı	5	selam	5
doğru ¹	6	saray	6	efsane	5	sessiz	5
düş ¹ -	6	sayı	6	emekli ol-	5	sigara iç-	5
ekim	6	sel	6	fırtına	5	simit	5
ekonomi	6	sıcaklık	6	fikir	5	sonuç	5
elektrik	6	soru	6	gelin	5	söz	5
ev hanımı	6	şarkıcı	6	günde	5	spor salonu	5
fincan	6	şoför	6	haber ¹	5	süt	5
fotoğraf çek-	6	tembel	6	havuz	5	şarkı	5
galiba	6	tur	6	hazırla-	5	taşı ¹ -	5
geleneksel	6	tüket-	6	hızla	5	taşın ² -	5
genel	6	uç-	6	hoş bulduk	5	tatlı ¹	5
göre	6	unut-	6	içecek	5	tek	5
gözlük	6	uyan-	6	ilerle-	5	tramvay	5
grup	6	vakit geçir-	6	ilgilen-	5	ucuz	5
güneş	6	ya!	6	izin	5	vücut	5
tutulması	6	yan ³	6	kapat-	5	yabancı	5
hareket et-	6	yani	6	karar ver-	5	yan ¹	5
hastalık	6	yaptır-	6	kay-	5	yarınki	5
hırsız	6	yarım	6	kenar	5	yavaş	5
hızlı	6	yatak	6	kes-	5	yazı	5
hoca	6	yer çekimi	6	komik	5	yazlık	5
hoşça kal	6	zavallı	6	kredi kartı	5	yer ³	5
içeri	6	zayıf	6	kuaför	5	yeryüzü	5
İn ² -	6	a	5	kutlu olsun	5	yolculuk	5
işte	6	al ⁶ -	5	kuzen	5	ziyaret	5
karı	6	alışkanlık	5	lazım	5	acele et-	4
kış	6	arka	5	manav	5	adet	4

affet-	4	görüşmek	4	kuklacı	4	tost	4
ağustos	4	üzere	4	kumpir	4	uygun	4
akıllı	4	gündüz	4	litre	4	uyruk	4
alışveriş	4	güven-	4	merak et-	4	ürün	4
alışverişe git-	4	güzellik	4	meyve suyu	4	üzüm	4
antibiyotik	4	hafif	4	mezun ol-	4	vazo	4
apartman	4	hain	4	mimar	4	yağış	4
aralık ²	4	hâlâ	4	mutlaka	4	yaramaz	4
aralık ³	4	hala	4	nisan	4	yıldırım	4
ara sıra/arada	4	havuç	4	o kadar	4	yumurta	4
sırada	4	hayat	4	okyanus	4	zengin	4
at	4	hazırlan-	4	olabilir	4	afiyet olsun	3
at-	4	hep beraber	4	olay	4	akraba	3
ayran	4	hisset-	4	ona	4	al ⁷ -	3
ayrıl-	4	hukuk	4	otopark	4	alkol	3
azal-	4	iklim	4	oyna ² -	4	Allah	3
bagaj	4	ilgili	4	oyuncu	4	ana	3
bahar	4	inşallah	4	ödül al-	4	aniden	3
bayıl-	4	internete gir-	4	pastacı	4	anlam	3
bembeyaz	4	isim	4	pazar ²	4	anlaş-	3
bırak ³ -	4	iş adamı	4	piknik yap-	4	ara sokak	3
bilgi ver-	4	işçi	4	plan ²	4	aşağı	3
bol	4	iş yeri	4	rejim yap-	4	aynı zamanda	3
bölge	4	iyi geceler	4	reklam	4	bak ³ -	3
böylece	4	iyilik	4	roman	4	bakalım	3
bulaşık	4	izin al-	4	saniye	4	balıkçı	3
burun	4	kaç-	4	sence	4	başarı	3
çevre ¹	4	kahverengi	4	sevgili ¹	4	başlangıç	3
çocukluk	4	kalk ³ -	4	sevgili ²	4	başvuru	3
dağ	4	kalp	4	seyahat	4	bavul	3
denize gir-	4	kanat	4	sıra	4	bırak ² -	3
dikkatli	4	karın	4	sırasında	4	bırak ⁴ -	3
din	4	kasım	4	sigara	4	bin ¹ -	3
dini bayram	4	kaval	4	silgi	4	bitiş	3
dolaş-	4	kaza	4	siyaset	4	boğaz ¹	3
doldur ² -	4	kazak	4	soyadı	4	borç	3
dolma	4	kebab	4	süre	4	boya-	3
dost	4	keçi gibi	4	şeker	4	bunu	3
duman	4	inatçı	4	şişman	4	büyüt-	3
eczane	4	kent	4	şuan	4	camı	3
eskiden	4	kez	4	şubat	4	cesur	3
eşya	4	kıpkırmızı	4	şunlar	4	cevap	3
form	4	kızcağız	4	tahmin	4	cisim	3
geç ³ -	4	kibar	4	tak-	4	cümle	3
gerçekten	4	kimse	4	ten	4	cüzdan	3
gökkuşağı	4	kocaman	4	tenis	4	çarçabuk	3
gökyüzü	4	koskocaman	4	tercih et-	4	çığ	3
		köylü	4	toplam	4	çıkış	3

çırp-	3	günlük ¹	3	koleksiyon	3	pul	3
çiçek	3	günlük ³	3	kolesterol	3	rahatça	3
çocuk bak-	3	hareket ¹	3	komedi	3	reçete	3
çok yaşa!	3	hareket ²	3	kurnaz	3	renkli	3
çorba	3	hatırla-	3	kutla ¹ -	3	rica ederim	3
daire	3	hava ³	3	kutu	3	romantik	3
dar	3	hava durumu	3	makarna	3	saf	3
demek ¹	3	hazırlık yap-	3	manzara	3	salon	3
dene-	3	hazır ol-	3	mart	3	san-	3
depresyon	3	haziran	3	maydanoz	3	sebeb	3
deri	3	hemşire	3	mesaj gönder-	3	seninki	3
devlet	3	henüz	3	/at-		serin	3
diş fırçası	3	her an	3	metre	3	sevgi	3
doğa olayı	3	heyecan	3	mevsim	3	seyahat et-	3
doğra-	3	hortum	3	salatası	3	seyyar satıcı	3
doğum tarihi	3	hoş	3	meydan	3	sıkıl-	3
doldur ¹ -	3	ılık	3	meyveli	3	sinirlen-	3
dosdoğru	3	ısmarla-	3	millî	3	sinirli	3
dur-	3	iç ² -	3	mutlu yıllar	3	sisli	3
duş al-	3	ihtimal	3	müşteri	3	sizce	3
dükkan	3	ihtiyaç	3	müze	3	sol	3
dürüst	3	ihtiyar	3	ne haber?	3	sonbahar	3
eğitim	3	ilkokul	3	neşeli	3	sonraki	3
eğlence	3	ilk önce	3	nikah	3	söndür-	3
ekle-	3	imzala-	3	memuru	3	sözleşme	3
elbette	3	ince	3	ocak ¹	3	sucuk	3
elöp-	3	inşaat	3	oldukça	3	şikayet	3
en az	3	iskele	3	omuz	3	şimdiye kadar	3
enerji	3	istasyon	3	onun için	3	şişe	3
eposta	3	iyi akşamlar	3	orman	3	şura	3
ev sahibi	3	kaçıncı	3	orta boylu	3	tabak	3
fabrika	3	kağıt	3	öde-	3	tam ²	3
fakülte	3	kanser	3	öğlen	3	tamam ⁴	3
fare	3	karı koca	3	öğle yemeği	3	tansiyon	3
fayda	3	karşı ²	3	önle-	3	taraf	3
findık	3	karşılaş-	3	özür dile-	3	tarihî	3
fırçala-	3	kayak yap-	3	para bozdur-	3	tarla	3
geç ² -	3	kayıt	3	parça	3	tavsiye	3
gençlik	3	kek	3	parçalı	3	taze	3
gerçekçi	3	kelime	3	parti	3	tedavi	3
gerek	3	kendine iyi	3	pek çok	3	teleskop	3
geri	3	bak	3	pembe	3	temiz	3
gişe	3	keşfet-	3	pijama	3	terlik	3
giyin-	3	kırık	3	pilav	3	tertemiz	3
göl	3	kıyı	3	piyano	3	tilki gibi	3
gönder-	3	kıra	3	plan ¹	3	toprak	3
güçlü	3	kiralık	3	portakal	3	tren	3
gül-	3	kitaplık	3	program ²	3	tura çık-	3

turist	3	art-	2	cankurtaran	2	egemenlik	2
turizm	3	aşçı	2	cetvel	2	emin	2
tuzsuz	3	ateş ²	2	ciddi	2	enerjik	2
ulaş-	3	avuç	2	çal ² -	2	eş ¹	2
um-	3	ayak bas-	2	çalış ³ -	2	et ² -	2
upuzun	3	ayıp	2	çamaşır	2	etek	2
uzat-	3	ayırt-	2	çarşı	2	etraf	2
ütü yap-	3	ayna	2	çek ¹ -	2	evlat	2
üzerinde	3	ayrı	2	çek ² -	2	evliya	2
üzgünüm	3	bakar	2	çevir-	2	fal bak-	2
üzül-	3	mısınız?	2	çevre ²	2	fay	2
yak-	3	balkon	2	çiçekçi	2	faydalı	2
yakışıklı	3	bambaşka	2	çift	2	fena değil	2
yaklaşık	3	basit	2	çirkin	2	fırın ¹	2
yangın	3	basketbol	2	çoban salatası	2	firma	2
yardım	3	bat ² -	2	çocuk	2	fiyat	2
yarışma	3	bayan	2	bakıcılığı	2	fotoğraf	2
yastık	3	beden	2	çoğu	2	gecik-	2
yaygın	3	bekar	2	çöz-	2	geç ⁶ -	2
yemyeşil	3	belirgin	2	dağınık	2	gelecek ¹	2
yeni yıl	3	berber	2	dal-	2	geliş	2
yoksul	3	besin	2	damlacık	2	gelişim	2
yolcu	3	beyefendi	2	dapdar	2	gemi	2
zaman geçir-	3	beyin	2	davet et-	2	geniş	2
zaten	3	bırak ¹ -	2	defalarca	2	gerçekleştir-	2
zeybek	3	bina	2	değer	2	gir ² -	2
acaba	2	biriktir-	2	deneme	2	gir ⁵ -	2
acık-	2	bir varmış bir	2	deney yap-	2	giriş	2
acıma	2	yokmuş	2	dış	2	gölge oyunu	2
adamcağız	2	bisiklet	2	dışkı	2	gömlek	2
ağır	2	bitkisel	2	dile-	2	görün-	2
ağırkesici	2	bol şans	2	dilek	2	gösteri	2
ak-	2	bomboş	2	doğa	2	gözleme	2
akıl	2	boşluk	2	doğu	2	gözlüklü	2
akşamları	2	boya	2	don-	2	gram	2
akşamüstü	2	boyun	2	dondurma	2	güçsüz	2
al ⁴ -	2	bozdur-	2	dosya	2	gül	2
alev	2	bozul-	2	döner	2	güler yüzlü	2
alın	2	bölüm	2	dönüş-	2	güneş doğ-	2
alış ² -	2	bugünkü	2	dört gözle	2	gürültü	2
alzaymır	2	bulaşık	2	bekle-	2	haber ver-	2
anaokulu	2	deterjanı	2	düğün salonu	2	haftalarca	2
ana yemek	2	bulut	2	dürüm	2	haftaya	2
ancak	2	bunun için	2	düş ² -	2	haklı	2
anma	2	buradan	2	düşür-	2	halı	2
anneler günü	2	buz gibi	2	düzenle-	2	halka	2
araştırma yap-	2	büyü-	2	edebiyat	2		
		cadı	2				
		can	2				

hamile	2	karakter	2	lale	2	pardon	2
han	2	karanlık	2	liste	2	park et-	2
harca-	2	karar	2	maaş	2	patlamış mısır	2
harika	2	karbonhidrat	2	macera	2	patlıcan	2
hastalan-	2	kariştir-	2	maddi	2	postane	2
haşla-	2	karlı	2	masal	2	program ³	2
hat	2	karnı acık-	2	menü	2	proje	2
hava ¹	2	karşı ³	2	mercimek	2	protein	2
hayatım	2	kasiyer	2	çorbası	2	rahat ¹	2
haydan gelen	2	kaşık	2	merdiven	2	randevu	2
huya gider	2	kaya	2	mesela	2	rapor	2
hayırlı olsun	2	keloğlan	2	metrobüs	2	resmî	2
hedefle-	2	kereviz	2	mezuniyet	2	rezervasyon	2
hız	2	kestir-	2	model	2	sabahları	2
hiç kimse	2	kımıl-da-	2	mor	2	sabahtan	2
hikaye	2	kıpkısa	2	muhteşem	2	akşama kadar	2
hiza	2	kısım	2	mutlu et-	2	sağla-	2
huzurlu	2	kışın	2	müdür	2	sakallı	2
ırmak	2	kıyafet	2	yardımcısı	2	sakla-	2
ışın	2	kıyma	2	mümkün	2	sallan ¹ -	2
ızgara	2	kıymet	2	nakit	2	sanatsever	2
içer-	2	kilo al-	2	ne var ne yok	2	sapsarı	2
içki	2	kilogram	2	nice senelere	2	satın al-	2
idareci	2	kim bilir	2	nihayet	2	seans	2
ilan ver-	2	kişilik	2	nişanlan-	2	sembol	2
ileri	2	kitapçı	2	niye	2	senden	2
iletişim	2	klasik müzik	2	oğlan	2	sıcak ²	2
ilişki	2	klima	2	okuma	2	sıkış-	2
ilkbahar	2	koleksiyon	2	onunki	2	sıvı yağ	2
İn ¹ -	2	yap-	2	ora	2	sil-	2
insanlık	2	kolye	2	o sırada	2	soğan	2
isim al-	2	komutan	2	otur ³ -	2	soslu	2
istek	2	kontrol et-	2	oyun ¹	2	sosyal	2
iş ³	2	konuskan	2	ödül	2	söyle ³ -	2
iyice	2	koyun	2	öğret-	2	söz dinle-	2
izin ver-	2	köprü	2	öksür-	2	su gibi	2
izleyici	2	köşe	2	öksürük	2	susamlı	2
jeton	2	köşk	2	ölüm	2	süper	2
kaban	2	kum	2	ön ²	2	sür ¹ -	2
kabul et-	2	kur-	2	önceki	2	şapka	2
kadayıf	2	kurban	2	ör-	2	şaşır-	2
kal ¹ -	2	bayramı	2	öyle	2	şekersiz	2
kal ³ -	2	kuşbaşı	2	özellikle	2	şımart-	2
kalk ¹ -	2	kutlama	2	öz geçmiş	2	şiir	2
kampanya	2	küçük	2	palto	2	şurup	2
kaplumbağa	2	küpe	2	pamuk	2	tahlil	2
karabiber	2	küp küp	2	papaz	2	tahmin et-	2
		lacivert	2	para çek-	2	tam ¹	2

tanışma	2	yazın	2	akılsız	1	ayağını	
tansiyon ölç-	2	yen-	2	akıntı	1	yorganına	1
taptaze	2	yenge	2	akla gel-	1	göre uzat	
tarif et-	2	yerleştir-	2	aklı kal-	1	ayır-	1
tart-	2	yetenek	2	aksakallı	1	aylık	1
tartış-	2	yetiş-	2	akşamki	1	aynısı	1
tatil ol-	2	yetiştir-	2	akşam yemeği	1	azalt-	1
tatlı ²	2	yine	2	aktör	1	baba ol-	1
tavan arası	2	yoğunluk	2	al ³ -	1	bacak	1
tavşan	2	yosun	2	al ⁸ -	1	bağımlılık	1
tebrikler	2	yöresel	2	al ⁹ -	1	bağır-	1
teneffüs	2	yumuşak	2	alaycı	1	bağla-	1
tepe	2	yürüyüş	2	alay et-	1	baharatlı	1
terk et-	2	yürüyüş yap-	2	albüm	1	bahçeli	1
terle-	2	yüz	2	alçak	1	bak ⁴ -	1
tezgahtar	2	yüzünden	2	aldır-	1	bakıcı	1
tıraş ol-	2	yüzyıl	2	alış ¹ -	1	balayı	1
topla ² -	2	zafer bayramı	2	altında kal-	1	bale	1
turuncu	2	zarf	2	altsınıf	1	bambu	1
tut-	2	zevkli	2	ambulans	1	bank	1
tuzlu	2	zeytin	2	ampul	1	banka kartı	1
tuzluk	2	zil	2	anasına bak		banyo	1
tüm	2	zürafa	2	kızını al	1	banyo yap-	1
ufacık	2	acelesi ol-	1	kenarına bak		barış-	1
ufak	2	acı-	1	bezini al		bari	1
uğra-	2	acil	1	anır-	1	bas-	1
ulusal	2	acil servis	1	ani	1	baş ²	1
uslu	2	açı	1	animasyon	1	başar-	1
uyku	2	açık büfe	1	anne ol-	1	başarılı bul-	1
uykuya dal-	2	açıkçası	1	aptallık	1	başarısız	1
uzman	2	açıkla-	1	aralık ⁴	1	başa bela ol-	1
üşü-	2	aç kal-	1	armut	1	başına bir şey	1
ütüle-	2	açlık	1	art	1	gel-	
üzeri	2	açma	1	artır-	1	başkent	1
üzerine	2	adana kebab	1	as-	1	bat ¹ -	1
üzgün	2	adım at-	1	asıl	1	bebek gibi	1
vakit	2	adlı	1	asilik	1	bedava	1
valiz	2	ad tak-	1	asker	1	bedesten	1
vedalaş-	2	ad ver-	1	askerlik	1	bekle ² -	1
vitrin	2	ağaçlı	1	asker ol-	1	beklet-	1
yağ	2	ağır ağır	1	aslında	1	bel	1
yağışlı	2	ağırlık	1	assolist	1	belgesel	1
yağmur	2	ağızına layık	1	aşçılık	1	belirti	1
yanardağ	2	agrı	1	aşık	1	bende	1
yanında ol-	2	ah	1	aşık ol-	1	benzer	1
yanlış	2	ahşap	1	ata	1	bereket	1
yapı	2	ailece	1	ateş düşürücü	1	besbelli	1
yaşasın	2	ait	1	atla-	1	biber dolması	1
				atmosfer	1	bildir-	1

bile	1	cinsiyet	1	dansçı	1	dopdolu	1
biletçi	1	coşku	1	dedikodu	1	dost ile ye iç	1
bilgi	1	cömert	1	dedikodu	1	alışveriş etme	1
bilgin	1	Cumhuriyet	1	çıkar-	1	dök-	1
bilim adamı	1	bayramı	1	değer	1	dön ¹ -	1
bilim kurgu	1	çabucak	1	bilmemek	1	dönem	1
bir araya gel-	1	çal ³ -	1	değerlendirme	1	döviz	1
bir daha	1	çal ⁴ -	1	dekorasyon	1	dua	1
birden	1	çalış ² -	1	demek ²	1	dua et-	1
birer birer	1	çalıştır-	1	demet	1	durmadan	1
biricik	1	çamaşır	1	demokrasi	1	durum	1
birik-	1	makinesi	1	den-	1	duygu	1
birliktelik	1	çare	1	deneyimli	1	dük	1
bir numaralı	1	çaresiz	1	dengeleyici	1	dümdüz	1
bir türlü	1	çarp-	1	denesiz	1	dünyadan	1
bitkisel yağ	1	çekirdek	1	derbi	1	haberi	1
boğul-	1	çember	1	derin uyku	1	olmamak	1
bolluk	1	çene	1	ders programı	1	dünya kadar	1
borç ver-	1	çevrili	1	dert	1	dürüstlük	1
bordo	1	çık ² -	1	dert anlat-	1	düşes	1
boşalt-	1	çık ³ -	1	devam	1	düşünce	1
boyunca	1	çık ⁴ -	1	dikey	1	ecza dolabı	1
börek	1	çıkar ¹ -	1	dikiş dik-	1	efendim ²	1
böyle	1	çıkar ² -	1	dikkat et-	1	eğil-	1
bronz	1	çıkar ³ -	1	dikkatli ol-	1	eh işte	1
bu aralar	1	çiftçi	1	dikkatsiz	1	ehliyet	1
buğday	1	çikolata	1	dilbilgisi	1	ek	1
bu kadar	1	çim	1	dilek dile-	1	ekip	1
buluş	1	çimen	1	dilim	1	ekonomik	1
buluşma	1	çiz-	1	dinleme	1	ela	1
bundan	1	çizgi	1	dinleyici	1	elde et-	1
bu ne perhiz	1	çizgi film	1	dirsek	1	eldiven	1
bu ne lahana	1	çocuk ²	1	dişçi	1	eline sağlık	1
turşusu	1	çocukcağız	1	diyabet	1	emanet et-	1
bu sırada	1	çöl	1	diz	1	enfes	1
buyur-	1	çöp	1	diz-	1	engel ol-	1
buzdolabı	1	çöpçü	1	dizil-	1	enişte	1
bükülü	1	çöp kutusu	1	doğru ³	1	enstrüman	1
büro	1	çubuk	1	doğru ⁴	1	eski tas eski	1
büsbütün	1	dağcılık	1	doğruluk	1	hamam	1
büyük ⁴	1	dağıt-	1	doktorluk	1	esnet-	1
cam	1	dağlık	1	dokundur-	1	esprili	1
canım	1	daha sonra	1	dolayı	1	eşleştir-	1
capcanlı	1	daima	1	doldur ³ -	1	eşlik	1
cazibeli	1	dalgı	1	dolu ¹	1	et ¹ -	1
ceviz	1	dalgalı	1	dolu ²	1	etkile-	1
cilt	1	damar	1	dolu ³	1	etkili	1
		daniş-	1	dolunay	1		

etkisi altında	1	götürür yel	haber gönder-	1	hükümdarlık	1
olmak		götürür sel	haksız	1	ılıman	1
etkisini	1	götürür	hak ver-	1	ısın-	1
göster-	1	geveze	hâl	1	ısıt-	1
etli ekmek	1	gez ³ -	halkla ilişkiler	1	ıspanak	1
ev sahipliği	1	gezdir-	hâlsiz	1	ışık	1
yap-		gidiş	hamburger	1	ışıl ışıl	1
evsiz	1	gir ³ -	hamur	1	ızgara köfte	1
eylül	1	gir ⁴ -	hani	1	icat	1
eyvah	1	giysi	hapşır-	1	içinde	1
ezogelin	1	gizli	hapşu	1	içli köfte	1
çorbası		golf	hareketli	1	ideal	1
fark et-	1	gölge	harf	1	iğne	1
farkında ol-	1	gösteri yap-	harita	1	iğne ol-	1
fatih	1	gönül ne	hassas	1	ihmal et-	1
fatura	1	kahve ister ne	hasta ol-	1	ikna et-	1
fayton	1	kahvehane	havacılık	1	ikram et-	1
ferah	1	gönül sohbet	hava olayı	1	il	1
fethet-	1	ister kahve	havasız	1	ilan	1
fıkra	1	bahane	hayalci	1	ilave et-	1
fırın ²	1	görme	hayırlı işler	1	ilçe	1
fırsatçı	1	görül-	hayran bırak-	1	imza	1
fırtına çık-	1	göster-	hayran kal-	1	inatçı	1
finans	1	gönül	hayran ol-	1	incecik	1
forma sok-	1	rahatlığı ile	hayretle	1	incele-	1
formül	1	gözlükçü	(hayr) olsun	1	incit-	1
fotoğrafçı	1	gözlükçülük	hazırlık	1	indir-	1
fotoğraf	1	gözü arkada	hazine	1	indirim	1
makinesi		kal-	hece	1	indirim yap-	1
futbolcu	1	gözün aydın	hediye et-	1	inek	1
garip	1	grip	heh!	1	internette gez-	1
gazeteci	1	güçlendir-	hem kel hem	1	ipince	1
gazetecilik	1	güle güle	fodul		iptal ol-	1
gazoz	1	kullan	hepimiz	1	ipucu	1
geceleri	1	gölüş	herhangi	1	iri	1
gecelik	1	günbatımı	her ikisi	1	isim tak-	1
geç ⁵ -	1	gün boyu	hesap	1	işaretle-	1
geçici	1	güneş	makinesi	1	işçilik	1
gel ² -	1	gözlüğü	heyecanlan-	1	işe al-	1
gel ³ -	1	güneşlen-	heyecanlı	1	işkembe	1
gelişme	1	güneşli	heykel	1	çorbası	1
genel müdür	1	günlerce	hım	1	işlem	1
gerçek	1	günlük ²	hırçınlık	1	itfaiyeci	1
gerekli	1	günlük	hipertansiyon	1	iyi eğlenceler	1
getirince el		güneşlik	hizmetçi	1	iyi kalpli	1
getirir yel		günlük tut-	horla-	1	iyileş-	1
getirir sel	1	günümüz	hoşça	1		
getirir		güvenilir				
götürünce el		güverte				

iyilik sağlık	1	kasap	1	kolay gelsin	1	lezzetsiz	1
izin iste-	1	kase	1	kol saati	1	liman	1
jilet	1	kaş	1	konfeksiyon	1	limon	1
kaba	1	kaşar peyniri	1	konferans	1	lobi	1
kadeh	1	kaşın-	1	konforlu	1	lodoslu	1
kader	1	kat-	1	konservatuar	1	lokma	1
kafa	1	katlı	1	konser ver-	1	lokum	1
kağıt mendil	1	katsayı	1	konuşma	1	lokum gibi	1
kağıt üzerinde	1	kavga et-	1	konuştur-	1	madalya	1
kahkahaya	1	kavuş-	1	kopya	1	madde	1
boğ-	1	kayak	1	kopyalama	1	madem	1
kahraman	1	kayalık	1	koridor	1	magazin	1
kal ⁴ -	1	kaybet-	1	korkak	1	makas	1
kaldır-	1	kayna-	1	korku	1	makine	1
kalıcı	1	kaynat-	1	korun-	1	makyaj yap-	1
kalın	1	kazan ¹ -	1	koskoca	1	malzeme	1
kaliteli	1	kazandibi	1	koşa koşa	1	manevi	1
kalk ⁴ -	1	kekik	1	koşu	1	mangal	1
kalori	1	kendini evine	1	koşul	1	manikür	1
kalp kır-	1	kapat-	1	kovala-	1	manken	1
kampüs	1	keyif	1	köçek	1	maraton	1
kan	1	kıpkırmızı ol-	1	köfteci	1	marka	1
kandır-	1	kır ¹ -	1	köşeli	1	marş	1
kap	1	kır ² -	1	közlenmiş	1	martı	1
kapa-	1	kırtasiye	1	kulak	1	masa tenisi	1
kapan-	1	kıs-	1	kulübe	1	masaya yatır-	1
kapıcı	1	kısa boylu	1	kumanda	1	matematik	1
kapıcılık	1	kısık	1	kumaş	1	medeni	1
kapısını çal-	1	kıskanç	1	kumlu	1	durum/ hâl	1
kapıya gel-	1	kıskıvrak	1	kupkuru	1	meğer	1
/dayan-	1	kışlık	1	kurabiye	1	mekan	1
kapkaranlık	1	kıtlık	1	kurak	1	melankoli	1
kararlı	1	kızart-	1	kuraklık	1	melek	1
karı koca ol-	1	kızartma	1	kurtul-	1	memnun	1
karınca	1	kızartma	1	kuru	1	memnuniyetle	1
karışık	1	kızgın	1	kurucu	1	memnun kal-	1
karpuz	1	kızıl	1	kuru fasulye	1	mendil	1
karşı ⁴	1	kız iste-	1	kurum	1	merasim	1
karşıla-	1	kilitle-	1	kutlama yap-	1	merkez	1
kart	1	kilometre	1	kutsal	1	mesafe	1
kartal kalkar	1	kim o?	1	kutu gibi	1	mesaj	1
dal sarkar dal	1	kimsecik	1	kuyumcu	1	meteorolojik	1
sarkar kartal	1	kirala-	1	künefe	1	metin	1
kalkar	1	kiraya ver-	1	kürek	1	metro	1
kartopu	1	klirik	1	küs-	1	meze	1
kartpostal	1	kokoreç	1	küstahlık	1	mezun	1
kasaba	1	koku al-	1	lazanya	1	mısır	1
		kola	1	leylek	1	miktar	1

minicik	1	otla-	1	popüler	1	satışa çıkar-	1
misal	1	oyna ³ -	1	porsiyon	1	satranç	1
mizaç	1	oyun parkı	1	posta	1	say-	1
mobilya	1	öğretim üyesi	1	prezans	1	sayfa	1
mola ver-	1	öğüt ver-	1	problem ol-	1	saygı	1
mosmor	1	ölü gibi	1	problem yaşa-	1	saygıdeğer	1
motif	1	ölümsüzlük	1	profiterol	1	saygılı	1
mp3çalar	1	ömür boyu	1	projektör	1	saygısız	1
mucize	1	önceden	1	psikolog	1	sayın	1
mum	1	önemsiz	1	puan	1	seç-	1
mutluluk	1	öner-	1	radıocu	1	sedefkar	1
mutsub	1	ördek	1	raf	1	sefer	1
muz	1	örnek	1	rahat ²	1	selamlaşma	1
müfettiş	1	öz	1	rahat et-	1	sembolik	1
mühendislik	1	özellik	1	rahatsız et-	1	sempozyum	1
müsaıt	1	özen göster-	1	rakip	1	semt	1
Müslüman	1	özet	1	randevulaş-	1	seneye	1
nar	1	özgürce	1	rendelet-	1	sensiz	1
nargile	1	paçanga	1	rengarenk	1	sergi	1
nasihat et-	1	böreeği	1	resepsiyoni st	1	sersefil	1
ne âlâ	1	pansiyon	1	rol	1	seslen-	1
nedeniyle	1	pantolon	1	romancı	1	sessizlik	1
nefes al-	1	para bas-	1	romatizma	1	ses yap-	1
ne kadar ²	1	para harca-	1	rüya gör-	1	sevda	1
ne olsun	1	para ile saadet	1	rüya tabiri	1	sevimli	1
nesne	1	olmaz	1	saat başı	1	sezar salatası	1
neşelen-	1	paramparça	1	saatlerce	1	sıcacık	1
netice	1	parmak	1	sabaha kadar	1	sığın-	1
nice	1	parti yap-	1	sabah akşam	1	sıkı	1
nikah	1	pasaport	1	sabırlı	1	sıkıcı	1
nikah kıy-	1	patla-	1	sabırsız	1	sıkıntı	1
nine	1	patron	1	sağlıksız	1	sıkı sıkı	1
nokta ¹	1	paylaş-	1	sahip	1	sımsıcak	1
nokta ²	1	pek çoğu	1	sahip ol-	1	sımsıkı	1
nokta koy-	1	perdelik	1	sahne	1	sınavsız	1
not	1	pergel	1	sakın	1	sır	1
not al-	1	peri	1	saklan-	1	sıradan	1
not bırak-	1	perperişan	1	sakla samanı	1	sırala-	1
numaralandır-	1	pespembe	1	gelir zamanı	1	sırayla	1
o anda	1	petrol	1	salça	1	sihirbazlık	1
oda tut-	1	pide	1	salıncak	1	simsiyah	1
odun	1	piramit	1	sallan ² -	1	sinir	1
oh	1	pirinç	1	salyangoz	1	sinyal	1
okul öncesi	1	pizza	1	sanat	1	sipariş	1
olur	1	plaj	1	sanatçı	1	site	1
ondan	1	poğaç	1	sanki	1	siyasetçi	1
opera	1	polisiye	1	santral	1	soda	1
ortak	1	politika	1	sar-	1	sofra	1
ortaya çık-	1	pop müzik	1	satıcı	1		

soğuk	1	tamam ²	1	tsunami	1	voleybol	1
algnlığı		tamamla-	1	tuvalet	1	volkanik	1
soluklan-	1	tamam mı?	1	tünel	1	vur-	1
sonsuz	1	tam bilet	1	uçurtma	1	ya bu deveyi	
sonunda	1	tamirci	1	uçuş	1	güdeceksin ya	1
sorun	1	tanıdık	1	uğraş-	1	bu diyardan	
söyle ² -	1	tapınak	1	ulaşım	1	gideceksin	
sözünü tut-	1	tara-	1	unvan	1	yağış al-	1
stadyum	1	tarafından	1	Urfa kebabı	1	yağmurluk	1
star	1	tarif	1	usta	1	ya hep ya hiç	1
stres at-	1	tartıl-	1	ut	1	yaka	1
suçlu	1	tartışma	1	utan-	1	yakala-	1
suçsuz	1	tastamam	1	uygula-	1	yakın-	1
suskun	1	taş-	1	uykusuz	1	yaklaş-	1
susuz kal-	1	taşı ² -	1	uzak dur-	1	yalnızca	1
sür ² -	1	taşın ¹ -	1	uzan-	1	yalnızlık	1
sür ³ -	1	tat-	1	uzunca	1	yanak	1
süresince	1	tatil yap-	1	uzunuzun	1	yanaş-	1
sürtün-	1	tava	1	ücret	1	yangın çık-	1
sürü	1	tavla	1	ücretsiz	1	yanından	1
süsle-	1	tavuk şiş	1	üfle-	1	ayırmamak	
sütlaç	1	tedavi ol-	1	ünlen-	1	yapıl-	1
süz-	1	tehlikeli	1	üstü üç taslı		yapış-	1
şalgam suyu	1	tek kişilik	1	taç saplı üç		yaprak	1
şampiyon	1	teklif	1	tunç taşı		sarması	
şanslı	1	tekne	1	çaldıran mı		yaralan-	1
şarj	1	tekrar et-	1	çabuk çıldırır;		yaramazlık	1
şart	1	tekrarla-	1	yoksa iç içe	1	yararlı	1
şaşırt-	1	tek yönlü	1	yüz ton saç		yarat-	1
şekerli	1	telsiz	1	kaplı çanı		yardımcı	1
şekerlik	1	tembellik	1	kaldıran mı		yardımsever	1
şelale	1	temizlik yap-	1	çabuk		yarım bırak-	1
şımar-	1	temsil et-	1	çıldırır?		yarım kal-	1
şirin	1	tercih	1	üşen-	1	yaşam	1
şiş	1	terzi	1	ütü masası	1	yaşan-	1
şiş kebabı	1	teslim et-	1	üz-	1	yaşlan-	1
şövalye	1	test	1	üzere	1	yaşlıca	1
şöyle	1	teşekkür	1	üzerine koy-	1	yat ¹ -	1
şu ara	1	tıpatıp	1	üzümlü	1	yatak odası	1
şurada	1	tırman-	1	vakti ol-	1	yatay	1
tadına bak-	1	tişört	1	vatandaş	1	yatılı okul	1
tadını çıkar-	1	tok	1	ve benzeri	1	yatıştır-	1
takım	1	ton	1	vefat et-	1	yavaşça	1
takip et-	1	ton balığı	1	vestiyer	1	yayımıla-	1
takma	1	top	1	veteriner	1	yayla çorbası	1
takma ad	1	topla ³ -	1	veterinerlik	1	yaylan-	1
taksimetre	1	toz	1	vezne	1	yazar	1
taksit	1	tropik	1	vitamin	1	yazı tahtası	1
tamam ¹	1			vize	1		

yazma	1	yoksa	1	yufka	1	zararlı	1
yedir-	1	yolcu et-	1	yukarı	1	zararsız	1
yemekhane	1	yolculuk yap-	1	yurt ¹	1	zar zor	1
yem ol-	1	/et-	1	yurt dışı	1	zehirli	1
yer ⁴	1	yoldan çık-	1	yusyuvarlak	1	zeka	1
yer değiştir-	1	yolla-	1	yüksel ¹ -	1	zenginlik	1
yerine	1	yorgun	1	yüksel ² -	1	zevk	1
yer kabuğu	1	yorgun	1	yüzlerce	1	zorluk	1
yerleş-	1	yorucu	1	yüzme	1		
yerleşim yeri	1	yorum	1	havuzu	1		
yeterince	1	yön	1	yüzük	1		
yetmişlik	1	yönetici	1	zaman ²	1		
yıldız	1	yönetmen	1	zamanında	1		
yoğun ²	1	yudumla-	1	zannet-	1		

Tablo 8: New Headway Yabancı Dil Ders Kitabında A1 ve A2 Seviyesindeki Tüm Sözcüklerin Alfabetik Dizini

SÖZCÜK SIKLIK

ability	1	all day long	3	arrival	1	balance	4
a bit	4	all over	14	arrive	15	balanced	1
about	149	all right	9	art	13	balcony	6
above	3	all time	7	arthritis	1	ball	1
abroad	2	alone	2	artist	13	ballet	6
academy	1	along	6	artistic	1	ballroom	1
accent	1	a lot	52	as	11	bamboo	1
accident	4	a lot of	63	ask	14	banana	5
accommodation	1	alphabet	2	asleep	2	band	21
accountant	5	already	4	aspirin	2	bank	21
acre	1	also	40	assistant	1	banker	2
across	5	although	4	astronaut	14	banking	1
act	1	altitude	1	astronomy	1	bar	10
activity	8	always	55	at all	6	barbecue	1
actor	10	amazed	1	athlete	2	barefoot	1
actress	2	amazing	14	atmosphere	1	barely	4
adaptor	2	ambition	2	attach	1	basil	2
add	6	ancient	1	attend	2	basketball	1
address	28	and	1104	at the	1	bath	4
adjective	1	animal	1	moment		bathroom	16
adventure	1	annoyed	4	at the same	1	battery	3
advice	4	annoying	1	time		be	107
aeronautical	2	another	14	attraction	1	beach	13
aerospace	1	answer	6	audition	1	bean	6
a few	1	any	107	august	5	beautiful	46
afford	2	anybody	10	aunt	9	beautifully	5
afraid	5	anymore	2	author	1	be careful	1
after	32	anyone	2	auto	1	because	73
afternoon	21	anything	24	autoroute	1	become	17
again	27	anytime	1	autumn	4	bed	40
against	1	anywhere	9	avenue	3	bedroom	39
age	18	apartment	10	aviation	2	beef	14
agency	3	appear	1	awake	1	beep	1
ago	22	apple	11	award	2	beer	13
agree	2	apple juice	7	away	5	before	19
ah!	19	application	2	awful	12	beg	1
aim	1	apply	2	baby	2	begin	14
air	6	appointment	1	back	22	beginning	1
airport	11	April	14	backpack	4	behavior	1
alarm clock	1	architect	4	bacon	3	behind	2
album	2	architecture	5	bad	18	be late	1
alike	2	area	3	badly	3	believe	4
a little bit	7	arm	1	badminton	2	below	2
alive	1	armchair	14	bag	16	bench	2
all	114	army	2	bake	1	bend	1
		around	6	bakery	1	between	13

big	95	breakfast	8	cat	7	clever	8
bike	5	breathe	1	catch	10	cliff	1
bilingual	2	bridge	8	cathedral	6	climate	2
bill	4	brilliant	3	CD player	7	climb	2
billiard	1	brilliantly	4	celebrate	1	clock	1
biology	3	bring	7	cello	2	close	5
birth	2	broccoli	4	central	2	closed	3
birthday	31	brother	74	Centre	25	clothes	24
biscuit	6	brown	8	century	14	cloud	1
bistro	2	buffet	1	cereal	2	cloudy	7
bit	8	build	2	certainly	5	club	12
black	8	builder	6	chair	3	coach	4
black pepper	1	building	20	champagne	2	coach station	1
Bless you!	1	burglar	1	change	7	coal	2
block	1	bus	43	channel	3	coast	6
blog	9	bus fare	1	character	1	coat	6
blogger	1	business	17	charity	7	coffee	51
blonde	3	businessman	26	chat	3	coke	7
blossom	2	businesswoman	3	cheap	16	cola	3
blue	6	bus station	1	check	10	cold	20
blue jeans	1	bus stop	9	check in	1	colleague	1
board	10	busy	27	check into	1	collect	3
boarding	1	but	232	check out	1	college	3
pass		butcher	1	cheese	30	colonial	1
boat	7	butter	9	chef	4	colorful	2
body	2	button	1	chemistry	2	colour	7
boil	2	buy	68	chemist's	13	come	72
bone	1	by	52	cherry	2	come down	3
book	40	bye	18	chess	2	comedy	1
bookseller	1	by the time	1	chicken	4	come on	11
bookshelf	2	café	13	child	71	comfort	1
bookshop	3	cake	11	childhood	2	comfortable	7
bookstore	5	call ¹	1	chips	9	comic	2
boot	5	call ²	26	chocolate	10	commander	1
border	1	camera	9	choose	5	commercial	1
bore	1	camp	1	chop	7	common	1
bored	6	camping	3	chopped	2	communicate	1
boring	11	campus	1	Christmas	6	commuter	1
born	92	capital	2	church	5	company	17
borrow	1	car	63	cider	2	compare	2
boss	1	card	16	cinema	24	compartment	1
both	26	careful	6	circle	1	compass	1
bottle	4	carefully	8	city	81	competition	1
boutique	1	car park	8	city centre	3	complaint	3
bowling	2	carpet	4	clap	1	complete	5
alley		carrot	8	class	32	computer	62
box	2	carry	5	classical	4	concert	3
boy	10	cartoon	1	classroom	4	condition	1
boyfriend	12	case	1	clean	14	conditioner	3
bread	22	castle	2	cleaner	1	congratulations	2
break	4	casual	1	clear	1	connect	1

connection	1	dancer	7	discuss	2	egg	10
contact	1	dancing	7	disgusting	1	either	1
continual	1	dangerous	7	dish	4	electric	1
continue	2	dark	3	dishwasher	3	electricity	1
contrast	1	darling	4	disk	1	elegant	1
conversation	5	date	12	distance	1	elevator	2
cook	65	daughter	14	dive	1	else	8
cooker	3	day	115	divorced	2	email	41
cookery	4	day after day	1	do	250	emergency	1
cooking	5	day and night	1	doctor	28	end	13
cool ¹	8	day by day	1	dog	14	endless	2
cool ²	3	daytime	2	don't listen		engine	1
corner	2	dealer	1	to other	1	engineer	6
cosmopolitan	5	dear	10	people's		engineering	2
cost	5	death	1	advice		enjoy	20
cottage	1	December	7	door	5	enormous	3
cottage pie	7	decide	4	do shopping	1	enough	8
count	2	deeply	1	double	1	enthusiastic	1
country	41	defense	1	down	16	entrance	1
country	1	definite	1	downstairs	1	entry	1
music		definitely	1	downtown	1	envelope	1
countryside	3	degree	3	drama	3	equipment	1
couple	2	delicious	14	draw	13	especially	4
course	2	dentist	1	drawer	4	espresso	1
court	4	department	1	drawing	2	evening	68
cousin	12	departure	4	dress	4	event	2
cover	2	describe	5	drink	37	even though	1
cowboy	1	desert	2	drive	30	ever	21
crash	2	design	1	driver	14	every	31
crazy	1	designer	3	drop	2	everybody	10
credit card	3	desk	12	dry	9	everyday	21
crew	1	dessert	4	due	1	everyone	15
crisp	4	destination	1	during	3	everything	28
crispy	1	detective	3	DVD player	10	every time	1
crossing	1	develop	2	dyslexic	3	everywhere	15
crowd	3	diary	2	each	6	exactly	3
crowded	2	dictionary	14	each other	2	exam	10
cruise	3	die	6	eagle	2	example	2
cry	4	diet	3	early	31	excellent	11
cube	1	difference	1	earn	23	excited	18
cultural	1	different	19	earth	18	exciting	13
culture	2	difficult	14	earthquake	1	exclaim	1
cup	14	dining	1	ease	1	Excuse me!	16
custom	1	dining room	11	easily	1	exercise	19
cut	3	dinner	26	east	8	exhibition	4
cycle	3	direction	6	easy	18	exit	1
cycling	4	director	2	eat	69	expensive	36
dad	23	dirty	1	economics	1	experience	8
daddy	1	disappointed	1	edge	1	experiment	3
daily	1	disaster	1	education	3	expert	3
dance	14	discover	2	effect	2	explain	1

exploration	2	first	40	fry	1	good	187
explorer	1	first name	12	full	10	good	7
export	1	fish	21	fun	3	afternoon	
express	2	fisherman	18	funny	8	goodbye	9
extra	1	fish finger	1	furniture	2	good evening	2
extreme	2	fishing	10	fussy eater	3	good looking	1
eye	5	fist	1	future	7	Good luck!	3
fabulous	4	fit	3	gallery	4	good	13
face	1	fitness	2	gamble	3	morning	
fact	5	flag	3	game	15	good night	5
fail	4	flat	58	garage	4	goods	1
fall	1	fleet	1	garden	22	go out	35
family	57	flight	22	gardener	2	go shopping	22
family tree	1	float	1	gardening	1	go up	2
famous	32	floor	21	gate	6	govern	1
fan	2	flower	5	generally	1	government	2
fantastic	34	fluent	1	gent	1	graduate	1
far	6	fluently	7	gentlemen	1	gram	2
farm	2	fly	36	geography	2	grandchild	1
farmer	4	fog	1	get ¹	27	granddad/gra	2
farmland	1	foggy	4	get ²	15	ndad	
fashion	6	folk song	1	get ³	15	grandfather	5
fashionable	1	follow	4	get away	1	grandmother/	16
fast	34	food	52	get better	1	grandma	
fast food	1	foot	3	get bored	3	grandparent	4
father	48	football	39	get in	1	grandson	1
favorite	26	for	259	get married	8	grape	1
favour	1	forecast	2	get off	4	grass	1
February	6	foreign	5	get on	8	grate	1
feel	7	foreigner	1	get out	2	grateful	1
feeling	2	foreign	1	get ready	2	gravity	2
ferry	2	language		get up	45	great	75
festival	17	for example	1	get warm	1	green	6
field	5	forget	6	get wet	1	grill	1
fighting	1	form	2	giant	1	grizzly bear	1
fill	1	formal	2	gift	1	group	6
film	34	former	1	girl	12	grow	8
fin	1	for sale	2	girlfriend	15	grow up	10
final	3	fortunately	4	give	38	guess	2
finally	5	forward	2	glad	1	guest	4
find	20	free	32	glass	8	guide	2
finding	1	freedom	1	glasses	8	guitar	10
find out	4	fresh	8	go	564	guy	4
fine	36	Friday	22	goal	1	gym	11
finger	2	fridge	4	goddess	1	gymnasium	1
fingerprint	2	fried	1	go down	1	habit	1
finish	17	friend	87	goer	1	hair	15
fire	2	friendly	6	gold	2	hairstresser	1
fireplace	1	frightened	2	golden	1	half	7
firework	1	front	3	golf	15	hall	1
firm	2	fruit	13	golf course	1	ham	19

hamburger	11	hill	5	imagine	2	jeans	8
hand	3	him	29	immediate	1	jewellery	1
handbag	3	hire	1	immediately	6	job	92
handicraft	1	his	205	important	17	jogging	2
hand luggage	3	historic	1	impossible	1	join	2
handsome	2	history	11	impression	1	joke	2
happen	8	hit	5	(I'm) sorry	11	jokey	1
happy	26	hm!	5	include	2	journal	1
happy	7	hobby	1	including	1	journalist	10
birthday		holiday	58	incredible	1	journey	17
happy new	1	home	79	indeed	3	juice	3
year		homework	27	independence	1	July	13
hard	31	honey	1	independent	3	jumbo jet	3
hardware	3	hooray!	1	individual	1	jump	2
hardworking	2	hope	12	indoor	3	jumper	3
harmony	1	horrible	5	industry	1	June	11
hat	5	horse	3	informal	1	junior high	1
hate	5	horse riding	1	information	10	school	
have ¹	370	hospital	13	ingredient	3	jury	1
have ²	32	hospitality	1	inhabitant	1	just	75
have ³	10	host	1	injury	2	keep	2
have ⁴	73	hot	31	inscription	1	ketchup	1
have ⁵	1	hotel	42	inside	4	kettle	2
have a nice	4	hour	25	instructor	1	key	11
day		house	74	instrument	7	kid	13
have	18	houses of	2	intelligent	2	kidding	1
breakfast		parliament		interest	4	kilometer	7
have no idea	1	housewife	2	interested	5	kind ¹	4
have shower	6	housework	5	interesting	18	kind ²	10
siesta	1	how	112	international	9	kiss	1
he	773	how are you?	19	internet	26	kitchen	23
head	2	however	7	interpreter	2	knee	1
headquarters	1	how long	12	interview	6	know	66
health	3	how many	49	interviewer	3	laboratory	1
hear	18	how much	39	into	18	lady	5
heart	1	huge	3	introduce	1	lake	2
heat	3	huh!	1	introduction	2	lamp	11
heavy	1	human	3	invade	1	land ¹	6
hectare	1	humid	1	invitation	2	land ²	5
hello	52	hundreds	1	invite	4	land ³	1
help	36	hungry	8	island	2	landing	3
her	188	hurry	1	it	755	lane	2
herb	1	hurt	2	ice cream	19	language	31
here	78	husband	16	ice skating	2	laptop	11
hero	1	hut	1	ill	2	large	17
hey!	6	I	1729	in	3	last	82
hi	36	idea	7	in front of	1	late	62
high	6	identical	1	jacket	1	latte	4
high class	1	twin		jam	2	laugh	3
highlight	3	if	18	January	10	law	2
high school	4	image	1	jazz	2	lawyer	3

lay	1	lovely	33	middle	2	move	1
layer	1	lucky	9	midnight	1	in(into)	
leap	1	luggage	1	midweek	1	movie	1
learn	41	lunch	33	mile	7	movie	1
least	1	machine	7	military	1	theater	
leather	1	mackerel	2	milk	10	Mr.	6
leave	54	madam	1	millionaire	4	Mrs.	4
lecture	1	magazine	9	mince	5	Ms	3
left ¹	10	main	4	mind	2	much	83
left ² (leave)	3	mainly	1	mine	5	mud	2
left hand	1	major	2	mineral	1	mug	5
leg	2	make	48	water		multicultural	1
leisure	4	mall	1	minute	20	mum	27
lend	2	man	32	mirror	1	mummy	2
lesson	12	manager	3	miss ¹	2	muscle	1
let	4	mankind	2	miss ²	1	museum	16
let's	10	many	39	miss ³	4	music	53
letter	3	map	3	mix ¹	4	musical	6
lettings	1	marathon	2	mix ²	3	musician	3
library	5	March	6	mixed	2	mustard	3
lie	2	market	20	mixture	1	my	456
life	38	married	66	Mm!	18	mysterious	1
lift	4	marry	1	mobile	3	name	190
lift off	2	massage	1	mobile	11	nan	1
light	6	match	3	phone		national	1
like ¹	337	math	3	model ¹	2	nationality	4
like ²	20	matter	6	model ²	3	near	44
lily	1	May	11	modern	16	nearby	2
limit	1	maybe	4	module	2	nearly	5
line	1	mayonnaise	1	moment	9	need	26
link	1	mayor	1	Monday	25	nephew	1
lipstick	2	me	93	money	45	nervous	2
list	10	meal	21	money		network	2
listen	30	mean	10	makes the	1	never	48
little	12	meaning	1	world go		never mind	3
live	167	meat	8	round		new	59
living	2	medicine	4	month	24	news	10
living room	29	medium	9	moon	15	newsagent	8
local	4	meet ¹	46	moral	1	newspaper	9
location	2	meet ²	11	more	55	new year	1
long	22	meet ³	1	morning	69	new year's	1
look	51	meeting	5	most	31	eve	
look after	5	megacity	4	mostly	1	next	38
look for	1	memory	1	mother	49	next to	30
look out	1	mention	1	motor	1	nice	42
lose+lost	14	menu	3	motorbike	3	niece	1
lot	17	mess	1	motor racing	1	night	47
lots of	2	message	4	motorway	3	nightclub	5
lottery	1	meter	3	Mount	1	no	257
loud	3	method	1	mountain	14	nobody	11
love	96	metro	3	move	14	noise	4

noisy	3	or	94	past ²	15	plane	13
nonstop	1	orange ¹	7	past ³	10	planet	4
no one	3	orange ²	1	past ⁴	4	plant	3
normal	1	orange juice	4	pasta	10	plaster	1
north	21	orbit	1	path	2	plate	8
northwest	1	orchard	1	pavement	3	platform	4
not	804	order	4	pay	12	play ¹	63
not bad	3	origin	1	pay rise	2	play ²	45
note	1	originally	1	pea	1	play ³	32
notebook	1	other	17	peace	1	player	1
nothing	25	our	55	peaceful	1	plaza	1
notice	1	out	8	peanut	1	please	92
noun	1	outdoor	7	pear	2	pleased	4
November	6	out of order	1	pedestrian	2	pleasure	2
now	79	outside	8	crossing		pocket	1
nowadays	1	oven	3	pen	7	pocket	6
nowhere	6	ovenproof	1	pencil	4	money	
number	36	over ¹	20	people	96	podcast	1
nurse	15	over ²	1	pepper	3	poem	3
nut	2	over ³	5	per	5	point	2
oat	5	overnight	7	percent	1	poker	3
obey	1	over there	7	perfect	5	police	3
occasion	2	own	9	perform	1	police officer	1
ocean	2	oxygen	1	performer	1	polite	6
o'clock	52	packet	5	perhaps	3	politician	3
October	7	packing	7	person	2	poll	1
of course	46	page	1	personal	1	pollution	1
off ¹	1	pain	1	personality	2	poor	16
off ²	2	paint	1	personally	1	pop	5
offer	5	painter	3	pet	1	popular	9
office	24	painting	12	petrol	3	population	6
often	39	pair	2	petrol station	5	portable	1
oh!	108	pan	1	phenomenal	1	possibility	1
oil	5	papa	2	phew!	1	possible	1
oilrig	4	paper	4	philosophy	1	post ¹	5
okay	59	parcel	1	phone ¹	34	post ²	1
old ¹	44	pardon!	2	phone ²	10	postcard	9
old ²	54	parent	45	photo	14	postcode	2
olive	2	park	22	photograph	19	poster	5
on	4	parking	1	physics	4	post office	11
once	4	part	13	pianist	2	potato	13
one by one	1	partner	11	piano	12	poverty	2
on foot	1	part time	2	picture	21	practice	1
onion	16	party	29	pie	1	prefer	6
online	3	pass	1	piece	4	preheat	1
only	34	passenger	2	pilot	8	preparation	1
onto	4	passer-by	1	pink	2	prepare	2
open	20	passion	4	pioneer	1	present ¹	7
open air	1	passionate	2	pizza	18	present ²	5
opera	3	passport	5	place	19	present ³	1
opposite	4	past ¹	1	plan	6	presenter	2

president	14	rainy	8	river	14	scholarship	1
press	1	rare	1	road	24	school	130
pretty	4	raspberry	1	roast	2	schoolboy	2
price	7	ravel	1	rock ¹	1	schooldays	1
princess	2	raw	1	rock ²	5	science	2
print	1	read	32	rocket	3	scientific	2
private	6	reading	2	roll	1	scientist	3
prize	1	ready	9	romance	1	scissors	1
probably	1	real	6	romantic	4	screwdriver	1
problem	18	really	106	room	14	sea	14
prodigy	1	reason	1	rose	1	seafood	4
produce	1	receive	5	round	9	seaside	2
professional	1	recently	1	roundabout	7	season	10
professor	5	receptionist	3	route	1	seat	2
program	4	recipe	7	row	2	security	2
programme	13	record	1	rubbish	2	see	115
progress	1	red	14	rucksack	1	seed	1
project	1	reduce	1	rugby	1	see you	9
properly	1	regular	1	rule	2	see you later	7
property	1	regularly	1	run	18	see you soon	1
proud	5	relationship	2	runner	1	sell	12
psychology	2	relative	1	running	1	sellotape	1
pub	7	relativity	1	running	1	send	18
public	3	relax	17	water		sense	1
public	2	remember	1	rural	1	sentimental	2
transport		remind	1	rush	1	September	13
publish	2	rename	2	sad	1	serve	1
pudding	2	rent	7	safari	5	service	1
pull	2	reply	1	safe	7	set foot	1
purple	2	report	1	sail	3	setup	1
purse	2	reporter	1	sailing	6	shh!	2
push	3	request	2	sailor	3	shampoo	6
put	15	research	6	salad	11	share	1
put up	3	reserve	1	salary	2	she	675
pyramid	4	resort	1	sale	6	ship	3
quality	1	rest ¹	8	salesman	1	shirt	3
quarter	6	rest ²	1	salmon	2	shoe	6
queen	1	restaurant	49	salt	4	shop	36
question	14	retire	3	same	15	shop	3
questionnaire	1	return	7	same to you	4	assistant	
queue	1	review	1	sample	1	shopping	12
quick	1	revolution	1	sandwich	55	shopping	2
quickly	7	rice	8	sanitation	1	centre	
quiet	2	rich	21	Saturday	42	shopping	1
quietly	2	rickshaw	1	sauce	5	mall	
quite	22	ride	10	sausage	1	short	5
rabbi	1	right ¹	21	save	1	shorts	2
racing	4	right ²	13	saving	1	shout	2
radio	3	right now	1	say	57	show	4
railway	8	ring	1	scale	1	shower	7
rain	22	rise	1	scarf	3	showery	1

shy	1	sofa	19	stand up	1	sunbathe	1
side	3	soft	2	star ¹	1	sunbathing	1
side order	2	software	3	star ²	9	Sunday	54
sight	1	solve	1	star ³	1	sunglasses	2
sightseeing	7	some	154	start	47	sunny	24
sign	5	somebody	8	starter	2	sunrise	3
signature	3	someone	3	starve	1	sunset	4
silently	1	something	27	state	4	sunshine	4
silly	2	sometimes	57	station	15	super	4
similar	1	somewhere	8	stationer's	2	supermarket	9
simple	5	son	23	statue	1	superstar	2
sincerely	1	song	16	stay ¹	21	supper	4
sing	23	soon	15	stay ²	30	supply	3
singer	16	sorry	16	stay up	1	sure	15
singing	3	sort	10	steak	4	surf	2
sir	1	sound	5	step	2	surface	1
sister	57	soup	6	sticky	1	surname	28
sit	21	south	17	still ¹	9	surprising	1
sit down	3	southeast	1	still ²	2	surround	2
site	1	southwest	3	stock	1	survey	1
size	1	souvenir	1	stone	1	sweet	2
skateboard	4	sow	1	stop	26	swim	23
ski	14	spa	3	store	1	swimming	19
skier	1	space	13	storm	1	swimming	7
skiing	28	space station	6	stormy	2	pool	
skill	1	spaghetti	4	story	14	switch on	1
sky	5	sparkling	2	straight	8	system	2
skyscraper	2	sparkling	3	strawberry	2	table	18
sleep	27	water		street	35	tablespoon	1
slice	8	speak	109	stressful	1	take ¹	13
slide	2	special	12	striped	1	take ²	14
slogan	1	spectacular	2	strong	3	take ³	17
slow	5	speed	4	structure	1	take ⁴	4
slowly	8	spell	18	student	65	take a step	1
slum	1	spend	8	studio	1	take away	4
small	42	spice	2	study	49	take it easy	2
smell	1	spicy	1	subject	1	take off	4
smile	5	spoon	3	subway	1	take photo	6
smoke	3	sport	43	succeed	1	take	2
smoking	2	spotting	1	success	5	photograph	
smooth	1	celebrity		successful	8	take picnic	1
snack	3	spring	6	such	5	take place	5
snake	1	spy	1	such as	2	take (sb) out	1
sneeze	1	square	10	suddenly	3	take siesta	2
snooker	1	squash	3	sugar	2	talented	1
snowboarding	1	stable	1	suggest	2	talk	38
snowy	3	staff	2	suggestion	1	tall	14
so ¹	78	stage	4	suit	5	tap water	1
so ²	39	stamp	7	suitcase	4	taste	1
social	1	stand	2	summer	26	tasty	1
sock	1	stand back	1	sun	3	tattoo	1

taxi	14	tidy	2	trousers	2	violin	7
tea	31	tie	4	true	3	violinist	2
teach	26	tiger	3	truth	1	visit	35
teacher	58	till	4	try	10	visitor	5
team	5	time ¹	79	t-shirt	6	volcano	2
teenager	1	time ²	40	Tuesday	8	voyage	3
telephone	5	time ³	7	turn ¹	15	wait	18
telephone	1	time ⁴	15	turn ²	1	waiter	4
number		tin	1	turn ³	1	waitress	1
television	77	tired	17	turn back	1	wake up	5
tell	35	tiring	1	turn off	2	walk	45
temperature	5	title	2	twice	1	walking	8
temple	3	toast	8	twin	4	walking stick	1
tennis	46	today	35	typical	1	wall	12
tent	4	toddler	1	ugh!	3	wallet	1
term	2	toffee	1	umbrella	3	want	141
terrible	5	together	14	uncle	4	war	1
test	3	toilet	7	under	10	warm	15
text	2	tomato	23	underground	5	wash	6
texting	1	tomorrow	19	understand	17	washing	1
text message	2	tonight	18	understand	1	washing	2
thank	2	too ¹	46	what really		machine	
thank	4	too ²	35	matters in		washing up	3
goodness		tooth	1	life		watch ¹	71
thanks	55	toothpaste	2	unfortunately	5	watch ²	1
thank you	51	top	6	unhealthy	1	water	11
that	204	topping	3	unique	1	wave	1
theatre	9	touch	1	universe	1	way ¹	9
their	58	tour	9	university	40	way ²	7
them	40	tourist	9	until	29	we	455
theme park	1	towel	3	unusual	1	wear	25
then	61	tower	3	up	18	weather	46
theory	2	town	37	update	1	website	2
there	67	town centre	15	upon	1	wedding	5
there are	136	town hall	4	upstairs	3	Wednesday	8
there is	151	toy	1	up to date	1	week	40
these	23	track	2	us	16	weekday	1
they	483	tractor	3	use	33	weekend	69
thick	2	traditional	4	usual	3	weightless	1
thin	4	traffic	5	usually	38	welcome	5
thing	40	traffic light	5	valley	1	well	146
think	71	traffic sign	1	vanilla	1	well done	1
thirsty	1	train	24	variety	1	west	9
this	171	trainers	6	vase	1	western	1
those	16	transport	8	vegetable	14	wet	13
thou	1	travel	41	vendor	1	what	545
through	11	tree	3	very	215	what a pity	3
thunder	1	trencher	1	view	4	when	217
Thursday	7	trip	8	villa	4	where	306
thyme	4	trolleybus	3	village	20	wherefore	1
ticket	15	trouble	1	violet	1	which	47

while	3	winter	13	world	48	yes	265
white	9	wish	3	worldwide	2	yesterday	57
who	109	with	206	worried	5	yet	22
whole	2	woman	12	worry	13	yoghurt	2
whose	1	wonderful	7	worrying	1	you	1117
why	94	wood	6	would like	148	young	21
wife	35	wool	1	would love	2	your	277
win	12	word	10	wow!	18	yourself	1
wind	1	work ¹	194	write	38	yuk!	2
window	9	work ²	88	writer	10	yup	1
windsurfing	2	work ³	6	wrong	2	zip code	2
windy	3	worker	2	yeah!	35	zoo	1
wine	33	work more	1	year	113	zoologist	4
winner	1	earn more		yellow	2		

Tablo 9: New Headway Yabancı Dil Ders Kitabı Genel Sıklık Dizini**SÖZCÜK SIKLIK**

I	1729	who	109	a lot of	63	meet ¹	46
you	1117	oh!	108	car	63	of course	46
and	1104	any	107	play ¹	63	tennis	46
not	804	be	107	computer	62	too ¹	46
he	773	really	106	late	62	weather	46
it	755	love	96	then	61	get up	45
she	675	people	96	new	59	money	45
go	564	big	95	okay	59	parent	45
what	545	or	94	flat	58	play ²	45
they	483	why	94	holiday	58	walk	45
my	456	me	93	teacher	58	near	44
we	455	born	92	their	58	old ¹	44
have ¹	370	job	92	family	57	bus	43
like ¹	337	please	92	say	57	sport	43
where	306	work ²	88	sister	57	hotel	42
your	277	friend	87	sometimes	57	nice	42
yes	265	much	83	yesterday	57	Saturday	42
for	259	last	82	always	55	small	42
no	257	city	81	more	55	country	41
do	250	home	79	our	55	email	41
but	232	now	79	sandwich	55	learn	41
when	217	time ¹	79	thanks	55	travel	41
very	215	here	78	leave	54	also	40
with	206	so ¹	78	old ²	54	bed	40
his	205	television	77	Sunday	54	book	40
that	204	great	75	music	53	first	40
work ¹	194	just	75	a lot	52	them	40
name	190	brother	74	by	52	thing	40
her	188	house	74	food	52	time ²	40
good	187	because	73	hello	52	university	40
this	171	have ⁴	73	o'clock	52	week	40
live	167	come	72	coffee	51	bedroom	39
some	154	child	71	look	51	football	39
there is	151	think	71	thank you	51	how much	39
about	149	watch ¹	71	how many	49	many	39
would like	148	eat	69	mother	49	often	39
well	146	morning	69	restaurant	49	so ²	39
want	141	weekend	69	study	49	give	38
there are	136	buy	68	father	48	life	38
school	130	evening	68	make	48	next	38
day	115	there	67	never	48	talk	38
see	115	know	66	world	48	usually	38
all	114	married	66	night	47	write	38
year	113	cook	65	start	47	drink	37
how	112	student	65	which	47	town	37
				beautiful	46	expensive	36

fine	36	skiing	28	rain	22	interesting	18
fly	36	surname	28	yet	22	into	18
help	36	again	27	afternoon	21	Mm!	18
hi	36	busy	27	band	21	pizza	18
number	36	get ¹	27	bank	21	problem	18
shop	36	homework	27	ever	21	run	18
go out	35	mum	27	everyday	21	send	18
street	35	sleep	27	fish	21	spell	18
tell	35	something	27	floor	21	table	18
today	35	both	26	meal	21	tonight	18
too ²	35	businessman	26	north	21	up	18
visit	35	call ²	26	picture	21	wait	18
wife	35	dinner	26	rich	21	wow!	18
yeah!	35	favorite	26	right ¹	21	become	17
fantastic	34	happy	26	sit	21	business	17
fast	34	internet	26	stay ¹	21	company	17
film	34	need	26	young	21	festival	17
only	34	stop	26	building	20	finish	17
phone ¹	34	summer	26	cold	20	important	17
lovely	33	teach	26	enjoy	20	journey	17
lunch	33	centre	25	find	20	large	17
use	33	hour	25	like ²	20	lot	17
wine	33	Monday	25	market	20	other	17
after	32	nothing	25	minute	20	relax	17
class	32	wear	25	open	20	south	17
famous	32	anything	24	over ¹	20	take ³	17
free	32	cinema	24	village	20	tired	17
have ²	32	clothes	24	ah!	19	understand	17
man	32	month	24	before	19	bag	16
play ³	32	office	24	different	19	bathroom	16
read	32	road	24	exercise	19	card	16
birthday	31	sunny	24	ham	19	cheap	16
early	31	train	24	how are	19	down	16
every	31	dad	23	you?		Excuse me!	16
hard	31	earn	23	ice cream	19	grandmother	16
hot	31	kitchen	23	photograph	19	/grandma	
language	31	sing	23	place	19	husband	16
most	31	son	23	sofa	19	modern	16
tea	31	swim	23	swimming	19	museum	16
cheese	30	these	23	tomorrow	19	onion	16
drive	30	tomato	23	age	18	poor	16
listen	30	ago	22	bad	18	singer	16
next to	30	back	22	bye	18	song	16
stay ²	30	bread	22	earth	18	sorry	16
him	29	flight	22	easy	18	those	16
living room	29	Friday	22	excited	18	us	16
party	29	garden	22	fisherman	18	arrive	15
until	29	go shopping	22	have	18	everyone	15
address	28	long	22	breakfast		everywhere	15
doctor	28	park	22	hear	18	game	15
everything	28	quite	22	if	18	get ²	15

get ³	15	together	14	apple	11	mean	10
girlfriend	15	vegetable	14	as	11	milk	10
golf	15	art	13	boring	11	news	10
hair	15	artist	13	cake	11	past ³	10
moon	15	beach	13	come on	11	pasta	10
nurse	15	beer	13	dining room	11	phone ²	10
past ²	15	between	13	excellent	11	ride	10
put	15	café	13	gym	11	season	10
same	15	chemist's	13	hamburger	11	sort	10
soon	15	draw	13	history	11	square	10
station	15	end	13	(I'm) sorry	11	try	10
sure	15	exciting	13	June	11	under	10
ticket	15	fruit	13	key	11	word	10
time ⁴	15	good	13	lamp	11	writer	10
town centre	15	morning		laptop	11	all right	9
turn ¹	15	hospital	13	May	11	anywhere	9
warm	15	July	13	meet ²	11	aunt	9
all over	14	kid	13	mobile	11	blog	9
amazing	14	part	13	phone		bus stop	9
another	14	plane	13	nobody	11	butter	9
April	14	potato	13	partner	11	camera	9
armchair	14	programme	13	post office	11	chips	9
ask	14	right ²	13	salad	11	dry	9
astronaut	14	September	13	through	11	goodbye	9
beef	14	space	13	water	11	international	9
begin	14	take ¹	13	actor	10	lucky	9
century	14	wet	13	anybody	10	magazine	9
clean	14	winter	13	apartment	10	medium	9
cup	14	worry	13	bar	10	moment	9
dance	14	awful	12	board	10	newspaper	9
daughter	14	boyfriend	12	boy	10	own	9
delicious	14	club	12	catch	10	popular	9
dictionary	14	cousin	12	check	10	postcard	9
difficult	14	date	12	chocolate	10	ready	9
dog	14	desk	12	dear	10	round	9
driver	14	first name	12	DVD player	10	see you	9
lose+lost	14	girl	12	egg	10	star ²	9
mountain	14	hope	12	everybody	10	still ¹	9
move	14	how long	12	exam	10	supermarket	9
photo	14	lesson	12	fishing	10	theatre	9
president	14	little	12	full	10	tour	9
question	14	painting	12	grow up	10	tourist	9
red	14	pay	12	guitar	10	way ¹	9
river	14	piano	12	have ³	10	west	9
room	14	sell	12	information	10	white	9
sea	14	shopping	12	January	10	window	9
ski	14	special	12	journalist	10	activity	8
story	14	wall	12	kind ²	10	bit	8
take ²	14	win	12	left ¹	10	black	8
tall	14	woman	12	let's	10	breakfast	8
taxi	14	airport	11	list	10	bridge	8

brown	8	charity	7	way ²	7	private	6
carefully	8	chop	7	wonderful	7	quarter	6
car park	8	cloudy	7	add	6	real	6
carrot	8	coke	7	air	6	research	6
clever	8	colour	7	along	6	sailing	6
cool ¹	8	comfortable	7	answer	6	sale	6
east	8	cottage pie	7	around	6	shampoo	6
else	8	dancer	7	at all	6	shoe	6
enough	8	dancing	7	balcony	6	soup	6
experience	8	dangerous	7	ballet	6	space station	6
fresh	8	December	7	bean	6	spring	6
funny	8	feel	7	biscuit	6	take photo	6
get married	8	fluently	7	blue	6	top	6
get on	8	future	7	bored	6	trainers	6
glass	8	good	7	builder	6	t-shirt	6
glasses	8	afternoon		careful	6	wash	6
grow	8	half	7	cathedral	6	wood	6
happen	8	happy	7	Christmas	6	work ³	6
hungry	8	birthday		coast	6	accountant	5
jeans	8	however	7	coat	6	across	5
meat	8	idea	7	die	6	afraid	5
newsagent	8	instrument	7	direction	6	architecture	5
out	8	kilometer	7	each	6	august	5
outside	8	machine	7	engineer	6	away	5
pilot	8	mile	7	far	6	banana	5
plate	8	October	7	fashion	6	beautifully	5
railway	8	orange ¹	7	February	6	bike	5
rainy	8	outdoor	7	forget	6	bookstore	5
rest ¹	8	overnight	7	friendly	6	boot	5
rice	8	over there	7	gate	6	carry	5
slice	8	packing	7	green	6	certainly	5
slowly	8	pen	7	group	6	choose	5
somebody	8	present ¹	7	have shower	6	church	5
somewhere	8	price	7	hey!	6	close	5
spend	8	pub	7	high	6	complete	5
straight	8	quickly	7	immediately	6	conversation	5
successful	8	recipe	7	interview	6	cooking	5
toast	8	rent	7	land ¹	6	cosmopolitan	5
transport	8	return	7	light	6	cost	5
trip	8	roundabout	7	March	6	describe	5
Tuesday	8	safe	7	matter	6	door	5
walking	8	see you later	7	Mr.	6	eye	5
Wednesday	8	shower	7	musical	6	fact	5
a little bit	7	sightseeing	7	November	6	field	5
all time	7	stamp	7	nowhere	6	finally	5
apple juice	7	swimming	7	plan	6	flower	5
boat	7	pool		pocket	6	foreign	5
bring	7	Thursday	7	money		good night	5
cat	7	time ³	7	polite	6	grandfather	5
CD player	7	toilet	7	population	6	hat	5
change	7	violin	7	prefer	6	hate	5

hill	5	traffic	5	foggy	4	pyramid	4
hit	5	traffic light	5	follow	4	racing	4
hm!	5	underground	5	fortunately	4	romantic	4
horrible	5	unfortunately	5	fridge	4	salt	4
housework	5	visitor	5	gallery	4	same to you	4
interested	5	wake up	5	garage	4	seafood	4
lady	5	wedding	5	get off	4	show	4
land ²	5	welcome	5	grandparent	4	skateboard	4
library	5	worried	5	guest	4	spaghetti	4
look after	5	a bit	4	guy	4	speed	4
meeting	5	accident	4	have a nice	4	stage	4
mince	5	advice	4	day		state	4
mine	5	already	4	high school	4	steak	4
mug	5	although	4	inside	4	suitcase	4
nearly	5	annoyed	4	interest	4	sunset	4
nightclub	5	architect	4	invite	4	sunshine	4
oat	5	autumn	4	kind ¹	4	super	4
offer	5	backpack	4	latte	4	supper	4
oil	5	balance	4	leisure	4	take ⁴	4
over ³	5	barely	4	let	4	take away	4
packet	5	bath	4	lift	4	take off	4
passport	5	believe	4	local	4	tent	4
per	5	bill	4	main	4	thank	4
perfect	5	bottle	4	maybe	4	goodness	
petrol	5	break	4	medicine	4	thin	4
station		brilliantly	4	megacity	4	thyme	4
pop	5	broccoli	4	message	4	tie	4
post ¹	5	carpet	4	millionaire	4	till	4
poster	5	chef	4	miss ³	4	town hall	4
present ²	5	chicken	4	mix ¹	4	traditional	4
professor	5	classical	4	Mrs.	4	twin	4
proud	5	classroom	4	nationality	4	uncle	4
receive	5	coach	4	noise	4	view	4
rock ²	5	cookery	4	oilrig	4	villa	4
safari	5	court	4	on	4	waiter	4
sauce	5	crisp	4	once	4	zoologist	4
short	5	cry	4	onto	4	above	3
sign	5	cycling	4	opposite	4	agency	3
simple	5	darling	4	orange juice	4	all day long	3
sky	5	decide	4	order	4	area	3
slow	5	departure	4	paper	4	avenue	3
smile	5	dessert	4	passion	4	bacon	3
sound	5	dish	4	past ⁴	4	badly	3
success	5	drawer	4	pencil	4	battery	3
such	5	dress	4	physics	4	biology	3
suit	5	especially	4	piece	4	blonde	3
take place	5	exhibition	4	planet	4	bookshop	3
team	5	fabulous	4	platform	4	brilliant	3
telephone	5	fail	4	pleased	4	businesswo	3
temperature	5	farmer	4	pretty	4	man	
terrible	5	find out	4	program	4		

camping	3	heat	3	politician	3	washing up	3
chair	3	highlight	3	public	3	what a pity	3
channel	3	horse	3	push	3	while	3
chat	3	huge	3	put up	3	windy	3
city centre	3	human	3	radio	3	wish	3
closed	3	indeed	3	receptionist	3	abroad	2
cola	3	independent	3	retire	3	actress	2
collect	3	indoor	3	rocket	3	adaptor	2
college	3	ingredient	3	sail	3	aeronautical	2
come down	3	interviewer	3	sailor	3	afford	2
complaint	3	in	3	scarf	3	agree	2
concert	3	juice	3	scientist	3	album	2
conditioner	3	jumbo jet	3	ship	3	alike	2
cooker	3	jumper	3	shirt	3	alone	2
cool ²	3	landing	3	shop	3	alphabet	2
countryside	3	laugh	3	assistant		ambition	2
credit card	3	lawyer	3	side	3	anymore	2
crowd	3	left ² (leave)	3	signature	3	anyone	2
cruise	3	letter	3	singing	3	application	2
cut	3	loud	3	sit down	3	apply	2
cycle	3	manager	3	smoke	3	army	2
dark	3	map	3	snack	3	asleep	2
degree	3	match	3	snowy	3	aspirin	2
designer	3	math	3	software	3	athlete	2
detective	3	menu	3	someone	3	attend	2
diet	3	meter	3	southwest	3	aviation	2
dishwasher	3	metro	3	spa	3	award	2
drama	3	mix ²	3	sparkling	3	baby	2
during	3	mobile	3	water		badminton	2
dyslexic	3	model ²	3	spoon	3	banker	2
education	3	motorbike	3	squash	3	basil	2
enormous	3	motorway	3	strong	3	behind	2
exactly	3	Ms	3	suddenly	3	below	2
experiment	3	musician	3	sun	3	bench	2
expert	3	mustard	3	sunrise	3	bilingual	2
final	3	never mind	3	supply	3	birth	2
fit	3	noisy	3	temple	3	bistro	2
flag	3	no one	3	test	3	blossom	2
foot	3	not bad	3	tiger	3	body	2
front	3	online	3	topping	3	boil	2
fun	3	opera	3	towel	3	bookshelf	2
fussy eater	3	oven	3	tower	3	bowling	2
gamble	3	painter	3	tractor	3	alley	
get bored	3	pavement	3	tree	3	box	2
Good luck!	3	pepper	3	trolleybus	3	build	2
hand	3	perhaps	3	true	3	capital	2
handbag	3	petrol	3	ugh!	3	castle	2
hand	3	plant	3	umbrella	3	cello	2
luggage		poem	3	upstairs	3	central	2
hardware	3	poker	3	usual	3	cereal	2
health	3	police	3	voyage	3	champagne	2

chemistry	2	firm	2	lane	2	princess	2
cherry	2	fitness	2	law	2	psychology	2
chess	2	forecast	2	leg	2	public	2
childhood	2	form	2	lend	2	transport	
chopped	2	formal	2	lie	2	publish	2
cider	2	for sale	2	lift off	2	pudding	2
climate	2	forward	2	lipstick	2	pull	2
climb	2	frightened	2	living	2	purple	2
coal	2	furniture	2	location	2	purse	2
colorful	2	gardener	2	lots of	2	quiet	2
comic	2	geography	2	mackerel	2	quietly	2
compare	2	get out	2	major	2	reading	2
congratulations	2	get ready	2	mankind	2	relationship	2
continue	2	gold	2	marathon	2	rename	2
corner	2	good	2	middle	2	request	2
count	2	evening		mind	2	roast	2
couple	2	go up	2	miss ¹	2	row	2
course	2	government	2	mixed	2	rubbish	2
cover	2	gram	2	model ¹	2	rule	2
crash	2	granddad/grandad	2	module	2	salary	2
crowded	2	gravity	2	mud	2	salmon	2
culture	2	guess	2	mummy	2	schoolboy	2
daytime	2	guide	2	nearby	2	science	2
desert	2	handsome	2	nervous	2	scientific	2
develop	2	hardworking	2	network	2	seaside	2
diary	2	head	2	nut	2	seat	2
director	2	houses of	2	occasion	2	security	2
discover	2	parliament		ocean	2	sentimental	2
discuss	2	housewife	2	off ²	2	shh!	2
divorced	2	hurt	2	olive	2	shopping	2
drawing	2	imagine	2	pair	2	centre	
drop	2	include	2	papa	2	shorts	2
each other	2	injury	2	pardon!	2	shout	2
eagle	2	intelligent	2	part time	2	side order	2
effect	2	interpreter	2	passenger	2	silly	2
elevator	2	introduction	2	passionate	2	skyscraper	2
endless	2	invitation	2	path	2	slide	2
engineering	2	island	2	pay rise	2	smoking	2
event	2	ice skating	2	pear	2	soft	2
example	2	ill	2	pedestrian	2	sparkling	2
exploration	2	jam	2	crossing		spectacular	2
express	2	jazz	2	person	2	spice	2
extreme	2	jogging	2	personality	2	staff	2
fan	2	join	2	pianist	2	stand	2
farm	2	joke	2	pink	2	starter	2
feeling	2	jump	2	pleasure	2	stationer's	2
ferry	2	keep	2	point	2	step	2
finger	2	kettle	2	postcode	2	still ²	2
fingerprint	2	lake	2	poverty	2	stormy	2
fire	2			prepare	2	strawberry	2
				presenter	2	such as	2

sugar	2	aim	1	blue jeans	1	connect	1
suggest	2	alarm clock	1	boarding	1	connection	1
sunglasses	2	alive	1	pass		contact	1
superstar	2	altitude	1	bone	1	continual	1
surf	2	amazed	1	bookseller	1	contrast	1
surround	2	ancient	1	border	1	cottage	1
sweet	2	animal	1	bore	1	country	1
system	2	annoying	1	borrow	1	music	
take it easy	2	anytime	1	boss	1	cowboy	1
take	2	appear	1	boutique	1	crazy	1
photograph		appointment	1	breathe	1	crew	1
take siesta	2	arm	1	buffet	1	crispy	1
term	2	arrival	1	burglar	1	crossing	1
text	2	arthritis	1	bus fare	1	cube	1
text message	2	artistic	1	bus station	1	cultural	1
thank	2	assistant	1	butcher	1	custom	1
theory	2	astronomy	1	button	1	daddy	1
thick	2	atmosphere	1	by the time	1	daily	1
tidy	2	attach	1	call ¹	1	day after	1
title	2	at the	1	camp	1	day	
toothpaste	2	moment		campus	1	day and	1
track	2	at the same	1	cartoon	1	night	
trousers	2	time		case	1	day by day	1
turn off	2	attraction	1	casual	1	dealer	1
violinist	2	audition	1	celebrate	1	death	1
volcano	2	author	1	character	1	deeply	1
washing	2	auto	1	check in	1	defense	1
machine		autoroute	1	check into	1	definite	1
website	2	awake	1	check out	1	definitely	1
whole	2	bake	1	circle	1	dentist	1
windsurfing	2	bakery	1	clap	1	department	1
worker	2	balanced	1	cleaner	1	design	1
worldwide	2	ball	1	clear	1	destination	1
would love	2	ballroom	1	cliff	1	difference	1
wrong	2	bamboo	1	clock	1	dining	1
yellow	2	banking	1	cloud	1	dirty	1
yoghurt	2	barbecue	1	coach	1	disappointed	1
yuk!	2	barefoot	1	station		disaster	1
zip code	2	basketball	1	colleague	1	disgusting	1
ability	1	be careful	1	colonial	1	disk	1
academy	1	beep	1	comedy	1	distance	1
accent	1	beg	1	comfort	1	dive	1
accommodati	1	beginning	1	commander	1	don't listen	1
on		behavior	1	commercial	1	to other	
acre	1	be late	1	common	1	people's	
act	1	bend	1	communicate	1	advice	
adjective	1	billiard	1	commuter	1	do shopping	1
adventure	1	black pepper	1	compartment	1	double	1
aerospace	1	Bless you!	1	compass	1	downstairs	1
a few	1	block	1	competition	1	downtown	1
against	1	blogger	1	condition	1	due	1

earthquake	1	fried	1	hire	1	lettings	1
ease	1	fry	1	historic	1	lily	1
easily	1	gardening	1	hobby	1	limit	1
economics	1	generally	1	honey	1	line	1
edge	1	gent	1	hooray!	1	link	1
either	1	gentlemen	1	horse riding	1	look for	1
electric	1	get away	1	hospitality	1	look out	1
electricity	1	get better	1	host	1	lottery	1
elegant	1	get in	1	huh!	1	luggage	1
emergency	1	get warm	1	humid	1	madam	1
engine	1	get wet	1	hundreds	1	mainly	1
enthusiastic	1	giant	1	hurry	1	mall	1
entrance	1	gift	1	hut	1	marry	1
entry	1	glad	1	identical	1	massage	1
envelope	1	goal	1	twin		mayonnaise	1
equipment	1	goddess	1	image	1	mayor	1
espresso	1	go down	1	immediate	1	meaning	1
even though	1	goer	1	impossible	1	meet ³	1
every time	1	golden	1	impression	1	memory	1
exclaim	1	golf course	1	including	1	mention	1
exit	1	good	1	incredible	1	mess	1
explain	1	looking		independence	1	method	1
explorer	1	goods	1	individual	1	midnight	1
export	1	govern	1	industry	1	midweek	1
extra	1	graduate	1	informal	1	military	1
face	1	grandchild	1	inhabitant	1	mineral	1
fall	1	grandson	1	inscription	1	water	
family tree	1	grape	1	instructor	1	mirror	1
farmland	1	grass	1	introduce	1	miss ²	1
fashionable	1	grate	1	invade	1	mixture	1
fast food	1	grateful	1	in front of	1	money	1
favour	1	grill	1	jacket	1	makes the	
fighting	1	grizzly bear	1	jewellery	1	world go	
fill	1	gymnasium	1	jokey	1	round	
fin	1	habit	1	journal	1	moral	1
finding	1	hairdresser	1	junior high	1	mostly	1
fireplace	1	hall	1	school		motor	1
firework	1	handicraft	1	jury	1	motor racing	1
fish finger	1	happy new	1	ketchup	1	Mount	1
fist	1	year		kidding	1	move	1
fleet	1	harmony	1	kiss	1	in(into)	
float	1	have ⁵	1	knee	1	movie	1
fluent	1	have no idea	1	laboratory	1	movie	1
fog	1	siesta	1	land ³	1	theater	
folk song	1	headquarters	1	lay	1	multicultural	1
foreigner	1	heart	1	layer	1	muscle	1
foreign	1	heavy	1	leap	1	mysterious	1
language		hectare	1	least	1	nan	1
for example	1	herb	1	leather	1	national	1
former	1	hero	1	lecture	1	nephew	1
freedom	1	high class	1	left hand	1	new year	1

new year's	1	plaza	1	rest ²	1	size	1
eve		pocket	1	review	1	skier	1
niece	1	podcast	1	revolution	1	skill	1
nonstop	1	police	1	rickshaw	1	slogan	1
normal	1	officer		right now	1	slum	1
northwest	1	poll	1	ring	1	smell	1
note	1	pollution	1	rise	1	smooth	1
notebook	1	portable	1	rock ¹	1	snake	1
notice	1	possibility	1	roll	1	sneeze	1
noun	1	possible	1	romance	1	snooker	1
nowadays	1	post ²	1	rose	1	snowboarding	1
obey	1	practice	1	route	1	social	1
off ¹	1	preheat	1	rucksack	1	sock	1
one by one	1	preparation	1	rugby	1	solve	1
on foot	1	present ³	1	runner	1	southeast	1
open air	1	press	1	running	1	souvenir	1
orange ²	1	print	1	running	1	sow	1
orbit	1	prize	1	water		spicy	1
orchard	1	probably	1	rural	1	spotting	1
origin	1	prodigy	1	rush	1	celebrity	
originally	1	produce	1	sad	1	spy	1
out of order	1	professional	1	salesman	1	stable	1
ovenproof	1	progress	1	sample	1	stand back	1
over ²	1	project	1	sanitation	1	stand up	1
oxygen	1	properly	1	sausage	1	star ¹	1
page	1	property	1	save	1	star ³	1
pain	1	quality	1	saving	1	starve	1
paint	1	queen	1	scale	1	statue	1
pan	1	questionnaire	1	scholarship	1	stay up	1
parcel	1	queue	1	schooldays	1	sticky	1
parking	1	quick	1	scissors	1	stock	1
pass	1	rabbi	1	screwdriver	1	stone	1
passer-by	1	rare	1	seed	1	store	1
past ¹	1	raspberry	1	see you soon	1	storm	1
pea	1	ravel	1	sellotape	1	stressful	1
peace	1	raw	1	sense	1	striped	1
peaceful	1	reason	1	serve	1	structure	1
peanut	1	recently	1	service	1	studio	1
percent	1	record	1	set foot	1	subject	1
perform	1	reduce	1	setup	1	subway	1
performer	1	regular	1	share	1	succeed	1
personal	1	regularly	1	shopping	1	suggestion	1
personally	1	relative	1	mall		sunbathe	1
pet	1	relativity	1	showery	1	sunbathing	1
phenomenal	1	remember	1	shy	1	surface	1
phew!	1	remind	1	sight	1	surprising	1
philosophy	1	reply	1	silently	1	survey	1
pie	1	report	1	similar	1	switch on	1
pioneer	1	reporter	1	sincerely	1	tablespoon	1
plaster	1	reserve	1	sir	1	take a step	1
player	1	resort	1	site	1	take picnic	1

take (sb) out	1	tooth	1	universe	1	wave	1
talented	1	touch	1	unusual	1	weekday	1
tap water	1	toy	1	update	1	weightless	1
taste	1	traffic sign	1	upon	1	well done	1
tasty	1	trencher	1	up to date	1	western	1
tattoo	1	trouble	1	valley	1	wherefore	1
teenager	1	truth	1	vanilla	1	whose	1
telephone	1	turn ²	1	variety	1	wind	1
number		turn ³	1	vase	1	winner	1
texting	1	turn back	1	vendor	1	wool	1
theme park	1	twice	1	violet	1	work more	1
thirsty	1	typical	1	waitress	1	earn more	
thou	1	understand	1	walking	1	worrying	1
thunder	1	what really		stick		yourself	1
tin	1	matters in		wallet	1	yup	1
tiring	1	life		war	1	zoo	1
toddler	1	unhealthy	1	washing	1		
toffee	1	unique	1	watch ²	1		

5.1.4 İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Ortak ve Farklı Sözcükler

Bu bölümde araştırma boyunca elde edilen verilerden hareketle incelenen ders kitaplarındaki ortak ve farklı sözcükler derlenecektir. Bu bağlamda en sık kullanılan 300 sözcük karşılaştırılmıştır. Karşılıklı iki tablo hâlinde verilen çalışmada sıklık sıralaması İstanbul kitabındaki sözcüklerin sıklığına göre yapılmış karşılıklarına ise New Headway'deki sözcükler yazılmıştır. Elde edilen veriler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 10: İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Üniteler Geneline Ortak Sözcükler

1.	ve	430	and	1104
2.	çok	367	much/many/very/too²/so²/a lot	463
3.	ben	316	I	1729
4.	git-	292	go	564
5.	var	290	there is/are	287
6.	gel ¹ -	241	come	72
7.	sen/siz	230	you	1117
8.	bu	227	this	171
9.	o	206	he/she/it	2203
10.	yap-	198	do/make	298
11.	ev	188	home/house/flat	211
12.	ne	166	what	545
13.	da/de	155	too ¹	46
14.	gün	143	day	115
15.	saat	141	hour/time²/o'clock	156
16.	sonra	126	after/then	93

17.	ol-	123
18.	ile	121
19.	ad	118
20.	anne	118
21.	arkadaş	116
22.	benim	115
23.	iste-	115
24.	öğretmen	107
25.	biz	106
26.	okul	101
27.	onlar	101
28.	değil	100
29.	ama/fakat	97
30.	konuş-	94
31.	kaç	93
32.	için	92
33.	kitap	90
34.	evet	89
35.	iş¹	88
36.	öğrenci	88
37.	insan	82
38.	güzel	80
39.	baba	79
40.	yaş	79
41.	iyi	78
42.	al ² -	77
43.	akşam	76
44.	sınıf	75

be	107
with	206
name	190
mother/mum	76
friend	87
my	456
want/would like	289
teacher	58
we	455
school	130
they	483
not	804
but	232
speak/talk	147
how many/how much	88
for	259
book	40
yes	265
job/work²	180
student	65
people	96
beautiful	46
father/dad	71
old ²	54
good/well/fine	369
buy	68
evening	68
class	32

45.	her	67
46.	kim	67
47.	aile	65
48.	çalış ¹ -	63
49.	çocuk ¹	62
50.	hayır	61
51.	oku ¹ -	61
52.	yemek	58
53.	nerede	56
54.	yıl	54
55.	hafta	53
56.	çünkü	52
57.	daha	52
58.	önce	52
59.	merhaba	51
60.	dün	49
61.	gör-	48
62.	sabah	47
63.	bil-	46
64.	ye-	46
65.	balık	45
66.	hafta sonu	45
67.	bak ¹ -	43
68.	şimdi	43
69.	ay ¹	42
70.	geçen	41
71.	senin	41
72.	başla-	39

every	31
who	109
family	57
work ¹	194
child	71
no	257
read	32
food/meal	73
where	306
year	113
week	40
because	73
more	55
ago	22
hello/hi	88
yesterday	57
see	115
morning	69
know	66
eat	69
fish	21
weekend	69
look	51
now	79
month	24
last	82
your	277
start	47

73.	büyük ¹	39
74.	zaman ¹	39
75.	biraz	38
76.	en	38
77.	hava ²	37
78.	tatıl	37
79.	burası	36
80.	hangi	36
81.	otobüs	36
82.	eş ²	35
83.	nasıl	35
84.	sinema	35
85.	sokak	35
86.	yemek ye-	35
87.	film	34
88.	uyu-	34
89.	ülke	34
90.	araba	33
91.	iç ¹ -	33
92.	oğul	33
93.	orada	33
94.	sev ² -	33
95.	bilgisayar	32
96.	küçük	32
97.	yeni	32
98.	doktor	31
99.	kahve	31
100.	onun	31

big	95
time ¹	79
some	154
most	31
weather	46
holiday	58
here	78
which	47
bus	43
wife	35
how	112
cinema	24
street	35
eat	69
film	34
sleep	27
country	41
car	63
drink	37
son	23
there	67
like ¹	337
computer	62
small	42
new	59
doctor	28
coffee	51
his/her	393

101.	televizyon	31
102.	hiç	30
103.	ver-	30
104.	bugün	29
105.	burada	29
106.	kardeş	29
107.	otel	29
108.	para	29
109.	tamam ³	29
110.	telefon	29
111.	gece	28
112.	genç	28
113.	ilk	28
114.	neden ¹	28
115.	bütün	27
116.	hep	27
117.	öğren-	27
118.	sev ¹ -	27
119.	yaz-	27
120.	bana	26
121.	izle-	26
122.	ne zaman	26
123.	her gün	25
124.	mağaza	25
125.	spor	25
126.	uzun	25
127.	numara	24
128.	sene	24

television	77
nothing/never	73
give	38
today	35
here	78
brother	74
hotel	42
money	45
okay	59
phone ¹	34
night	47
young	21
first	40
why	94
all	114
always	55
learn	41
love	96
write	38
me	93
watch ¹	71
when	217
everyday	21
shop	36
sport	43
long	22
number	36
year	113

129.	dünya	23
130.	genellikle	23
131.	kalk ² -	23
132.	ofis	23
133.	oyna ¹ -	23
134.	söyle-/de-	40
135.	dışarı çık-	22
136.	birçok	21
137.	bizim	21
138.	doğum günü	21
139.	şu	21
140.	teşekkür et-	21
141.	yiyecek	21
142.	üniversite	20
143.	yakın	20
144.	adam	19
145.	bazen	19
146.	dinle-	19
147.	onların	19
148.	park	19
149.	peki	19
150.	sıcak ¹	19
151.	şey	19
152.	yaz	19
153.	gez ¹ -	18
154.	gez ² -	18
155.	lütfen	18
156.	resim	18

world	48
usually	38
get up	45
office	24
play ¹	63
tell/say	92
go out	35
a lot of	63
our	55
birthday	31
that	204
thank (you)	51
food	52
university	40
near	44
man	32
sometimes	57
listen	30
their	58
park	22
okay	59
hot	31
thing	40
summer	26
travel	41
visit	35
please	92
picture	21

157.	şehir	18
158.	veya	18
159.	banka	17
160.	domates	17
161.	ekmek	17
162.	elbise	17
163.	her zaman	17
164.	oku ² -	17
165.	yürü-	17
166.	dil	16
167.	geç	16
168.	hepsi	16
169.	kullan-	16
170.	sadece	16
171.	yol	16
172.	çal ¹ -	15
173.	düşün-	15
174.	kal ² -	15
175.	otur ² -	15
176.	Pazar ¹	15
177.	yağmur yağ-	15
178.	bunlar	14
179.	mutlu	14
180.	seyret-	14
181.	tabii	14
182.	beğen-	13
183.	çay	13
184.	erken	13

city	81
or	94
bank	21
tomato	23
bread	22
clothes	24
always	55
study	49
walk	45
language	31
late	62
all	114
use	33
just/only	109
road	24
play ²	45
think	71
stay ²	30
stay ²	30
Sunday	54
rain	22
these	23
happy	26
watch ¹	71
of course	46
like ¹	337
tea	31
early	31

185.	kız kardeş	13	sister	57
186.	ödev	13	homework	27
187.	teşekkürler	13	thanks	55
188.	yaşlı	13	old ¹	44

Tabloda eş anlamlı sözcükler koyu renkte gösterilmiştir. Eş anlamlı sözcükler birleştirilerek dizine dâhil edilmiştir.

- İki kitaptaki karşılaştırmaya dâhil edilen üniteler incelenip en sık tekrarlanan 300 sözcük tespit edilmiştir. En sık tekrarlanan 300 sözcüğün 188'inin (%62.6'sının) iki kitapta aynı olduğu görülmektedir.
- “ve” bağlacı İstanbul kitabında en sık tekrarlanan sözcük iken (430 defa), “he/she/it” kişi zamirleri (2203 defa) New Headway ders kitabında en sık tekrarlanan sözcük olmuştur. İngilizcede üç tane olan 3. tekil kişi zamirleri (he/she/it) Türkçede bulunan “o” kişi zamirinin karşılığı olması nedeniyle fark bu denli fazladır. Ayrıca diğer kişi zamirlerinin de sıklıklarının fazla olduğu görülmektedir. Bu farkın nedeni dilsel farklılıklardır.
- TDK T.S.’de “yemek ye-” yapısının birleşik alınması neticesinde, “ye-” fiiliyle ilgili iki farklı sıklık ortaya çıkmıştır. Buna karşılık İngilizcedeki “yemek” (eat) fiilinin geçtiği tüm cümlelerdeki sıklık bir yerde toplanmıştır. En çok tekrar edilen 300 sözcük arasında yer alan bu iki sözcüğü karşılaştırmak için “ye-/yemek ye-”, “eat” fiilleri aynı kabul edilmiştir ve birleştirilerek dizinde yer almıştır. Aynı şekilde “söyle-” ve “de-” de aynı yapılar olarak İngilizce “tell”, ve “say” tespit edilmiştir. Bu nedenle bu yapılar birleşik olarak ele alınmıştır. “söyle-/de-”, “tell/say”.
- Türkçede “çok” karşılığı İngilizcede “much/many/very/too2/so2” olmak üzere birçok sözcük bulunmaktadır. Bu nedenle bu yapılar birleştirilerek ele alınmıştır. Aynı şekilde “var” there is/are, “o” he/she/it, “yap-” do/make, “ev” home/house/flat, “saat”, hour/time/o'clock, “anne” mother/mum, “iste” want/would like, “konuş-” speak/talk, “kaç” how many/how much, “iş” job/work² “anne” mother/mum, “baba” father/dad, “iyi” good/well/fine,

“yemek” food/meal, “onun” his/her, “sonra”, after/then, “merhaba”, hello/hi, “hiç”, nothing/never, “sadece” just/only, gibi sözcükler de birleştirilerek karşılaştırılmıştır.

- Genel verilere bakıldığında eş anlamlı sözcük ihtiva eden koyu renkle işaretlenmiş sözcükler arasında kişi zamirleri haricinde en sık tekrarlanan Türkçede “çok” anlamına gelen, “much/many/very/too²/so²/alot” sözcükleridir. Bu sözcüklerin 463 kez tekrarlanmıştır.
- Türkçede 3. tekil iyelik zamiri olan “onun” İngilizce “his/her” ile karşılaştırılmak maksadıyla ayrı alınmış ve bu şekilde karşılaştırılmıştır. “O” 3. tekil kişi zamiri ile birleştirilmesinin doğru olmayacağı ve bu iki yapı arasında semantik farklılıklar bulunduğu için daha sağlam veriler elde etmek adına “onun” yapısı olduğu gibi alınmış ve bu şekilde karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda “onun” 31 kez, his/her 393 kez tekrar edilmiştir. Farkın bu denli fazla olmasının nedeni dilsel farklılıklardır. İngilizcede bu yapılar umumiyetle yazılırken Türkçede bu yapının açık bir şekilde yazılmadığı durumlar da bulunmaktadır.
- Türkçede yaygın kullanılan yapılardan olan “Teşekkür et-” İngilizcede “thank” umumiyetle “thank (you)” kalıbı ile kullılmaktadır. Bunun yanı sıra sıklıkla kullanılan ve aynı anlama gelen bir diğer ifade “thanks”, “teşekkürler” yapılarına da kitapta sıkça rastlanmıştır. Bu yapıların kullanım alanı farklıdır. “Teşekkürler ve thanks” daha samimi, resmî olmayan ortamlar için uygun düşmektedir. Bu nedenle bu yapılar “thank (you) ve teşekkür et-” ile birleştirilmeyip ayrı olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda “teşekkürler (13) ile thanks (55)” karşılaştırılmıştır.
- Bunun dışında kullanım alanı geniş olan ve dillerde ortak sözcük statüsünde kullanılan bazı sözcüklere de rastlanmıştır. Bu sözcükler ilk aşamada öğrencilerin tanıdıkları sözcükler oldukları için fonetik nüansları kavradıktan sonra kolaylıkla öğrendikleri sözcüklerdir. Otobüs-bus; sinema-cinema; film-film; doktor-doctor; kahve-coffee; televizyon-television; otel-hotel; telefon-phone; spor-sport; ofis-office; üniversite-university; park-park; banka-bank.

- Karşılaştırılan iki farklı dil ders kitabında öğretilen sözcüklerin en sık tekrarlanan ilk 300'üne bakıldığında sözcüklerin çoğunluğunun aynı olduğu ve tekrar açısından aralarında ciddi farklar olmadığı görülmektedir. Birleştirilen sözcükler haricinde ortaya çıkan ciddi farklılıklar ise daha önce açıkladığımız dilsel farklılıklardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 11: İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Üniteler Geneline Farklı Sözcükler

1.	hasta	84	have ¹	370
2.	bey	71	about	149
3.	kız	68	oh!	108
4.	yarın	65	any	107
5.	kendi	58	really	106
6.	ders	54	born	92
7.	yok	52	so ¹	78
8.	kadar	44	great	75
9.	çık ¹ -	42	have ⁴	73
10.	masa	42	married	66
11.	yaşa-	42	cook	65
12.	hanım	41	sandwich	55
13.	diye	37	leave	54
14.	kalem	34	music	53
15.	su	34	by	52
16.	beraber	33	restaurant	49
17.	görevli	32	meet ¹	46
18.	ara ² -	31	tennis	46

19.	bekle ¹ -	31
20.	oda	31
21.	gibi	30
22.	hem	29
23.	kafe	29
24.	buluş-	28
25.	beri	27
26.	herkes	27
27.	mutlu ol-	27
28.	nasılsın?	27
29.	neler	27
30.	saç	27
31.	su	27
32.	boş	26
33.	evlen-	26
34.	bul ¹ -	25
35.	deniz	25
36.	kadın	25
37.	komşu	25
38.	bayram	24
39.	soğuk	24
40.	hastane	23
41.	kar	23
42.	köy	23

parent	45
nice	42
Saturday	42
email	41
also	40
bed	40
them	40
bedroom	39
football	39
often	39
life	38
next	38
expensive	36
fly	36
help	36
yeah!	35
fantastic	34
fast	34
lovely	33
lunch	33
wine	33
famous	32
have ²	32
play ³	32

43.	tarih	23
44.	toplantı	23
45.	köpek	22
46.	hobi	21
47.	iş ²	21
48.	kişi	21
49.	lokanta	21
50.	memnun ol-	21
51.	tas	21
52.	ders çalış-	20
53.	görüürüz	20
54.	koca	20
55.	bit-	19
56.	geçe	19
57.	konu	19
58.	göz	18
59.	market	18
60.	nereli	18
61.	ya da	18
62.	bin ² -	17
63.	buçuk	17
64.	alışkan	17
65.	çeyrek	17
66.	dakika	17

hard	31
cheese	30
drive	30
next to	30
him	29
living room	29
party	29
address	28
everything	28
skiing	28
surname	28
again	27
busy	27
get ¹	27
something	27
both	26
businessman	26
call ²	26
dinner	26
favorite	26
internet	26
need	26
stop	26
teach	26

67.	hemen	17
68.	iç	17
69.	maç	17
70.	mektup	17
71.	oyun ³	17
72.	sor-	17
73.	uzak	17
74.	anlat-	16
75.	aynı	16
76.	dışarı	16
77.	dön ² -	16
78.	gazete	16
79.	hediye	16
80.	kahvaltı	16
81.	kahvaltı et-/yap-	16
82.	kurs	16
83.	öğle	16
84.	sınav	16
85.	son	16
86.	taş	16
87.	yorgun	16
88.	ara ¹	15
89.	bazı	15
90.	biri	15

Centre	25
Monday	25
wear	25
anything	24
sunny	24
train	24
earn	23
kitchen	23
sing	23
swim	23
back	22
flight	22
Friday	22
garden	22
go shopping	22
quite	22
yet	22
afternoon	21
band	21
ever	21
floor	21
north	21
rich	21
right ¹	21

91.	kalabalık	15
92.	kutla ² -	15
93.	tiyatro	15
94.	uçak	15
95.	altın	14
96.	anla-	14
97.	başka	14
98.	çanta	14
99.	garson	14
100.	gir ¹ -	14
101.	kulüp	14
102.	müdür	14
103.	şirket	14
104.	teyze	14
105.	aç-	13
106.	al ¹ -	13
107.	bence	13
108.	buyurun	13
109.	cevap ver-	13
110.	dans	13
111.	dolap	13
112.	et	13
113.	farklı	13
114.	gelecek ²	13

sit	21
stay ¹	21

115.	getir-	13
116.	iyi günler	13
117.	kat	13
118.	kedi	13
119.	kurt	13
120.	önemli	13
121.	piknik	13
122.	siyah	13
123.	tane	13

- İki kitapta karşılaştırmaya dâhil edilen ünitelerdeki tüm sözcüklerin en sık tekrar edilen 300 sözcüğü karşılaştırılmış ve Türkçe 123, İngilizce 92 sözcüğün farklı olduğu tespit edilmiştir. Sayılardaki farklılığın sebebi aynı sözcüklerin tespitinde birleştirilen sözcüklerdir. Ortalama olarak alınacak olursa bu yaklaşık 108 sözcüğe denk gelmektedir ki bu da en fazla tekrar edilen 300 sözcüğün %36'sının farklı olduğu anlamına gelmektedir. Bu azımsanmayacak bir orandır ancak ekseriyetin aynı sözcükler olduğu ve farklı sözcüklerin azınlıkta kaldığı bu tablo umut vericidir. Tabloda görüldüğü üzere sayıda farklılığın nedeni, eş anlamlı sözcüklerin birleştirilmesi ve en sık tekrar eden son sözcük ile aynı sayıda tekrar edilen sözcüklerin dizine dâhil edilmesidir. (Mesela 13 sıklık ile alınan son sözcük aynı sıklıkta tekrar edilen sözcüklerle birlikte alınmıştır).
- Farklı sözcükler arasında İstanbul ders kitabında en sık tekrar edilen sözcük ‘‘ hasta’’ sözcüğüdür. İngilizce ders kitabında ise farklı sözcükler arasında en sık tekrar edilen sözcük sahip olmak anlamındaki ‘‘have¹’’ sözcüğüdür.
- En sık tekrarlanan 300 sözcük arasında Türkçeden hiçbir ünlem yer almazken İngilizceden ‘‘yeah! (108)’’ ve ‘‘oh! (35)’’ ünlemleri dizinde yer almaktadır. Bu yapılar toplamda 143 kez tekrarlanmaktadır. Türkçe dizinde yer almayan ünlemlerin İngilizce dizinde bu denli sık kullanılması düşündürücüdür.

5.1.5 İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Deyim, Atasözleri ve Tekerlemeler

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde dil düzeylerinin betimlenmesi ile ilgili alanda deyimlerin kullanımı ile ilgili “ Tek cümleleri ve doğrudan öncelik alanlarıyla (söz gelimi yalın ve kişisel bilgiler ve aile bilgileri, alışverişler, yakın çevre, iş) ilişkili olarak sıklıkla kullanılan deyimleri anlayabilir” ifadesi yer almaktadır. Bu alanda atasözleri ile ilgili bir ifade yer almasa da “Sıradan ve gündelik deyişlerle somut gereksinimleri karşılamayı hedefleyen son derece yalın ifadeleri anlayabilir ve kullanabilir²⁴” açıklaması A1 ve A2 seviyesinde atasözü kullanımının asgari seviyede tutulması gerektiğinin göstergesidir. Ayrıca kullanılacak yapıların gündelik hayatta sıkça kullanılan, soyut bir anlam ihtiva etmeyen deyim, atasözleri ve kalıp ifadeler olması gerekmektedir.

Ele alınan yabancı dil ders kitaplarındaki genel söz varlığı belirlendikten sonra, dizine dâhil edilen sözcükler arasında kültürel anlam ihtiva eden ve dilin en önemli yapılarından olan deyimler, atasözleri derlenmiştir. (İstanbul ders kitabında 2 adet tekerleme bulunmaktadır. Tekerlemeler de aynı tabloda gösterilmiştir). Bu sayede iki farklı dilde hazırlanan temel seviye ders kitaplarında temel seviyede bu yapılara ne kadar yer verildiği saptanmıştır. Elde edilen verilerden hareketle şu bulgulara ulaşılmıştır:

- İstanbul ders kitabında
- 127 deyim, 9 atasözü ve 2 tekerleme bulunmaktadır.
- New Headway ders kitabında 1 atasözü 9 deyim bulunmaktadır.

Bu karşılaştırmadan elde edilen bulgular, aşağıda tablolar hâlinde sunulmuştur.

²⁴ http://www.dilbilimi.net/ab_diller_icin_ortak_avrupa_basvuru_metni_meb_tarafindan.pdf (Çevrimiçi, 18.11.2017).

Tablo 12: İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabındaki Deyimler²⁵

DEYİM	SIKLIK				
acele etmek	4	göstermek	1	kendini eve	
acelesi olmak	1	ev sahipliği		kapatmak	1
aç kalmak	1	yapmak	1	kıpkırmızı olmak	1
adım atmak	1	fal bakmak	2	kilo almak	2
ad takmak	1	fark etmek	1	kiraya vermek	1
ad vermek	1	farkında olmak	1	koku almak	1
ağzına layık	1	fena değil	2	konser vermek	1
akla gelmek	1	fırtına çıkmak	1	kutu gibi	1
aklı kalmak	1	forma		lokum gibi	1
alay etmek	1	sokmak/girmek	1	masaya yatırmak	1
alışverişe		fotoğraf çekmek	6	meydana gelmek	6
gitmek/çıkarmak	4	geçmiş olsun	9	mola vermek	1
alışveriş yapmak	10	gözü arkada		nefes almak	1
altında kalmak	1	kalmak	1	ne var ne yok	2
ayak basmak	2	gözün aydın	1	nikah kıymak	1
başına bela		günlük tutmak	1	nokta koymak	1
olmak	1	haber göndermek	1	not almak	1
başına bir şey		haber vermek	2	ortaya çıkmak	1
(hâl) gelmek	1	hak vermek	1	öğüt vermek	1
bebek gibi	1	hayran bırakmak	1	ölü gibi	1
bir araya gelmek	1	hayran kalmak	1	özen göstermek	1
borç vermek	1	hayran olmak	1	özür dilemek	3
buz gibi	2	hazırlık yapmak	3	para basmak	1
davet etmek	2	hazır olmak	3	para	
dedikodu		hem kel hem		boz(dur)mak	3
çıkarmak	1	fodul	1	para çekmek	2
değer bilmemek	1	icat etmek	11	para harcamak	1
dert anlatmak	1	ilan vermek	2	para ile saadet	
dört gözle		izin almak	4	olmaz	1
beklemek	2	kağıt üzerinde		problem olmak	1
dünyadan haberi		(kalmak)	1	problem yaşamak	1
olmamak	1	Kahkaha(lara)ya		rahat etmek	1
dünya kadar	1	boğmak	1	satışa çıkarmak	1
elde etmek	1	kalp kırmak	1	ses yapmak	1
eline sağlık	1	kapısını çalmak	1	söz dinlemek	2
emanet etmek	1	Kapı(sına)ya		sözünü tutmak	1
eski tas eski		gelmek		stres atmak	1
hamam	1	/dayanmak	1	su gibi	2
etkisi altında		karar vermek	5	tadına bakmak	1
olmak	1	karnı acıkmak	2	tadını çıkarmak	1
etkisini		keçi gibi inatçı	4	tatil olmak	2

²⁵ Deyimlerin tespitinde TDK' nın online Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü kullanılmıştır.

tatil yapmak	1	vakit geçirmek	6	yer değiştirmek	1
tedavi olmak	1	ya hep ya hiç	1	yolcu etmek	1
telefon etmek	7	yanından		yolculuk etmek	
temizlik yapmak	1	ayırmamak	1	/yapmak	1
tilki gibi	3	yanında olmak	2	yoldan çıkmak	1
tura çıkmak	3	yardımcı olmak	7	yürüyüş yapmak	2
uykuya dalmak	2	yarım bırakmak	1	zaman geçirmek	3
uzak durmak	1	yarım kalmak	1	ziyaret etmek	10
üzerine koymak	1	yem olmak	1		

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi İstanbul ders kitabında yer alan deyim ve atasözlerinin sayısı temel seviyeye göre fazladır. Ayrıca bu durum basitten karmaşığa öğretim ilkesine de aykırıdır. Zira temel seviyede ‘‘ hem kel hem fodul’’, ‘‘hay’dan gelen hu’ya gider’’ gibi yapıların yer alması dil öğrenmeyi zorlaştırmaktan, motivasyonu düşürmekten başka bir şey değildir. Bu zorluk hem öğretene hem de öğrenene için geçerlidir. Bu nedenle bu yapıların her seviyeyi gözeterek sarmal bir şekilde verilmesi ve seviye arttıkça sayılarının ve zorluklarının artırılması gerekmektedir.

Ayrıca TDK’ nın online Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü’nde bulunmayan bazı yapılar tespit edilmiştir. Bunlar: ‘‘Borç vermek, değer bilmemek, etkisi altında olmak, forma sokmak/girmek, Kahkaha(lara)ya boğmak, kapı(sına)ya gelmek/dayanmak, karnı acıkmak, keçi gibi inatçı, kendini eve kapatmak, para harcamak, para ile saadet olmaz, problem yaşamak, ses yapmak, söz dinlemek, ya hep ya hiç, yanından ayırmamak, yardımcı olmak, yarım bırakmak, yolculuk etmek/yapmak’’ gibi yapılardır.

Tablo 13: İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabındaki Atasözleri ve Tekerlemeler

ATASÖZÜ	SIKLIK	TEKERLEME	SIKLIK
anasına bak kızını al kenarına bak bezini al	1	kartal kalkar dal sarkar dal sarkar	
ayağını yorganına göre uzat	1	kartal kalkar	1
bir varmış bir yokmuş	2	üstü üç taşlı taç saplı üç tunç tası çaldıran	
bu ne perhiz bu ne lahana turşusu	1	mı çabuk çıldırır; yoksa iç içe yüz ton saç	
dost ile ye iç alışveriş etme	1	kaplı çanı kaldıran mı çabuk çıldırır.	1
getirince el getirir yel getirir sel getirir götürünce el götürür yel götürür sel götürür	1		
haydan gelen huya gider	2		
sakla samanı gelir zamanı	1		
ya bu deveyi güdeceksin ya bu diyardan gideceksin	1		

Tablo 14: New Headway Yabancı Dil Ders Kitabındaki Deyimler, Atasözleri ve Tekerlemeler²⁶

DEYİM	SIKLIK	ATASÖZÜ	SIKLIK	TEKERLEME SIKLIK
day and night	1	Money makes the world go round	1	* New Headway Yabancı dil ders kitabında temel seviyede <i>tekerleme</i> bulunmamaktadır.
don't listen to other people's advice	1			
have no idea	1			
one by one	1			
out of order	1			
same to you	4			
take it easy	2			
understand what really matters in life	1			
work more earn more	1			

New Headway temel seviye ders kitabında deyim ve atasözü kullanımı asgari seviyede tutulmuştur. Ortak çerçeve metninde belirtildiği gibi bu seviyede gündelik hayatta sıkça kullanılan, somut ve gerçek anlamlı deyim ve atasözleri kullanılmalıdır. New Headway ders kitabında bu ilkeye nispeten uyulduğu görülmektedir. Ancak deyim ve atasözleri bakımından kitabın yetersiz olduğu söylenebilir. New Headway ders kitabında temel seviyede tekerleme bulunmamaktadır.

²⁶ İngilizce için Oxford Wordpower Dictionary, 2009 (3RD Edition) ve Oxford'un resmî sitesindeki çevrimiçi sözlükler esas alınmıştır.

5.1.6 İstanbul ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitaplarındaki Çok Anlamlı Sözcükler

İki kitap incelendiğinde birden fazla anlamda kullanılan sözcüklerin İstanbul ders kitabında daha fazla olduğu görülmektedir. Bu bağlamda,

- İstanbul ders kitabında 84 sözcük birden fazla anlamda kullanılmıştır.
- New Headway ders kitabında 35 sözcük birden fazla anlamda kullanılmıştır (Listeler çalışmanın devamında sunulmuştur).

Tablo 15: İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabındaki Çok Anlamlı Sözcükler ve Sıklıkları

Sözcük	Sıklık						
al ¹ -	13	bat ² -	2	çık ¹ -	42	eş ¹	2
al ² -	77	bekle ¹ -	31	çık ² -	1	eş ²	35
al ³ -	1	bekle ² -	1	çık ³ -	1	et ¹ -	1
al ⁴ -	2	bırak ¹ -	2	çık ⁴ -	1	et ² -	2
al ⁵ -	8	bırak ² -	3	çıkar ¹ -	1	fırın ¹	2
al ⁶ -	5	bırak ³ -	4	çıkar ² -	1	fırın ²	1
al ⁷ -	3	bırak ⁴ -	3	çıkar ³ -	1	geç ¹ -	7
al ⁸ -	1	bin ¹ -	3	çocuk ¹	62	geç ² -	3
al ⁹ -	1	bin ² -	17	çocuk ²	1	geç ³ -	4
alış ¹ -	1	boğaz ¹	3	demek ¹	3	geç ⁴ -	9
alış ² -	2	boğaz ²	9	demek ²	1	geç ⁵ -	1
aralık ¹	15	bul ¹ -	25	doğru ¹	6	geç ⁶ -	2
aralık ²	4	bul ² -	6	doğru ²	7	gel ¹ -	241
aralık ³	4	büyük ¹	39	doğru ³	1	gel ² -	1
aralık ⁴	1	büyük ²	9	doğru ⁴	1	gel ³ -	1
ara ¹ -	12	büyük ³	6	doldur ¹ -	3	gelecek ¹	2
ara ² -	31	büyük ⁴	1	doldur ² -	4	gelecek ²	13
ateş ¹	5	çal ¹ -	15	doldur ³ -	1	gez ¹ -	18
ateş ²	2	çal ² -	1	dolu ¹	1	gez ¹ -	18
ay ¹	42	çal ³ -	1	dolu ²	1	gez ³ -	1
ay ²	6	çal ⁴ -	2	dolu ³	1	gir ¹ -	14
bak ¹ -	43	çalış ¹ -	63	dön ¹ -	1	gir ² -	2
bak ² -	5	çalış ² -	1	dön ² -	16	gir ³ -	1
bak ³ -	3	çalış ³ -	2	dön ³ -	5	gir ⁴ -	1
bak ⁴ -	1	çek ¹ -	2	düş ¹ -	6	gir ⁵ -	2
baş ¹	5	çek ² -	2	düş ² -	2	görü ¹ -	10
baş ²	1	çevre ¹	4	efendim ¹	10	görü ² -	8
bat ¹ -	1	çevre ²	2	efendim ²	1	günlük ¹	3

günlük ²	1	kazan ¹ -	1	pazar ¹	15	tamam ⁴	3
günlük ³	3	kazan ² -	7	pazar ²	4	taşı ¹ -	5
haber ¹	5	kır ¹ -	1	plan ¹	3	taşı ² -	1
haber ²	8	kır ² -	1	plan ²	4	taşın ¹ -	1
hareket ¹	3	koy ¹ -	6	program ¹	6	taşın ² -	5
hareket ²	3	koy ² -	6	program ²	3	tatlı ¹	5
hava ¹	2	kutla ¹ -	3	program ³	2	tatlı ²	2
hava ²	37	kutla ² -	15	rahat ¹	2	topla ¹ -	11
hava ³	3	neden ¹	28	rahat ²	1	topla ² -	2
iç ¹ -	33	neden ²	10	sallan ¹ -	2	topla ³ -	1
iç ² -	3	ne kadar ¹	7	sallan ² -	1	yan ¹	5
in ¹ -	2	ne kadar ¹	1	sev ¹ -	27	yan ²	11
in ² -	6	nokta ¹	1	sev ² -	33	yan ³	6
iş ¹	88	nokta ²	1	sevgili ¹	4	yat ¹ -	1
iş ²	21	ocak ¹	3	sevgili ²	4	yat ² -	9
iş ³	2	ocak ²	5	sıcak ¹	19	yer ¹	34
kal ¹ -	2	oku ¹ -	61	sıcak ²	2	yer ²	11
kal ² -	15	oku ² -	17	söyle ¹ -	18	yer ³	5
kal ³ -	2	otur ¹ -	10	söyle ² -	1	yer ⁴	1
kal ⁴ -	1	otur ² -	15	söyle ³ -	2	yoğun ¹	9
kal ⁵ -	11	otur ³ -	2	sür ¹ -	2	yoğun ²	1
kalk ¹ -	2	oyna ¹ -	23	sür ² -	1	yurt ¹	1
kalk ² -	23	oyna ² -	4	sür ³ -	1	yurt ²	11
kalk ³ -	4	oyna ³ -	1	sür ⁴ -	7	yüksel ¹ -	1
kalk ⁴ -	1	oyun ¹	2	tam ¹	2	yüksel ² -	1
karşı ¹	11	oyun ²	7	tam ²	3	zaman ¹	39
karşı ²	3	oyun ³	17	tamam ¹	1	zaman ²	1
karşı ³	2	ön ¹	10	tamam ²	1		
karşı ⁴	1	ön ²	2	tamam ³	29		

Tablo 16: New Headway Yabancı Dil Ders Kitabındaki Çok Anlamlı Sözcükler ve Sıklıkları

SÖZCÜK SIKLIK

call ¹	1	meet ³	1	play ¹	63	take ¹	13
call ²	26	miss ¹	2	play ²	45	take ²	14
cool ¹	8	miss ²	1	play ³	32	take ³	17
cool ²	3	miss ³	4	post ¹	5	take ⁴	4
get ¹	27	mix ¹	4	post ²	1	time ¹	79
get ²	15	mix ²	3	present ¹	7	time ²	40
get ³	15	model ¹	2	present ²	5	time ³	7
have ¹	370	model ²	3	present ³	1	time ⁴	15
have ²	32	off ¹	1	rest ¹	8	too ¹	46
have ³	10	off ²	2	rest ²	1	too ²	35
have ⁴	73	old ¹	44	right ¹	21	turn ¹	15
have ⁵	1	old ²	54	right ²	13	turn ²	1
kind ¹	4	orange ¹	7	rock ¹	1	turn ³	1
kind ²	10	orange ²	1	rock ²	5	watch ¹	71
land ¹	6	over ¹	20	so ¹	78	watch ²	1
land ²	5	over ²	1	so ²	39	way ¹	9
land ³	1	over ³	5	star ¹	1	way ²	7
left ¹	10	past ¹	1	star ²	9	work ¹	194
left ²	3	past ²	15	star ³	1	work ²	88
like ¹	337	past ³	10	stay ¹	21	work ³	6
like ²	20	past ⁴	4	stay ²	30		
meet ¹	46	phone ¹	34	still ¹	9		
meet ²	11	phone ²	10	still ²	2		

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇ

Bu çalışmada İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti (A1, A2) ve New Headway Yabancı Dil Ders Kitabı (A1,A2) kitaplarındaki söz varlığı unsurları derlenerek incelenmiştir. Çalışmada sağlıklı veriler elde edebilmek adına ortak içeriğe sahip üniteler karşılaştırmaya dâhil edilmiştir. Bu bağlamda incelenen İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti (A1, A2) temel seviye ders kitaplarından 12 ünite araştırmaya dâhil edilmiştir. New Headway Yabancı Dil Ders Kitabı (A1,A2) temel seviye ders kitaplarından 24 ünite araştırmaya dâhil edilmiştir. Çalışmanın amacı daha sonraki çalışmalara ve bu alanda hazırlanacak kitap ve sözlüklere kaynak oluşturmaktır. Yapılan araştırma sonunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Ünitelerde kullanılan sözcük listeleri, İstanbul ders kitabında her ünitenin sonunda listelenirken, New Headway ders kitabında sözcük listeleri kitabın sonunda listeler hâlinde verilmiştir.
2. İstanbul ders kitabında ünite içeriklerinin sıralanışı incelendiğinde New Headway ders kitabı ile umumiyetle benzerlik gösterdiği görülmektedir. Ancak ünite bazındaki bu benzerlik sözcük sayıları ve sıklıkları ele alındığında ortaya ciddi bir farklar çıkmaktadır. Örneğin ‘’ (A2) 4. Evvel Zaman İçinde/(A1) 9. Time Past ünitelerinin konuları ortak olmasına rağmen İstanbul kitabında sözcük/sıklık 774/2417, New Headway kitabında 183/749’dur rakamlardan da görüldüğü gibi hem sözcük hem de sıklık sayılarında belirgin bir fark göze çarpmaktadır.
3. Kitaplardaki toplam sözcük sayıları ele alındığında iki kitap arasında sayısal olarak ciddi bir fark olduğu görülmektedir. Belirlediğimiz kriterler dâhilinde derlediğimiz sözcükler Türkçe için 2626, İngilizce için 2028’dir.
4. Türkçe ders kitabında ünite başına 219 sözcük düşerken İngilizce ders kitabında ünite başına 85 sözcük düşmektedir. Burada farkın nedeni ünite sayılarındaki farktır. Ayrıca İngilizce ders kitabı için bu sözcük sayısının az, Türkçe için ise çok olduğu söylenebilir. Ayrıca toplam sözcük sayılarına dönecek olursak dilsel farklılıkların etkisi olsa da ortak çerçeve metni

dâhilinde oluşturulması planlanan ders kitaplarında bu kadar farkın olması düşünülmesi gereken bir konudur.

5. Yukarıdaki sayısal verilerden hareketle ilk bakışta ele alınan Türkçe kitabın İngilizce kitaba göre zengin bir söz varlığına sahip olduğu düşünülebilir. Ancak sıklık analizi sonucunda elde edilen veriler bunun aksi yönde olduğunu kanıtlamaktadır. Çünkü dil öğretiminde, özellikle sözcük öğretimi aşamasında tekrarın önemi herkesçe bilinen bir gerçektir. Bu bağlamda Türkçe ders kitabından derlenen sözcüklerin sıklığı 19952, İngilizce ders kitabından derlenen sözcüklerin sıklığı 34886'dır. Bu verilerden hareketle sözcük öğretimi açısından New Headway ders kitabının daha verimli olabileceği söylenebilir.
6. Bir diğer husus sözcük tekrarlarıdır. Yukarıda sunulan toplam sözcük sayılarında sadece bir kez tekrar edilen sözcük sayısı Türkçe için 1064, İngilizce için 610 dur. Yani Türkçe ders kitabında toplam sözcük sayısının %40,5'i, İngilizce ders kitabında ise %30'u kitapta bir kez tekrarlanmıştır. Bu veriler iki kitap için de fazladır. Bu kadar çok sözcüğün sadece bir kez tekrarlanması sözcük öğrenimi açısından da olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.
7. 2-3 defa tekrarlanan sözcüklerin İstanbul ders kitabında fazla olduğu göze çarparken 4 defa ve üzeri sözcük tekrarının New Headway ders kitabında fazla olduğu görülmektedir. Bu bağlamda New Headway ders kitabının sözcük tekrarı konusunda daha verimli olduğu söylenebilir.
8. İstanbul ders kitabında en fazla tekrarlanan sözcük aralığı 401-500 iken New Headway ders kitabında bu sayı 1701-1800' dür. Bu sayının bu kadar fazla olmasının sebebi dilsel farklılıklardır. İngilizcede kişi zamirlerinin yazılması bu farkın oluşmasına neden olmuştur.
9. İstanbul ders kitabında temel seviyeye uygun olmayan sözcük kullanımı fazladır. Örneğin meslekler kısmında sedefkâr ayrıca diğer bölümlerde mizaç vb. sözcükler ile zorluk seviyesi yüksek deyimlerin yer alması temel seviye ders kitabı için uygun değildir. Bu yapılara temel seviyede ne kadar ihtiyaç duyulduğu sorgulanmalıdır.
10. İncelenen kitaplarda en sık tekrarlanan ilk 300 sözcük derlenmiş ve

karşılaştırılmıştır sonuçta sözcüklerin 188'inin iki kitapta da aynı olduğu görülmüştür. Bu en sık tekrarlanan 300 sözcüğün %62.6' sının aynı olduğunu göstermektedir. Ortak kriterler doğrultusunda hazırlandığı vurgulanan bu kitaplarda bu rakamlar yeterli olmamakla birlikte umut vericidir.

11. İncelenen kitaplarda en sık tekrar eden 300 sözcükten Türkçe 123, İngilizce 92 sözcüğün farklı olduğu görülmektedir. (Oluşan farkın sebebi eş anlamlı sözcüklerin ortak dizinde birleştirilerek ele alınmasıdır). Bu da 300 sözcükten ortalama 108'inin farklı olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda en sık tekrar eden 300 sözcüğün %36'sının farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
12. İstanbul kitabındaki deyim ve atasözlerinin temel seviyeye göre sayıca fazla olduğu görülmektedir. İstanbul ders kitabında 127 deyim, 9 atasözü ve 2 tekerleme bulunmaktadır.
13. İncelenen kitaplardaki atasözleri ve deyimlere bakıldığında İstanbul ders kitabında temel seviyeye uygun olmayan atasözleri ve deyimlere rastlanmaktadır. "Hem kel hem fodel, haydan gelen huya gider, anasına bak kızını al kenarına bak bezini al" vb. yapılar ortak başvuru metnindeki, "Tek cümleleri ve doğrudan öncelik alanlarıyla (söz gelimi yalın ve kişisel bilgiler ve aile bilgileri, alışverişler, yakın çevre, iş) ilişkili olarak sıklıkla kullanılan deyimleri anlayabilir (OBM)" kriterine uygun değildir.
14. New Headway ders kitabında ise atasözü ve deyimlerin sayısının yetersiz olduğu görülmektedir. New Headway ders kitabında 1 atasözü 9 deyim bulunmaktadır.
15. İstanbul ders kitabında 2 tekerleme bulunmaktadır. Tekerlemelerde tekrarın fazla olması öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır ayrıca tekerlemelerin kullanımı telaffuz gelişimi için de önemlidir. Ancak temel seviyede tekerlemelerin kısa ve basit tutulması gerekmektedir. İstanbul ders kitabında yer alan tekerlemelerden biri bu tanıma uyarken diğer tekerleme hem uzun hem de içeriğindeki kelimeler temel seviyeye uymamaktadır. New Headway ders kitabında ise tekerleme bulunmamaktadır.
16. İncelenen kitaplardaki çok anlamlı sözcüklerin İstanbul ders kitabında daha fazla olduğu görülmektedir. İstanbul ders kitabında 84 sözcük birden fazla anlamda kullanılmışken, New Headway ders kitabında 35 sözcük birden fazla

anlamda kullanılmıştır.

ÖNERİLER

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi gün geçtikçe yaygınlık kazanmakta ve doğal olarak bu alanda kaynak ve öğretmen ihtiyacı doğmaktadır. Bu bağlamda kaynakların hazırlanması sürecinde Avrupa Ortak Dil Kriterleri'ne uyulmalı bu kriterler doğrultusunda hazırlanan kitaplar uzman kişilerce kontrol edilmelidir.
2. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitapları hazırlanırken ana dili kullanıcısının yanı sıra yerli ve yabancı, dil uzmanlarından da dil öğretimi yöntem ve metotları konusunda yardım alınmalıdır.
3. Dil öğretimi kitapları hazırlanırken seviyeye uygunluk göz önünde bulundurulmalı, seviyeye uygun sözcüklerin kullanılması hususunda itina gösterilmeli ve her seviyeye, uygun metinler oluşturulmalıdır.
4. Kitap tanıtımlarında her iki kitabın da Avrupa Ortak Dil Kriterleri'ne göre hazırlanmış olduğu vurgulanmaktadır. Ancak New Headway ders kitabı çağın gereklerini karşılamış ve öğrenciler için modern ve zengin bir ders materyali sunmuştur. New Headway ders kitabında zengin içeriklere sahip etkinlik ve ders materyalleri dışında öğrenci ve öğretmen için iTools, iTutor, iChecker gibi birçok dijital kaynak sunulmuştur. Ayrıca internet kullanımının yaygın olduğu günümüzde akıllı telefonlar için "Headway Phrase-a-day App" adında İOS ve Android cihazlar için oynarken (eğlenirken) öğrenme olanakları sunan bir uygulama oluşturulmuştur. Aynı zamanda "Oxford Online Skills Program" adında dört beceriyi geliştirme amaçlı bir online kaynak da sunulmuştur. İstanbul ders kitabında ise bu bağlamda sadece dinleme metinleri bulunmaktadır. Bu nedenle ders kitapları hazırlanırken çağımızın teknolojik gelişmeleri de göz önünde bulundurulmalı ve ders materyalleri bu doğrultuda geliştirilmelidir. Ayrıca internet kullanımının yaygın olduğu günümüzde ders kitapları materyalleri internet ortamında öğrencilere sunulmalıdır. Bu bağlamda ders kitabı ile ilgili internet sitesi oluşturulabilir ve öğrencilere farklı etkinlikler sunulabilir. Ayrıca ders kitabı ile ilgili güncellemeler de bu site

aracılığıyla yapılabilir. New Headway serisinde olduğu gibi sözcük öğretimi için bir uygulama oluşturulabilir.

5. İstanbul ders kitabının konuları incelendiğinde bir ünite başlığı altında birden çok konunun ele alındığı görülmektedir. Mesela ‘‘A.Tanışma, selamlaşma, dilekler, B. Alfabe, C. Bu ne? O kim?’’ birinci ünite olan ‘‘Merhaba’’ ünitesinin alt başlıklarıdır. Yani bir ünite aslında birden çok konunun içeriğini ihtiva etmektedir. Bu durum ana konu başlığı ile içerikte bazı uyumsuzlukların oluşmasına neden olmaktadır. Bu durum psikolojik açıdan bakıldığında öğrencide motivasyon kaybına yol açmaktadır. İngilizce ders kitabında her konu ayrı ünitelerde kısa bir şekilde ele alınmıştır. Bu bağlamda kitaplardaki üniteler ile içerikleri arasında bütünlük oluşturulmalıdır. Bunun için ünite başlığı ile içerdiği sözcüklerin örtüşmesi sağlanmalıdır. Ayrıca birçok bilginin bir üniteye sıkıştırılması yerine üniteler kısa tutulmalı ve ünitelerin içeriği her seviye gözetilerek kademe kademe artırılmalıdır.
6. Hazırlanan ders kitaplarında basitten karmaşığa ilkesine uyulmalı bu bağlamda seviye başlangıçtan itibaren kademe kademe yükseltilmelidir.
7. Sözcük öğretiminde tekrarın önemi bilinmektedir. Bu nedenle hazırlanan ders kitaplarında sözcük tekrarlarına dikkat edilmelidir.
8. Yabancı dil olarak Türkçe ders kitapları hazırlanırken farklı dillerde hazırlanmış ders kitapları incelenmeli, karşılaştırılmalı ve varılan sonuç neticesinde varsa artıları göz önünde bulundurulmalıdır.
9. Ders kitapları hazırlanırken sıklık sözlüklerinden yararlanılmalıdır. Türkçe açısından bakılacak olursa yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında kullanılacak sıklık sözlüklerinin eksikliği göze çarpmaktadır. Alandaki bu eksiklik giderilebilir.
10. Ortak kriterler çerçevesinde hazırlanan kitaplarda ortak sözcüklerin sayısı artırılmalıdır. Her seviye gözetilerek sözcüklerin önemine göre sıklıkları artırılmalıdır.
11. Ders kitapları hazırlanırken özellikle temel seviyede soyut yapılara çok başvurulmamalıdır. Kültürel ve soyut anlam ihtiva eden deyim, atasözü, kalıp sözler gibi yapılar her seviye gözetilerek verilmelidir.
12. Sözcüklerin bağlam içinde kazandığı anlamlar da göz önünde bulundurulmalı

ve çokanlamlılık konusunda materyaller hazırlanmalıdır.

13. Dilsel farklılıkların gözetildiği alternatif sıklık programları oluşturulmalıdır.
14. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılacak söz varlığı ile ilgili bir çalışma yapılabilir. Bu bağlamda Türkiye’de kullanılan yabancı dil ders kitapları taranabilir ve alanda uzman kişilerce eksikler tamamlanarak alanda kullanılacak bir sözlük oluşturulabilir. Hazırlanan sözlükte her seviyeye uygun sözcüklerin yanı sıra deyim atasözü ve özel yapılara da yer verilebilir.
15. Bu çalışmada derlenen sözcükler temel seviyede sözcük öğretimi ile ilgili çalışmalarda malzeme olarak kullanılabilir.

KAYNAKÇA

- Açık, F.: 2013 “Temel Türkçe (A1/A2) İçin Söz Dağarcığı Tespit Denemesi”,(Çevrimiçi)
http://turkoloji.cu.edu.tr/pdf/fatma_acil_temel_turkce_soz_dagarcigi.pdf, 15 Kasım 2017.
- Akalın, Ş. H.: 2009 “**Türk Dili: Dünya Dili**”, Türk Dili, C: XCVII, S: 687, s.195-204.
- Akar, A.: 2005 **Türk Dili Tarihi**, Ankara, Ötüken Neşriyat.
- Akerson, F. E.: 2005 **Göstergebilime Giriş**, İstanbul, Multilingual Yayınları.
- Akerson, F. E.: 2007 **Türkçe Örneklerle Dile Genel Bir Bakış**, Ankara, Multilingual Yayınları.
- Aksan, D.: 2002 **Anadilimiz Söz Denizinde**, Ankara, Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D.: 2015a **Türkçenin Söz Varlığı**, Ankara, Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D.: 2015b **Her Yönüyle Dil-Ana Çizgileriyle Dilbilim**, Ankara, TDK yayınları.
- Aksoy, Ö. A.: 2013 **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I – II**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aktunç, H.: 1998 **Türkçenin Büyük Argo Sözlüğü**, İstanbul, Yapıkredi Kültür Sanat Yayınları.
- Akyalçın, N.: 2008 "ıp ve m, p, r, s Yapılı Türkçe İkilemelere İlişkin Sorunlar", **Çağdaş Türk Dili Dergisi**, 247, s.336-343.
- Altun, M: 2013 “Sözcük/Kelime Türleri”, (Çevrimiçi),
http://www.dilbilimi.net/sozcuk_turleri.pdf, 05 Kasım 2017.
- Alyılmaz, C.: 2010 “Türkçe Öğretiminin Sorunları” **Turkish Studies**, 5/3, s.728-749.
- Arslan, N., Durukan, E.: 2014 “Yabancılarla Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Söz Varlığı Unsurlarının İncelenmesi”, **International Journal of Language Academy**, 2/4, s.247-265.
- Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü.: E.T, 2017 Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, (Çevrimiçi)
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_atasozleri&view=atasozleri, 2017.

- Ayverdi, İ.: 2011 **Misalli Büyük Türkçe Sözlük**, İstanbul, Kubbealtı Neşriyatı Yayıncılık.
- Banguoğlu, T.: 2007 **Türkçenin Grameri**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Baş, B.: 2010 “Söz Varlığının Oluşumu Ve Gelişiminde Çocuk Edebiyatının Rolü” **Türklük Birimi Araştırmaları**, XXVII, s.137-159.
- Baş, B.: 2011 “Söz Varlığı İle İlgili Çalışmalarda Kullanılacak Ölçütler” **Türklük Birimi Araştırmaları**, XXIX, s. 27-61.
- Başaran, U.: 2013 “Atasözlerin Kalıpsallığı Üzerine”, **Turkish Studies**, 8/9, s.757-770.
- Biçer, N.: 2012 “Hunlardan Günümüze Yabancılar Türkçe Öğretimi”, **Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi**, 1/4, s.107-133.
- Bilgin, G.: 2012 “Ölker, Gökhan (2011) Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (1945-1950 Arası), Kömen Yayınları, Konya, 643s”, **Dil Araştırmaları**, 11, s.222-226.
- Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü.: E.T, 2017 Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü, (Çevrimiçi) http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&view=bilimsanat, 2017.
- Bölükbaş, F., Keskin, F.: 2010 “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi”, **Turkish Studies**, 5/4, s. 221-235.
- Bulut, M.: 2013 “Türkçe Eğitimi ve Öğretiminde Dil ve Kültür Aktarımı Aracı Olarak Atasözleri ve Deyimlerin Önemi”, **Turkish Studies**, 8/13, s. 559-575.
- Canbulat, M., İşgören, O. Ç.: 2005 Yabancı Dil Öğretimine Başlamada En Uygun Yaşın Ne Olduğuna İlişkin Dilbilimsel Yaklaşımlar Ve Öğretmen Görüşleri,(Çevrimiçi),<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/aibuefd/article/viewFile/5000091784/5000085231>, 29 Nisan 2017.
- Çavuşoğlu, A.: 2006 “Ana Dili, Edinimi, Önemi ve Geliştirilmesi”, **İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 11/1, s.37-46.
- Çelik, H.: 2011 “Kelimelerin Ölümü Olayı”, **Türk Dili: Dil ve Edebiyat Dergisi**, 713, s.402-408.

- Çelik, S.: 2014 **Yabancı Dil Olarak Almanca ve Türkçe Öğretimi A1 Ve A2 Seviyesindeki Ders Kitaplarında Kullanılan Söz Varlığının Karşılaştırılması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araş. Mer.: E.T, 2017 Yabancılar Türkçe Öğretiminin Tarihsel Gelişimi (Çevrimiçi), http://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/bayraktar_01.php, 2017.
- Daharlı G.: 2012 **5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Söz Varlığı Açısından İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Delice H. İ.: 2012 “Sözcük Türleri Nasıl Tasnif Edilmelidir?”, **Turkish Studies**, 7/4, s. 27-34.
- Demircan, Ö.: 2013 **Yabancı Dil öğretim Yöntemleri**, İstanbul, Der Yayınları.
- Demirel Ö.: 2011 **Yabancı Dil Öğretimi**, Ankara, Pegem Akademi.
- Demirkan, C.: 2008 **Yabancı Dil Öğreniminin Bireylerin Sosyal Yaşamına Etkisi: Isparta’da Öğretmenler Üzerine Bir Araştırma**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirpolat, B, C.: 2011 **Türkiye’nin Yabancı Dil Öğretimiyle İmtihanı: Sorunlar ve Çözüm Önerileri**, İstanbul, SETA.
- Eken, D, T.: 2011 **Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Öğretiminde Temel Düzey Dinleme-Anlama Etkinliklerinin Karşılaştırılması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ergin, M.: 2009 **Türk Dil Bilgisi**, İstanbul, Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.
- Erol, Ç.: 2007 **Türkiye Türkçesinde Kalıp Sözler Üzerine Bir İnceleme**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Göçer, A.: 2013 “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dil Kültür İlişkisi Üzerine Görüşleri: Fenomenolojik Bir Araştırma”, **Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 15/2, s.25-38.
- Gökdayı, H.: 2008 “Türkçede Kalıp Sözler”, **Bilig**, 44, s.89-110.

- Gömlüksiz, M. N., Elaldı, Ş.: 2011 “Yapılandırmacı Yaklaşım Bağlamında Yabancı Dil Öğretimi”, **Turkish Studies**, 6/2, s. 443-454.
- Grönbech, T.: 2011 **Türkçenin Yapısı**, (Çev. Mehmet Akalın), Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Güneş, F.: 2014 **Türkçe Öğretimi Yaklaşım ve Modeller**, Ankara, Pegem Akademi.
- Gürlek, M., Şen, M.: 2014 “Türk Dili Çalışmalarında Terim Sorunu: Bir Durum Çalışması”, **The Journal of Academic Social Science Studies**, 3/29, s.189-200.
- Güzel, A., Barın, E.: 2013 **Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi**, Ankara, Akçağ Yayınları.
- Hacısalıhoğlu, E., Önemli, S. Ç.: 2015 “Yabancı Dil Olarak Türkçe ve Almanca Ders Kitaplarında Kullanılan Söz Varlığı ve Sıklıklarının Karşılaştırması” **International Journal of Languages’ Education and Teaching**, s.766-808.
- Hengirmen, M.: 1993 “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi”, **A.Ü. TÖMER Dil Dergisi**, s. 5-10.
- Hengirmen, M.: 1998 **Türkçe Dilbilgisi**, Ankara, Engin Yayınları.
- İlhan, N.: 2012 “Toplumsal ve Ferdi Düşüncenin Dile Yansımaları (Dil-Düşünce İlişkisi)” **Turkish Studies**, 7/3, s.1517-1525.
- İmer, K., Kocaman, A., Özsoy, A. S.: 2011 **Dilbilim Sözlüğü**, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- İstanbul Yabancılar için Türkçe A1: 2012 **İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1**, İstanbul, Kültür Sanat Basımevi.
- İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2: 2012 **İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2**, İstanbul, Kültür Sanat Basımevi.
- İşcan, A.: 2012 “Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Tarihçesi”, **Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi**, (Ed. Aziz Kılınç, Abdullah Şahin) Ankara, Pegem Akademi, s. 3-29.

- Jackson, H.: 2016 **Sözlükbilime Giriş (çev. Mehmet Gürlek – Ellen Patat)**, İstanbul, Kesit Yayınları.
- Jiang, W.: 2000 “The Relation Between Culture And Language”, **ELT Journal**, 54/4, s. 328-334.
- Kafesoğlu, İ.: 1997 **Türk Millî Kültürü**, Ankara, Ötüken Neşriyat.
- Kaplan, M.: 1989 **Kültür ve Dil**, İstanbul, Dergah Yayınları.
- Karaağaç, G.: 2013 **Dil Bilim Terimleri Sözlüğü**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karababa, S.: 2013 **Feyza Hepçilingirler’in Romanlarında Söz Varlığı**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasar, N.: 2015 **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara, Nobel Yayınları.
- Kaya, A. B.: 2011 'Atasözleri ve Deyimlerin Dîvân Şiirinde Kullanımı ile Dîvânların Bu Söz Varlıklarımız Bakımından Önemi", **Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, 6, s.11-54.
- Kıran, Z., Kıran, A. E.: 2010 **Dilbilime Giriş**, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Korkmaz, Z.: 1992 **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z.: 2010 “Bir Dünya Dili Olma Açısından Türkçemiz Üzerinde Genel Bir Değerlendirme” Ed. İlyas Yazar, **Dokuz Eylül Üniversitesi III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu**, İzmir, s.40-47.
- Köksal, D., Varışoğlu, B.: 2012 “Yabancı Dil Öğretiminde Temel İlke ve Kavramlar”, Ed. A. Kılınç, A. Şahin, **Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi**, Ankara, Pegem Akademi, s. 49-64.
- Kramsch, C.: 1998 **Language And Culture**, Oxford, Oxford University Press.
- M.E.B.: E.T, 2017 <http://adp.meb.gov.tr/nedir.php>.
- Milliyet.com.tr: E.T, 2017 Türkçe AB’de resmi dil oldu (Çevrimiçi) <http://www.milliyet.com.tr/-turkce-ab-de-resmî-dil-oldu-/dunya/detay/2228612/default.htm>.

- OBM: 2009 **Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Öğrenme-Öğretme-Değerlendirme** (Çev. TTKB Komisyonu), Ankara, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Ölker, G.: 2011 **“Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (1945-1950 Arası)”**, Yayınlanmış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özen, E. N., Alparslan, İ. B., Çağlı, A., Özdoğan, İ., Sancak, M., Dizman, A. O., Sökmen, A.: 2014 **Türkiye’deki Devlet Okullarında İngilizce Dilinin Öğretimine İlişkin Ulusal İhtiyaç Analizi**, Ankara, British Council.
- Özkan, B.: 2010 **“Türkiye Türkçesinde ‘İkili Tekrarlar’ın Sözlükbirimsel Dizgesel ve Metinsel Görünümleri”**, *Turkish Studies*, 5/4, s.564-582.
- Pilav, S.: 2008 **“Terim Sorunu ve Eğitim Öğretimde Terimlerin Yeri ve Önemi”**, *Kastamonu Education Journal*, 16/1, s. 267-276.
- Porzig, W.: 2011 **Dil Denen Mucize** (çev. Ülkü Vural), Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Sağlam, M. Y.: 2007 **“Türkçede Terim Sorunsalı”**, *Türkbilig*, s. 168-176.
- Sakaoğlu, S.: 2011 **“Kelimelerin Ölümü”**, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C/709, s. 33-38.
- Sezer, A.: 1988 **“Çağdaş Gelişmeler Işığında Türkiye’de Eğitim Fakültelerinin Yeri ve Rolü”**, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, s. 183-189.
- Soars, John and Liz: 2014 **New Headway Beginner Student’s Book (fourth edition)**, Oxford, Oxford University Press.
- Soars, John and Liz: 2014 **New Headway Elementary Student’s Book (fourth edition)**, Oxford, Oxford University Press.
- Şahin, H.: 2006 **“Terimlerin Genel Dile Yansımalarına Dair Bazı Gözlemler”**, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, s.123-129.
- Şavlı, F., Kalafat, S.: 2014 **“Yabancı Dil Derslerinde Ana Dili Kullanımı Üzerine Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri”**, *Turkish Studies*, 9/3, s.1367-1385.

- TDK.gov.tr:
E.T, 2017 Kelimelerin Ölümü (Çevrimiçi),
<http://www.tdk.gov.tr/images/css/TDD/2011s709/2011709sakao glu.pdf>. 2017.
- TDK.gov.tr:
E.T, 2017 Kelimelerin Ölümü Olayı (Çevrimiçi),
<http://www.tdk.gov.tr/images/css/TDD/2011s713/2011713celik.pdf>. 2017
- Thoughtco.com
: E.T, 2017 Mental Lexicon (Psycholinguistics), (Çevrimiçi)
<https://www.thoughtco.com/mental-lexicon-psycholinguistics-1691379>. 2017.
- Tok, H.,
Arıbaş, S.:
2008 “Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Yabancı Dil Öğretimi”,
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9/15, s.205–227.
- Toklu, M. O.:
2015 **Dilbilime Giriş**, Ankara, Akçağ Yayınları.
- Tosun, C.:
2006 “Yabancı Dille Eğitim Sorunu”, **Journal of Language and Linguistic Studies**, 2/1, s. 28-42.
- Tuna, O., N.:
2011 **Sümer ve Türk Dillerinin Tarihi ilgisi İle Türk Dili’nin Yaşı Meselesi**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tureng
Multilingual
Dictionary.:
E.T, 2018 Tureng Multilingual Dictionary (Çevrimiçi),
<http://tureng.com/tr/turkce-ingilizce>. 2018.
- Türk
Kültüründe
Argo: 2002 **Türk Kültüründe Argo (Ed. Emine G. Naskali, Gül den Sağol)**, Hollanda, Türkistan ve Azerbaycan Araştırma Merkezi Yayını.
- Türkçe Sözlük:
2011 **Türkçe Sözlük 11. Baskı (Haz. Haluk Ş. Akalın, [v.d.]**), Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türkçede.org.:
E.T, 2017 "Dilim Seni Dilim Dilim Yerim" Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Edebiyattan Faydalanma, (Çevrimiçi),
<https://www.turkcede.org/yeni-ogrenenlere-turkce-ogretimi/60-dilim-seni-dilim-dilim-yerim-yabanci-dil-olarak-turkcenin-ogretiminde-edebiyattan-faydalanma.html>. 2017.
- Uçgun, D.:
2013 “Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalının Gerekliliği Üzerine Bir Değerlendirme”, **Turkish Studies**, 8/9, s. 2487-2498.
- Uslu, K.: 2010 **MEB 9. Sınıf Türk Edebiyatı Ders Kitabındaki Metinlerin Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Uygur, N.: 2006 **Kültür Kuramı**, İstanbul, Yapıkredi Yayınları.
- Vardar, B.: 2002 **Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, Multilingual Yayınları.
- Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi: 2012 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi (Ed. Aziz Kılınç ve Abdullah Şahin), Ankara, Pegem Akademi.
- Yalçın, S. K., Şengül, M.: 2007 “Dilin İletişim Süreci İçerisindeki Rolü ve İşlevleri”, **Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları**, 2/2, s.749-769.
- Yelten, M.: 2010 **Türk Dili ve Anlatım Bilgileri**, İstanbul, Doğu Kütüphanesi.
- Yener, M., L.: 2007 “Türk Dilinde Sözcük Türleri Tasnifi Sorunu”, **Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları**, 2/3, s.606-623.
- Yıldırım, A., Şimşek, H.: 2008 **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M. C., Hazar, M.: 2003 “Türk Argosunda Polis”, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, 2/5, s1-16.
- Yılmaz, E.: 2014 **Temel Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü**, Ankara, Pegem Akademi.
- Yılmaz, G.K.: 2010 **Kuzey ve Güneydoğu Sibiry Türklerinin Dil Durumu**, Ankara, KÖKSAY.
- Yolcu, M.: 2002 “Dil: İşlevi, Çeşitleri Ve Alanları Bağlamında Kavramsal Bir İnceleme”, **Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi**, 2/4, s. 67-96.
- Yule, G.: 2010 **The Study of Language**, Cambridge, Cambridge University Press.

EKLER

EK 1: İSTANBUL YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ NUMARA ATANAN KELİMELELER:

al¹-	Bir şeyi bulunduğu yerden almak.
al²-	Satın almak.
al³-	Ele geçirmek.
al⁴-	Bir şeyi, kimseyi bulunduğu yerden ayırmak.
al⁵-	Birlikte götürmek.
al⁶-	Kazanmak, elde etmek (Unvan, puan).
al⁷-	Yutmak, kullanmak (İlaç vb.)
al⁸-	Posta, mektup vb. ulaşmak.
al⁹-	Seçmek (takıma almak).
alış¹-	Bağlanmak, ısınmak.
alış²-	Sürekli ister olmak, bağımlılık kazanmak.
ara¹	İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, aralık, boşluk, mesafe
ara²	İç, içinde.
ara³	İki olguyu, iki olayı birbirinden ayıran zaman, fasıla
ara⁴	Kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan durumu veya ilgisi
ara¹-	Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak.
ara²-	Bir kişiyle görüşmek üzere telefon etmek.
ateş¹	Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od, nâr.
ateş²	Genellikle hastalık etkisiyle artan vücut sıcaklığı, kızdırma.
ay¹	Yılın on iki bölümünden her biri.
ay²	Dünya'nın uydusu olan gök cismi, kamer, mah, meh.
bak¹-	Bakışı bir şey üzerine çevirmek.
bak²-	İlgilenmek.
bak³-	Yoklamak, incelemek, tetkik etmek.
bak⁴-	Aramak.
baş¹	İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız vb. organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser
baş²	Başlangıç.
bat¹-	Bir sıvının üstündeyken içine gömülmek

bat²-	Dünya'nın dönüşü dolayısıyla Güneş, Ay ve yıldız ufkun altına inmek
bekle¹-	Bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak
bekle²-	Ummak.
bırak¹-	Elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak
bırak²-	Götürmek.
bırak³-	Koyup gitmek, terk etmek.
bırak⁴-	Bir alışkanlıktan veya bir işten vazgeçmek.
bin¹-	Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak.
bin²-	Bir yere gitmek için tren, vapur, uçak, otomobil vb. bir taşıtta yer almak.
boğaz¹	Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik, kursak.
boğaz²	İki dağ arasında dar geçit.
bul¹-	(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.
bul²-	Varlığı bilinmeyen bir şeyi ortaya çıkarmak, keşfetmek.
büyük¹	Ölçüleri bakımından aynı cinsteki benzerlerinden daha yüksek, daha geniş, daha uzun veya iri olan, azîm, cesim, kebir. Karşıtı: Küçük
büyük²	Yetişkin, belli bir yaşa gelmiş
büyük³	Çok etkili, etkisi kuvvetli ve yaygın olan
büyük⁴	Mühim, önemli
çal¹-	Bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak
çal²-	Ses çıkarmak, ses vermek
çal³-	Vurarak veya sürterek ses çıkartmak
çal⁴-	Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek, aşırnak
çalış¹-	İş üzerinde olmak, iş yapmak
çalış²-	Makine veya aletler işe yarar durumda olmak veya işlemekte bulunmak
çalış³-	Bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak
çek¹-	-e Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek
çek²-	Vericiden gelen dalgaları algılayarak televizyon, radyo, telefon vb. aygıtlarla bağlantı kurmak
çevre¹	Bir şeyin yakını, dolayı, etraf, periferi
çevre²	Kişinin içinde bulunduğu toplumu oluşturan ortam
çık¹-	İçeriden dışarıya varmak, gitmek

çık²-	Yükselmek, artmak
çık³-	Oluşmak, olmak
çık⁴-	Bir şeyin yukarısına doğru yürümek
çık¹-	Giysi, ayakkabı vb.ni vücuttan ayırmak, soymak
çık²-	Yapmak, üretmek, oluşturmak.
çık³-	Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak
çocuk¹	Küçük yaştaki erkek veya kız.
çocuk²	Genç erkek.
demek¹	Bir şey anlamına gelmek.
demek²	Herhangi bir kanıya, yargıya varmak.
doğru¹	Gerçek, yalan veya yanlış olmayan.
doğru²	-e yönelmiş olarak, -e karşı, -e müteveccihen.
doğru³	Bir uçtan bir uca yönünü değiştirmeden giden, aynı doğrultuda devam eden, müstakim.
doğru⁴	Karşı yönünce.
doldur¹-	Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek.
doldur²-	Bildirge, çizelge, fiş vb. basılı kâğıtların boş yerlerini tamamlamak.
doldur³-	Yaşını, yılını bitirmek.
dolu¹	Havada su buğusunun birden yoğunlaşıp katılaşmasından oluşan, türlü irilikte, yuvarlak veya düzensiz biçimli buz parçaları durumunda yere hızla düşen bir yağış türü.
dolu²	İçi boş olmayan, dolmuş, meşbu, pür, boş karşıtı.
dolu³	Bir duygunun etkisiyle yüklü, ... ile kaplı, ... ile kaplanmış.
dön¹-	Kendi ekseni üzerinde veya başka bir şeyin dolayında hareket etmek.
dön²-	Geri gelmek, geri gitmek.
dön³-	Yönelmek.
düş¹-	Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek
düş²-	Hızı, gücü, değeri azalmak
efendim¹	Saygı, nezâket ve sevgi ifâdesi olarak kullanılır.
efendim²	Bir sesleniş karşısında "buradayım" anlamında kullanılan bir söz.
eş¹	Yâr, dost, arkadaş, hemhâl.
eş²	Karı kocadan her biri, hayat arkadaşı, refik, refika.

et¹-	Bir işi yapmak.
et²-	Eşit değer kazanmak.
fırın¹	Ekmek, pasta vb.nin pişirildiği ve satıldığı dükkân.
fırın²	Elektrik, tüp gaz ve doğal gazla çalışan, yiyecekleri pişirmeye veya ısıtmaya yarayan alet.
geç¹-	Bir yerden başka bir yere gitmek.
geç²-	Olmak, vuku bulmak, cereyan etmek.
geç³-	Zamanı aşmak, geride bırakmak.
geç⁴-	Yol, araç veya akarsu bir yerin yakınından veya içinden gitmek.
geç⁵-	Bulunduğu yeri veya konumu değiştirmek.
geç⁶-	Geride bırakmak.
gel¹-	Ulaşmak, varmak.
gel²-	Bir yerden alınıp bir yere ulaştırılmak.
gel³-	Oturmaya, ziyarete gitmek.
gelecek¹	Daha gelmemiş, yaşanacak zaman, istikbal, ati.
gelecek²	Zaman bakımından ileride olması, gerçekleşmesi beklenen, müstakbel.
gez¹-	Hava alma, hoş vakit geçirme vb. amaçlarla bir yere gitmek, seyran etmek.
gez¹-	Bir yeri görüp incelemek.
gez³-	Olmak, bulunmak, dolaşmak.
gir¹-	Dışarıdan içeriye geçmek.
gir²-	Yazılmak, başlamak.
gir³-	Belli bir işi yapmak için o işle ilgili yerde bulunmak.
gir⁴-	Sulu bir şeyin veya su dolu bir yerin içine batmak veya dalmak.
gir⁵-	Kendini (bir topluluğa, bir kuruluşa) katmak, katılmak, bir topluluk içinde yer almak, intisap etmek.
görüş¹-	Buluşup konuşmak, konuşup sohbet etmek
görüş²-	Bir iş, bir konu üzerinde karşılıklı görüş ileri sürmek, müzakere etmek
günlük¹	O günkü, o günle ilgili
günlük²	Üzerinden gün geçmiş veya geçecek
günlük³	Günü gününe tutulan hatıra, günce, muhtıra
haber¹	Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık
haber²	İletişim veya yayın organlarıyla verilen bilgi
hareket¹	Bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi, devinim, aksiyon

hareket²	Vücudu oynatma, kıpırdatma veya kımıldanma
hava¹	Çevreyi kuşatan boşluk
hava²	Meteoroloji ile ilgili olayların bütünü
hava³	Hava yuvarını oluşturan, bütün canlıların solunumuna yarayan, renksiz, kokusuz, akışkan gaz karışımı
iç¹-	Bir sıvıyı ağza alıp yutmak
iç²-	(Bir şeyi) Su veya sulu bir madde ile yutmak
in¹-	Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek
in²-	Bir taşıt veya binek hayvanından yere basmak
iş¹	Geçim sağlamak için herhangi bir alanda yapılan çalışma, meslek
iş²	Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma.
iş³	Bir sonuca bağlanması, çözülmesi gerekli durum, mesele, sorun
kal¹-	Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek
kal²-	-de Konaklamak, konmak
kal³-	Zaman, uzaklık veya nicelik belirtilen miktarda bulunmak
kal⁴-	(Dünden bugüne veya mîras, yâdigâr, pay vb. olarak) Birinden diğerine geçmek, intikal etmek.
kal⁵-	-le Oturmak, yaşamak
kalk¹-	-den Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak
kalk²-	-den Uyanarak yataktan ayrılmak
kalk³-	Taşıtlar yola çıkmak
kalk⁴-	den Uçmak, havalanmak
karşı¹	Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi
karşı²	Yol, deniz, ırmak vb.nin öbür kıyısı veya yanı
karşı³	Ön, kat, huzur
karşı⁴	Karşıt, zıt, muhalif
kazan¹-	Kazanç sağlamak.
kazan²-	Olumlu, iyi bir sonuç elde etmek.
kır¹-	Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak
kır²-	Belirli bir biçimde katlamak, bükmek.
koy¹-	Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek
koy²-	Katmak, eklemek.

kutla¹	Mutlu bir olaya sevinildiğini söz, yazı veya armağanla anlatmak, tebrik etmek.
kutla²	Önemli bir olayın gerçekleşmesinin yıl dönümü dolayısıyla tören yapmak, tesit etmek.
neden¹	Bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılan bir söz; niçin.
neden²	Bir olayı ve durumu gerektiren, doğuran başka olay veya durum, sebep
ne kadar¹	nicelik bakımından miktar, ölçü, fiyat, zaman anlamlarıyla soru bildiren bir söz
ne kadar²	çok, oldukça
nokta¹	Yer.
nokta²	Konu, konu ile ilgili önemli bölüm
ocak¹	Ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma vb. amaçlarla kullanılan yer.
ocak²	Yılın birinci ay.
oku¹	Yazılmış bir metnin iletme istediği şeyleri öğrenmek.
oku²	Bir konuyu öğrenmek için okulda, bir öğretmenin yanında veya yazılı şeyler üzerinde çalışmak, öğrenim görmek.
otur¹	e Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek.
otur²	-de Bir yerde sürekli olarak kalmak, ikamet etmek.
otur³	Hiçbir iş yapmadan boş vakit geçirmek, boş durmak.
oyna¹	Vakit geçirme, eğlenme, oyalanma vb. amaçlarla bir şeyle uğraşmak.
oyna²	Müziğin gerektirdiği uyumlu hareketleri yapmak.
oyna³	Bir film, oyun vb. nde rol almak.
oyun¹	Yetenek ve zekâ geliştirici, belli kuralları olan, iyi vakit geçirmeye yarayan eğlence.
oyun²	Müzik eşliğinde yapılan hareketlerin bütünü.
oyun³	Tiyatro veya sinemada sanatçının rolünü yorumlama biçimi.
ön¹	Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı.
ön²	Yakın gelecek zaman.
pazar¹	Cumartesi ile pazartesi arasındaki gün.
pazar²	Satıcıların belirli günlerde mallarını satmak için sergiledikleri belirli geçici yer.
plan¹	Bir işin, bir eserin gerçekleştirilmesi için uyulması tasarlanan düzen.
plan²	Düşünce, niyet, maksat, tasavvur.

program¹	Tören, gösteri, gezi vb.nin öngörülen ayrıntılarını gösteren basılı kâğıt
program²	Okullarda, haftanın belli günlerinde, belli saatlerde verilecek dersleri gösteren çizelge.
program³	Radyo ve televizyonda sunulan, haber, müzik, eğlence gibi kendi başına bir bütün oluşturan yayınlardan her biri.
rahat¹	Sıkıntı veya yorgunluk, tedirginlik vermeyen
rahat²	Kolay bir biçimde, kolaylıkla
sallan¹-	(Deprem, çarpma, fırtına vb. sebeplerle) Kuvvetli şekilde sarsılmak
sallan²-	(Salıncak, hamak, salıncaklı koltuk vb.nde) Kendini sallamak
sev¹-	Birine sevgiyle bağlanmak, gönül vermek
sev²-	Çok hoşlanmak.
sevgili¹	Sevilen ve âşık olunan kimse, yavuklu, dost, yâr, canan
sevgili²	Sevgi ve bağlılık duyulan
sıcak¹	Yakmayacak derecede ısısı olan, yakmayacak kadar ısı veren, soğuk karşıtı
sıcak²	Dostça olan, sevgi dolu
söyle¹-	Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak
söyle²-	Sipariş etmek
söyle³-	Türkü, şarkı vb. okumak
sür¹-	Yönetip yürütmek, sevk etmek
sür²-	Zaman almak
sür³-	Bir maddeyi bir yüzey üzerine ince bir tabaka olarak yaymak, dökmek, serpmek
sür⁴-	Olmaya devam etmek
tam¹	Bütün, tüm, eksiksiz.
tam²	O sırada, o anda
tamam¹	Bütün, tüm
tamam²	Evet
tamam³	Olan veya söylenen bir şeyin olumlu bulunduğunu ifade eder: Evet, peki, olur, kabul
tamam⁴	Tamamlanmış, bitmiş
taşı¹-	Bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek
taşı²-	Sahip olmak, özellik olarak bulundurmak
taşın¹-	Taşıma işi yapılmak
taşın²-	-e Başka bir yere gitmek, göçmek

tatlı¹	Şekerle veya şekerli şeylerle yapılan yiyecek
tatlı²	Sevimli, hoş
topla¹-	Devşirmek
topla²-	Dağınıklıktan kurtarmak
topla³-	Bir araya getirmek
yan¹	Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü, profil
yan²	Birlikte, beraberinde olma
yan³	Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf, cihet
yat¹-	Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak
yat²-	Uyumak veya dinlenmek için yatağa girmek
yer¹	Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekân
yer²	Gezinilen, ayakla basılan taban
yer³	Ülke
yer⁴	Otel, motel vb.nde kalınacak oda
yoğun¹	Artmış, çoğalmış bir durumda olan
yoğun²	Etkisi güçlü olan, ağır (koku vb.)
yurt¹	Bir halkın üzerinde yaşadığı, kültürünü oluşturduğu toprak parçası, vatan
yurt²	Öğrencilerin kaldığı, barındığı yer
yüksel¹-	Yükseğe çıkmak
yüksel²-	Güçlenmek, şiddetlenmek
zaman¹	Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit
zaman²	Dönem, devir.

**EK2: NEW HEADWAY YABANCI DİL DERS KİTABINDAKİ NUMARA
ATANAN KELİMELELER**

call¹	Telefonla aramak.
call²	Belli bir isimle anılmak, çağrılmak, adlandırılmak.
cool¹	Serin.
cool²	Mükemmel, iyi, âlâ, harikulâde, fevkalâde.
get¹	Gitmek, gelmek, varmak.
get²	Almak, vermek.
get³	Satın almak, elde etmek.
have¹	Sahip olmak.
have²	Geçirmek, maruz olmak.
have³	Yapmak, etmek.
have⁴	Almak, yemek, içmek.
have⁵	İzin vermek.
kind¹	Tür, çeşit.
kind²	Kibar, nazik.
land¹	Kara, yer, yeryüzü.
land²	Ayak basmak, karaya çıkmak, (uçak) inmek.
land³	Memleket, ülke, diyar.
left¹	(Yön) Sol, solda, sola ait, soltarafıta bulunan.
left²	Kalmak, artmak, kalan.
like¹	Hoşlanma, sevmek, beğenme.
like²	Gibi, benzer, aynı.
meet¹	Tanışmak.
meet²	Buluşmak.
meet³	Karşılaşmak.
miss¹	Kaçırmak.
miss²	Özlemek.
miss³	Bayan, hanım.
mix¹	Karıştırmak.
mix²	Karma.
model¹	Model, örnek, numune.

model²	Manken.
off¹	Dışarı(ya), dışarı(da).
off²	Kapat-, Kapalı.
old¹	Eski, yaşlı, ihtiyar.
old²	Yaş, yaşında.
orange¹	Portakal.
orange²	(Renk) Turuncu.
over¹	Üstüne, Üstünde, Üstünden.
over²	Boyunca, süresince.
over³	den fazla.
past¹	Geçmiş, geçmişe ait.
past²	(sayı, miktar vb.) aşkın, aşmış, geçmiş, geçce.
past³	Ötesinde, ilerisinde, geçince.
past⁴	(Gramer) Geçmiş zaman, eylemin geçmiş zaman kipi.
phone¹	Telefon.
phone²	Telefon et-
play¹	Oynamak.
play²	(Müzik aleti, çalgı) çalmak.
play³	(Oyun) oynamak.
post¹	Posta ile yollamak. Postalamak.
post²	Posta.
present¹	Hediye, armağan.
present²	(Gramer) şimdiki zaman.
present³	Huzura çıkarmak, sunmak.
rest¹	Kalanlar, arta kalanlar, geri kalan kısmı, diğerleri.
rest²	Dinlenmek, istirahat etmek.
right¹	Doğru
right²	Sağ (taraf).
rock¹	Taş, kaya.
rock²	Rock müzik.
so¹	Bu nedenle/sebepten, bu cihetle, bundan dolayı, bu yüzden.
so²	Çok, son derece.
star¹	Yıldız (Astro.)

star²	Ünlü/meşhur/çok başarılı/mükemmel (kişi).
star³	Kalite göstergesi. İki,üç,beş yıldızlı otel.
stay¹	Kalmak, ev vb. yerde bulunmak, olduğu yeri ve durumu korumak.
stay²	Konaklamak, ikamet etmek.
still¹	Hâlâ.
still²	Gazsız, köpüksüz, köpürmeyen içecek.
take¹	Almak (Bir şeyi bir yerden).
take²	(Zaman) sürmek.
take³	Binmek, ile gitmek. Otobüs, tren, otomobil vb araçla gitmek/seyahat etmek.
take⁴	Götürmek.
time¹	Zaman, vakit.
time²	Saat.
time³	Çağ, devir, dönem.
time⁴	Kez, kere, defa.
too¹	da/de
too²	Çok, çok fazla
turn¹	Dönmek, döndürmek, çevirmek.
turn²	Sıra.
turn³	Renk değiştirmek.
watch¹	Bakmak, seyretmek.
watch²	Kol saati.
way¹	Tarz, yöntem, usul.
way²	Yol.
work¹	Çalışmak.
work²	İş, meşgale, meslek.
work³	Çalışmak, işlemek (Bozuk olmamak)

EK3: İSTANBUL YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ ÜNİTE SONU SÖZCÜK LİSTELERİ

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1, Ünite 1 sözcük listesi s.20

KELİME LİSTESİ

İSİMLER

ad (isim)	elma	Kore
ağaç	erkek	köpek
alkol	ev	köy
Almanya	fare	kuş
anneler günü	fındık	kutu
araba	fırça	kütüphane
arkadaş	film	lale
avukat	Fransa	limon
Avusturya	futbolcu	lokanta
az	garson	lütfe
baba	göz	mağaza
bahçe	gül	makas
balık	güzel	masa
banka	hâl	merdiven
bardak	halı	meşgul
bay	hanım	metro
bayan	hastalık	millet
bayram	havuç	misal
bebek	hayal	mühendis
bey	hemşire	nar
bilet	hiç	Nijerya
bilgisayar	ispanak	numara
bulaşık	ızgara	oda
büro	ideal	orman
büyük	inek	otel
camii	İngiltere	otobüs
cetvel	insan	öğrenci
ceviz	İspanya	öğretmen
çamaşır	iş	ördek
çanta	İtalya	paket
çarşı	Japonya	para
çay	jeton	pardösü
çiçek	jilet	park
Çin	kadın	patates
çocuk	kafe	pencere
çok	kahve	petrol
defter	kalabalık	piyano
deniz	kalem	polis
ders	kalp	portakal
doğum günü	kapı	postacı
doktor	kedi	radyo
dolap	kız	resim
düğün	kira	rol
eczane	kişi	roman
ekmek	kitap	Rusya
elbise	koltuk	saat

KALIP İFADELER

Affedersiniz.
Afiyet olsun.
Bol şanslar.
Çok yaşa.
Geçmiş olsun.
Görüşürüz / Görüşmek üzere.
Güle güle.
Günaydın.
Hoş bulduk.
Hoş geldin.
Hoşça kal.
Lütfe.
Merhaba.
Özür dilerim.
Rica ederim.
Tamam.
Tebrikler.
Üzgünüm.

FİİLLER

etmek
gelmek
görüşmek
olmak

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1, Ünite 2 sözcük listesi s.36

KELİME LİSTESİ

İSİMLER

aç	domates	kasiyer	projektör	yazı tahtası
açık	dosya	kat	psikolog	yer
adres	durak	kırmızı	resepsiyonist	yıl
akşam	duvar	kıskaç	sabah	yiyecek
alışveriş	düzenli	kibar	sakin	yoğun
alışveriş merkezi	eczacı	kilo	sayı	yok
alt	eğlenceli	kitaplık	sehpa	yorgun
anahtar	eksi	kolay	sekreter	zamir
artı	evli	komik	semt	zayıf
ay	fakir	konuşkan	sessiz	zengin
banka	fark	koridor	sıcak	
başarılı	fırın	kötü	sıfat	FİİLLER
bekâr	gazete	kuaför	sinirli	aramak
bina	genç	kuyumcu	sosyal	
birçok	genellikle	lamba	soyadı	
boş	geniş	mahalle	şehir	
bölü	güçlü	manav	şimdi	
bugün	güçsüz	market	şişman	
burada	gün	mutfak	tabak	
bütün	gündüz	mutlu	tarih	
cesur	hafta sonu	mutsuz	tatil	
ciddi	hasta	nerede	tehlikeli	
çalışkan	hastane	nesne	tembel	
çarpy	her	niçin	tezgâhtar	
çirkin	her zaman	ocak	tuzlu	
çöp kutusu	hızlı	ofis	ucuz	
çünkü	içecek	orada	uzak	
dağınık	istasyon	öğleden sonra	üst	
dar	iyi	önemli	var	
dergi	kaç	önemsiz	yakın	
dikkatli	kaçıncı	pahalı	yastık	
dikkatsiz	kantin	pastane	yaş	
doğum tarihi	kapalı	pembe	yaşlı	
dolu	kasap	postane	yavaş	

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1, Ünite 3 sözcük listesi s.50

KELİME LİSTESİ

İSİMLER

açık büfe	hazır	şiiir	dolaşmak	sevmek
anne	hediye	terlik	dönmek	sıklmak
aynı	heyecanlı	tiyatro	durmak	sohbet etmek
bale	hiçbir zaman	tur	duş almak	sormak
bavul	hukuk	tür	fotoğraf çekmek	söylemek
beraber	içeri	uygun	geçmek	spor yapmak
biletçi	iş yeri	vapur	gezmek	stres atmak
bilgisayar oyunu	işadamı	yalan	girmek	tanımak
borç	işçi	yanlış	gitmek	tanışmak
boş zaman	kampus	yemekhane	hazırlamak	tekrar etmek
büfe	kanepa	yeni	hazırlanmak	temizlemek
cevap	kebab	yolcu	hoşlanmak	tırmanmak
dans	kızgın	yorum	internete girmek	uyumak
değişik	konser	yurt	izlemek	uzanmak
dışarı	kulüp	zaman	kahvaltı etmek	varmak
dizi	litre	FİİLLER	kalkmak	vermek
ekonomi	maç	açmak	kalmak	yapmak
erken	memur	anlamak	kapatmak	yardım etmek
eski	mp3 çalar	bakmak	kontrol etmek	yardım istemek
eş	müsait	banyo yapmak	konusmak	yaşamak
ev hanımı	müşteri	başlamak	korkmak	yatmak
fabrika	nefes	bayılmak	koşmak	yazmak
farklı	normal	beslenmek	koymak	yemek
fikir	opera	bilmek	kullanmak	yorulmak
film	öğlen	binmek	nefret etmek	yürümek
futbol	öğrenci işleri	biriktirmek	okumak	yüzmek
futbol maçı	pijama	bitmek	oturmak	KALIP İFADELER
geç	restoran	buluşmak	oynamak	bol bol
gezi	sabahları	çalışmak	öğrenmek	inşallah
gitar	sağlıklı	çıkmaq	özmek	
gösteri	sefer	demek	para çekmek	
hafta içi	sergi	dinlemek	pişirmek	
hava	site	dinlenmek	sanmak	
hayat	şarkı			

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1, Ünite 4 sözcük listesi s.66

KELİME LİSTESİ

İSİMLER

abla
ağabey
ağız
aile
amca
anadil
anahtar
anaokulu
anneanne
babaanne
boyun
burun
dayı
dede
diş
erkek kardeş
hala
havuz
ilkokul
karı
kız kardeş
koca
kol
lise
manto
mektup
omuz
ortaokul
satranç
şirket
teneffüs
teyze
üniversite
ütü
yabancı dil
yaramaz
zevкли

FİİLLER

almak
dans etmek
çalmak
hissetmek
yazmak
göndermek
oynamak
öğretmek
telefon etmek

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1, Ünite 5 sözcük listesi s.80

KELİME LİSTESİ

İSİMLER

ağustos	hece	sürpriz	yaşlanmak
ajanda	heyecan	şubat	yenmek
akıl	ilkbahar	temmuz	yıkamak
anma	kasım	toplantı	ziyaret etmek
aralık	kaza	ulusal	
ateş	kış	vakit	
balayı	kurum	yaz	
biricik	kutlama	yeşil	
birlikte	kültür	yılbaşı	
birliktelik	marş	yıldönümü	
boya	mart	zafer	
buçuk	mavi	zorluk	
cimri	mayıs		
cuma	mevsim		
cumartesi	mezuniyet		
çarşamba	milli		
çeşitli	mola		
çeyrek	mor		
çorba	nice		
çoşku	nikah		
dakika	nisan		
dilek	odun		
dini	ömür		
dişçi	palto		
dolunay	pazar		
düğüm	pazartesi		
egemenlik	perşembe		
ekim	program		
evlilik	randevu		
eylül	resmi		
galeri	rezervasyon		
gelecek	salı		
gençlik	saniye		
geveze	sarı		
harf	saygıdeğer		
hazırlık	sevgili		
haziran	sonbahar		

FİİLLER

asmak
atlamak
atmak
beklemek
benzemek
devam etmek
dilemek
doğmak
evlenmek
gecikmek
heyecanlanmak
kapanmak
karşılama
katılmak
korumak
kutlamak
kutlu olmak
öpmek
satın almak
sürmek
toplamak
vedalaşmak
yakmak

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1, Ünite 6 sözcük listesi s.96

KELİME LİSTESİ

İSİMLER

Akıllı	Orta
Akraba	Ön
Alan	Parmak
Alt	Patlıcan
Arka	Plan
Aşağı	Rapor
Boyun	Reçete
Cadde	Renk
Cesur	Sağ
Çene	Salıncak
Çevre	Sol
Çiftçi	Sözlük
Dış	Şeker
Düğün	Şikâyet
Emekli	Tahmin
Enişte	Tarihi
Göl	Ten
Grip	Terzi
Güler yüzlü	Teyze
Halsiz	Üst
İç	Vücut
İskele	Yaramaz
Kalabalık	Yenge
Karşı	Yukarı
Kibar	
Köprü	
Köşe	
Kulak	
Kuzen	
Kütüphane	
Lezzetli	
Mahalle	
Manzara	
Marka	
Mercimek çorbası	
Meydan	
Nehir	

FİİLLER

Ağrımak
Anlaşmak
Bayılmak
Beğenmek
Danışmak
Değiştirmek
Dinlemek
Gezmek
Görüşmek
Hissetmek
İlgilenmek
Kalkmak
Kaşınmak
Katılmak
Kızarmak
Sallanmak
Tanımak
Tansiyon ölçtürmek
Tartılmak
Tedavi olmak
Öksürmek
Ziyarete gelmek

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2, Ünite 1 sözcük listesi s.22

KELİME LİSTESİ

İSİMLER

ada
akıllı
altın
ana yemek
apartman
aptal
âşık
aşk
avuç
baklava
beyaz
bez
bıyık
biber
bol
börek
bulut
büfe
cadde
çikolata
çim
çizgi
çöp
dalgacı
damar
demet
dengesiz
dilim
dosdoğru
dürüst
düşünceli
düzenli
ecza dolabı
ela
emir
enerjik
esprili
et
faydalı
gece
gerekli
gökyüzü
gözlük
güler yüzlü
güvenilir
harika
hayvan
huzurlu

ihtiyaç
ilaç
inatçı
istek
kadayıf
kadeh
kap
kapıcı
karabiber
karınca
karizmatik
karpuz
kâse
kekik
kemer
kenar
kısım
kıyma
kızıl
kilogram
klinik
konu
korkak
köfte
kurabiye
kuşbaşı
kutsal
küp
lahmacun
levha
lezzetli
lokum
makarna
malzeme
maydanoz
menü
meraklı
meslek
mesut
miktar
mutlaka
müşteri
müze
naz
neşeli
otopark
öneri
patlıcan

perde
peynir
pizza
porsiyon
profil
prospektüs
rüya
rüzgâr
sabır
sakal
salata
salyangoz
saman
saygı
sevgi
sevimli
sıvı
sifon
sigara
sipariş
site
soğan
soğuk
sosyal paylaşım
su
şarap
şeker
şirin
şiş
tane
tarif
tatlı
tava
tavsiye
tecrübe
tek
ten
tramvay
tuvalet
tuz
uyarı
veteriner
yağ
yağmur
yarar
yarışma
yaşam
yeterince

yorgan
yumurta
yüksek
zarar

FİİLLER

acele etmek
anlatmak
bağlamak
basmak
beğenmek
bıkmak
çağırarak
çekmek
çırpak
dizmek
doğramak
doldurmak
dökmek
duymak
düşünmek
düzenlemek
eklemek
geç kalmak
göndermek
hapşırarak
haşlamak
hatırlamak
ısmarlamak
ihmal etmek
ilave etmek
ilerlemek
isyan etmek
işaretlemek
kavga etmek
kaynatmak
kızartmak
kızmak
kopmak
oluşturmak
önermek
özen göstermek
park etmek
pişirmek
rendelemek
saklamak
sıralamak

süslemek
süzmek
tamamlamak
tarif etmek
tükenmek
usanmak
uzatmak
yağmak
itmek
merak etmek
numaralandırmak
silme
yalan söylemek
yerleştirmek

KALIP İFADELER

Afiyet olsun.
Çok yaşayın.
Elinize sağlık.
Hayırlı olsun.
Kolay gelsin.

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2, Ünite 2 sözcük listesi s.36

KELİME LİSTESİ

İSİMLER

alaycı	hükümdar	muhteşem	vasıta
alışkanlık	ışın	müdür	yazar
alkol	idareci	müfettiş	yolculuk
ampul	ihtiyaç	müze	FİİLLER
as	iletişim	nargile	affetmek
ay	ilginç	okyanus	bastırmak
bağımlılık	ilk	ödül	icat etmek
baklagil	iskelet	politika	ilerlemek
beslenme	kahkaha	protein	incelemek
beyaz	kahraman	puan	kazanmak
bilgin	kalsiyum	radyo dalgası	keşfetmek
bolca	kanat	reçete	mezun olmak
bordo	kaplumbağa	romancı	yayımlamak
buluş	kemik	rütbe	
cömert	kırmızı	saf	
çizgi film	kolesterol	sahil	
demokrasi	komutan	saniye	
deney	konforlu	sarı	
derbi	kongre	satış	
dük	koyun	sene	
düşes	kristal	sıradan	
egzersiz	kurnaz	sinyal	
ekonomi	kuruyemiş	siyah	
emekli	kültür	şövalye	
erişkin	lacivert	takım	
esnek	lakap	takma	
fare	lodos	tavan	
fırsatçı	madde	tavşan	
gazetecilik	magazin	teleskop	
gece	mağaza	telsiz	
gündüz	meşgul	toplantı	
hayalci	metre	tür	
hırsız	mizaç	unvan	
hizmetçi	mucit	usta	

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2, Ünite 3 sözcük listesi s.50

KELİME LİSTESİ

İSİMLER

ahşap	hava	robot
aniden	hayal	romatizma
asker	hediye	sağanak
Avrupa	ılık	sahil
baharatlı	icat	sakal
bal	inatçı	satılık
bambu	izleyici	saygı
başbakan	jimnastik	seçim
belediye	kaban	semt
bölge	kampanya	serin
bülbül	kar	sınav
çadır	katedral	sirk
çekirdek	kazak	sisli
çevre	kıyı	soslu
çiftçi	kıymet	sosyal
dağ	klozet	sörf
dışkı	mahalli	stant
dizi	makyaj	şelale
doğum günü	merasim	tapınak
döner	mercimek	tarla
dürüst	mesai	taş
eldiven	metrekare	torun
eş	mısır	tur
etkinlik	mimar	tuş
ev planı	mobilya	vaat
fal	nehir	vakit
faydalı	nemli	valiz
ferah	oğul	vize
festival	okyanus	yağmurluk
gelenek	ödeme	yanardağ
gösteri	padişah	yoğunluk
güneşli	pamuk	yosun
harika	piramit	yöresel
hastane	plaj	yurt

FİİLLER

anlaşmak
artmak
azalmak
balık tutmak
boyamak
çağırarak
çalıştırmak
çizmek
dalmak
değiştirmek
düzenlemek
geçirmek
geçmek
gerçekleştirmek
gezmek
görüşmek
güneşlenmek
ikna etmek
iptal olmak
kaçmak
karar vermek
kartopu oynamak
katılmak
kayak yapmak
kürek çekmek
tahmin etmek
takmak
tıraş olmak
tükenmek

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2, Ünite 4 sözcük listesi s.66

KELİME LİSTESİ

İSİMLER

ambulans
asansör
bilmece
cankurtaran
cin
deve
diyar
efsane
evliya
fakir
fıkra
fırtına
hayran
inşaat
işçi
itfaiyeci
kasaba
kasiyer
kaval
kıtlık
konfeksiyon
köçek
macera
merdiven
metrobüs
mimar
müşteri
nişanlı
ölümsüz
ölümsüzlük
padişah
pansiyon
santral görevlisi
sebze
sedefkâr
sihirli
sürü
tarla

tas
tembel
tepe
tezgâhtar
uslu
vestiyer
veteriner
yaramaz
yem
yönetmen

FİİLLER

alay etmek
anırmak
boğulmak
bozulmak
fethetmek
fışkırmak
incitmek
oda tutmak
şaşırmak
şımartmak
yetiştirmek

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2, Ünite 5 sözcük listesi s.80

KELİME LİSTESİ

İSİMLER

afiş	günlük	tamirci	şaşırmak
alan	hobi	teslim	tartmak
alışkanlık	hokkabaz	toz	taşımak
animasyon	hortum	toz fırtınası	taşmak
aşçı	ılıman	tropik yağmur	yağmak
atmosfer	ihtimal	tsunami	yapışmak
banka kartı	iklim	tür	
belgesel	iskele	vazo	
biber	karanlık	volkanik patlama	
bilim kurgu	kırık	yağmur	
bilimsel gerçek	kilo	yatay	
bulmaca	klasik	yatılı okul	
bulut	koleksiyon	yazlık kıyafet	
cisim	komedî	yer çekimi	
çığ	korku	yer kabuğu	
çöpçü	köşk	yıldırım	
damlacık	kum	yöresel	
dedikodu	kum fırtınası	ziyaret	
delikanlı	kurak		
beslenmek	kuraklık	FİİLLER	
deprem	manav	batmak	
dikey	manzara	biriktirmek	
doğa	meteorolojik	çarpamak	
doğa olayı	müze	dağıtmak	
dolu	nehir	dizilmek	
dünya	nem	donmak	
elektrik enerjisi	öğle yemeği	fırçalamak	
etraf	özet	horlamak	
fay	polisiye	imzalamak	
fırın	postacı	iyileşmek	
form	romantik	karşılaşmak	
genişlik	rüzgâr	kaynamak	
gişe memuru	sel	küsmek	
gökkuşağı	serin	nişanlanmak	
gökyüzü	sihirbaz	pişirmek	
göl	sopa	sallanmak	
güneş	şarkıcı	söndürmek	
		sürtünmek	

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2, Ünite 6 sözcük listesi s.94

KELİME LİSTESİ

İSİMLER

acele	lazım
açma	martı
alkollü	mutlaka
anlam	nakit
ayaküstü	öncelik
ayran	öneri
bagaj	pide
bakıcı	poğaça
bedesten	rahat
brıç	rakip
çamaşır	refah
çatal (yiyecek)	sanatçı
çıkış	sandal
dekoratif	seyir
deneyim	sıkışık
desen	sınır
döviz	simit
düğün	siyasetçi
ehliyet	sözleşme
ekip	süre
geleneksel	şekerleme
gözleme	şiddet
gürültü	şirket
güverte	tavla
han	tavsiye
hat	tecrübe
hazır	terlik
heyecan	tost
İhtiyaç	ud
ilan	ünlü
izin	vakıf
karar	vatandaş
katmer	vezne
kestane	yalan
kokoreç	yaygın
konu	yoğun
köfte	
kumpir	
lahmacun	

FİİLLER

ara vermek	sığmak
batmak	sıkıntı çekmek
bilgi vermek	soluklanmak
bitirmek	şışirmek
borç vermek	takep etmek
burs vermek	uzatmak
çekinmek	ütülemek
çözmek	vedalaşmak
dayanmak	yatıştırmak
denemek	yenmek
destek vermek	yetişmek
devam et	zannetmek
dikiş dikmek	
dikkat etmek	
doymak	
farkında olmak	
gecikmek	
gitar çalmak	
giyinmek	
göz kırmak	
güvenmek	
hoş görmek	
hüküm vermek	
ılık çalmak	
ilgilenmek	
inanç	
izlemek	
kaybolmak	
kaymak	
kımıldamak	
közlemek	
kredi almak	
kutlama	
mola vermek	
neden olmak	
para bozdurmak	
problem çıkarmak	

EK4: NEW HEADWAY YABANCI DİL DERS KİTABINDAKİ ÜNİTE SONU SÖZCÜK LİSTELERİ

New Headway Yabancı Dil Kitabı Beginner A1, Ünite 1-14, s.130-139

Word list

Here is a list of most of the new words in the units of *New Headway Beginner* fourth edition Student's Book.

adj = adjective
adv = adverb
conj = conjunction

n = noun
pl = plural
prep = preposition

pron = pronoun
v = verb
informl = informal

UNIT 1

and *conj* /ænd/, /ənd/
bag *n* /bæg/
book *n* /bʊk/
bus *n* /bʌs/
Bye! /baɪ/
camera *n* /'kæmərə/
car *n* /kɑː(r)/
coffee *n* /'kɒfi/
computer *n* /kəm'pjʊ:tə(r)/
cup *n* /kʌp/
day *n* /deɪ/
English *adj*, *n* /'ɪŋɡlɪʃ/
everyday *adj* /'evrɪdeɪ/
fine *adj* /faɪn/
first name *n* /'fɜːst ,neɪm/
Good afternoon! /ɡʊd ,ɑːftə'nuːn/
Good morning! /ɡʊd 'mɔːnɪŋ/
Good night! /ɡʊd 'naɪt/
Goodbye! /ɡʊd'baɪ/
hamburger *n* /'hæmbɜːɡə(r)/
Have a nice day! /,hæv ə naɪs 'deɪ/
hello *n* /hel'əʊ/
house *n* /haʊs/
How are you? /,haʊ ə 'juː/
lovely *adj* /'lʌvli/
my /maɪ/
name *n* /neɪm/
Nice to meet you. /,naɪs tə 'miːt ju/
OK *adj* /,əʊ 'keɪ/
phone *n* /fəʊn/
photograph *n* /'fəʊtəgrəːf/
please /pliːz/
sandwich *n* /'sænwɪtʃ/
See you later! /,siː ju 'leɪtə(r)/
Sleep well! /'sliːp ,wel/
surname *n* /'sɜːneɪm/
tea *n* /tiː/
television *n* /'telɪvɪʒn/
thank you /'θæŋkjuː/
thanks /θæŋks/
this *pron* /'ðɪs/
today *n* /tə'deɪ/
very well /,veri 'wel/
what? /,wɒt/
with *prep* /wɪð/
your /jɔː(r)/
Numbers 1-10
one /wʌn/
two /tuː/
three /θriː/

four /fɔː(r)/
five /faɪv/
six /sɪks/
seven /'sevn/
eight /eɪt/
nine /naɪn/
ten /ten/

UNIT 2

about *prep* /ə'baʊt/
awful *adj* /'ɔːfl/
beautiful *adj* /'bjʊ:tɪfl/
building *n* /'bɪldɪŋ/
centre *adj* /'sentə(r)/
cities *n pl* /'sɪtɪz/
countries *n pl* /'kʌntrɪz/
doctor *n* /'dɒktə(r)/
fantastic *adj* /fæn'tæstɪk/
find *v* /faɪnd/
from *prep* /frɒm/
hear *v* /hɪə(r)/
her /hɜː(r)/
his /hɪz/
hospital *n* /'hɒspɪtl/
how old? /haʊ 'əʊld/
look at (sth) *v* /'lʊk ət/
map *n* /mæp/
married *adj* /'mæɪrɪd/
on holiday /ɒn 'hɒlədeɪ/
people *n pl* /'piːpl/
really good *adj* /,riːəli 'ɡʊd/
school *n* /skuːl/
these *pron* /ðiːz/
too *adv* /tuː/
weather *n* /'weðə(r)/
where? *adv* /weə(r)/
world *n* /wɜːld/

Countries

Australia *n* /ə'streɪliə/
Brazil *n* /brə'zɪl/
Canada *n* /'kænədə/
China *n* /'tʃaɪnə/
Egypt *n* /'iːdʒɪpt/
England *n* /'ɪŋɡlənd/
France *n* /frɑːns/
Hungary *n* /'hʌŋɡəri/
Italy *n* /'ɪtəli/
Japan *n* /dʒə'pæn/
Russia *n* /'rʌʃə/
Spain *n* /speɪn/
the United States *n pl* /ðə juːnə'taɪd 'steɪts/

New Headway Yabancı Dil Kitabı s.131

Numbers 11-30

eleven /ɪˈlevn/
 twelve /twelv/
 thirteen /θɜːˈtiːn/
 fourteen /fɔːˈtiːn/
 fifteen /fɪfˈtiːn/
 sixteen /sɪksˈtiːn/
 seventeen /sevnˈtiːn/
 eighteen /eɪˈtiːn/
 nineteen /naɪnˈtiːn/
 twenty /ˈtwenti/
 twenty-one /ˌtwentiˈwʌn/
 twenty-two /ˌtwentiˈtuː/
 twenty-three /ˌtwentiˈθriː/
 twenty-four /ˌtwentiˈfɔː(r)/
 twenty-five /ˌtwentiˈfaɪv/
 twenty-six /ˌtwentiˈsɪks/
 twenty-seven /ˌtwentiˈsevn/
 twenty-eight /ˌtwentiˈeɪt/
 twenty-nine /ˌtwentiˈnaɪn/
 thirty /ˈθɜːti/

UNIT 3

address *n* /əˈdres/
 all *adv* /ɔːl/
 America *n* /əˈmerɪkə/
 another *pron* /əˈnʌðə(r)/
 audition *n* /ɔːˈdɪʃn/
 band *n* /bænd/
 boy *n* /bɔɪ/
 brother *n* /ˈbrʌðə/
 builder *n* /ˈbɪldə(r)/
 bus driver *n* /ˈbʌsˌdraɪvə(r)/
 businessman *n* /ˈbɪznəsmæn/
 excited *adj* /ɪkˈsaɪtɪd/
 excuse me /ɪkˈskjuːzˌmiː/
 forty /ˈfɔːti/
 good luck /ɡʊdˈlʌk/
 Great! *adv* /ɡreɪt/
 happy *adj* /ˈhæpi/
 here *adv* /hɪə(r)/
 Hi /haɪ/
 I don't understand
 /aɪˌdʊntˌʌndəˈstænd/
 I'm sorry /aɪmˈsɒri/
 interesting *adv* /ˈɪntrəstɪŋ/
 interview *n* /ˈɪntəvjuː/
 Ireland *n* /ˈaɪələnd/
 job *n* /dʒɒb/
 live *v* /lɪv/
 magazine *n* /ˌmæɡəˈziːn/
 now *adv* /naʊ/
 nurse *n* /nɜːs/
 on tour *n* /ɒnˈtuə(r)/
 other *adj* /ˈʌðə(r)/
 over there /ˌəʊvəˈðeə/

personal information *n*
 /ˌpɜːsənlˌɪnfəˈmeɪʃn/
 phone number *n* /ˈfəʊnˌnʌmbə(r)/
 police officer *n* /pəˈliːsˌɒfɪsə(r)/
 same *adj* /seɪm/
 Scotland *n* /ˈskɒtlənd/
 shop assistant *n* /ˈʃɒp əˌsɪstənt/
 singer *n* /ˈsɪŋə/
 sorry /ˈsɒri/
 station *n* /ˈsteɪʃn/
 Sweden *n* /ˈswiːdn/
 thanks a lot /θæŋks əˈlɒt/
 tired *n* /ˈtaɪəd/
 town centre *n* /taʊnˈsentə(r)/
 very *adj* /ˈveri/
 well *n* /wel/
 winner *n* /ˈwɪnə(r)/
 yet *adv* /jet/

UNIT 4

a lot of /əˈlɒt əv/
 accountant *n* /əˈkaʊntənt/
 age *n* /eɪdʒ/
 bank manager *n* /ˈbæŋkˌmænɪdʒə(r)/
 bank *n* /bæŋk/
 best friend *n* /ˌbestˈfrend/
 big *adj* /bɪɡ/
 both *pron* /bəʊθ/
 boyfriend *n* /ˈbɔɪfrend/
 business card *n* /ˈbɪznɪsˌkɑːd/
 certainly *adv* /ˈsɜːtənli/
 children *n pl* /ˈtʃɪldrən/
 college *n* /ˈkɒlɪdʒ/
 Come on! /ˌkʌmˈɒn/
 company *n* /ˈkʌmpəni/
 connecting *v* /kəˈnektɪŋ/
 dancing *n* /ˈdɑːnsɪŋ/
 dictionary *n* /ˈdɪkʃənri/
 dog *n* /dɒɡ/
 evening *n* /ˈiːvɪŋ/
 everybody *pron* /ˈevribɒdi/
 family tree *n* /ˌfæməliˈtriː/
 fans *n pl* /ˈfænz/
 football *n* /ˈfʊtbɔːl/
 friends *n pl* /ˈfrendz/
 funny *adj* /ˈfʌni/
 Germany *n* /ˈdʒɜːməni/
 girlfriend *n* /ˈɡɜːlfrend/
 give *v* /ɡɪv/
 goal *n* /ɡəʊl/
 good *adj* /ɡʊd/
 have *v* /hæv/
 home *n* /həʊm/
 hotel *n* /həʊˈtel/
 like *v* /laɪk/

New Headway Yabancı Dil Kitabı s.132

manager *n* /'mænɪdʒə(r)/
 music *n* /'mju:zɪk/
 near *adj* /nɪə(r)/
 new *adj* /nju:/
 nice *adj* /naɪs/
 north *adj* /nɔ:θ/
 notice *v* /'nəʊtɪs/
 of course /əv 'kɔ:s/
 office *n* /'ɒfɪs/
 our /aʊə(r)/
 part of (something) *n* /'pɑ:t əv/
 part-time *adj* /,pɑ:t 'taɪm/
 police *n* /pə'li:s/
 really *adj* /'ri:əli/
 rock 'n' roll *n* /,rɒkən'rɔ:l/
 small *adj* /smɔ:l/
 spell *v* /spel/
 sport *n* /spɔ:t/
 sports centre *n* /'spɔ:ts ,sentə(r)/
 their /ðeə(r)/
 together *adv* /tə'geðə(r)/
 university *n* /,ju:nɪ'vɜ:səti/
 us *pron* /ʌs/
 village *n* /'vɪlɪdʒ/
 want *v* /wɒnt/
The family
 brother *n* /'brʌðə(r)/
 daughter *n* /'dɔ:tə(r)/
 father *n* /'fɑ:ðə(r)/
 husband *n* /'hʌzbənd/
 mother *n* /'mʌðə(r)/
 parents *n pl* /'peərənts/
 sister *n* /'sɪstə(r)/
 son *n* /sʌn/
 wife *n* /waɪf/

UNIT 5

actor *n* /'æktə(r)/
 Arabic *n* /'ærəbɪk/
 beer *n* /bɪə(r)/
 blue *adj* /blu:/
 cheese *n* /tʃi:z/
 chocolate *n* /'tʃɒklət/
 Coke *n* /kəʊk/
 Come here! /,kʌm 'hɪə(r)/
 count *v* /kaʊnt/
 delicious *adj* /drɪ'lɪʃəs/
 drama *n* /'drɑ:mə/
 drink *v* /drɪŋk/
 eat *v* /i:t/
 exciting *adj* /ɪk'saɪtɪŋ/
 flat *n* /flæt/
 food *n* /fu:d/
 guys *n pl* /gaɪz/
 how much? /,haʊ 'mʌtʃ/

ice-cream *n* /'aɪskri:m/
 identity *n* /aɪ'dentɪti/
 languages *n pl* /'læŋɡwɪdʒɪz/
 list *n* /lɪst/
 love *v* /lʌv/
 Mexico *n* /'meksɪkəʊ/
 millionaire *n* /,mɪljə'neə(r)/
 nationalities *n pl* /,næʃə'nælətɪz/
 orange *n* /'ɒrɪndʒ/
 order *v* /'ɔ:də(r)/
 pair (of) *n* /peə(r) (əv)/
 party *n* /'pɑ:ti/
 pizza *n* /'pi:tʃə/
 play *v* /pleɪ/
 Portugal *n* /'pɔ:tʃuɡl/
 pounds *n pl* /paʊndz/
 prices *n pl* /'praɪsɪz/
 restaurants *n pl* /'restrɒnts/
 skiing *n* /'ski:ŋ/
 sometimes *adv* /sʌmtaɪmz/
 speak *v* /spi:k/
 swimming *n* /'swɪmɪŋ/
 Switzerland *n* /'swɪtsələnd/
 tennis *n* /'tenɪs/
 terrible *adj* /'terəbl/
 the best *adj* /ðə 'best/
 twin *n* /twɪn/
 waiter *n* /'weɪtə(r)/
 wine *n* /waɪn/
Nationalities
 American /ə'merɪkən/
 Brazilian /brə'zɪliən/
 Chinese /tʃaɪ'ni:z/
 French /frentʃ/
 German /'dʒɜ:mən/
 Italian /ɪ'tæliən/
 Japanese /,dʒæpə'ni:z/
 Mexican /'meksɪkən/
 Portuguese /,pɔ:tʃu'gi:z/
 Spanish /'spæɪnɪʃ/

Numbers 40-100
 forty /'fɔ:ti/
 fifty /'fɪfti/
 sixty /'sɪksti/
 seventy /'sevənti/
 eighty /'enti/
 ninety /'naɪnti/
 one hundred /wʌn 'hʌndrəd/

UNIT 6

all day *adj* /,ɔ:l 'deɪ/
 always *adv* /'ɔ:lweɪz/
 artist *n* /'ɑ:tɪst/
 as usual /əz 'ju:ʒuəl/
 at the weekend /ət ðə ,wi:k'end/
 aunt *n* /a:nt/

New Headway Yabancı Dil Kitabı s.133

beach *n* /bi:tʃ/
 bed *n* /bed/
 between *adv* /br'twi:n/
 breakfast *n* /'brekfəst/
 businesswoman *n* /'bizniswomən/
 busy *adj* /'bɪzi/
 buy *v* /baɪ/
 come *v* /kʌm/
 cook *v* /kʊk/
 dad *n* /dæd/
 dinner *n* /'dɪnə(r)/
 director *n* /dɪ'rektə(r)/
 drive *v* /draɪv/
 early *adv* /'ɜ:li/
 eggs *n pl* /egz/
 fill *v* /fɪl/
 get home /,get 'haʊm/
 get up /,get 'ʌp/
 go out /,gəʊ 'aʊt/
 go shopping /,gəʊ 'ʃɒpɪŋ/
 go to bed /,gəʊ tə 'bed/
 Good idea! /,gʊd aɪ'diə/
 have a shower /,hæv ə 'ʃaʊə(r)/
 in *prep* /ɪn/
 Internet *n* /'ɪntənət/
 invite *v* /ɪn'vaɪt/
 leave *v* /li:v/
 lesson *n* /'lesn/
 life *n* /laɪf/
 lifestyle *n* /'laɪfstɑɪl/
 lunch *n* /lʌntʃ/
 morning *n* /'mɔ:niŋ/
 never *adv* /'nevə(r)/
 next *adj* /nekst/
 o'clock *adv* /ə'klɒk/
 often *adv* /'ɒfn, 'ɒftən/
 paint *v* /peɪnt/
 piano *n* /pi:'ænəʊ/
 questionnaire *n* /,kwɛstʃə'neə(r)/
 relax *v* /rɪ'læks/
 schooldays *n pl* /'sku:ldeɪz/
 sea *n* /si:/
 seaside *n* /'si:sɑɪd/
 shopping *n* /'ʃɒpɪŋ/
 shower *v, n* /'ʃaʊə(r)/
 (web)site *n* /('web)sɑɪt/
 soon *adv* /su:n/
 stay *v* /steɪ/
 stop *v* /stɒp/
 studio *n* /'stju:diəʊ/
 taxi *n* /'tæksi/
 time *n* /taɪm/
 toast *n* /təʊst/
 tomorrow *adv* /tə'mɒrəʊ/
 TV *n* /ti:'vi:/
 typical *adj* /'tɪpɪkl/
 (the) US *n pl* /ju:'es/
 usually *adv* /'ju:ʒuəli/

visit *n* /'vɪzɪt/
 walk *n / v* /wɔ:k/
 watch *v* /wɒtʃ/
 week *n* /wi:k/
 when? /wen/

Days of the week

Monday *n* /'mʌndeɪ/
 Tuesday *n* /'tju:zdeɪ/
 Wednesday *n* /'wednzdeɪ/
 Thursday *n* /'θɜ:zdeɪ/
 Friday *n* /'fraɪdeɪ/
 Saturday *n* /'sætədeɪ/
 Sunday *n* /'sʌndeɪ/

UNIT 7

adore *v* /ə'dɔ:(r)/
 amazing *adj* /ə'meɪzɪŋ/
 anything *pron* /'eniθɪŋ/
 aspirin *n* /'æsprɪn/
 baby *n* /'beɪbi/
 because *prep* /br'kɔ:z/
 bedrooms *n pl* /'bedru:mz/
 best *adj* /best/
 black *n* /blæk/
 boss *n* /bɒs/
 café *n* /'kæfeɪ/
 card *n* /kɑ:d/
 carrots *n pl* /'kærəts/
 catch *v* /kætʃ/
 cat *n* /kæt/
 changing rooms *n pl*
 /'tʃeɪndʒɪŋ ru:mz/
 cheap *adj* /tʃi:p/
 chemist's *n* /'kemɪsts/
 Chile *n* /'tʃɪli/
 chips *n pl* /tʃɪps/
 clothes *n pl* /kləʊðz/
 coat *n* /kəʊt/
 cold *adj* /kəʊld/
 comfortable *adj* /'kʌmfɪəbl/
 credit card *n* /'kredɪt kɑ:d/
 Czech Republic *n* /,tʃek rɪ'pʌblɪk/
 degrees *n pl* /dɪ'ɡri:z/
 designer *n* /dɪ'zaɪnə(r)/
 divorced *adj* /dɪ'vɔ:st/
 door *n* /dɔ:(r)/
 easy *adj* /'i:zi/
 every /'evri/
 expensive *adj* /ɪk'spensɪv/
 fashion house *n* /'fæʃn ,haʊs/
 fast *adj* /fɑ:st/
 favourite *adj* /'feɪvərɪt/
 film director *n* /'fɪlm dɪ'rektə(r)/
 fog *n* /fɒɡ/
 free time *n* /'fri: 'taɪm/
 Frenchman *n* /'frentʃmən/
 friendly *adj* /'frendli/

New Headway Yabancı Dil Kitabı s.134

hat *n* /hæt/
 hate *v* /heit/
 homework *n* /'həʊmwɜ:k/
 hot *adj* /hɒt/
 how many? /,haʊ 'meni/
 international *adj* /,ɪntə'næʃnəl/
 jacket *n* /'dʒækɪt/
 jumper *n* /'dʒʌmpə(r)/
 kids *n pl* /kɪdz/
 large *adj* /lɑ:dʒ/
 latte *n* /'lɑ:tei/
 learn *v* /lɜ:n/
 look *v* /lʊk/
 machine *n* /mə'ʃi:n/
 meet *v* /mi:t/
 mobile phones *n pl* /,məʊbaɪl 'fəʊnz/
 model *n* /'mɒdl/
 money *n* /'mʌni/
 months *n pl* /mʌnθs/
 MP3 player *n* /,em pi: 'θri:,pleɪə(r)/
 neighbours *n pl* /'neɪbəz/
 newspaper *n* /'nju:zpeɪpə(r)/
 no problem /'nəʊ ,prɒbləm/
 October *n* /'ɒk'təʊbə(r)/
 old *adj* /əʊld/
 over there /,əʊvə 'ðeə(r)/
 packet *n* /'pækɪt/
 parcel *n* /'pɑ:sl/
 Pardon? /'pɑ:dn/
 photographer *n* /'fəʊtəgrəfə(r)/
 PIN *n* /'pi:n/
 place *n* /pleɪs/
 pop music *n* /'pɒp ,mju:zɪk/
 post *v* /pəʊst/
 Post Office *n* /'pəʊst ,ɒfɪs/
 postcard *n* /'pəʊstkɑ:d/
 present *n* /'preznt/
 programme *n* /'prəʊgræm/
 railway station *n* /'reɪlweɪ ,steɪʃn/
 rain *n* /reɪn/
 red *adj* /red/
 return ticket *n* /rɪ'tɜ:n ,tɪkɪt/
 sad *adj* /sæd/
 salad *n* /'sæləd/
 scales *n pl* /sketlɪz/
 seafood *n* /'si:fu:d/
 shampoo *n* /'ʃæm'pu:/
 shoes *n pl* /ʃu:z/
 shops *n pl* /ʃɒps/
 shows *n pl* /ʃəʊz/
 Singapore *n* /,sɪŋə'pɔ:(r)/
 single ticket *n* /'sɪŋgl ,tɪkɪt/
 song *n* /sɒŋ/
 stamp *n* /stæmp/
 Swedish *adj* /'swɪ:dlɪʃ/
 take away *n* /'teɪkəweɪ/
 teach *v* /ti:tʃ/
 that *pron* /ðæt/
 toothpaste *n* /'tu:θpeɪst/
 town *n* /taʊn/

train *n* /treɪn/
 try on *v* /traɪ ɒn/
 T-shirt *n* /'ti:ʃɜ:t/
 understand *v* /,ʌndə'stænd/
 very much /,veri 'mʌtʃ/
 website *n* /'websaɪt/
 wet *adj* /wet/
 white *adj* /waɪt/
 who? /hu:/
 why? /waɪ/
 wonderful *adj* /'wʌndəfl/
 wrong *adj* /rɒŋ/
 yellow *adj* /'jeləʊ/

UNIT 8

alarm clock *n* /ə'lɑ:m ,klɒk/
 any *pron* /'eni/
 armchair *n* /'ɑ:mtʃeə(r)/
 autumn *n* /'ɔ:təm/
 bathroom *n* /'bɑ:θru:m/
 border *n* /'bɔ:də(r)/
 bus station *n* /'bʌs ,steɪʃn/
 car keys *n pl* /'kɑ: ,ki:z/
 car park *n* /'kɑ: ,pɑ:k/
 church *n* /tʃɜ:tʃ/
 cinema *n* /'sɪnəmə/
 cooker *n* /'kʊkə(r)/
 cosmopolitan *adj* /,kɒzmə'pɒlɪtən/
 cycling *n* /'saɪklɪŋ/
 desk *n* /desk/
 dining room *n* /'daɪnɪŋ ,ru:m/
 directions *n* /dɪ'rekʃnz/
 drawer *n* /drɔ:(r)/
 DVD player *n* /,di: vi: 'di: ,pleɪə(r)/
 excellent *adj* /'eksələnt/
 ferry *n* /'feri/
 festivals *n pl* /'festɪvlz/
 fishing *n* /'fɪʃɪŋ/
 floor *n* /flɔ:(r)/
 fresh *adj* /frefʃ/
 fridge *n* /frɪdʒ/
 furniture *n* /'fɜ:nɪtʃə(r)/
 games *n pl* /geɪmz/
 golf *n* /gɒlf/
 home town *n* /,həʊm 'taʊn/
 Indian *adj* /'ɪndiən/
 Internet café *n* /'ɪntənət ,kæfeɪ/
 kinds of /'kaɪndz əv/
 kitchen *n* /'kɪtʃn/
 lamp *n* /læmp/
 laptop *n* /'læptɒp/
 left /left/
 living room *n* /'lɪvɪŋ ,ru:m/
 mean *adj* /mi:n/
 meetings *n pl* /'mi:tiŋz/
 miles *n pl* /maɪlz/

New Headway Yabancı Dil Kitabı s.135

minutes *n pl* /'mɪnɪts/
 modern *adj* /'mɒdn/
 more *pron* /mɔː(r)/
 mountain *n* /'maʊntən/
 need *v* /niːd/
 newsagent's *n* /'njuːzeɪdʒənts/
 next to *prep* /'nekst tuː, tə/
 night *n* /naɪt/
 opera *n* /'ɒprə/
 park *n* /pɑːk/
 posters *n pl* /'pəʊstəz/
 pub *n* /pʌb/
 quick *adj* /kwɪk/
 right *adj* /raɪt/
 rooms *n pl* /ruːmz/
 run *v* /rʌn/
 sailing *n* /seɪlɪŋ/
 signs *n pl* /saɪnz/
 sky *n* /skaɪ/
 slow *adj* /sləʊ/
 snowboarding *n* /'snəʊbɔːdɪŋ/
 sofa *n* /'səʊfə/
 some /səm/
 spectacular *adj* /spek'tækjələ(r)/
 sports bag *n* /'spɔːts bæɡ/
 spring *n* /sprɪŋ/
 straight on /streɪt 'ɒn/
 summer *n* /'sʌmə(r)/
 sunbathe *v* /'sʌnbæð/
 sunbathing *n* /'sʌnbæðɪŋ/
 sunny *adj* /'sʌni/
 supermarket *n* /'suːpəməːkɪt/
 telephone *n* /'telɪfəʊn/
 Thai *adj* /taɪ/
 theatre *n* /'θɪətə(r)/
 tidy *adj* /'taɪdi/
 toilet *n* /'tɔɪlət/
 trainers *n pl* /'treɪnəz/
 travel *v* /'trævl/
 trolley bus *n* /'trɒli bæz/
 turn *v* /tɜːn/
 under *prep* /'ʌndə(r)/
 walls *n pl* /wɔːlz/
 warm *adj* /wɔːm/
 water sports *n* /'wɔːtə spɔːts/
 winter *n* /'wɪntə(r)/

do *v* /duː/
 eldest *adj* /'eldɪst/
 expert *n* /'ekspɜːt/
 famous *adj* /'feɪməs/
 film *n* /fɪlm/
 film company *n* /'fɪlm ˌkʌmpəni/
 fingerprint *n* /'fɪŋɡəprɪnt/
 for sale /fə'seɪl/
 gallery *n* /ˌɡæləri/
 go *v* /ɡəʊ/
 good time /ɡʊd 'taɪm/
 grandfather *n* /ˌɡrændfɑːðə(r)/
 grandmother *n* /ˌɡrænmlðə(r)/
 gym *n* /dʒɪm/
 happy birthday /ˌhæpi 'bɜːθdeɪ/
 horrible *adj* /'hɒrəbl/
 housework *n* /'haʊswɜːk/
 Irish *adj* /'aɪrɪʃ/
 last year /ˌlɑːst 'jɪə(r)/
 make *v* /meɪk/
 mess *n* /mes/
 most /məʊst/
 musician *n* /mjuː'zɪʃn/
 next year /ˌnekst 'jɪə(r)/
 older *adj* /'əʊldə(r)/
 Pakistan *n* /ˌpækɪ'stæn/
 pay *v* /peɪ/
 politician *n* /ˌpɒlə'tɪʃn/
 princess *n* /ˌprɪn'ses/
 racing driver *n* /ˌreɪsɪŋ ˌdraɪvə(r)/
 real *adj* /'riːəl/
 rich *adj* /rɪʃ/
 Saudi Arabia *n* /ˌsaʊdi ə'reɪbiə/
 scientist *n* /ˌsaɪəntɪst/
 see *v* /siː/
 singer *n* /ˌsɪŋə(r)/
 south *adj* /saʊθ/
 still *adj* /stɪl/
 story *n* /'stɔːri/
 thousand *n* /'θaʊzənd/
 TV company *n* /ˌtiː 'viː ˌkʌmpəni/
 uncle *n* /'ʌŋkl/
 writer *n* /'raɪtə(r)/
 year *n* /jɪə(r)/
 yesterday *adv* /'jestədeɪ/

UNIT 9

art *n* /ɑːt/
 Austria *n* /'ɒstriə/
 back *n* /bæk/
 birthday *n* /'bɜːθdeɪ/
 born *v* /bɔːn/
 Canadian *adj* /kə'neɪdiən/
 charity shop *n* /'tʃærəti ʃɒp/
 colourful *adj* /'kʌləfəl/
 dear *adj* /dɪə(r)/

Months of the year

January *n* /dʒænjuəri/
 February *n* /'februəri/
 March *n* /mɑːtʃ/
 April *n* /'eɪprəl/
 May *n* /meɪ/
 June *n* /dʒuːn/
 July *n* /dʒuː'lai/
 August *n* /'ɔːɡəst/
 September *n* /sep'tembə(r)/
 October *n* /ɒk'təʊbə(r)/
 November *n* /nəʊ'vembə(r)/
 December *n* /di'sembə(r)/

New Headway Yabancı Dil Kitabı s.136

Ordinal numbers

first	adj /fɜːst/
second	adj /ˈsekənd/
third	adj /θɜːd/
fourth	adj /fɔːθ/
fifth	adj /fɪfθ/
sixth	adj /sɪksθ/
seventh	adj /ˈsevnθ/
eighth	adj /eɪtθ/
ninth	adj /naɪnθ/
tenth	adj /tenθ/
eleventh	adj /ɪˈlevənθ/
twelfth	adj /twelfθ/
thirteenth	adj /ˌθɜːˈtiːnθ/
fourteenth	adj /ˌfɔːˈtiːnθ/
fifteenth	adj /ˌfɪfˈtiːnθ/
sixteenth	adj /ˌsɪksˈtiːnθ/
seventeenth	adj /ˌsevnˈtiːnθ/
eighteenth	adj /ˌeɪtˈtiːnθ/
nineteenth	adj /ˌnaɪnˈtiːnθ/
twentieth	adj /ˈtwentiəθ/
thirtieth	adj /ˈθɜːtiəθ/

pasta	n /ˈpæstə/
playing cards	n pl /ˈpleɪɪŋ ˌkɑːdz/
Really?	/ˈriːəli/
relaxing	adj /rɪˈlæksɪŋ/
roast beef	n /ˌrəʊst ˈbiːf/
rugby	n /ˈrʌɡbi/
show	v /ʃəʊ/
sightseeing	n /ˈsaɪtsiːɪŋ/
sit	v /sɪt/
skiing	n /skiːɪŋ/
special	adj /ˈspeʃl/
square	n /skweə(r)/
start	v /stɑːt/
sun	n /sʌn/
swimming pool	n /ˈswɪmɪŋ ˌpuːl/
tour	n /tuə(r)/
tourist	n /ˈtuərɪst/
tourist office	n /ˈtuərɪst ˌɒfɪs/
villa	n /ˈvɪlə/
walk	v /wɔːk/
weekend	n /ˌwiːk ˈend/
windsurfing	n /ˈwɪndzɜːfɪŋ/
zoo	n /zuː/

UNIT 10

ago	adv /əˈɡəʊ/
at	prep /æt, ət/
bus tour	n /ˈbʌs ˌtuə(r)/
camping	n /ˈkæmpɪŋ/
castle	n /ˈkɑːsl/
cathedral	n /kəˈθiːdrəl/
clean	v /kliːn/
coffee bar	n /ˈkɒfi ˌbɑː(r)/
dance	n /dɑːns/
date	n /deɪt/
diner	n /ˈdaɪnə(r)/
enjoy	v /ɪnˈdʒɔɪ/
free	adj /friː/
get	v /ɡet/
horse riding	n /ˈhɔːs ˌraɪdɪŋ/
ice-skating	n /ˈaɪs ˌskeɪtɪŋ/
India	n /ˈɪndiə/
interested	n /ɪnˈtrəstɪd/
lake	n /leɪk/
last	adj /lɑːst/
late	adj /adv /leɪt/
leisure activity	n /ˈleɪʒə(r) ækˌtɪvəti/
listened	v /ˈlɪsnd/
lots	pron /lɒts/
lucky	adj /ˈlʌki/
market	n /ˈmɑːkɪt/
meal	n /miːl/
milk	n /mɪlk/
much	pron /mʌtʃ/
museum	n /ˈmjuːziːəm/
once	adv /wʌns/
orange juice	n /ˈɒrɪndʒ ˌdʒuːs/

UNIT 11

a little bit	/ə ˈlɪtl ˌbɪt/
accident	n /ˈæksɪdənt/
act	v /ækt/
afraid	adj /əˈfreɪd/
airport	n /ˈeəpɔːt/
also	adv /ɔːlsəʊ/
anywhere	adv /ˈeniweə(r)/
architect	n /ˈɑːkɪtekt/
Argentina	n /ˌɑːdʒənˈtiːnə/
arm	n /ɑːm/
athlete	n /ˈæθliːt/
barbecue	n /ˈbɑːbɪkjuː/
beef	n /biːf/
better	adj /ˈbetə(r)/
bill	n /bɪl/
blog	n /blɒɡ/
boring	adj /ˈbɔːrɪŋ/
button	n /ˈbʌtn/
cake	n /keɪk/
can	v /kæn/
chat	v /tʃæt/
chess	n /tʃes/
communicate	v /kəˈmjuːnɪkeɪt/
computer games	n pl /kəmˈpjʊːtə ˌɡeɪmz/
continue	v /kənˈtɪnjuː/
dangerous	adj /ˈdeɪndʒərəs/
defense	n /dɪˈfens/
department	n /dɪˈpɑːtmənt/
draw	v /drɔː/
endless	adj /ˈendləs/
everything	pron /ˈevriθɪŋ/

New Headway Yabancı Dil Kitabı s.137

farmer *n* /'fɑ:mə(r)/
 film star *n* /'fɪlm ,stɑ:(r)/
 fluently *adj* /'flu:əntli/
 fly *v* /flaɪ/
 football player *n* /'fʊtbɔ:l ,pleɪə/
 geography *n* /dʒi'ɒɡrəfi/
 glass *n* /glɑ:s/
 grandma *n* /'grænma:/
 green *adj* /ɡri:n/
 guitar *n* /ɡɪ'tɑ:(r)/
 help *v* /help/
 history *n* /'hɪstri/
 horse *n* /hɔ:s/
 hour *n* /'aʊə(r)/
 hurt *v* /hɜ:t/
 interpreter *n* /'ɪn'tɜ:prɪtə(r)/
 jumbo jet *n* /,dʒʌmbəʊ 'dʒet/
 kind *adj* /kaɪnd/
 lift *v* /lɪft/
 lost *adj* /lost/
 message *n* /'mesɪdʒ/
 metres *n pl* /'mi:təz/
 millions *n pl* /'mɪljənz/
 miss *v* /mis/
 mostly *adv* /'məʊstli/
 motor racing *n* /'məʊtə ,reɪsɪŋ/
 musical instrument *n* /,mju:zɪkl 'ɪnstrəmənt/
 network *n* /'netwɜ:k/
 news *n* /nju:z/
 offer *v* /'ɒfə(r)/
 passport *n* /'pɑ:spɔ:t/
 pilot *n* /'paɪlət/
 planes *n pl* /pleɪnz/
 pop group *n* /'pɒp ,ɡru:p/
 possible *adj* /'pɒsəbl/
 problem *n* /'prɒbləm/
 push *v* /pʊʃ/
 radio *n* /'reɪdɪəʊ/
 really well /,ri:əli 'wel/
 request *v* /rɪ'kwest/
 ride *v* /raɪd/
 safe *adj* /seɪf/
 science *n* /'saɪəns/
 scientist *n* /'saɪəntɪst/
 send *v* /send/
 share *v* /ʃeə(r)/
 slowly *adj* /'sləʊli/
 something *pron* /'sʌmθɪŋ/
 swim *v* /swɪm/
 tall *adj* /tɔ:l/
 the Net *n* /ðə 'net/
 ticket *n* /'tɪkɪt/
 ticket machine *n* /'tɪkɪt mə'ʃi:n/
 tractor *n* /'træktə(r)/
 try *v* /traɪ/
 turn off *v* /,tɜ:n 'ɒf/
 use *v* /ju:z/

water *n* /'wɔ:tə(r)/
 What's the matter? /,wɒts ðə 'mætə(r)/
 worldwide *adj* /'wɜ:ldwaɪd/
 young *adj* /jʌŋ/

UNIT 12

anyone *pron* /'eniwʌn/
 Anything else? /,eniθɪŋ 'els/
 apple pie *n* /,æpl 'paɪ/
 around /ə'raʊnd/
 bar *n* /bɑ:/
 beans *n pl* /bi:nz/
 bike *n* /baɪk/
 bookshop *n* /'bʊkʃɒp/
 bottle *n* /'bɒtl/
 bread *n* /bred/
 cereal *n* /'sɪəriəl/
 chicken *n* /'tʃɪkɪn/
 chocolate cake *n* /'tʃɒklət ,keɪk/
 coffee shop *n* /'kɒfi ,ʃɒp/
 conditioner *n* /kən'dɪʃənə(r)/
 customers *n pl* /'kʌstəməz/
 describe *v* /dɪ'skraɪb/
 dessert *n* /dɪ'zɜ:t/
 diet *n* /'daɪət/
 dishes *n pl* /'dɪʃɪz/
 dollars *n pl* /'dɒləz/
 dry *adj* /draɪ/
 feel *v* /fi:l/
 first class *adj* /,fɜ:st 'kla:s/
 fish *n* /fɪʃ/
 floors *n pl* /flɔ:z/
 follow *v* /tə 'fɒləʊ/
 followed by /'fɒləʊd baɪ/
 forget *v* /fə'get/
 fruit *n* /fru:t/
 garden *n* /'ɡɑ:dn/
 gate *n* /ɡeɪt/
 glass of wine *n* /,ɡlɑ:s əv 'waɪn/
 hair *n* /heə(r)/
 ham *n* /hæm/
 immediately *adv* /ɪ'mi:diətli/
 jam *n* /dʒæm/
 juice *n* /dʒu:s/
 just *adv* /dʒʌst/
 kilometres *n pl* /'kɪləmi:təz/
 little *adj* /'lɪtl/
 lunch box *n* /'lʌntʃ ,bɒks/
 mains *n pl* /meɪnz/
 marathon *n* /'mærəθən/
 maybe *adv* /'meɪbi/
 mayonnaise *n* /,meɪə'neɪz/
 meat *n* /mi:t/
 menu *n* /'menju:/
 mineral water *n* /'mɪnərəl ,wɔ:tə(r)/
 mixed salad *n* /,mɪkst 'sæləd/

New Headway Yabancı Dil Kitabı s.138

mobile phone *n* /məʊbaɪl 'fəʊn/
 move into /mu:v 'ɪntu, ɪntə/
 nearly *adv* /'niəli/
 normal *adj* /'nɔ:ml/
 on the side /ɒn ðə 'saɪd/
 onion *n* /ˈʌnɪən/
 ordering *v* /'ɔ:dərɪŋ/
 perhaps *adv* /pə'hæps/
 plate *n* /pleɪt/
 polite *adj* /pə'laɪt/
 programs *n* /'prəʊgræmz/
 pull *v* /pul/
 report *v* /rɪ'pɔ:t/
 rice *n* /raɪs/
 salmon *n* /'sæmən/
 second class *adj* /sekənd/
 service *n* /'sɜ:vɪs/
 side orders *n pl* /saɪd 'ɔ:dəz/
 siesta *n* /si'estə/
 silly *adj* /'sɪli/
 Sir *n* /sɜ:/
 slices *n pl* /'slaɪsɪz/
 smaller *adj* /'smɔ:lə(r)/
 smallest *adj* /'smɔ:lɪst/
 smile *n* /smaɪl/
 smoke *v* /sməʊk/
 snack *n* /snæk/
 soup *n* /su:p/
 sparkling *adj* /'spɔ:kɪŋ/
 stand *v* /stænd/
 starters *n* /'stɑ:təz/
 sugar *n* /'ʃʊgə(r)/
 swap *v* /swɒp/
 take photos *v* /teɪk 'fəʊtəʊz/
 tapas *n* /'tæpəs/
 thirsty *adj* /'θɜ:sti/
 till *prep* /tɪl/
 tomato *n* /tə'mɑ:təʊ/
 too many /tu: 'meni/
 too much /tu: 'mʌtʃ/
 US dollars *n pl* /ju: es 'dɒləz/
 vegetable *n* /'vedʒtəbl/
 wait *v* /weɪt/
 waitress *n* /'weɪtrəs/
 world *n* /'wɜ:ld/

UNIT 13

actions *n pl* /'ækʃnz/
 angry *adj* /'æŋɡri/
 apartments *n pl* /ə'pɑ:tmənts/
 arrive *v* /ə'raɪv/
 at the moment /ət ðə 'məʊmənt/
 boots *n pl* /bu:ts/
 bored *adj* /bɔ:d/
 bring *v* /brɪŋ/
 build *v* /bɪld/
 business *n* /'bɪznəs/

call *v* /kɔ:l/
 carry *v* /'kæri/
 choose *v* /tʃu:z/
 close *v* /kloʊz/
 cold /kəʊld/
 colours *n pl* /'kɒləz/
 country house *n* /ˈkʌntri 'haʊs/
 do well /du: 'wel/
 dress *n* /dres/
 end *adj* /end/
 especially *adv* /ɪ'speʃəli/
 espresso *n* /e'spresəʊ/
 extra *adj* /'ekstrə/
 finish *n* /'fɪnɪʃ/
 guess *v* /ges/
 happening *n* /'hæpənɪŋ/
 have a cold *v* /hæv ə kəʊld/
 headache *n* /'hedeɪk/
 helping *n* /'helpɪŋ/
 homeless *n* /'həʊmləs/
 hostel *n* /'hɒstəl/
 hungry *adj* /'hʌŋɡri/
 jeans *n pl* /dʒi:nz/
 lose *v* /lu:z/
 open *v* /'əʊpən/
 pleased *adj* /pli:zd/
 poor *adj* /pɔ:(r)/
 private plane *n* /ˈpraɪvət 'pleɪn/
 public transport *n* /ˌpʌblɪk 'trænsɒ:t/
 put on *v* /pʊt 'ɒn/
 remember *v* /rɪ'membə(r)/
 road *n* /rəʊd/
 scarf *n* /skɑ:f/
 secret *n* /'si:krət/
 sell *v* /sel/
 shirt *n* /ʃɜ:t/
 shorts *n pl* /ʃɔ:ts/
 skirt *n* /skɜ:t/
 sleep *v* /sli:p/
 socks *n pl* /sɒks/
 someone *pron* /'sʌmwʌn/
 spend money *v* /spend 'mʌni/
 spend time *v* /spend 'taɪm/
 strawberry *n* /'strɔ:bəri/
 successful *adj* /sək'sesfl/
 suit *n* /su:t/
 take off *n* /teɪk ɒf/
 teenage *adj* /ti:neɪdʒ/
 tie *n* /taɪ/
 trousers *n pl* /'traʊəzəz/
 turn on *v* /tɜ:n 'ɒn/
 turn off *v* /tɜ:n 'ɒf/
 TV programme *n* /ti: 'vi:prəʊgræm/
 video *n* /'vɪdiəʊ/
 wear *v* /weə/
 window *n* /'wɪndəʊ/

New Headway Yabancı Dil Kitabı s.139

win *v* /wɪn/
work *v* /wɜ:k/
worried *v* /'wʌrɪd/
worth *adj* /wɜ:θ/

Colours

black *adj* /blæk/
blue *adj* /blu:/
brown *adj* /braʊn/
green *adj* /ɡri:n/
grey *adj* /ɡreɪ/
red *adj* /red/
white *adj* /waɪt/
yellow *adj* /'jeləʊ/

UNIT 14

abroad *v* /ə'brɔ:d/
across *adv* /ə'krɒs/
all year round /,ɔ:l jɪə 'raʊnd/
along *prep* /ə'lɒŋ/
assistant *n* /ə'sɪstənt/
autoroute *n* /'ɔ:təʊru:t/
balcony *n* /'bælkəni/
banana *n* /bə'nɑ:nə/
begin *v* /bɪ'ɡɪn/
Belgium *n* /'beldʒəm/
biology *n* /baɪ'ɒlədʒi/
party *n* /'pa:ti/
bistro *n* /'bi:stro/
boat *n* /bəʊt/
bridge *n* /brɪdʒ/
campus *n* /'kæmpəs/
canals *n pl* /kə'nælz/
carefully *adj* /'keəfəli/
check in *v* /,tʃek 'ɪn/
chef *n* /ʃef/
chemistry *n* /'kemɪstri/
connection *n* /kə'nekʃn/
cost *n* /kɒst/
cruise *n* /kru:z/
developing countries *n pl* /dɪ'veləpɪŋ 'kʌntrɪz/
doctors *n pl* /'dɒktəz/
east *n* /i:st/
economics *n* /,i:kə'nɒmɪks/
Europe *n* /'juərəp/
events *n pl* /ɪ'vents/
exam *n* /ɪɡ'zæm/
explain *v* /ɪk'spleɪn/
expressions *n pl* /ɪk'spreʃnz/
flight *n* /flaɪt/
future *n* /'fju:tʃə(r)/
grow up /,grəʊ 'ʌp/
gymnasium *n* /dʒɪm'neɪzɪəm/
hope *v* /həʊp/
housewife *n* /'haʊswaɪf/
how long? *adv* /,haʊ 'lɒŋ/

imagine *v* /ɪ'mædʒɪn/
important *n* /ɪm'pɔ:tənt/
jeep *n* /dʒi:p/
journalist *n* /'dʒɜ:nəlist/
know *v* /nəʊ/
local *adj* /'ləʊkl/
medicine *n* /'medsn/
modern languages *n pl* /,mɒdn 'læŋɡwɪdʒɪz/
motorbike *n* /'məʊtəbaɪk/
move *v* /mu:v/
nearby *adj* /'nɪəbaɪ/
nervous *adj* /'nɜ:vəs/
overnight *adv* /,əʊvə'naɪt/
painter *n* /'peɪntə(r)/
Physics *n* /'fɪzɪks/
piece of information *n* /,pi:s əv ɪnfə'meɪʃn/
plans *n pl* /plænz/
pleasure *n* /'pleɪʒə(r)/
Psychology *n* /saɪ'kɒlədʒi/
quickly *adv* /'kwɪkli/
quite often /,kwat 'ɒfn/
research company *n* /rɪ'sɜ:tʃ ,kʌmpəni/
revision *n* /rɪ'vɪʒn/
ride *n* /raɪd/
romantic *adj* /rəʊ'mæntɪk/
rucksack *n* /'rʌksæk/
safari *n* /sə'fɑ:ri/
Same to you /,seɪm tu 'ju:/
Scottish *adj* /'skɒtɪʃ/
See you again soon /,si: ju əɡen 'su:n/
South Africa *n* /,saʊθ 'æfrɪkə/
souvenir *n* /su:və'niə(r)/
steak *n* /steɪk/
sunshine *n* /'sʌnʃaɪn/
tent *n* /tent/
there *adv* /ðeə(r)/
transport *n* /'trænsɜ:pɔ:t/
trip *n* /trɪp/
tunnel *n* /'tʌnl/
women *n pl* /'wɪmɪn/
Zambia *n* /'zæmbɪə/

New Headway Yabancı Dil Kitabı Elementary A2, Ünite 1-12, s.143-148

Word list

Here is a list of most of the new words in the units of *New Headway Elementary*, Fourth edition Student's Book.

adj = adjective
adv = adverb
conj = conjunction
pl = plural
prep = preposition
pron = pronoun
pp = past participle
n = noun
v = verb
informl = informal
US = American English

UNIT 1

age *n* /eɪdʒ/
all right *adj* /ɔːl raɪt/
American *adj* /ə'merɪkən/
aunt *n* /aʊnt/
bad *adj* /bæd/
beautiful *adj* /'bjʊ:tɪfl/
big *adj* /bɪɡ/
blog *n* /blɒɡ/
boyfriend *n* /'bɔɪfrend/
brother *n* /'brʌðə(r)/
bye /baɪ/
café *n* /'kæfeɪ/
car *n* /kɑː(r)/
centre *n* /'sentə(r)/
cheap *adj* /tʃi:p/
children *pl n* /'tʃɪldrən/
city *n* /'sɪti/
class *n* /klɑːs/
coffee bars *pl n* /'kɒfi baɪz/
cold *adj* /kəʊld/
cousin *n* /'kʌzn/
darling *n* /'dɑːlɪŋ/
difficult *adj* /'dɪfɪkəlt/
doctor *n* /'dɒktə(r)/
easy *adj* /'iːzi/
Egypt *n* /'iːdʒɪpt/
email address *n* /'iːmeɪl ə'dres/
English *adj* /'ɪŋɡlɪʃ/
Europe *n* /'jʊərəp/
expensive *adj* /ɪk'spensɪv/
family *n* /'fæməli/
fast *adj* /fɑːst/
father *n* /'fɑːðə(r)/
first name *n* /'fɜːst neɪm/
free *adj* /friː/
French *adj* /frentʃ/
Friday /'fraɪdeɪ/
friendly *adj* /'frendli/
from *prep* /frɒm/
gallery *n* /'gæləri/
Germany *n* /'dʒɜːmənɪ/
girl *n* /gɜːl/
girlfriend *n* /'gɜːlfrend/
good *adj* /ɡʊd/
good afternoon /ɡʊd ,ɑːftə'nuːn/
good morning /ɡʊd 'mɔːnɪŋ/
good night /,ɡʊd'naɪt/
goodbye /,ɡʊd'baɪ/
grandfather *n* /'grændfɑːðə(r)/
grandmother *n* /'grænməðə(r)/
great *adj* /ɡreɪt/
hello /hə'ləʊ/
her *pron* /hɜː(r)/
hi *pron* /haɪ/
his *pron* /hɪz/
home *n* /həʊm/
homework *n* /'həʊmwɜːk/

horrible *adj* /'hɒrəbl/
hot *adj* /hɒt/
house *n* /haʊs/
Hungary *n* /'hʌŋɡəri/
husband *n* /'hʌzbənd/
interesting *adj* /'ɪntrestɪŋ/
international *adj* /,ɪntə'næʃnəl/
Italian *adj* /ɪ'tæliən/
Japan *n* /dʒə'peɪn/
language *n* /'læŋɡwɪdʒ/
like *v* /laɪk/
live *v* /lɪv/
look *v* /lʊk/
love *v* /lʌv/
lovely *adj* /'lʌvli/
married *adj* /'mærɪd/
meal *n* /miːl/
meet *v* /miːt/
Mexico *n* /'meksɪkəʊ/
Monday /'mʌndeɪ/
mother *n* /'mʌðə(r)/
museum *n* /'mjuːziəm/
name *n* /neɪm/
near *adj* /nɪə(r)/
nephew *n* /'nefjuː/
nice *adj* /naɪs/
niece *n* /niːs/
office *n* /'ɒfɪs/
old *adj* /əʊld/
parents *pl n* /'peərənts/
park *n* /pɑːk/
people *n* /'piːpl/
phone number *n* /'fəʊn 'nʌmbə(r)/
places *pl n* /'pleɪsɪz/
please /pliːz/
really *adv* /'riəli/
Rome *n* /rəʊm/
salesman *n* /'seɪlzmən/
same *pron* /seɪm/
school *n* /skuːl/
shopping *n* /'ʃɒpɪŋ/
shops *pl n* /ʃɒps/
sister *n* /'sɪstə(r)/
slow *adj* /sləʊ/
small *adj* /smɔːl/
son *n* /sʌn/
Spain *n* /speɪn/
speak *v* /spiːk/
spell *v* /spel/
student *n* /'stjuːdnt/
sunny *adj* /'sʌni/
surname *n* /'sɜːneɪm/
Switzerland *n* /'swɪtsələnd/
teacher *n* /'tiːtʃə(r)/
thank goodness /θæŋk 'ɡʊdnəs/
thanks /θæŋks/

them *pron* /ðem/
today *n* /tə'deɪ/
uncle *n* /'ʌŋkl/
Underground *n* /'ʌndəgraʊnd/
understand *v* /,ʌndə'stænd/
university *n* /,juːnɪ'vɜːsəti/
very well *adj* /veri 'wel/
weather *n* /'weðə(r)/
weekend *n* /,wiːk'end/
welcome /'welkəm/
west *n* /west/
what *pron* /wɒt/
where *adv* /weə(r)/
wife *n* /waɪf/
year *n* /jɪə(r)/
young *adj* /jʌŋ/

New Headway Yabancı Dil Kitabı Elementary A2, s.144

UNIT 2

accountant *n* /ə'kauntənt/
actress *n* /'æktres/
airport *n* /'eəpɔ:t/
animal *n* /'æniml/
architect *n* /'ɑ:kitekt/
ballet dancer *n* /'bæleɪ dɑ:nsə(r)/
banker *n* /'bæŋkə(r)/
Belgium *n* /'beldʒəm/
Bengali *adj* /ben'gɔ:li/
building *n* /'bɪldɪŋ/
busy *adj* /'bɪzi/
capital *n* /'kæpɪtəl/
clock *n* /klɒk/
come *v* /kʌm/
cost *v* /kɒst/
country *n* /'kʌntri/
cut *v* /kʌt/
dentist *n* /'dentɪst/
desert *n* /'dezət/
design *v* /dɪ'zaɪn/
disc jockey *n* /'dɪsk dʒɒki/
earn *v* /ɜ:n/
engineer *n* /'endʒɪ'nɪə(r)/
exactly *adv* /ɪg'zæktli/
exciting *adj* /ɪk'saɪtɪŋ/
famous *adj* /'feɪməs/
France *n* /frɑ:ns/
free time *n* /fri: taɪm/
go *v* /gəʊ/
gym *n* /dʒɪm/
hair *n* /heə(r)/
hairdresser *n* /'heədresə(r)/
have *v* /hæv/
history *n* /'hɪstri/
hotel *n* /həʊ'tel/
hour *n* /'aʊə(r)/
housework *n* /'haʊswɜ:k/
hurry *v* /'hʌri/
India *n* /'ɪndiə/
Internet *n* /'ɪntənət/
interpreter *n* /ɪn'tɜ:pɪtə(r)/
job *n* /dʒɒb/
journalist *n* /'dʒɜ:nəlist/
law firm *n* /lɔ: fɜ:m/
lawyer *n* /'lɔ:jə(r)/
learn *v* /lɜ:n/
lucky *adj* /'lʌki/
lunch *n* /lʌntʃ/
many *pron* /'meni/
maths *n* /mæθs/
model *n* /'mɒdl/
money *n* /'mʌni/
natural *adj* /'nætʃrəl/
never *adv* /'nevə(r)/
New Zealand *n* /nju: 'zi:lənd/
news story *n* /nju:z 'stɔ:ri/
newspaper *n* /nju:z'peɪpə(r)/
nurse *n* /nɜ:s/
oil rig *n* /'ɔɪl rɪg/
outdoors *n* /'aʊt'dɔ:z/
physics *n* /'fɪzɪks/
pilot *n* /'paɪlət/
play *v* /pleɪ/
poor *adj* /pu:(r)/
pop star *n* /'pɒp stɑ:(r)/
reading *n* /'ri:dɪŋ/

receptionist *n* /rɪ'sepʃənɪst/
salary *n* /'sæləri/
Scotland *n* /'skɒtlənd/
snooker *n* /'snu:kə(r)/
sometimes *adv* /'sʌmtaɪmz/
Spanish *adj* /'spæniʃ/
street *n* /stri:t/
study *v* /'stʌdi/
taxi driver *n* /'tæksi ,draɪvə(r)/
teeth *n* /ti:θ/
time *n* /taɪm/
tired *adj* /'taɪəd/
town *n* /taʊn/
travel *v* /'trævl/
TV *n* /,ti: 'vi:
village *n* /'vɪlɪdʒ/
visit *v* /'vɪzɪt/
walk *v* /wɔ:k/
watch *v* /wɒtʃ/
work *v* /wɜ:k/
world *n* /wɜ:ld/
write *v* /raɪt/
zoologist *n* /zu'ɒlədʒɪst/

UNIT 3

always *adv* /'ɔ:lweɪz/
apartment *n* /ə'pɑ:tmənt/
application form *n* /,æplɪ'keɪʃn fɔ:m/
badminton *n* /'bædmɪntən/
band *n* /bænd/
barefoot *adj* /'beəfʊt/
bath *n* /bɑ:θ/
bed *n* /bed/
bilingual *adj* /,baɪ'lɪŋgwəl/
books *pl n* /bʊks/
bookstore *n* /'bʊkstɔ:/
boutiques *pl n* /bu:'ti:kz/
cards *pl n* /kɑ:dz/
chicken *n* /'tʃɪkɪn/
cinema *n* /'sɪnəmə(r)/
computer *n* /kəm'pjʊ:tə(r)/
cook *v* /kʊk/
countryside *n* /'kʌntrɪsaɪd/
cycling *n* /'saɪklɪŋ/
dancing *n* /'dɑ:nsɪŋ/
early *adj* /'ɜ:li/
enjoy *v* /ɪn'dʒɔɪ/
evening *n* /'i:vnɪŋ/
excuse me /ɪk'skju:z mi/
exercise *n* /'eksəsaɪz/
finish *v* /'fɪnɪʃ/
flowers *pl n* /'flaʊəz/
football *n* /'fʊtbɔ:l/
foreign *adj* /'fɒrən/
garden centre *n* /'gɑ:dn sentə(r)/
get up *v* /get 'ʌp/
golf *n* /gɒlf/
grass *n* /grɑ:s/
happy *adj* /'hæpi/
holiday *n* /'hɒlədeɪ/
indoor *adj* /'ɪndɔ:(r)/
Indian *adj* /'ɪndiən/
Japanese *adj* /dʒə'pæni:z/
listen *v* /lɪsn/
little *adj* /'lɪtl/
massage *n* /'mæsə:ʒ/
mobile phone *n* /'məʊbaɪl fəʊn/
music *n* /'mju:zɪk/
often *adv* /'ɒftən/
outdoor *adj* /'aʊtɔ:(r)/
pardon /'pɑ:dn/
personal *adj* /'pɜ:sənəl/
poker *n* /'pəʊkə(r)/
post code *n* /'pəʊst kəʊd/
postcard *n* /'pəʊstkɑ:d/
problem *n* /'prɒbləm/
programme *n* /'prəʊgræm/
pub *n* /pʌb/
pudding *n* /'pu:dɪŋ/
restaurant *n* /'restɒrənt/
roast *n* /rəʊst/
running *n* /'rʌnɪŋ/
sailing *n* /'seɪlɪŋ/
Saturday /'sætədeɪ/
singer *n* /'sɪŋə(r)/
skiing *n* /'ski:ŋ/
spa *n* /spɑ:/
squash *n* /skwɒʃ/
sticky *adj* /'stɪki/
Sunday /'sʌndeɪ/

swimming *n* /'swɪmɪŋ/
takeaway *n* /'teɪkəweɪ/
tennis *n* /'tenɪs/
Thursday /'θɜ:zdeɪ/
toffee *n* /'tɒfi/
traffic *n* /'træfɪk/
Tuesday /'tju:zdeɪ/
Turkey *n* /'tɜ:ki/
usually *adv* /'ju:ʒəli/
warm *adj* /wɔ:m/
Wednesday /'wenzdeɪ/
week *n* /wi:k/
windsurfing *n* /'wɪndzɜ:fɪŋ/

New Headway Yabancı Dil Kitabı Elementary A2, s.145

UNIT 4

above *prep* /ə'baʊ/
 address book *n* /ə'dres bu:k/
 amazing *adj* /ə'meɪzɪŋ/
 armchair *n* /'ɑ:mtʃeə/
 awful *adj* /'ɔ:fl/
 balcony *n* /'bælkəni/
 bathroom *n* /'bɑ:θru:m/
 bedroom *n* /'bedru:m/
 bench *n* /bentʃ/
 birthday *n* /'bɜ:θdeɪ/
 bookshelves *pl n* /'bukʃelvz/
 boss *n* /bɒs/
 bowling alley *n* /bəʊlɪŋ æli/
 bus fare *n* /bʌs feə(r)/
 bus stop *n* /bʌs stɒp/
 carpet *n* /'kɑ:pɪt/
 cathedral *n* /kə'ti:drəl/
 chemist's *n* /'kemɪsts/
 choose *v* /tʃu:z/
 clothes *pl n* /kləʊðz/
 coat *n* /kəʊt/
 colour *n* /'kʌlə/
 comfortable *adj* /'kʌmfətəbl/
 cooker *n* /'kʊkə(r)/
 cup *n* /kʌp/
 curtains *pl n* /'kɜ:tɪnz/
 desk *n* /desk/
 diary *n* /'daɪəri/
 dining room *n* /'daɪnɪŋ ru:m/
 dinner *n* /'dɪnə(r)/
 DVD player *n* /,di: vi: 'di:
 'pleɪə(r)/
 eat *v* /i:t/
 elevator *n* US /'elɪveɪtə(r)/
 excellent *adj* /'eksələnt/
 fabulous *adj* /'fæbjələs/
 fantastic *adj* /fæn'tæstɪk/
 fireplace *n* /'faɪəpleɪs/
 first floor *n* /,fɜ:st 'flɔ:(r)/
 flat *n* /flæt/
 fridge *n* /frɪdʒ/
 fruit *n* /fru:t/
 furniture *n* /'fɜ:niʃə(r)/
 gardener *n* /'gɑ:dnə(r)/
 gift *n* /gɪft/
 glass *n* /glɑ:s/
 government building *n*
 /'gʌvənmənt 'bɪldɪŋ/
 grow *v* /grəʊ/
 guest *n* /gest/
 in *prep* /ɪn/
 jogging track *n* /'dʒɔɡɪŋ træk/
 kettle *n* /'ketl/
 keys *pl n* /ki:z/
 kitchen *n* /'kɪtʃɪn/
 lamp *n* /læmp/
 library *n* /'laɪbrɪ/
 lipstick *n* /'lɪpstɪk/
 living room *n* /'lɪvɪŋ ru:m/
 mirror *n* /'mɪrə(r)/
 movie theater *n* US /'mu:vi
 'θiətə(r)/
 mug *n* /mʌg/
 next to *prep* /'nekst tu:/
 on *prep* /ɒn/
 opposite *prep* /'ɒpəzɪt/

outside *prep* /,aʊt'saɪd/
 oven *n* /'ʌvən/
 party *n* /'pɑ:ti/
 pavement *n* /'peɪvmənt/
 pen *n* /pen/
 phone *n* /fəʊn/
 picture *n* /'pɪktʃə(r)/
 plate *n* /pleɪt/
 post office *n* /'pəʊst ,ɒfɪs/
 president *n* /'prezɪdənt/
 public *n* /'pʌblɪk/
 purse *n* /pɜ:s/
 relax *v* /rɪ'læks/
 rent *v* /rent/
 shoes *pl n* /ʃu:z/
 shower *n* /'ʃaʊə(r)/
 sleep *v* /sli:p/
 sofa *n* /'səʊfə/
 swimming pool *n* /'swɪmɪŋ pu:l/
 table *n* /'teɪbl/
 tennis court *n* /'tenɪs kɔ:t/
 terrible *adj* /'terəbl/
 third floor *n* /θɜ:d flɔ:(r)/
 towel *n* /'taʊəl/
 tree *n* /tri:/
 under *prep* /'ʌndə(r)/
 unfortunately *adv* /ʌn'fɔ:tʃənətli/
 vegetables *pl n* /'vedʒtəblz/
 visitor *n* /'vɪzɪtə(r)/
 wall *n* /wɔ:l/
 wallet *n* /'wɒlɪt/
 washing machine *n* /'wɒʃɪŋ
 məʃi:n/
 wedding *n* /'wedɪŋ/
 window *n* /'wɪndəʊ/
 wine *n* /waɪn/
 wing *n* /wɪŋ/
 wonderful *adj* /'wʌndəfl/
 world-famous *adj* /,wɜ:ld
 'feɪməs/

UNIT 5

advertisement *n* /əd'vɜ:tɪsmənt/
 afford *v* /ə'fɔ:d/
 art *n* /ɑ:t/
 bag *n* /bæg/
 bike *n* /baɪk/
 borrow *v* /'bɒrəʊ/
 business *n* /'bɪznəs/
 cello *n* /'tʃeləʊ/
 certainly *adv* /'sɜ:tnli/
 cheese *n* /tʃi:z/
 child *n* /tʃaɪld/
 Chinese *adj* /tʃaɪ'ni:z/
 classical music *n* /'klæsɪkl
 'mju:zɪk/
 concert *n* /'kɒnsərt/
 country and western *n* /'kʌntri
 ənd 'westən/
 credit card *n* /'kredit kɑ:d/
 cry *v* /kraɪ/
 drive *v* /draɪv/
 dry cleaning *n* /,draɪ 'kli:nɪŋ/
 favour *n* /'feɪvə(r)/
 fly *v* /flaɪ/
 foreign language *n* /'fɒrən
 'læŋɡwɪdʒ/
 glasses *pl n* /'glɑ:sɪz/
 guitar *n* /gɪ'tɑ:(r)/
 hard *adj* /hɑ:d/
 hard-working *adj* /,hɑ:d 'wɜ:kɪŋ/
 hero *n* /'hɪərəʊ/
 housewife *n* /'haʊswaɪf/
 ice-cream *n* /'aɪs kri:m/
 important *adj* /ɪm'pɔ:tnt/
 independent *adj* /,ɪndɪ'pendənt/
 interested *adj* /'ɪntrestɪd/
 jeans *pl n* /dʒi:nz/
 jump *v* /dʒʌmp/
 lift *n* /lɪft/
 light *n* /laɪt/
 look after *v* /lʊk 'ɑ:ftə(r)/
 menu *n* /'menju:/
 metre *n* /'mi:tə(r)/
 Mexican *n* /'meksɪkən/
 moment *n* /'məʊmənt/
 motorbike *n* /'məʊtəbaɪk/
 musical instrument *n* /,mju:zɪkl
 'ɪnstɹəmənt/
 occasion *n* /ə'keɪʒn/
 open *v* /əʊpən/
 painter *n* /'peɪntə(r)/
 painting *n* /'peɪntɪŋ/
 passionate *adj* /'pæʃənət/
 pay *v* /peɪ/
 petrol *n* /'petrəl/
 pianist *n* /'piənɪst/
 post *v* /pəʊst/
 prodigy *n* /'prɒdʒɪ/
 professionally *adv* /prə'feʃənəli/
 proud *adj* /praʊd/
 resort *n* /rɪ'zɔ:t/
 return *v* /rɪ'tɜ:n/
 rich *adj* /rɪtʃ/
 ride *v* /raɪd/
 sandwich *n* /'sænwɪdʒ/
 see *v* /si:/
 send *v* /send/
 sentimental *adj* /,sentɪ'mentl/
 shop *n* /ʃɒp/
 sit *v* /sɪt/
 skateboard *v* /'skeɪtbɔ:d/
 speed *n* /spi:d/
 station *n* /'steɪʃn/
 stop *v* /stɒp/
 succeed *v* /sək'sɪd/
 success *n* /sək'ses/
 suit *n* /su:t/
 sun *n* /sʌn/
 talented *adj* /'tæləntɪd/
 talk *v* /tɔ:k/
 television *n* /'telɪvɪʒn/
 text message *n* /tekst 'mesɪdʒ/
 ticket *n* /'tɪkɪt/
 tie *n* /taɪ/
 turn back *v* /tɜ:n 'bæk/
 violin *n* /,vaɪə'lin/
 violinist *n* /,vaɪə'lɪnɪst/
 water *n* /'wɔ:tə(r)/
 wear *v* /weə(r)/

New Headway Yabancı Dil Kitabı Elementary A2, s.146

UNIT 6

advice *n* /əd'vaɪs/
again *adv* /ə'geɪn/
annoyed *adj* /ə'nɔɪd/
any more *adv* /eni 'mɔː/
arrive *v* /ə'rɪv/
artistic *adj* /ɑː'tɪstɪk/
ask *v* /ɑːsk/
award *n* /ə'wɔːd/
before *prep* /bɪ'fɔː(r)/
begin *v* /bɪ'ɡɪn/
behaviour *n* /bɪ'heɪvjə(r)/
best friend *n* /best frend/
billionaire *n* /bɪljə'neə(r)/
boat *n* /bəʊt/
bored *adj* /bɔːd/
born *v pp* /bɔːn/
breakfast *n* /breɪk'fæst/
businessman *n* /'bɪznəsmən/
catch *v* /kætʃ/
century *n* /sɛnt'ʃəri/
charity *n* /tʃærə'ti/
childhood *n* /tʃɪld'hʊd/
Christmas *n* /'krɪsməs/
clean *v* /kliːn/
clever *adj* /'klevə(r)/
coal mine *n* /'kəʊl maɪn/
company *n* /'kʌmpəni/
dad *n* /dæd/
date *n* /deɪt/
daughters *pl n* /'dɔːtəz/
designer *n* /dɪ'zəɪnə(r)/
die *v* /daɪ/
dollars *pl n* /'dɒləz/
drama *n* /'drɑːmə/
dyslexic *adj* /dɪs'leksɪk/
emails *pl n* /'iːmeɪlz/
enough *adv* /ɪ'nʌf/
entrepreneur *n* /ɒntrəprə'naɪz(r)/
everything *pron* /'evrɪθɪŋ/
everywhere *adv* /'evrɪweə(r)/
exam *n* /ɪg'zæm/
excited *adj* /ɪk'saɪtɪd/
exclaim *v* /ɪk'skleɪm/
export *v* /ek'spɔːt/
fashion show *n* /'fæʃn ʃəʊ/
film *n* /fɪlm/
first /fɜːst/
fish *n* /fɪʃ/
fisherman *n* /'fɪʃmən/
football team *n* /'fʊtbɔːl tiːm/
friend *n* /frend/
full *adj* /fʊl/
funny *adj* /'fʌni/
gentleman *n* /'dʒɛntlmən/
give *v* /ɡɪv/
great-grandparents *pl n* /ɡreɪt
'grænpəərənts/
help *v* /help/
interview *v* /'ɪntəvjuː/
last night /lɑːst naɪt/
last year /lɑːst jɜː(r)/
late *adj* /leɪt/
laugh *v* /lɑːf/
leave *v* /liːv/
lecture *n* /'lektʃə(r)/
local *adj* /'ləʊkl/

longer *adj* /'lɒŋɡə(r)/
lose *v* /luːz/
lottery *n* /'lɒtəri/
lots (of sth) *pl n* /lɒts/
make *v* /meɪk/
marathon *n* /'mærəθən/
match *n* /mætʃ/
matter *v* /'mætə(r)/
millionaire *n* /'mɪljə'neə(r)/
minutes *pl n* /'mɪnɪts/
month *n* /mʌnθ/
move *v* /muːv/
much *det* /mʌtʃ/
nationality *n* /næʃə'næləti/
news *n* /njuːz/
nothing *pron* /'nʌθɪŋ/
present *n* /'preznt/
problems *pl n* /'prɒbləmz/
radio station *n* /'reɪdɪəʊ 'steɪʃn/
receive *v* /rɪ'siːv/
richest *adj* /'rɪtʃɪst/
run a company /rʌn ə kʌmpəni/
scholarship *n* /'skɒləʃɪp/
siesta *n* /si'esta/
software *n* /'sɒftweə(r)/
start *v* /stɑːt/
stay in touch /steɪ ɪn tʌtʃ/
successful *adj* /sək'sesfl/
talk show *n* /'tɔːk ʃəʊ/
toast *n* /təʊst/
tomorrow /tə'mɒrəʊ/
TV star *n* /tiː 'viː stɑː(r)/
Valentine's Day *n* /'væləntaɪnz
deɪ/
watch *v* /wɒtʃ/
win *v* /wɪn/
women *pl n* /'wɪmɪn/
word *n* /wɜːd/
worried *adj* /'wɒrɪd/
yesterday /'jestədeɪ/

UNIT 7

accident *n* /'æksɪdənt/
air *n* /eə(r)/
altitude *n* /'æltɪtjuːd/
arthritis *n* /ɑː'θraɪtɪs/
astronaut *n* /'æstrənɔːt/
at *prep* /æt/
aviation *n* /ˌeɪvɪ'eɪʃn/
badly *adv* /'bædli/
because *conj* /bɪ'kɔːz/
cake *n* /keɪk/
carefully *adv* /'keəfəli/
channels *pl n* /'tʃænlz/
collect *v* /kə'lekt/
college *n* /'kɒlɪdʒ/
comics *pl n* /'kɒmɪks/
compass *n* /'kʌmpəs/
complete *v* /kəm'pliːt/
congratulations *pl n* /kɒn,ɡrætʃu'leɪʃnz/
crash *v* /kræʃ/
crossing *n* /'krɒsɪŋ/
dangerous *adj* /deɪndʒərəs/
deeply *adv* /'diːpli/
dishwasher *n* /'dɪʃwɒʃə/
education *n* /ˌedʒu'keɪʃn/
enormous *adj* /ɪ'nɔːməs/
equipment *n* /'ekwɪpmənt/
events *pl n* /'ɪvents/
exploration *n* /ˌeksplə'reɪʃn/
fast food *n* /fɑːst 'fuːd/
finally *adv* /'faɪnəli/
fireworks *pl n* /'faɪəwɜːks/
flag *n* /flæɡ/
flight *n* /flaɪt/
fluently *adv* /'fluːəntli/
fog *n* /fɒɡ/
fortunately *adv* /'fɔːtʃənətli/
giant *adj* /'dʒaɪənt/
habit *n* /'hæbɪt/
high school *n* /'haɪ skuːl/
hits *pl n* /hɪts/
hospital *n* /'hɒspɪtl/
ill *adj* /ɪl/
immediately *adv* /ɪ'miːdiətli/
impossible *adj* /ɪm'pɒsəbl/
injury *n* /'ɪndʒəri/
inscription *n* /ɪn'skrɪpʃn/
invitation *n* /ɪnvi'teɪʃn/
invite *v* /ɪn'vaɪt/
It sounds great! /ɪt saundz ɡreɪt/
join *v* /dʒɔɪn/
journey *n* /'dʒɜːni/
know *v* /nəʊ/
land *v* /lænd/
leap *v* /liːp/
life *n* /laɪf/
lift off *v* /'lɪft ɒf/
lunar module *n* /'luːnə(r)
'mɒdjuːl/
man *n* /mæn/
mankind *n* /mæn'kaɪnd/
midnight *n* /'mɪdnɑɪt/
modern *adj* /'mɒdn/
moon *n* /muːn/
movie *n* /'muːvi/
no idea /nəʊ aɪ'dɪə/

non-stop *adj* /ˌnɒn 'stɒp/
on *prep* /ɒn/
passport *n* /'pɑːspɔːt/
peace *n* /piːs/
philosophy *n* /fɪ'lɒsəfi/
pioneer *n* /paɪə'niə(r)/
planes *pl n* /pleɪnz/
pocket money *n* /'pɒkɪt mʌni/
prepare *v* /prɪ'peə(r)/
professor *n* /prə'fesə(r)/
psychology *n* /saɪ'kɒlədʒi/
publish *v* /'pʌblɪʃ/
put up *v* /pʊt 'ʌp/
quickly *adv* /'kwɪkli/
quietly *adv* /'kwaɪətli/
relativity *n* /ˌrelə'tɪvəti/
remember *v* /rɪ'membə(r)/
reporters *pl n* /rɪ'pɔːtəz/
rocket *n* /'rɒkɪt/
rocks *pl n* /rɒks/
roses *pl n* /'rəʊzɪz/
sailor *n* /'seɪlə(r)/
samples *pl n* /'sɑːmplz/
sell *v* /sel/
shirt *n* /ʃɜːt/
slowly *adv* /'sləʊli/
space *n* /speɪs/
spend (time) *v* /spend/
step *v* /step/
suddenly *adv* /'sʌdnəli/
summer *n* /'sʌmə(r)/
surface *n* /'sɜːfɪs/
sweets *pl n* /swiːts/
term *n* /tɜːm/
theme parks *pl n* /'θiːm pɑːks/
theory *n* /'θɪəri/
umbrella *n* /ʌm'brelə/
voyage *n* /'vɔɪdʒ/
wake up *v* /weɪk 'ʌp/
wave *v* /weɪv/
whole *adj* /həʊl/
wool *n* /wʊl/

New Headway Yabancı Dil Kitabı Elementary A2, s.147

UNIT 8

adaptor *n* /ə'dæptə(r)/
 add *v* /æd/
 any *det* /'eni/
 apple *n* /'æpl/
 apple juice *n* /'æpl dʒuːs/
 aspirin *n* /'æsprɪn/
 bacon *n* /'beɪkən/
 banana *n* /bə'nɑːnə/
 basil *n* /'bæzɪl/
 batteries *pl n* /'bætəriːz/
 beef *n* /biːf/
 biscuits *pl n* /'bɪskɪts/
 boil *v* /boɪl/
 boring *adj* /'bɔːrɪŋ/
 bottle *n* /'bɒtl/
 boy *n* /bɔɪ/
 bread *n* /bred/
 broccoli *n* /'brɒkəli/
 butter *n* /'bʌtə(r)/
 carrots *pl n* /'kærəts/
 cartoon characters *pl n* /kɑː'tuːn
 'kærəktəz/
 cats *pl n* /kæts/
 chef *n* /ʃef/
 chips *pl n* /tʃɪps/
 chocolate *n* /'tʃɒklət/
 chop *v* /tʃɒp/
 club *n* /klʌb/
 coach *n* /kəʊtʃ/
 cold drink *n* /kəʊld drɪŋk/
 cookbook *n* /'kʊkbʊk/
 cooking *n* /'kʊkɪŋ/
 cottage pie *n* /'kɒtɪdʒ 'paɪ/
 crisps *pl n* /'krɪspz/
 croissant *n* /'krwæsɔ̃/
 daily *adj* /'deɪli/
 delicious *adj* /dɪ'lɪʃəs/
 disgusting *adj* /dɪs'gæstɪŋ/
 dry *adj* /draɪ/
 eggs *pl n* /egz/
 envelopes *pl n* /'envələʊps/
 especially *adv* /ɪ'speʃəli/
 fashionable *adj* /'fæʃənəbl/
 favourite *adj* /'feɪvərɪt/
 fish fingers *pl n* /fɪʃ 'fɪŋgəz/
 forget *v* /fə'get/
 fry *v* /fraɪ/
 fussy *adj* /'fʌsi/
 gamble *v* /'gæmbəl/
 grams *pl n* /græmz/
 ham *n* /hæm/
 hardware shop *n* /'haɪdweə(r)
 ʃɒp/
 herbs *pl n* /hɜːbz/
 honey *n* /'hani/
 how much /hau mʌtʃ/
 hungry *adj* /'hʌŋgrɪ/
 I'm afraid /aɪm ə'freɪd/
 ingredient *n* /ɪn'ɡriːdɪənt/
 kid *n* /kɪd/
 large *adj* /lɑːdʒ/
 layer *n* /'leɪə(r)/
 list *n* /lɪst/
 magazine *n* /ˌmæɡə'ziːn/
 meat *n* /miːt/
 medium *adj* /'miːdiəm/

milk *n* /mɪlk/
 minced *adj* /mɪnst/
 miss *v* /mɪs/
 mix *v* /mɪks/
 mustard *n* /'mʌstəd/
 need *v* /niːd/
 newsagent's *n* /'njuːzeɪdʒənts/
 no problem /nəʊ 'prɒbləm/
 notebook *n* /'nəʊtbʊk/
 nuts *pl n* /nʌts/
 oil *n* /ɔɪl/
 olives *pl n* /'ɒlɪvz/
 onions *pl n* /'ɒnjənz/
 order *v* /'ɔːdə(r)/
 out *prep* /aʊt/
 packet *n* /'pækɪt/
 pasta *n* /'pæstə/
 peanut butter *n* /ˌpiːnʌt 'bʌtə(r)/
 peas *pl n* /piːz/
 pepper *n* /'pepə(r)/
 plasters *pl n* /'plɑːstəz/
 pocket *n* /'pɒkɪt/
 popular *adj* /'pɒpjələ(r)/
 potatoes *pl n* /pə'tetəʊz/
 raspberry *n* /'rɑːzberi/
 recipe *n* /'resəpi/
 record *v* /rɪ'kɔːd/
 salad *n* /'sæləd/
 salt *n* /sɒlt/
 scissors *pl n* /'sɪzəz/
 screwdriver *n* /'skruːdraɪvə(r)/
 sellotape *n* /'seləteɪp/
 shampoo *n* /'ʃæmpuː/
 size *n* /saɪz/
 slice *n* /slaɪs/
 smoothie *n* /'smuːði/
 some *det* /səm/
 sorry /'sɒri/
 spaghetti *n* /'spæɡeti/
 spend *v* /spend/
 spices *pl n* /'speɪsɪz/
 sports *pl n* /spɔːts/
 stamp *n* /stæmp/
 starving *adj* /'stɑːvɪŋ/
 stationer's *n* /'steɪʃnəz/
 steak *n* /steɪk/
 still *adv* /stɪl/
 strawberries *pl n* /'strɔːberɪz/
 sugar *n* /'fʊɡə(r)/
 survey *n* /'sɜːveɪ/
 tap water *n* /'tæp wɔːtə(r)/
 tea *n* /tiː/
 thyme *n* /taɪm/
 tomatoes *pl n* /tə'məʊtəʊz/
 toothpaste *n* /'tuːθpeɪst/
 try *v* /traɪ/
 until *prep* /ən'tɪl/
 waitress *n* /'weɪtrəs/
 worldwide *adj* /'wɜːldwaɪd/
 worry *v* /'wəri/
 yoghurt *n* /'jɒɡət/

UNIT 9

accent *n* /'æksənt/
 air *n* /eə(r)/
 architecture *n* /'ɑːkɪtektʃə(r)/
 area *n* /'eəriə/
 artists *pl n* /'ɑːtɪsts/
 banks *pl n* /bæŋks/
 blossom *n* /'blɒsəm/
 capital city *n* /'kæpɪtl 'sɪti/
 careful *adj* /'keəfl/
 celebrities *pl n* /sə'lebrətɪz/
 central *adj* /'sentrəl/
 change *v* /tʃeɪndʒ/
 cherry *n* /'tʃeri/
 climate *n* /'klaɪmət/
 clubs *pl n* /klʌbz/
 church *n* /tʃɜːtʃ/
 coast *n* /kəʊst/
 colonial *adj* /kə'ləʊniəl/
 commercial centres *pl n* /kə'mɜːʃl 'sentəz/
 commuter *n* /kə'mjuːtə(r)/
 cool *adj* /kuːl/
 crowded *adj* /'kraʊdɪd/
 culture *n* /'kʌltʃə(r)/
 earthquake *n* /'ɜːθkweɪk/
 east *n* /iːst/
 electricity *n* /ɪˌlek'trɪsəti/
 elegant *adj* /'elɪɡənt/
 emperor *n* /'empərə(r)/
 empire *n* /'empaɪə(r)/
 Englishman *n* /'ɪŋɡlɪʃmən/
 experience *n* /ɪk'spiəriəns/
 extreme *adj* /ɪk'striːm/
 fashion *n* /'fæʃn/
 fishing *n* /'fɪʃɪŋ/
 food *n* /fuːd/
 foreigners *pl n* /'fɒrənəz/
 generally *adv* /'dʒenrəli/
 gold *n* /ɡəʊld/
 goods *pl n* /ɡʊdz/
 handicrafts *pl n* /'hændɪkrɑːfts/
 headquarters *n* /hed'kwɔːtəz/
 high-class *adj* /haɪ 'klaːs/
 hill *n* /hɪl/
 historic *adj* /hɪ'stɒrɪk/
 huge *adj* /hjuːdʒ/
 humid *adj* /'hjuːmɪd/
 hundreds *pl n* /'hʌndrədz/
 independence *n* /ɪn'dɪpendəns/
 industry *n* /'ɪndəstri/
 invade *v* /ɪn'veɪd/
 jewellery *n* /'dʒuːəlri/
 kilometre *n* /kɪ'lɒmɪtə(r)/
 latest *adj* /'leɪtɪst/
 loud *adj* /laʊd/
 market *n* /'mɑːkɪt/
 megacity *n* /'megaˌsɪti/
 Metro *n* /'metrəʊ/
 mountains *pl n* /'maʊntənz/
 multicultural *adj* /ˌmʌltɪ'kʌltʃərəl/
 mysterious *adj* /mɪ'stɪəriəs/
 nightclub *n* /'naɪtklʌb/
 north *n* /nɔːθ/
 of course /ɒv kɔːs/
 orange *adj* /'ɒrɪndʒ/

originally *adv* /ə'ɪdʒənəli/
 palace *n* /'pæləs/
 pedestrian crossing *n* /pə'destriən krɒsɪŋ/
 pink *adj* /pɪŋk/
 polite *adj* /pə'laɪt/
 pollution *n* /pə'ljuːʃn/
 population *n* /ˌpɒpjʊ'leɪʃn/
 poverty *n* /'pɒvəti/
 prefer *v* /prɪ'fɜː(r)/
 produce *v* /prə'djuːs/
 public bath *n* /pʌblɪk 'bɑːθ/
 public transport *n* /pʌblɪk
 'trænspɔːt/
 quality *n* /'kwɒləti/
 quieter *adj* /'kwɪetə(r)/
 railway system *n* /'reɪlweɪ
 'sɪstəm/
 rainy *adj* /'reɪni/
 river *n* /'rɪvə(r)/
 romantic *adj* /rəʊ'mæntɪk/
 roundabout *n* /raʊndəbaʊt/
 safe *adj* /seɪf/
 sanitation *n* /ˌsæni'teɪʃn/
 season *n* /'siːzn/
 shrine *n* /ʃraɪn/
 skyscrapers *pl n* /'skaɪskreɪpəz/
 slums *pl n* /slʌmz/
 snacks *pl n* /snæks/
 somewhere *adv* /'sʌmweə(r)/
 south *n* /sauθ/
 spring *n* /sprɪŋ/
 square *n* /skweə(r)/
 stone *adj* /stəʊn/
 subway system *n* /'sʌbweɪ
 'sɪstəm/
 sunrise *n* /'sʌnaɪz/
 sunset *n* /'sʌnsɛt/
 surrounded *adj* /sə'raʊndɪd/
 take place *v* /teɪk pleɪs/
 tall *adj* /tɔːl/
 tattoo *n* /tə'tuː/
 temple *n* /'templ/
 theatre *n* /'θɪətə(r)/
 tourist attraction *n* /'tɔːrɪst
 ə'trækʃn/
 toy shop *n* /tɔɪ ʃɒp/
 traditional *adj* /trə'dɪʃənəl/
 traffic lights *pl n* /træfɪk laɪts/
 traffic sign *n* /træfɪk saɪn/
 transport *n* /'trænspɔːt/
 true *adj* /truː/
 unique *adj* /juːnɪk/
 up-to-date *adj* /ʌp tə 'deɪt/
 valley *n* /'væli/
 variety *n* /və'raɪəti/
 wet *adj* /wet/
 wood *n* /wʊd/

New Headway Yabancı Dil Kitabı Elementary A2, s.148

UNIT 10

actor <i>n</i> /'æktə(r)/	T-shirt <i>n</i> /'ti:ʃɜ:t/
affect <i>v</i> /ə'fekt/	tall <i>adj</i> /tɔ:l/
alike <i>adj</i> /ə'laɪk/	tasty <i>adj</i> /'teɪsti/
attached <i>adj</i> /ə'tætʃt/	tin <i>n</i> /tɪn/
bank holiday <i>n</i> /,bæŋk 'hɒlədeɪ/	trainers <i>pl n</i> /'treɪnəz/
below <i>prep</i> /bi'ləʊ/	truth <i>n</i> /tru:θ/
blond <i>adj</i> /blɒnd/	twins <i>pl n</i> /twɪnz/
blue <i>n</i> /blu:/	universe <i>n</i> /'ju:nɪvɜ:s/
bone <i>n</i> /bəʊn/	unusual <i>adj</i> /ʌn'ju:ʒuəl/
boots <i>pl n</i> /bu:t/	washing-up <i>n</i> /,wɒʃɪŋ 'ʌp/
brown <i>n</i> /braʊn/	
build <i>v</i> /bɪld/	
coat <i>n</i> /kəʊt/	
compartment <i>n</i> /kəm'pɑ:tmənt/	
compete <i>v</i> /kəm'pi:t/	
conditions <i>pl n</i> /kən'dɪʃnz/	
couple <i>n</i> /'kʌpl/	
dark <i>adj</i> /dɑ:k/	
decide <i>v</i> /dɪ'saɪd/	
detective <i>n</i> /dɪ'tektɪv/	
develop <i>v</i> /dɪ'veləp/	
dress <i>n</i> /dres/	
earth <i>n</i> /ɜ:θ/	
effects <i>pl n</i> /ɪ'fekts/	
experiment <i>n</i> /ɪk'sperɪmənt/	
fair <i>adj</i> /feə/	
fight <i>v</i> /faɪt/	
float <i>v</i> /fləʊt/	
glasses <i>pl n</i> /'glɑ:sɪz/	
good-looking <i>adj</i> /,ɡʊd 'lʊkɪŋ/	
gravity <i>n</i> /'ɡrævəti/	
handsome <i>adj</i> /'hænsəm/	
happen <i>v</i> /'hæpən/	
hat <i>n</i> /hæt/	
identical <i>adj</i> /aɪ'dentɪkəl/	
incredible <i>adj</i> /ɪn'kredəbl/	
instruments <i>pl n</i> /'ɪnstrəmənts/	
jeans <i>n</i> /dʒi:nz/	
laboratory <i>n</i> /lə'bɒrətɪ/	
laptop <i>n</i> /'læptɒp/	
long <i>adj</i> /lɒŋ/	
message <i>n</i> /'mesɪdʒ/	
muscle <i>n</i> /'mʌsl/	
never mind /'nevə(r) maɪnd/	
noise <i>n</i> /nɔɪz/	
orbit <i>v</i> /'ɔ:bɪt/	
origin <i>n</i> /'ɒrɪdʒɪn/	
oxygen <i>n</i> /'ɒksɪdʒən/	
planet <i>n</i> /'plænɪt/	
preparation <i>n</i> /,prepə'reɪʃn/	
pretty <i>adj</i> /'prɪti/	
purple <i>n</i> /'pɜ:pəl/	
research <i>n</i> /'ri:sɜ:tʃ/	
romance <i>n</i> /'rəʊməns/	
sauce <i>n</i> /sɔ:s/	
scarf <i>n</i> /skɑ:f/	
shoes <i>pl n</i> /ʃu:z/	
short <i>adj</i> /ʃɔ:t/	
shorts <i>pl n</i> /ʃɔ:ts/	
skirt <i>n</i> /skɜ:t/	
spicy <i>adj</i> /'speɪsi/	
spoon <i>n</i> /spu:n/	
star <i>n</i> /stɑ:(r)/	
suit <i>n</i> /su:t/	
supplies <i>pl n</i> /sə'plaɪz/	
switch on <i>v</i> /swɪtʃ 'ɒn/	

UNIT 11

backpack <i>n</i> /'bækpæk/
carry <i>v</i> /'kæri/
climb <i>v</i> /klaɪm/
colourful <i>adj</i> /'kʌləfl/
cruise <i>n</i> /kru:z/
do the washing <i>v</i> /du: ðə 'wɒʃɪŋ/
drop <i>v</i> /drɒp/
due <i>adj</i> /dju:/
fall <i>v</i> /fɔ:l/
fields <i>pl n</i> /fi:ldz/
folk song <i>n</i> /'fəʊk sɒŋ/
freedom <i>n</i> /'fri:dəm/
frightened <i>adj</i> /'fraɪntnd/
future <i>n</i> /'fju:tʃə(r)/
grow up <i>v</i> /grəʊ 'ʌp/
harmony <i>n</i> /'hɑ:məni/
hat <i>n</i> /hæt/
hire <i>v</i> /haɪə(r)/
hospitality <i>n</i> /,hɒspɪ'tæləti/
human <i>adj</i> /'hju:mən/
jacket <i>n</i> /'dʒækt/
kiss <i>v</i> /kɪs/
passers-by <i>pl n</i> /,pɑ:səz 'baɪ/
pay rise <i>n</i> /'peɪ raɪz/
peaceful <i>adj</i> /'pi:sfl/
perfect <i>adj</i> /'pɜ:fɪkt/
picnic <i>n</i> /'pɪknɪk/
plan <i>v</i> /plæn/
podcasts <i>pl n</i> /'pɒdkɑ:sts/
pyramids <i>pl n</i> /'pɪrəməɪdz/
retire <i>v</i> /rɪ'taɪə(r)/
safari <i>n</i> /sə'fɑ:ri/
sign <i>n</i> /saɪn/
simple <i>adj</i> /'sɪmpl/
smile <i>v</i> /smaɪl/
sneeze <i>v</i> /sni:z/
soon <i>adv</i> /su:n/
storm <i>n</i> /stɔ:m/
stressful <i>adj</i> /'stresfl/
suitcase <i>n</i> /'su:tkeɪs/
supper <i>n</i> /'sʌpə(r)/
thunder <i>n</i> /'θʌndə(r)/
Wales <i>n</i> /weɪlz/
walking stick <i>n</i> /'wɔ:kɪŋ stɪk/
website <i>n</i> /'websaɪt/
woods <i>pl n</i> /wʊdz/

UNIT 12

acres <i>pl n</i> /'eɪkəz/
acts <i>pl n</i> /ækt/
atmosphere <i>n</i> /'ætməsfɪə(r)/
attend <i>v</i> /ə'tend/
Australia <i>n</i> /ə'streɪliə/
Brazil <i>n</i> /brə'zɪl/
brilliant <i>adj</i> /'brɪliənt/
cancel <i>v</i> /'kænsəl/
check in <i>v</i> /tʃek 'ɪn/
China <i>n</i> /'tʃaɪnə/
cider <i>n</i> /'saɪdə(r)/
colleague <i>n</i> /'kɒli:ɡ/
continual <i>adj</i> /kən'tɪnjuəl/
crowd <i>n</i> /kraʊd/
death <i>n</i> /deθ/
definite <i>adj</i> /'defɪnət/
departures board <i>n</i> /dɪ'pɑ:tʃəz bɔ:d/
disappointed <i>adj</i> /,dɪsə'pɔɪntɪd/
Egypt <i>n</i> /i:dʒɪpt/
ever <i>adv</i> /'evə(r)/
express <i>v</i> /ɪk'spres/
fail <i>v</i> /feɪl/
festival <i>n</i> /'festɪvl/
festival goers <i>pl n</i> /'festɪvl 'ɡəʊəz/
get on <i>v</i> /get ɒn/
Great Britain <i>n</i> /,ɡreɪt 'brɪtɪn/
Greece <i>n</i> /ɡri:s/
hand luggage <i>n</i> /'hænd lʌɡɪdʒ/
Italy <i>n</i> /'ɪtəli/
Japan <i>n</i> /dʒə'pæn/
jumbo jet <i>n</i> /,dʒʌmbəʊ 'dʒet/
just <i>adv</i> /dʒʌst/
knees <i>pl n</i> /ni:z/
luggage <i>n</i> /'lʌɡɪdʒ/
memories <i>pl n</i> /'meməɪrɪz/
mud <i>n</i> /mʌd/
noisy <i>adj</i> /'nɔɪzi/
open-air <i>adj</i> /,əʊpən 'eə(r)/
packing <i>n</i> /'pækɪŋ/
performer <i>n</i> /pə'fɔ:mə(r)/
piece <i>n</i> /pi:s/
platform <i>n</i> /'plætfɔ:m/
poem <i>n</i> /'pəʊɪm/
print <i>v</i> /prɪnt/
queue <i>n</i> /kju:/
refer to <i>v</i> /rɪ'fɜ: tə/
rise <i>v</i> /raɪz/
rock concert <i>n</i> /rɒk 'kɒnsət/
rubbish <i>adj</i> /'rʌbɪʃ/
savings <i>pl n</i> /'seɪvɪŋz/
scuba dive <i>v</i> /'sku:bə daɪv/
security <i>n</i> /sɪ'kjʊərəti/
slogan <i>n</i> /'sləʊɡən/
stage <i>n</i> /steɪdʒ/
sunshine <i>n</i> /'sʌnʃaɪn/
taxi <i>n</i> /'tæksi/
tent <i>n</i> /tent/
the US <i>n</i> /ðə ju 'es/
trip <i>n</i> /trɪp/
van <i>n</i> /væn/
yet <i>adv</i> /jet/